CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI
CENTRUL EVIDENȚĂ, DISPECERAT ȘI ARHIVĂ

STUDII ȘI DOCUMENTE

7

ANEXA 4/210

FIȘĂ DE EVIDENȚĂ

a ordinului și instrucțiunilor predate serviciului (secției, biroului) [illegible] 7/373

Nr. crt.	Nr. ORDINULUI (instrucțiunii) ȘI DATA EMITERII	Nr. exempl.	Seria	Data predării	Semnătura primitorului	Data restituirii	Semnătura predătorului	OBS.
1.	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]	[illegible]	27.02.1972	Bogdan	[illegible]

CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI

CENTRUL DE EVIDENȚĂ DISPECERAT ȘI ARHIVĂ

NU SE SCOATE DIN UNITATE

Exemplar nr. 373

STUDII ȘI DOCUMENTE

Vol. 7

Decembrie 1970

S U M A R

S T U D I I

D O C U M E N T E

Cu prilejul aniversării Zilei Republicii și a Anului Nou 1971, colectivul de Cercetare Științifică din cadrul C. E. D. A., urează cititorilor culegerii „Studii și Documente".

La mulți ani!

Unele aspecte privind activitatea organelor de informații și contrainformații române în timpul primului război mondial (1914–1918)

— Partea a II-a —

Cpt. VASILE BOBOCESCU
cercetător științific

După doi ani de neutralitate, guvernul român a declarat, în noaptea de 27/28 august 1916, război Austro-Ungariei. Scopul participării României la războiul mondial, așa cum am subliniat în primul studiu, era deosebit de cel al marilor puteri imperialiste. În cuvîntarea rostită la adunarea populară consacrată aniversării bătăliilor de la Mărăști, Mărășești și Oituz din 12 august 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că poporul român, cu toate că primul război mondial a avut un caracter imperialist, n-a participat la acest război călăuzit de intenții de cotropire și anexiune teritorială, ci numai cu gîndul satisfacerii dezideratului unității sale naționale. [1]) În declarația de război a guvernului român înaintată ministrului de externe al Austro-Ungariei, se arăta că „România se vede nevoită de a intra în luptă alături de aceia care pot să-i asigure înfăptuirea unității sale". [2])

În legătură cu caracterul just și eliberator al participării României la primul război mondial, marele istoric N. Iorga, scria : „Am intrat în război cu hotărîrea de a da ce avem în acest moment pentru a căpăta dreptul nostru întreg. Pentru atît și pentru mai mult nu". [3])

---

[1]) Nicolae Ceaușescu : „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. II, Ed. Politică, Buc. 1968, pag. 467—468.

[2]) Cartea roșie austro-ungară, document nr. 110.

[3]) N. Iorga : „Pentru întregirea neamului". Cuvîntări din război 1915—1917, Buc. 1925, pag. 234—235.

I. ACTIVITATEA ORGANELOR DE INFORMAŢII ŞI CONTRAINFORMAŢII ROMÂNE ÎN TIMPUL PRIMEI CAMPANII MILITARE DESFĂŞURATE PE FRONTUL ROMÂN (august — decembrie 1916).

Încă înainte de intrarea în război, în perioada mobilizării generale, organele de siguranţă, jandarmerie şi de poliţie au trecut la desfăşurarea activităţii în condiţii de război. Pentru complectarea efectivelor siguranţei, poliţiei şi jandarmeriei cu cadrele necesare, au fost mobilizaţi rezerviştii şi încadraţi unii refugiaţi din rîndul populaţiei româneşti din Transilvania, care sprijiniseră activitatea organelor informative române.

În cooperare cu Secţia I-a din cadrul Marelui Stat Major al armatei, organele de siguranţă aveau menirea de a asigura acţiunea contrainformativă şi de a realiza activitatea informativă peste graniţele de atunci ale României.

În vederea colaborării cu organele de informaţii şi contrainformaţii ale Armatei ruse ce treubiau să sosească în România, conform convenţiei militare din 4 august 1916, a fost numit pe lîngă Marele Cartier General Rus, un delegat al Siguranţei române, în persoana inspectorului general al poliţiilor, Romulus P. Voinescu.

În cooperare cu organele militare şi alte organe de stat, Siguranţa română şi Jandarmeria rurală au pus în aplicare planul de internare a supuşilor străini înrudiţi cu cetăţenii Puterilor Centrale. O parte a acestei populaţii, cu sentimente cosmpolite, constituia „un pericol pentru a fi lăsată liberă". Guvernul avea cunoştinţă că „toate actele lui, toate mişcările trupelor sînt cunoscute de inamic" prin agentura din rîndurile acestor supuşi străini. [4])

În executarea acestui plan, organele informativo-poliţieneşti române, necunoscînd concret persoanele suspecte de spionaj în favoarea Puterilor Centrale din rîndul acestei populaţii şi „neavînd nici priceperea de a-i bănui . . . n-au ştiut pe cine să aresteze şi pe cine nu". Astfel, din cei peste 30.000 de supuşi străini internaţi în localităţile din judeţul Ialomiţa, majoritatea erau oameni născuţi şi crescuţi în România, din rîndul unor categorii sociale (meseriaşi, lucrători, servitori etc.), care după părerea cercurilor politice democratice şi patriotice „prin purtarea şi legăturile lor sociale nu inspirau nici o neîncredere", [5]) în timp „cei în adevăr periculoşi" pentru siguranţa statului român, cei bogaţi şi care avuseseră relaţii cu serviciile de spionaj ale Puterilor Centrale în anii neutralităţii, au fost exceptaţi de la internare. [6]) Pe bună dreptate, unii oameni politici ai vremii şi-au pus întrebarea : „Cum şi de ce, cei mai periculoşi din spionii inamicului (din rîndul supuşilor străini-n.n.) au rămas nesupăraţi de

[4]) V. T. Cancicov : „Impresiuni şi păreri personale în timpul războiului României", vol. 1, Buc. 1921, pag. 244—245.

[5]) Ibidem,

[6]) Ibidem,

vindicta lui Panaitescu. [7]) (Siguranţa Generală a Statului-n.n.) Desigur, pentru serviciile informativo-poliţieneşti române, organe în slujba claselor exploatatoare, au precumpănit la acea dată mai mult interesele de clasă şi politice, în dauna celor naţionale şi generale ale poporului român. Consecinţele s-au arătat repede, cînd la intrarea trupelor Puterilor Centrale în Capitală unii dintre supuşii străini din România au ieşit înaintea cotropitorilor şi au desfăşurat activitate de spionaj în slujba lor.

Concomitent cu executarea planului de mai sus, organele de siguranţă, poliţie şi jandarmerie, în colaborare cu cele militare, au trecut la expulzarea cadrelor serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale, care lucrau sub acoperire diplomatică, şi la reţinerea celor venite pe alte canale. Cu această ocazie, a fost organizată sustragerea din maşină a servietei ambasadorului german von dem Bussche, care conţinea lista cu numele agenţilor serviciului de spionaj german în România şi tabelele cu sumele de bani cheltuite pentru remunerarea acestora şi a presei. Din motivele arătate în studiul anterior, conţinutul acestui dosar n-a fost dat publicităţii de către guvernul român.

De asemenea, organele de siguranţă, poliţie şi jandarmerie, în colaborare cu cele militare, au întreprins măsuri pentru asigurarea pazei obiectivelor industriale, a siguranţei transporturilor pe căile ferate şi a navigaţiei pe Dunăre, contra acţiunilor puse la cale de spionajul Puterilor Centrale.

Atît în Capitală, cît şi în principalele oraşe din ţară, brigăzile speciale de siguranţă au contiunat urmărirea informativă a persoanelor suspecte de spionaj în favoarea Puterilor Centrale.

Organele contrainformative s-au bucurat după intrarea României în război de sprijinul opiniei publice şi al unor personalităţi politice patriotice, în descoperirea acţiunilor de spionaj ale Puterilor Centrale, în demascarea agenţilor acestora. O mare vîlvă au trezit în opinia publică din România descoperirile făcute de Siguranţa Generală în urma descinderilor la societăţile şi întreprinderile economice cu capital german şi austro-ungar. Acestea au reliefat încăodată intensitatea acţiunii de spionaj şi de corupere a presei de către Puterile Centrale prin intermediul întreprinderilor şi societăţilor economice cu capital german, cît şi a birourilor comerciale. Dosarul Günther, descoperit la o societate petroliferă cu capital german, cuprindea numele unor oameni politici şi demnitari de stat, ce-şi puseseră serviciile în slujba spionajului german.

Datorită insuficienţei personalului de siguranţă, determinată de necesitatea imperioasă a asigurării informative şi contrainformative a intrării Armatei române în Ardeal, n-au putut fi urmărite toate persoanele suspecte de spionaj, ceea ce a creat serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale unele posibilităţi de a-şi procura informaţii cu caracter militar despre România.

Intrarea trupelor române în Transilvania a fost primită cu bucurie

[7]) V. T. Cancicov op. cit., pag. 245.

de masele populare, care vedeau în aceasta posibilitatea împlinirii dezideratului de veacuri al poporului român, adică realizarea unității naționale. [8])

În eliberarea Ardealului, Armata română a fost puternic sprijinită de populația românească de toate vîrstele, îndeosebi de masele de țărani, muncitori, intelectuali, precum și de militari români din armata austro-ungară. Pe lîngă înrolarea în batalioanele românești a 30.000 de voluntari, numeroși transilvăneni au condus și îndrumat unitățile militare române în satele și orașele din Transilvania, pe drumurile necunoscute. „Ne sînt cei mai buni conducători — scria slt. Pătrășcanu din Regimentul 29 infanterie — prin ascunzișurile munților". [9])

Încă din anii neutralității s-au întocmit liste de informatori și colaboratori ai organelor de siguranță din rîndul populației transilvănene, precum și cu îndrumători, ce aveau să conducă unitățile militare prin trecătorile Carpaților, prin orașele și satele din Ardeal.

Comandantul Regimentului de infanterie Argeș, colonelul M. Urdăreanu, „indica subordonaților săi localitățile unde oameni de încredere transilvăneni desemnați pe nume s-au oferit ca ghizi". [10])

Sub conducerea și îndrumarea cadrelor organelor de siguranță și ale Biroului de informații militare din cadrul Secției I-a a Marelui Stat Major al armatei, informatorii și colaboratorii din rîndul populației transilvănene au desfășurat o rodnică activitate. Repartizați pe lîngă fiecare mare unitate militară română, ei au furnizat prețioase informații în legătură cu dispozitivul trupelor austro-ungare și germane, armamentul lor, situația căilor de comunicații, sistemul fortificațiilor și al lucrărilor militare, starea de spirit a populației etc.

Chiar șeful serviciului de spionaj austro-ungar, generalul Max Ronge, spre dezamăgirea sa, recunoștea că „serviciul de spionaj românesc a găsit în sinul populației din Transilvania supraîncălzită de agitațiile naționaliștilor multe simpatii... . Această stare de spirit a fost exploatată în 1916, cînd românii dînd peste cap slabele noastre trupe de acoperire au progresat de-a lungul Transilvaniei. În perioada aceea au găsit o sumedenie de oameni care-i informau asupra mișcării trupelor noastre în mijlocul regiunii noastre.

Pe de o parte și un oarecare număr de preoți, institutori și avocați transilvăneni s-au dat de partea năvălitorului (trupelor române eliberatoare-n.n.), sfătuind soldații să calce jurămîntul și să dezerteze". [11])

Dintr-o notă secretă a Marelui Stat Major al Armatei române, căzută mai tîrziu în mîna serviciului de spionaj austro-ungar, rezultă că unităților militare române le-au fost puse la dispoziție broșuri și cărți,

[8]) „Gazeta Transilvaniei", an L XXXV, nr. 175, din 24 aug. 1916.
[9]) Arhiva I.S.I.S.P., fond problema națională, dos. XV, pag. 215.
[10]) Arhiva C.S.S., dosar cu spionajul în primul război mondial, neinventariat, pag. 277.
[11]) I b i d e m, fila 272.

întocmite de intelectuali transilvăneni patrioți, „cuprinzînd informațiuni asupra Ungariei și chiar asupra autorităților comunale" din Transilvania. [12]) În felul acesta, unităților militare române le-au fost furnizate prețioase informații în legătură cu localitățile din Ardeal.

Pe baza unor calcule statistice întocmite de Secția de Informații a Marelui Cartier General austro-ungar, la începutul anului 1917, rezulta că „aproape 1.000 de indivizi" din Transilvania „făceau spionaj în favoarea României". [13]) Aceștia, erau desigur numai o parte, cei mai mulți fiind nedescoperiți, ceea ce evidențiază caracterul de masă, popular, al sprijinirii activității organelor informative române de către populația transilvăneană.

Dovedind spirit de vigilență, colaboratorii și informatorii organelor informative române au dejucat acțiunile agenților serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale, demascînd pe acei agenți care încercau să dezinformeze unitățile militare românești. [14])

Acțiunile ofensive ale trupelor române în Transilvania au luat prin surprindere serviciile de spionaj ale Puterilor Centrale, care pentru început au fost dezorientate. Consulatele și rezidențele Puterilor Centrale fiind nevoite să părăsească România, agenții acestor state își desfășurau activitatea cu mare greutate, transmițînd unele informații numai pe cale ocolită. La 29 iulie 1916, în urma consfătuirii șefilor marilor state majore ale Germaniei și Austro-Ungariei, cînd s-a elaborat planul de operații în cazul unui război cu România, se hotărîse ca conducerea generală a serviciului de spionaj pe frontul român să fie încredințată atașatului militar austro-ungar de la Sofia, iar în Transilvania primise această însărcinare secția de spionaj de la Brașov. [15]) La Sofia a fost organizat un centru de spionaj radio, denumit „Austro-Sud", condus de cpt. Janscha și ajutat de cpt. Maroșan, care avea o bogată experiență în descifrare. [16]) Pentru organizarea acestui centru a fost detașat la Sofia pentru o perioadă de timp, conducătorul centrului de spionaj radio „Austro-Nord".

Datorită însă înaintării rapide a Armatei române în Ardeal, birourile de spionaj austro-ungare, situate în apropierea frontierei cu România, îndeosebi cel de la Brașov, au fost nevoite să se evacueze în grabă. Centrul de la Sofia nu obținuse nici un rezultat. Descifrarea radiogramelor românești, așa cum recunoaștea șeful serviciului de spionaj austro-ungar în acea perioadă — Max Ronge —, întîmpina seriase greutăți „datorită slăbiciunii unităților noastre (austro-ungare-n.n.) de frontieră". Posibilitatea procurării informațiilor prin interogarea prizonierilor de război capturați era mică, din cauză că numărul acestora era neînsemnat. [17])

[12]) Arhiva C.S.S., dosar cu spionajul în primul război mondial neinventariat pag. 277.
[13]) I b i d e m, f. 277.
[14]) V. Cancicov, op. cit, pag. 143.
[15]) Max Ronge : op. cit. pag. 162.
[16]) I b i d e m, pag. 166.
[17]) M. Ronge : op. cit., pag. 164.

De asemenea, a eşuat şi încercarea serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale de a lăsa în România, după retragerea reprezentanţelor diplomatice „echipe de spioni care vor trimite în ţările respective informaţiuni utile cu ajutorul dezertorilor". Pentru a le uşura activitatea, consultatele acestor state le cumpăraseră, în anii neutralităţii, automobile, pentru ca încorporaţi în unităţi militare să se poată deda mai uşor la acţiuni de spionaj şi apoi să dezerteze la inamic. Acţiunea a eşuat însă, Şeful Siguranţei române — Iancu Panaitescu —, înştiinţat la timp despre aceste intenţii, a dat ordin organelor din subordine să întreprindă măsurile cuvenite pentru a descoperi pe acei agenţi ai Puterilor Centrale care primiseră astfel de misiuni. [18]

Intrarea în război, la 1 septembrie, a Bulgariei împotriva României, şi invadarea, la 3 septembrie 1916, a Dobrogei de către armata germano-bulgară, comandată de Mackensen, ceea ce a însemnat deschiderea celui de la doilea front, a produs nu numai o răsturnare a frontului român *) din Transilvania, ci şi o dezechilibrare în activitatea serviciilor de informaţii şi contrainformaţii române.

Această cotitură, intervenită pe frontul de luptă în defavoarea statului român, a demonstrat lipsa de orientare a unor cadre din conducerea armatei, care, „necunoscînd adevărata situaţie, n-au contat pe un atac serios posibil din partea inamicului la Sud" şi au concentrat majoritatea forţelor militare în Transilvania. [19] Deşi organele de siguranţă informaseră Marele Stat Major al Armatei române despre pregătirile armatei germano-bulgare, condusă de Mackensen la sud de Dunăre, aceste date n-au fost luate în serios, ci din contră contestate.

Deschiderea celui de la doilea front împotriva României a reanimat activitatea serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale, iar intrarea armatei germano-bulgare pe teritorul ţării noastre a înviorat activitatea agenturii acestor servicii. Surprinse de ofensiva trupelor Puterilor Centrale, unităţile militare româneşti, deşi evitau folosirea radiogramelor necifrate, săvîrşeau greşeli în utilizarea celor cifrate, oferind astfel inamicului posibilitatea de a procura unele informaţii.

Pentru activitatea centrului de spionaj radio al Puterilor Centrale de la Sofia, au început „vremuri mai bune". [20] A fost interceptat ordinul de operaţii cu privire la contraofensiva pe care Armata din Dobrogea, întărită cu trupe din Transilvania, urma s-o întreprindă la 14 septembrie 1916. De asemenea, la 16 septembrie 1916, Biroul de spionaj austro-ungar

[18]) Arhiva C.S.S., dosar cu spionajul... neinventariat, fila 277.

[19]) Erich O. Falkenhain : „Campania Aramtei a 9-a împotriva românilor şi ruşilor, 1916—1917'. Buc. 1937, pag. 15—16.

*) La această situaţie au contribuit aducerea de către Puterile Centrale de pe alte fronturi în Transilvania a unor divizii puternic înarmate şi cu experienţă de război, prceum şi nerespectarea de către statele Antantei a angajamentelor faţă de România.

[20]) M. Ronge :. op. cit., pag. 166.

a putut transmite Statului Major al armatei I-a din Cluj primele radiograme descifrate referitoare la trupele române din Transilvania. [21]

Agentura serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale, care a stat în pasivitate pînă atunci, încurajată de iniţierea contraofensivei armatelor germano-austro-maghiare din Transilvania, s-a reactivizat, trecînd la acţiuni făţişe în favoarea acestora. „Agenţii noştrii — arăta Max Ronge — au început să trimită informaţii numeroase şi importante". [22]

În timpul retragerii Armatei române din Transilvania pe aliniamentul Carpaţilor, agenţii din rîndul saşilor ai serviciilor informative ale Puterilor Centrale au început să le furnizeze date importonte. „Spionajul saşilor — arată V. Cancicov — ne era un permanent pericol. Nu putea o baterie să ia o poziţie, ca să nu fie imediat avizată inamicului şi descoperită de acesta şi nimicită cu o tragere de o precizie uimitoare. Nu se putea desfăşura un batalion sau o companie, fără ca să nu fie imediat încercuită de tirul artileriei germane". [23]

Agenţii serviciului de spionaj german din rîndul supuşilor străini din România, nearestaţi încă de organele de Siguranţă, dirijau, prin diferite mijloace de semnalizare, zepelinele germane, ce porneau din Bulgaria, în efectuarea unor bombardamente nocturne asupra Bucureştiului. Unii dintre aceşti agenţi, dotaţi cu staţii de radio-emisie, transmiteau zepelinelor germane, care zburau noaptea deasupra Capitalei, informaţii secrete care apoi erau duse la centrul de spionaj din Sofia. [24]

În faţa unor forţe inamice superioare, Armatele române, în urma unor lupte grele, la sfîrşitul lunii septembrie şi octombrie, au fost nevoite să se retragă de pe aliniamentul Carpaţilor meridionali şi dintr-o parte a Olteniei şi Munteniei. Pe frontul dobrogean armata germano-bulgară a cucerit Turtucaia şi Silistra, Cernavodă şi Constanţa, împingînd frontul în nordul Dobrogei. În timpul retragerii, unităţile militare româneşti, din cauza presiunilor la care erau supuse prin atacurile inamicului, n-au manifestat suficientă grijă în asigurarea secretelor militare, ceea ce a uşurat descifrarea radiogramelor lor cifrate. Neglijenţe grave în această direcţie s-au manifestat şi din partea unităţilor militare ruseşti sosite în România, care au culminat cu pierderea de către Corpul 6 cavalerie rus din Dobrogea, a cifrului Ministerului de Război şi al legăturii radio. În consecinţă, Armata română din Dobrogea, pentru a limita scurgerea informaţiilor la inamic, a interzis transmiterea prin radio a ordinelor de operaţii şi a introdus o nouă cheie de transpunere. Tot în acelaşi scop,

[21]) I b i d e m.

[22]) I b i d e m.

[23]) V. Cancicov :, op. cit., pag. 116.

[24]) I b i d e m, pag. 67.

și-au încetat simultan emisiunile stațiile de radio terestre ale Armatei române. [25])

La 10 noiembrie 1916 a început ofensiva Armatei a 9-a germane în Muntenia *, care avea ca obiectiv cucerirea Bucureștiului. Marele Cartier General român, pentru a salva Capitala, a hotărît să treacă la contraofensivă.

Trecerea Dunării pe la Șistov, la 23 noiembrie 1916, a armatei comandate de generalul Mackensen, formată din unități germane, austro-ungare, bulgare și turcești și îndreptarea ei spre capitala României, a dat peste cap contraofensiva organizată de Armata română pe Argeș și Neajlov. La pierderea acestei bătălii au contribuit, desigur, și lipsurile grave ce au apărut în activitatea serviciilor informative și contrainformative române. Acestea au culminat cu rătăcirea și căderea în mîinile inamicului, la 2 decembrie 1916, a unui automobil al Statului Major al Armatei, cu toate ordinele și planurile de operații ale armatei. [26]) Încă de la 1 decembrie 1916, prin capturarea unui ofițer din Statul Major al Diviziei a 8-a română, cu un ordin secret, serviciul de spionaj austro-ungar aflase despre pregătirea contraofensivei române. [27])

La 6 decembrie 1916, în pofida unor succese inițiale și a eroismului unităților militare române, trupele Puterilor Centrale au intrat în Capitală. În timp ce majoritatea populației bucureștene a primit cu dispreț și indignare pe cotropitori, intrarea acestora a fost un prilej pentru agenții serviciilor de spionaj german și austriac, precum și pentru unii supușii străini și persoanele cu sentimente filogermane, de a-și manifesta bucuria pe față și să-și pună serviciile în slujba dușmanului.

La începutul lunii decembrie 1916, paralel cu evacuarea guvernului și autorităților de stat, a început retragerea organelor de poliție, siguranță și de jandarmerie.

Cu toate că arhiva Siguranței Generale și a altor instituții de stat a fost evacuată în Moldova și apoi în Rusia, în teritoriul ocupat, îndeosebi la locuințele unor înalți demnitari de stat, au rămas totuși numeroase documente secrete, dintre care unele se refereau la activitatea serviciilor informativo-polițienești românești în anii neutralității. Imediat după ce Bucureștiul a fost cotropit de trupele Puterilor Centrale, M. Ronge a trimis

---

[25]) M. Ronge : op. cit., pag. 168.

*) În toamna anului 1916, generalii Hidenburg și Ludendorff, într-o ședință a Marelui Cartier General, în care s-a analizat situația militară pe toate fronturile, au hotărît să mențină efortul principal în continuare împotriva României, pentru a pune stăpînire pe petrolul și produsele agricole ale acesteia. În acest sens, Ludendorff preciza că „continuînd să menținem diferite fronturi, să obținem victoria asupra României, pentru a continua să trăim". Rezultă de aici importanța mare pe care comandamentul german o acorda frontului român și că forțele armate ale României trebuiau să facă față loviturii principale a Puterilor Centrale. (Ludendorff E : „Souvenirs de guerre", Paris 1931, vol. 1, pag. 315).

[26]) Cadars Louis : „Le france de l'arrière (1914—1918) et l'année 1916. Les cahiers de l'histoire nr. 62, dec.—ian. 1917, pag. 21—22.

[27]) M. Ronge :, op. cit., pag. 168.

un ofițer din spionajul austro-ungar „pentru a începe o intensă activitate de controlare a arhivelor rămase acolo". [27])

O altă deficiență, cu consecințe nefaste, a fost neevacuarea de către organele de ordine a unei părți a tineretului român din teritoriul ocupat de inamic în timpul retragerii precipitate în Moldova. [28])

Succesele vremelnice obținute de trupele Puterilor Centrale, prin cucerirea unei părți din teritoriul național, au fost interpretate de către agenții serviciilor de spionaj german și austro-ungar din România ca prilejul cel mai potrivit pentru a săvîrși noi acte de trădare națională, trecînd fățiș în slujba dușmanului în aceste momente grele din istoria poporului român.

După trădarea colonelului Alexandru Sturdza, care a fugit de pe frontul de luptă la inamic, punîndu-se în slujba acestuia, tabloul trist al persoanelor ce și-au pus serviciile la dispoziția organelor de spionaj ale Puterilor Centrale împotriva țării lor, se completează cu numele colonelului Victor Verzea. În anii neutralității, „impresionînd pe toată lumea prin manifestațiile lui naționaliste zgomotoase, el a ajuns să se bucure de o deosebită încredere și să i se încredințeze misiuni foarte confidențiale". [29]) În importantul post de director general al poștelor și telegrafului, deținător al tuturor secretelor apărării naționale în acea perioadă, el începuse să devină suspect în vara anului 1916. Se interesa de toate mișcările trupelor, intercepta și copia toată corespondența dintre șefii militari pe care o transmitea serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale. Cînd a început retragerea, primind ordin de la autoritățile superioare de stat să evacueze în Moldova personalul și să distrugă instalațiile telegrafo-poștale, el a sabotat punerea în aplicare a acestor măsuri, ceea ce a adus imense pagube statului român. Sub aparența unei întîrzieri în realizarea acestor măsuri, V. Verzea a procedat, imediat după retragerea guvernului din București, la predarea întregii rețele telefonice și telegrafice trupelor cotropitoare, săvîrșind un grav act de trădare națională. [30]) În același timp, el a pus la dispoziția cotropitorilor o importantă sumă din visteria statului român, de 8.000.000 lei, pe care trebuia s-o transporte în Moldova.

Sub pretext de boală, V. Verzea a rămas în teritoriul ocupat, primind de la Comandamentul german ca drept răsplată pentru serviciile informative aduse Puterilor Centrale, funcția de primar al Capitalei. Această faptă nedemnă i-a adus disprețul maselor populare românești, care l-au proscris pentru totdeauna ca trădător de țară și de neam. Dat în judecată în teritoriul liber. V. Verzea a fost condamnat la moarte împreună cu alți complicii ai săi. Ulterior după război, o nouă judecată i-a schimbat pedeapsa în închisoare pe viață.

---

[27] bis) M. Ronge :, op. cit., pag. 169.

[28]) Th. N. Culitza : „Poliția de informațiuni și contrainformațiuni pe timp de campanie", Buc. 1938, pag. 35—36.

[29]) C. Kirițescu : „Istoria războiului pentru întregirea României", 1916—1919, ed. II-a, vol. 3, Buc. 1924, pag. 197.

[30]) V. Cancicov :, op. cit., pag. 250.

O anumită culpă în săvîrșirea acestui caz de trădare națională revine organelor de siguranță și de contrainformații militare românești, care, deși aveau unele informații referitoare la divulgarea unor secrete prin Direcția Generală a Poștei-Telegrafului și Telefonului, n-au întreprins acțiuni energice pentru descoperirea autorilor. Pe bună dreptate, unii oameni politici ce au făcut interpelări guvernului în Adunarea deputaților la Iași, în legătură cu cazul colonelului V. Verzea, au criticat organele de siguranță, pentru lipsa de vigilență manifestată în activitatea contrainformativă.

Una dintre problemele importante care a stat în atenția organelor polițienești și militare române, determinată de pătrunderea trupelor Puterilor Centrale, pe o parte a teritoriului național, a fost întreprinderea unor măsuri pentru a împiedeca căderea celor mai importante obiective industriale în mîinile trupelor inamice. Pe lîngă evacuarea unor obiective industriale și a flotei militare în sudul Rusiei, organele de siguranță române în colaborare cu Serviciul de Informații al Marii Britanii au pus în aplicare planul de distrugere a instalațiilor industriei petrolifere de pe Valea Prahovei. Pentru acapararea acestei bogăți, Comandamentul suprem german concentrase efortul principal al armatei germane pe frontul românesc.

În același timp, a fost scoasă din funcțiune marea centrală electrică din Cîmpina și a fost aruncat în aer podul de peste Dunăre de la Cernavodă-Fetești. Realizarea planului de mai sus a dezavantajat însă statul român ale cărui prejudicii materiale n-au mai fost luate în considerare de către aliați la Conferința de pace.

După cum e cunoscut, în urma eșuării bătăliei pentru București, Armata română s-a retras în condiții dramatice în sudul Moldovei, unde a fost stăvilită înaintarea trupelor Puterilor Centrale.

În timpul retragerii, organele de siguranță și de informații militare române, cu toată situația critică, au organizat totuși rămînerea în teritoriul ocupat a unor cadre și agenți. Aceștia cu sprijinul populației din teritoriul ocupat au reușit să procure valoroase date și informații despre inamic pe care le-au transmis organelor românești și rusești din Moldova. De asemenea, din cadrul Misiunii militare franceze au rămas în teritoriul ocupat unii ofițeri, dotați cu aparate de radio-emisie și recepție, pentru a culege informații despre trupele Puterilor Centrale.

Insuccesul Armatei române în prima campanie se datorește pe lîngă o serie de cauze de ordin general, la care nu ne referim, și lipsurilor existente în activitatea serviciilor informative și contrainformative române, care n-au pregătit din timp o agentură de rezervă, acoperită, în eventualitatea retragerii Armatei române și a cotropirii unei părți din teritoriul național. Inexistența unei asemenea agenturi a afectat unitățile militare române în timpul retragerii, care fiind lipsite de informații exacte asupra dispozitivului și dotării trupelor Puterilor Centrale, au fost luate prin surprindere, suferind pierderi însemnate. Între organele de siguranță și unitățile militare n-a fost realizată o cooperare corespunzătoare, iar în cadrul armatei latura contrainformativă a fost subestimată. De asemenea,

din partea marilor unități militare românești s-a manifestat neglijență pe linia păstrării secretelor militare și îndeosebi în ultilizarea radiogramelor cifrate, care au căzut în mîinile inamicului.

Serviciile de spionaj ale Puterilor Centrale, ce aveau experiență a doi ani de război, în timp ce organele noastre informative și contrainformative erau lipsite de ea, au dobîndit o superioritate relativă și vremelnică asupra organelor românești. „Însă toată această superioritate a inamicului din punct de vedere al informațiunilor în dosul frontului nostru — subliniа Th. N. Culitza — a fost pînă la retragerea în Moldova, cînd s-au luat măsuri de îndreptare". [31]) La înclinarea balanței pentru moment de partea organelor informative germane și austro-ungare, au contribuit într-o anumită măsură și acțiunile de trădare națională din partea unor politicieni conservatori ai vremii și a unor ofițeri superiori din rîndurile armatei. Acțiunea acestora din urmă, așa sublinia N. Iorga, nu umbrește cu nimic eroismul Armatei române, care în general, și-a făcut datoria față de patrie și popor. [32])

În pofida acestei superiorități, Comandamentul german, al cărui efort principal în ultimul trimestru al anului 1916 s-a făcut pe frontul român, n-a reușit să-și realizeze planul de a scoate România din război. Armata română, deși a suferit pierderi grele, n-a fost nimicită ; ea era în ființă, hotărîtă să nu înceteze lupta pînă la înfrîngerea definitivă a cotropitorilor. „Noi am bătut armata română, dar n-am putut s-o nimicim. . . Cu toată victoria noastră. . . noi eram mai slabi ca înainte în ce privește desfășurarea generală a războiului", [33]) recunoștea cu amărăciune în amintirile sale generalul Ludendorff. La rîndul lor nici organele informative și contrainformative române n-au fost înfrînte.

Exprimînd voința întregului popor român, de a elibera teritoriul cotropit de inamic, N. Iorga, în cuvîntarea rostită la 14 decembrie 1916 în Adunarea deputaților, adresa celor ce se aflau pe frontul de luptă, cuvinte de un înălțător patriotism și de îndemn la fapte eroice. „Trebuie să-i răspundem (cotropitorilor-n.n.) — arăta el — că ori unde am fi, ori cum am fi, sîntem hotărîți să mergem pînă la capăt . . . " [34]) în obținerea victoriei asupra inamicului, în eliberarea teritoriului național.

După retragerea armatei și a autorităților în Moldova, pentru soarta poporului român, a ființei sale naționale, s-a creat o situație deosebit de grea. Teritoriul vremelnic ocupat, cît și zona frontului Carpați-Vrancea-Dunăre au fost împînzite cu agenți și cadre ale poliției militare și ale serviciilor informative secrete germane, secondate de cele austro-ungare, bulgare și turcești. Pentru înfricoșarea populației din teritoriul ocupat și lichidarea mișcării de rezistență, a fost instaurat un regim de cruntă teroare.

[31]) Ts. N. Culitza : „Poliția de informațiuni și contrainformațiuni" Buc. 1938, pag. 27

[32]) N. Iorga : „Pentru întregirea neamului", Cuvîntări din război 1915—1917, Buc. 1925, pag. 234—235.

[33]) E. Ludendorff : „Souvenirs de guerre", vol. 1, Paris 1934, pag. 333.

[34]) N. Iorga : op. cit., pag. 229—230.

Pe lîngă arestarea și internarea a mii de intelectuali români din teritoriul ocupat, organele informativo-polițienești ale Puterilor Centrale au asasinat numeroși patrioți care au participat la mișcarea de rezistență împotriva cotropitorilor sau au sprijinit activitatea serviciilor de informații românești din Moldova. Numeroși țărani, muncitori și intelectuali, tineri, bătrîni și femei, uneori chiar copii, care au refuzat permanent să dea informații inamicului sau să-i servească drept călăuze, au plătit cu viața aceste fapte patriotice. Astfel, în comuna Vălari de lîngă Tg-Jiu au fost executați de trupele germane patru țărani, fiindcă au refuzat să le servească drept călăuze. În orașul Corabia cinci băieți din comuna Dăbuleni, iar în orașul Brăila alți cinci băieți și cinci locuitori, împreună cu comisarul portului — Alexandru Popovici — au fost împușcați de inamic pe motiv de „spionaj" în favoarea serviciilor informative românești. 35)

O dramă emoționantă s-a petrecut la 10 iulie 1917 la Tr. Severin, cînd un grup de 10 persoane a fost executat prin împușcare, fiindcă a dat ajutor detașamentului de patrioți condus de învățătorul Popescu, ce acționa în județele Gorj și Mehedinți. Nici unul din cei arestați și schingiuiți n-a dat vreo informație cotropitorilor. La suplicii îngrozitoare au fost supuse soția și fiicele patriotului Mihail Cernăianu din acest grup, care au fost arestate și torturate, puse să-și sape singură groapa, și, apoi în fața lor, s-a dat foc casei și întregii lor averi. 36)

În scopul intensificării acțiunii informative împotriva Armatei române, în teritoriul cotropit de trupele Puterilor Centrale s-au înființat o serie de școli, birouri și centre de spionaj, care pregăteau agenți ce urmau să fie trimiși în Moldova și în sudul Basarabei. În București au funcționat 3 asemenea școli, pe străzile Dudești, Pitar Moș și Tei, iar altele s-au creat la Brăila, Ploiești, Buzău, Rm. Sărat, cît și la Brașov. Într-o perioadă de 3 pînă la 6 luni, profesorii din armata germană și ai serviciilor de spionaj instruiau agenții în culegerea și transmiterea informațiilor, pe care apoi îi strecurau pe teritoriul Moldovei. 37) Intr-un raport al Biroului Secretariatului din Direcția Poliției și Siguranței Generale către Inspectoratul General al Jandarmeriei, din 15 martie 1917, se arăta că, „din informațiile ce le dețin organele de siguranță, inamicul a înființat în teritoriul ocupat „mai multe birouri de spionaj cu intențiunea să trimită în Moldova și Rusia . . . 300 de spioni". 38)

S-a încercat recrutarea de agenți pentru a fi utilizați în misiuni de spionaj și din rîndurile prizonierilor români din lagărele din Germania. Prizonierii români însă preferau mai bine să moară decît să săvîrșească acte de trădare națională. La fel de lamentabilă a fost și încercarea de a recruta agenți din rîndurile tineretului rămas în teritoriul ocupat. 39)

35) C. Kirițescu: „Istoria războiului pentru întregirea națională. 1916—1919", vol. 3, pag. 159—160.
36) I b i d e m.
37) Th. Culitza: op. cit., pag. 35—36.
38) Arhiva C.S.S., fond special, dosar nr. 2946, vol. 1, fila 15.
39) Th. Culitza: op. cit., pag. 32.

Deoarece recrutarea agenților din teritoriul ocupat devenea din ce în ce mai grea, iar trimiterea lor în sudul Moldovei și al Basarabiei se solda în general cu eșecuri, serviciile de spionaj și-au îndreptat atenția către persoanele din statele lor, care în anii neutralității au fost în România cu diferite afaceri economice și comerciale. În acest scop, funcționa o școală de spionaj la Viena, care pregătea agenții ce urmau să fie trimiși pe frontul de răsărit. 40)

II. CONTRIBUȚIA SERVICIILOR INFORMATIVE ȘI CONTRAINFORMATIVE LA VICTORIA ARMATEI ROMÂNE DIN VARA ANULUI 1917 ASUPRA TRUPELOR PUTERILOR CENTRALE.

În cursul iernii și primăverii anului 1917, paralel cu refacerea Armatei române, s-a procedat la acțiunea de reorganizare a activității serviciilor informative și contrainformative române. Acestea, desfășurîndu-și activitatea în condiții deosebit de grele, trebuiau să contracareze acțiunile serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale îndreptate contra statului român, să asigure pregătirea informativă a Armatei române și să mențină ordinea internă în teritoriul rămas liber. De asemenea, organele de siguranță, poliție și jandarmerie mai trebuiau să descopere și să lichideze încercările inamicului de a pune la cale acte de sabotaj și de diversiune împotriva unor obiective industriale și militare din Moldova, asupra căilor de comunicații etc. În același timp, organele informative române întrețineau legătura și cu mișcarea de rezistență a populației din teritoriul ocupat și a prizonierilor români din lagărele inamice.

Învățînd din experiența căpătată în urma primei campanii a Armatei române, organele de informații și contrainformații, în colaborare cu cele de poliție și jandarmerie, au reușit să lichideze în scurt timp superioritatea vremelnică a serviciilor de spionaj german și austro-ungar în domeniul informațiilor și să redobîndească într-o oarecare măsură întîietatea pe frontul războiului nevăzut. Ele au adus o contribuție însemnată nu numai la victoria Armatei române din vara anului 1917, ci și la biruința comună a aliaților împotriva Puterilor Centrale, atrăgînd pe frontul din România numeroase cadre și mijloace tehnice ale serviciilor de spionaj german și austro-ungar.

În întreaga lor activitate, care corespundea intereselor naționale ale poporului român, organele informative și contrainformative s-au bucurat atît de concursul nelimitat al unităților militare românești, cît și de sprijinul maselor populare, al unor personalități de seamă ale vieții politice și culturale din România.

40) Arhiva C.S.S., fond special, dosar nr. 2946, vol. 1, fila 119.

1. Reorganizarea activității serviciilor de informații și contrainformații române.

Pe baza învățămintelor desprinse din prima campanie, s-au întreprins măsuri pentru lichidarea unor deficiențe și perfecționarea activității organelor de informații și contrainformații militare. În cadrul birourilor de informații și contrainformații militare, ce funcționau pe lîngă marile unități, au fost încadrați ofițeri care s-au remarcat în arta informațiilor pe cîmpul de luptă, au dovedit aptitudini specifice muncii informative. O atenție deosebită s-a acordat asigurării secretelor militare, folosirii cu atenție a codurilor și cifrurilor militare.

După retragerea în Moldova, Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale, cu cele cinci birouri pe linie de siguranță și brigăzile centrale de siguranță, s-a stabilit la Iași, în timp ce brigăzile de siguranță din orașele din teritoriul cotropit au fost repartizate în diferite orașe din Moldova. La fel s-a procedat cu organele poliției și ale jandarmeriei rurale evacuate din Oltenia, Muntenia și Dobrogea.

Pentru acoperirea întregului teritoriu rămas liber, s-au înființat noi brigăzi de siguranță în unele orașe din Moldova. În scopul culegerii de date și informații de care armata avea nevoie s-au organizat, pe lîngă marile Corpuri de armată, servicii de siguranță și de jandarmerie, iar pe lîngă unitățile acestora s-au delegat comisari și agenți cu experiență în culegerea informațiilor cu caracter operațional. Unele cadre ale Siguranței au fost mobilizate în rîndurile organelor de informații și contrainofrmații militare. Pe teritoriul Moldovei își desfășurau activitatea și serviciile de informații și contrainformații ruse, iar pe lîngă Armata rusă a fost numit, așa cum am arătat la începutul lucrării, un Delegat al Siguranței Generale române.

În reorganizarea activității serviciilor de informații militare și a cercetării militare, un sprijin prețios s-a primit și din partea Misiunii militare franceze condusă de generalul Berthelot, ce cuprindea 1.000 de persoane. Pe lîngă unele cadre cu o bogată experiență informativă și dotate cu aparatură modernă, ce au desfășurat acțiuni informative în slujba organelor românești, ofițerii și subofițerii francezi, în cadrul unor cursuri organizate pe regimente, au instruit militarii români asupra unor probleme ale cercetării militare și asupra modului cum trebuiau contracarate intențiile spionajului inamic.

Experiența cîștigată de organele informativo-polițienești române în urma primei campanii a Armatei, problemele complexe ridicate de desfășurarea generală a războiului, cît și greutățile apărute în realizarea cooperării între organele informative și contrainformative din cadrul Ministerului de Interne și cele militare româno-ruse, au impus constituirea unui organ specific condițiilor de război, a Poliției de informațiuni și contrainformațiuni pe timp de campanie.

În acest scop, în iarna anului 1916/1917, s-a înființat **Serviciul de Contrainformațiuni Româno-Rus**, [41]) a cărui activitate a fost stabilită prin Ordinul nr. 789/1917, dat de Comandamentul General al armatelor de pe

frontul român și prin Regulamentul, *) emis de către Marele Cartier General al Armatei. În compunerea acestui serviciu intrau două birouri: 1) Biroul de contrainformațiuni român; 2) Biroul de contrainformațiuni rus.

Serviciul de Contrainformațiuni Româno-Rus, în colaborare cu celelalte organe informative și contrainformative românești, a desfășurat pe timpul războiului activitate împotriva spionajului inamic, atît în zona militară de operațiuni, cît și în cea interioară, și a urmărit toate delictele îndreptate împotriva siguranței armatelor aliate. [42])

Prin regulamentul mai sus amintit, s-au stabilit normele de funcționare a acestui serviciu și competența ofițerilor și agenților români și ruși din cadrul său cît și normele de informare reciprocă și de cooperare cu organele de siguranță, poliție și jandarmerie.

La baza activității acestui serviciu au stat, de asemenea, instrucțiunile privitoare la circulația pe căile ferate, șosele și ape, în zona armatelor de operațiuni și în zona interioară a populației civile, cît și dispozițiunile pentru supravegherea supușilor statelor cu care România se găsea în stare de război, ai țărilor neutre și ai statelor aliate.

Inițial Serviciul de Contrainformațiuni Româno-Rus a avut sediul în orașul Roman și a funcționat sub directa supraveghere a Marelui Cartier General — Biroul Informațiunilor, condus de colonelul N. Condeescu. Din partea Marelui Cartier General cu conducerea acestui serviciu a fost delegat Romulus P. Voinescu, inspector general al Poliției statului, care era ajutat de subinspectorul I. Vameșiu, de comisarii Teodor N. Culitza și I. I. Georgescu. [43]) Biroul de contrainformațiuni rus, încadrat cu 100 de ofițeri, funcționari și agenți civili ruși, avea ca comandant pe colonelul din jandarmeria rusă Leontovici, ajutat de lt. col. Bondarenco. El era bine organizat și echipat cu mijloace suficiente de transport, printre care autocamioane, căruțe etc.

Serviciul de Contrainformațiuni Româno-Rus era organizat pe sectoare, care se schimbau periodic, în funcție de mișcarea frontului. [44])

Sectoarele erau divizate la rîndul lor în subsectoare care erau conduse de către comisari cu agenții respectivi. Subsectoarele aveau un caracter mobil, fiind în permanentă mișcare pe șosele și prin comune, pentru verificarea persoanelor suspecte și supravegherea circulației în zona interioară, culegînd informațiuni ce interesau armata, pe care le transmiteau șefului sectorului respectiv, care la rîndul său după ce le verifica le înainta completate la Serviciul de Contrainformațiuni, unde se triau și apoi se raportau la Marele Cartier General, Biroul Informațiunilor. [45]) La fel se proceda cu indivizii arestați pentru acțiuni de spionaj

---

[41]) T. N. Culitza: „Poliția de informațiuni și contrainformațiuni", pag. 12, 27.
*) Vezi anexa nr. 1.
[42]) I b i d e m, pag. 14.
[43]) I b i d e m, pag. 27—28.
[44]) I b i d e m, pag. 30.
[45]) I b i d e m, pag. 30—31.

sau suspecţi, ce erau înaintaţi direct, cu toate probele adunate de către şefii de sectoare principale, la Marele Cartier General.

Conform art. 3 din Regulamentul Serviciului de Contrainformaţiuni Româno-Rus, funcţionarii administraţiei şi poliţiei civile române erau obligaţi să dea tot concursul lor acestui serviciu. Atît şefii de sectoare, cît şi toţi ofiţerii de poliţie de la Serviciul de Contrainformaţiuni lucrau în colaborare cu şefii poliţiilor şi birourilor de siguranţă din toată zona interioară, culegînd cu sprijinul acestora informaţiile ce interesau armata şi efectuînd investigaţiile necesare. [46]) În cazuri de arestări şi percheziţii, ofiţerii şi agenţii Biroului de Contrainformaţiuni Rus erau obligaţi să se adreseze celui mai apropiat ofiţer de poliţie română, prezentîndu-i autorizaţia de identitate. Actele de executarea arestării şi percheziţiei erau întocmite de către ofiţerul de poliţie română, asistat de delegaţii speciali ai Serviciului de Contrainformaţii, în dublu exemplar, în cele două limbi. Un exemplar din actele respective era înaintat Biroului de Contrainformaţii Rus. [47])

În cazuri extreme, de flagrant delict, cînd lăsarea persoanei urmărite în libertate pînă la sosirea ofiţerului poliţiei române se considerea periculoasă, funcţionarii Biroului de Contrainformaţiuni Rus puteau reţine pe urmărit, trimiţîndu-l imediat la ofiţerul poliţiei române. [48])

Pentru realizarea unei supravegheri permanente a suspecţilor şi a circulaţiei în punctele de legătură a căilor de comunicaţie, s-au stabilit posturi speciale de observare, pentru a controla ca trecerea populaţiei prin aceste puncte să se facă numai cu permise speciale, eliberate de către comandamentele militare.

În timpul reorganizării activităţii organelor informativo-poliţieneşti române în iarna anului 1917, s-a acordat o atenţie deosebită şi activităţii informative, pentru ca ea să corespundă tot mai mult nevoilor armatei. În afară de detaşarea unor cadre ale Siguranţei Generale pe lîngă marile unităţi militare, pentru a organiza munca de informaţii şi contrainformaţii, s-a înfiinţat în Delta Dunării, în luna martie 1917, **Serviciul Special de Siguranţă**, care urma să lucreze direct cu Marele Cartier General. Acest serviciu avea menirea de a organiza munca informativă şi contrainformativă în Delta Dunării, în teritoriul ocupat de Puterile Centrale (Dobrogea) şi în sudul Basarabiei. El a îndeplinit unele misiuni informative în statele din bazinul Mării Negre.

Parelel cu reorganizarea activităţii informative în sensul strict al cuvîntului, s-a acordat o atenţie deosebită **cercetării militare** în scopuri de informare. Pentru a procura date despre inamic s-a organizat instruirea de patrule şi mici detaşamente, care executau cercetarea prin luptă. În procesul de reorganizare a aviaţiei româneşti s-a pus un accent deo-

46) Th. Culitza: op. cit., pag. 61—62.
47) I b i d e m, pag. 62.
48) I b i d e m, pag. 64.

sebit pe cercetarea aeriană îndreptată în spatele frontului inamicului. [49]) De asemenea, s-a extins supravegherea din baloane şi din observatoare terestre, special amenajate.

Dezvoltarea cercetării militare a determinat perfecţionarea mijloacelor de transmiterea informaţiilor, utilizîndu-se în acest scop telefonul, telegraful, agenţii, semnalizarea optică, semnalizarea acustică, porumbeii, rachetele luminoase, potrivit unor coduri stabilite, aparate de radio-emisie etc. Cu ajutorul acestor mijloace, informaţiile şi datele rezultate din cercetarea militară cît şi de la informatori şi colaboratori, ajungeau la organele informative române, la statele majore ale armatelor româno-ruse.

2. Activitatea organelor informative şi contrainformative române în perioada premergătoare luptelor de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz; Contribuţia lor la victoria asupra trupelor Puterilor Centrale din vara anului 1917.

Ca urmare a măsurilor intreprinse, organele informative şi contrainformative româneşti au desfăşurat o rodnică activitate în cursul anului 1917, împotriva acţiunilor regizate de serviciile de spionaj ale Puterilor Centrale contra statului şi Armatei române.

Imediat după retragerea în Moldova, organele de siguranţă, jandarmerie şi de contrainformaţii militare, au acordat o atenţie deosebită muncii contrainformative şi contraspionajului, pentru a închide canalele de scurgere a informaţiilor către inamic, pentru a descoperi şi lichida agentura serviciilor de spionaj a Puterilor Centrale, a asigura secretul propriilor pregătiri militare şi pentru a contracara şi alte acţiuni din partea spionajului inamic.

Ca urmare a unor energice măsuri operate de organele contrainformative româneşti, s-a realizat asigurarea secretelor de stat şi militare, posibilităţile serviciilor de spionaj ale inamicului de a-şi procura informaţii şi date din presă, prin intermediul Crucii Roşii, a dezertorilor şi prin interogarea prizonierilor, fiind din ce în ce mai limitate. În astfel de condiţii, inamicul era nevoit să recurgă la infiltarea de agenţi în teritoriul Moldovei, pentru a culege informaţii despre pregătirile militare ale armatelor româno-ruse, despre dispozitivul şi armamentul acestor trupe.

Pe lîngă instituirea unei serioase paze în zona frontului de operaţiuni militare, pentru a împiedica infiltrarea spionilor în Moldova, organele de siguranţă, jandarmerie şi Serviciul de Contrainformaţiuni Româno-Rus, cu sprijinul unităţilor militare, al autorităţilor de stat şi al populaţiei, au intensificat supravegherea şi urmărirea informativă a persoanelor suspecte de spionaj sau cu sentimente filogermane din teritoriul rămas liber. Numai Serviciul de Contrainformaţiuni Româno-Rus a întocmit circa 2.500 de dosare individuale ale suspecţilor urmăriţi şi cercetaţi în zona

49) Col. I. Cupşa: „Armata română în campaniile din anii 1916—1917", Ed. Militară, Buc. 1967, pag. 302—305.

frontului și cea interioară, care, împreună cu notele informative strînse, au fost înaintate organelor de siguranță pentru arestarea celor în cauză. 50)

O activitate intensă în urmărirea informativă a persoanelor suspecte de spionaj și de propagandă în favoarea Puterilor Centrale, au desfășurat și brigăzile speciale de siguranță din orașele Moldovei. Într-o perioadă de timp scurtă, așa cum rezultă din tabelele înaintate Biroului de informațiuni al Marelui Cartier General al Armatei, ele au reușit să descopere și să urmărească un număr însemnat de agenți ai serviciilor de spionaj german și austro-ungar, de persoane care făceau propagandă filogermană. 51) De un real spirijin în depistarea unor persoane suspecte de spionaj, au fost informațiile transmise de Serviciul de Contrainformațiuni Rus de pe lîngă Cartierul General al Armatei ruse din Moldova, prin Delegatul Siguranței române — Romulus Voinescu. 52)

La rîndul lor, organele contrainformative militare, în colaborare cu cadrele siguranței detașate pe lîngă marile unități militare, au trecut la întreprinderea unor măsuri energice pentru a preveni și descoperi acțiunile de spionaj și de trădare națională în favoarea inamicului din partea unor cadre ale armatei. De data aceasta, fără nici o reținere, s-a trecut la arestarea și pedepsirea exemplară a celor prinși că desfășurau activitate de spionaj pentru Puterile Centrale. Printre aceștia, desigur puțini la număr, s-a numărat col. Crăiniceanu, prieten cu col. Alex. Sturdza, care prins în flagrant delict de spionaj, a fost arestat și executat. 53)

Printre spionii inamicului arestați de organele contrainformative româno-ruse, s-au numărat Păvălucă, Katz, Hausffater, Meier Gross și alții, care făceau parte din organizația de spionaj a șefului jandarmeriei austriace, Fischer. Aceștia aveau ca obiectiv Iașul, care fiind temporar capitala țării oferea posibilitatea culegerii de informații cu privire la intențiile Comandamentului militar superm român aspura întregului front. 54)

Acțiunea de identificare și lichidare a agenților spionajului inamic în teritoriul ocupat a fost sprijinită de masele populare. Semnificativă în această direcție este fapta grupului patriotic condus de învățătorul Popescu, care a ridicat și impușcat un călugăr de la mînăstirea Tismana, ce făcea spionaj în favoarea germanilor. 55)

Cu sprijinul unor agenți strecurați în teritoriul ocupat, organele contrainformative în colaborare cu cele informative, au reușit să identifice școlile și centrele de spionaj german din Brăila, București, Buzău, Rm.-Sărat, Ploiești și din alte orașe din Muntenia, precum și numele persoane-

50) Th. N. Culitza : op. cit., pag. 32.
51) Dir. Generală a Arhivelor Statului. Fond Direcția Poliției și Siguranței Generale, 1898—1917, dos. 279/1917.
52) I b i d e m, dos. nr. 265/1917.
53) C. Kirițescu : „Istoria războiului pentru întregirea României", 1916—1919, ed. II-a, vol. III, pag. 195.
54) Th. N. Culitza op. cit. pag. 32—33.
55) C. Kirițescu op. cit., pag. 160.

lor ce urmau să fie trimise în Moldova pentru a culege informații despre pregătirile militare ale armatelor româno-ruse. Cele mai multe din acestea au fost arestate în momentul cînd încercau să treacă linia frontului în Moldova. 56)

Organele contrainformative române au contracarat cu succes încercarea inamicului de a utiliza în acțiuni de spionaj pe unii tineri din teritoriul ocupat. După prinderea sau predarea acestora organelor contrainformative românești, s-a organizat instruirea și trimiterea unora dintre ei de către serviciile informative românești în spatele frontului german, în teritoriul ocupat, prin aceleași locuri și cu aceleași semnale convenționale stabilite. Prin această acțiune, ce a dat rezultate excelente, nu numai că inamicul „era indus în eroare cu informațiunile transmise în mod eronat în carnetele acestor tineri asupra situației trupelor noastre", dar s-a creat și posibilitatea folosirii acestora în acțiunea de culegere a informațiilor despre trupele Puterilor Centrale în teritorul ocupat. 57)

Altă acțiune descoperită și contracarată de organele contrainformative românești, în colaborare cu comandamentele militare, a fost încercarea spionajului inamic de a demoraliza ostașii români și de a produce diversiune pe frontul nostru într-o eventuală ofensivă română în Transilvania. Numeroase dosare de arhivă ilustrează activitatea acestor organe pentru a lichida acțiunile de propagandă, cu caracter subversiv, ale inamicului prin răspîndirea de știri false pe front și în spatele frontului, care îndemnau soldații să nu mai lupte. În scopul demoralizării ostașilor români, spionajul inamicului a recurs pînă și la „fițuici" cu caracter religios, care „dojenind soldații români că de ce trag în frații lor și că ajunge atît sînge vărsat", îi îndemna „să lase armele jos și să nu mai tragă în frați", 58) adică în militarii armatelor germane și austro-ungare.

Pe măsură ce organele contrainformative române contracarau cu succes acțiunile spionajului Puterilor Centrale, impunîndu-și superioritatea, cele de informații înregistrau, de asemenea, rezultate evidente. Cu timpul, serviciile informative române vor dobîndi, în vara anului 1917, intîietatea asupra inamicului în arta informațiilor ; organele de contra-spionaj ale Puterilor Centrale, în pofida unor drastice măsuri represive, n-au reușit să stăvilească activitatea serviciilor informative române și sprijinul de masă ce le era acordat. De data aceasta, realizîndu-se o cooperarea mai bună între organele informative ale Ministerului de Interne și marile unități militare, informațiile dobîndite au fost luate în considereare de către Marele Cartier General al Armatei și apreciate la justa lor valoare în alcătuirea planurilor de operațiuni, lucru care de altfel și-a adus partea sa de contribuție la cîștigarea istoricelor bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz.

În executarea diferitelor misiuni informative în spatele frontului și în teritoriul ocupat, cadrele și informatorii siguranței și organelor de

56) Arhiva C.S.S., dosar nr. 2946, vol. I f.f. 176—178 ; vol. X f.f. 10, 16, 17, 30, 36.
57) Th. N. Culitza : op. cit., pag. 38.
58) I b i d e m, pag. 35.

informaţii militare, au dovedit, pe lîngă puternice sentimente patriotice şi spirit de dăruire, aptitudini specifice muncii informative, ca abilitate, inventivitate, spirit de orientare etc. Activitatea lor a fost sprijinită cu căldură de către populaţia din teritoriul cotropit şi din Transilvania, de militarii ardeleni concentraţi în armata austro-ungară.

În multe cazuri, procurarea pentru Armata română a informaţiilor şi a unor planuri şi hărţi cu dispozitivul trupelor Puterilor Centrale, a pornit din propria iniţiativă a patrioţilor transilvăneni, nefiind regizată de nici un organ informativ român. O astfel de faptă patriotică a săvîrşit lt. de rezervă Emil Rebreanu din Regimentul de artilerie Maria Luisa, care într-o noapte a încercat să treacă frontul în liniile române cu planurile de desfăşurare a trupelor austro-ungare în acel sector. Fiind prins cînd încerca să treacă linia frontului în Moldova, Emil Rebreanu, după cum e cunoscut, a fost spînzurat la 14 mai 1917. Privind cu mîndrie fapta ce a săvîrşit-o, el a preferat să fie executat decît să mai lupte împotriva fraţilor săi români, iar ultimele cuvinte ale lui au fost : „Trăiască România Mare". 59)

Informaţiile cele mai valoroase asupra trupelor Puterilor Centrale de pe linia frontului, asupra comandamentelor germane din teritoriul ocupat, s-au cules şi transmis regulat organelor informative române din Moldova, **de către agenţii şi informatorii lăsaţi în timpul retragerii** în Muntenia, Oltenia şi Dobrogea, sau infiltraţi ulterior. Şeful Serviciului de Siguranţă din Focşani, Guţă Iacob, rămas în teritoriul ocupat, a organizat un centru informativ în apropierea frontului de sud al armatelor româno-ruse, culegînd informaţii despre Comandamentul general militar al trupelor Puterilor Centrale din Focşani. Datele despre inamic au fost transmise în Moldova prin agenţii trimişi peste linia frontului prin punctul Doaga, sau prin diferite mijloace de semnalizare. Informaţiunile culese de acest centru informativ „au servit Marelui Cartier General al Armatei române în organizarea ofensivei de la Mărăşeşti". 60)

Un alt centru de informaţii creat de organele române în teritoriul ocupat a fost cel din oraşul Brăila. Cu ajutorul tineretului din acest oraş, erau culese informaţii asupra trupelor Puterilor Centrale din această zonă şi introduse (notiţe) în sticle închise ermetic, cărora li se dădea drumul din Brăila pe Dunăre pînă la Galaţi, unde le prindeau românii. 61)

La rîndul lor agenţii şi informatorii rămaşi în Bucureşti şi Ploieşti, au urmărit mişcările trupelor germane care în vara anului 1917 se îndreptau spre sudul Moldovei, transmiţînd organelor informative româneşti valoroase informaţii.

Spre dezolarea sa, Max Ronge, recunoştea că „în România ocupată i-a fost dat să facă cunoştinţă cu spionajul aerian", organizat de serviciile informative româneşti din Moldova cu sprijinul unor ofiţeri francezi. Avioanele româneşti au lansat în spatele frontului inamic agenţi

59) C. Kiriţescu : op. cit., pag. 361.
60) Th. N. Culitza : op. cit., pag. 39.
61) I b i d e m, pag. 37—38.

cu porumbei poştali. Aceşti „agenţi se bucurau de un sprijin activ din partea populaţiei din teritoriul ocupat mai ales din partea persoanelor care în trecut avuseseră legături cu organele de poliţie şi de siguranţă româneşti". 62)

Cu ajutorul cercetării aeriene, executată de aviaţia română în spatele frontului inamic pînă la o adîncime de 80—100 km., au fost procurate organelor informative româneşti şi unităţilor militare, informaţii referitoare la mişcările trupelor inamicului în preajma luptelor de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz. 63)

O pagină plină de eroism în istoria poporului român, în lupta sa de eliberare şi întregire naţională, au înscris-o şi cei care au lucrat în umbră în activitatea informativă, aducînd o contribuţie de seamă la victoria Armatei române în vara anului 1917. Din rîndul eroilor războiului nevăzut, a celor care au privit moartea cu ochii deschişii, convinşi că mor pentru patrie, a fost grupul condus de **Vasile Chilian**, care şi-a desfăşurat activitatea informativă în reguinea Vrancei. 64)

Vasile Chilian fusese lăsat în teritoriul ocupat de trupele germane după retragerea Armatei române în Moldova, din ordinul generalului Arthur Văitoianu, ca om de încredere, pentru a organiza activitatea informativă în favoarea României. Om inteligent şi abil, el a reuşit să se introducă în cercurile ofiţerilor germani, făcîndu-le diferite servicii pentru a le căpăta încrederea şi a putea astfel să culeagă informaţii despre inamic ce interesau serviciile informative româneşti. Pentru a-şi conspira activitatea, el a construit cu aprobarea Comandantului german, o moară pe malul rîului Putna, chiar în marginea frontului român. Din acest loc, ce servea drept ascunziş prizonierilor români evadaţi din lagărele germane, se organiza trecerea lor în Moldova şi transmiterea informaţiilor către organele informative româno-ruse.

Culegerea informaţiilor V. Chilian o desfăşura cu ajutorul soţiei, prietenilor şi a numeroşi cetăţeni ai satului Tichiriş, astfel că grupul său a ajuns la 27 de persoane, transformîndu-se într-un adevărat centru informativ. Alţi cetăţeni au sprijinit activitatea acestui grup, „fie ca gazde pentru prizonierii români, fie ca iscoade trimise a spiona mişcările inamicului sau călăuze care conduceau pe fugarii români peste linia frontului în Moldova". 65)

Înfruntînd în fiecare clipă primejdia morţii, grupul de patrioţi condus de V. Chilian a procurat şi transmis trupelor române din Moldova informaţii de o deosebită valoare despre trupele Puterilor Centrale din zona Vrancei şi a ajutat sute de prizonieri români să treacă în sudul Moldovei. Una dintre cele mai curajoase acţiuni a fost procurarea de către V. Chilian a unei schiţe cu dislocarea trupelor germane din acel

62) M. Ronge : op. cit., pag. 202.
63) col. I. Cupşa : op. cit., pag. 304—308.
64) C. Kiriţescu „Istoria războiului de întregire naţională" 1916—1919, vol. III, pag. 159.
65) I b i d e m.

sector după hărţile Comandamentului german ce-şi avea sediul în casa sa. Pentru a asigura reuşita deplină a acestei acţiuni, el a memorat mai întîi schiţa, ca apoi s-o reproducă în scris şi s-o transmită organelor informative din Moldova. Informaţiile exacte despre trupele inamice, cît şi schiţa de mai sus, procurate de grupul lui Chilian, au adus reale servicii Armatei române în alcătuirea planului de operaţii al contraofensivei din vara anului 1917.

La victoria Armatei române în marea epopee naţională de la Mărăşeşti din august 1917, alături de eroismul ostaşilor români, şi-au adus contribuţia din plin şi organele informative şi contrainformative româneşti. Acţiunea lui V. Chilian.*) ca şi a altor patrioţi români din umbră, care au transmis Armatei române, „toate informaţiunile privind mişcarea şi forţele inamicului, işi arătase efectul". Pe bună dreptate, germanii susţineau că pierderile mari suferite de ei în lupta de la Mărăşeşti s-au datorat „în mare parte spionajului românesc", care cu acest prilej şi-a dovedit superioritatea asupra celui al Puterilor Centrale.

*

* *

Despre activitatea serviciilor informative şi contrainformative româneşti pentru contracararea activităţii serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale în perioada august 1917 — noiembrie 1918 vom trata în studiul următor. De asemenea, vom aduce noi date, rezultate din extinderea investigaţiei noastre, în legătură cu rolul organelor informative şi contrainformative româneşti în marea epopee naţională din vara anului 1917 şi asupra mişcării de rezistenţă a populaţiei din teritoriul cotropit. În acelaşi timp, vom face unele consideraţii generale asupra acţiunii de informare şi de propagandă peste hotare, întreprinsă de unele organe de stat româneşti, organizaţii şi asociaţii patriotice, de diferite personalităţi politice ale vremii în vederea unirii Transilvaniei cu România.

---

*) La 23 mai/5 iunie, în urma eşuării încercării unui grup de prizonieri români de a trece rîul Putna, cu care ocazie trebuiau duse în Moldova unele informaţii secrete, V. Chilian şi ceilalţi membrii ai grupului său au fost arestaţi de trupele germane. Între 23—24 august 1917, întreg grupul Chilian, de 27 persoane, a fost judecat şi condamnat la grele pedepse. Cinci persoane, în frunte cu Vasile Chilian, au fost condamnate la moarte, iar restul au primit închisoare de la 2 la 20 ani. Printre cei condamnaţi la închisoare a fost şi soţia lui V. Chilian-Clementina. Ulterior au fost judecaţi şi condamnaţi la moarte, alte grupuri de patrioţi români, printre care numeroşi prizonieri români care evadaseră din lagărele germane din teritoriul ocupat şi au fost prinşi de inamic cînd încercau să treacă linia frontului în Moldova. În închisoare, V. Chilian menţinîndu-şi curajul, se adresa tovarăşilor săi că „nu-i pare rău că moare... că se simte mîndru după ceea ce a auzit din gura nemţilor, că din cauza lui au pierdut o mulţime de oameni".

În zorii zilei de 3 septembrie 1917, pe poligonul din Focşani, cei cinci patrioţi români — V. Chilian, serg. V. Gălăţeanu, Dumitrache Pantazică, Toma Ion Cotea, Ştefănache Secăluş — au fost împuşcaţi de trupele cotropitoare. Cum eroii nu-şi pierd demnitatea nici în faţa morţii, V. Chilian a refuzat să fie legat la ochi şi a cerut plutonului de execuţie „să fie împuşcat în faţă, sub cuvînt că moare pentru patrie", în slujba căreia şi-a dedicat întreaga sa activitate.

AGENTURA SERVICIULUI SECRET DE INFORMAŢII ROMÂN *)

c) Conspirarea agenţilor informatori, sistemele de legătură şi remunerare a acestora

Lt. col. NICOLAE MEIANU
cercetător ştiinţific

1. Conspirarea informatorilor.

Aşa după cum mai aminteam şi în studiile anterioare, Serviciul Secret de Informaţii a acordat, pe tot parcursul activităţii sale, o atenţie deosebită conspirării agenţilor săi informatori, ce acţionau atît în ţară cît şi peste hotare. Conspirativitatea în cadrul acestui aparat fusese ridicată la rangul de principiu, de lege.

După anul 1924—1925, s-a insistat şi mai mult asupra acestei importante laturi. I s-a acordat o atenţie sporită. De acum, s-a pornit la asigurarea unei conspirări totale a agenturii încă din faza de început. Informatorii nu au mai fost recrutaţi la întîmplare de către orice salariat al Serviciului. S-a creat o categorie de oameni specializaţi, complet acoperiţi, cu sarcina să identifice, să selecteze şi apoi să recruteze persoanele cele mai potrivite. Aceste persoane specializate erau denumite, aşa după cum se cunoaşte „agenţi indicatori" şi agenţi „recrutori" (sistemul de lucru al acestora a fost tratat în studiile anterioare).

Informatorii o dată recrutaţi, din spirit de prevedere, nu erau predaţi în legătura salariatului ce se ocupa cu culegerea de informaţii. Ei rămineau o perioadă, în legătura directă a agentului recrutor. Se căuta astfel să se preîntîmpine pătrunderea în reţea a unor persoane necorespunzătoare. Acestea erau ţinute încă „departe" de restul reţelei informative pe toată perioada verificării loialităţii. Dacă pe timpul verificării informatorii în cauză se dovedeau a fi discreţi, oameni pe care se putea conta, agentul recrutor îi preda ofiţerului (angajatului) cu care urmau să ţină pe viitor legătura. Predarea se făcea tot cu respectarea regulilor impuse de „legea" conspirativităţii. De regulă, agentul recrutor care efectua operaţiunea pre-

---

*) Continuare din volumele de „Studii şi Documente" Nr. 5 şi 6.

dării nu cunoştea ofiţerul (angajatul) care urma să preia informatorul. El primea dispoziţii din partea şefului său numai asupra locului precis unde urma să fie îndrumat informatorul pentru contact. În cazul că noul recrutat — urma să fie preluat în legătură personală — directă, pentru recunoaştere, i se încredinţa o parolă. Dacă se lucra cu el prin legătură indirectă sau impersonală i se fixa o „căsuţă poştală" unde urma să primească instrucţiuni. Imediat după ce se realiza contactul, indiferent prin ce sistem (legătură directă, indirectă sau impersonală), locul de întîlnire cunoscut şi de agentul recrutor era schimbat. De acum agentul recrutor nu mai avea posibilitatea să cunoască nimic despre omul pe care-l recrutase. De altfel, prin însăşi îndatoririle de serviciu agentul recrutor, era obligat, ca după predarea informatorului să nu mai întreţină niciun fel de legătură cu acesta. El se ocupa în continuare de noi recrutări.

Cu ocazia recrutării, noului informator i se dădea un „nume conspirativ" sau un „indicativ cifric" sub care urma să îşi desfăşoare activi-tatea. În contactul cu Serviciul Secret, el nu mai apărea niciodată cu numele său real, ci numai cu cel conspirativ sau cifric fixat. De pildă: „Doctorul", „Domnul H", „Domnul de la gară", „Domnul de la Bulevard", „G. 7", „F. 1" etc. De obicei, „numele conspirative" se foloseau în cazul informatorilor ce lucrau pe plan intern, iar „indicativele cifrice" celor ce activau peste graniţă. În acest sens sînt cunoscuţi (bineînţeles numai după simbolul cifric) informatorii: „24 F cu sateliţii 47, 48, 49" [1]). După cum se observă „24 F" era rezident iar ceilalţi „sateliţi" informatorii ce-i avea în legătură. Sau rezidentul „28. 0" care dispunea de „sateliţii 43, 44, 45 şi 46", ori rezidentul „C.S." care dispunea de „agenţii (informatori — n.n.) C.S. 1, C.S. 2, C.S. 3 şi C.S. 6" [2]). Exemple de acest fel ar putea fi date mult mai multe. Ne oprim însă aci, considerînd că cele amintite sînt destul de edificatoare.

Mergîndu-se pe linia „conspirării totale" a agenturii, nu se întocmeau
asupra acestora niciun fel de dosare sau evidenţă în clar. Totul se limita
la „cifre" sau nume „conspirative". Informatorii erau cunoscuţi numai de
ofiţerii (angajaţii) care îi dirijau, iar uneori în persoană nu erau cuno-
scuţi nici chiar de către aceştia. În astfel de situaţii se aflau în special
informatorii ce fuseseră predaţi de către agenţii recrutori, prin legătură
indirectă (prin interpus) sau legătură impersonală (căsuţă poştală).
Ofiţerii (angajaţii) în cauză la primirea unui informator ştiau că
lucrează doar cu „54 N." sau „55 R." [3]). Dacă vroiau să-i cunoască per-
sonal trebuiau să întrebuinţeze o parolă de recunoaştere [4]), parolă ce îi era
încredinţată informatorului printr-un mijloc oarecare.

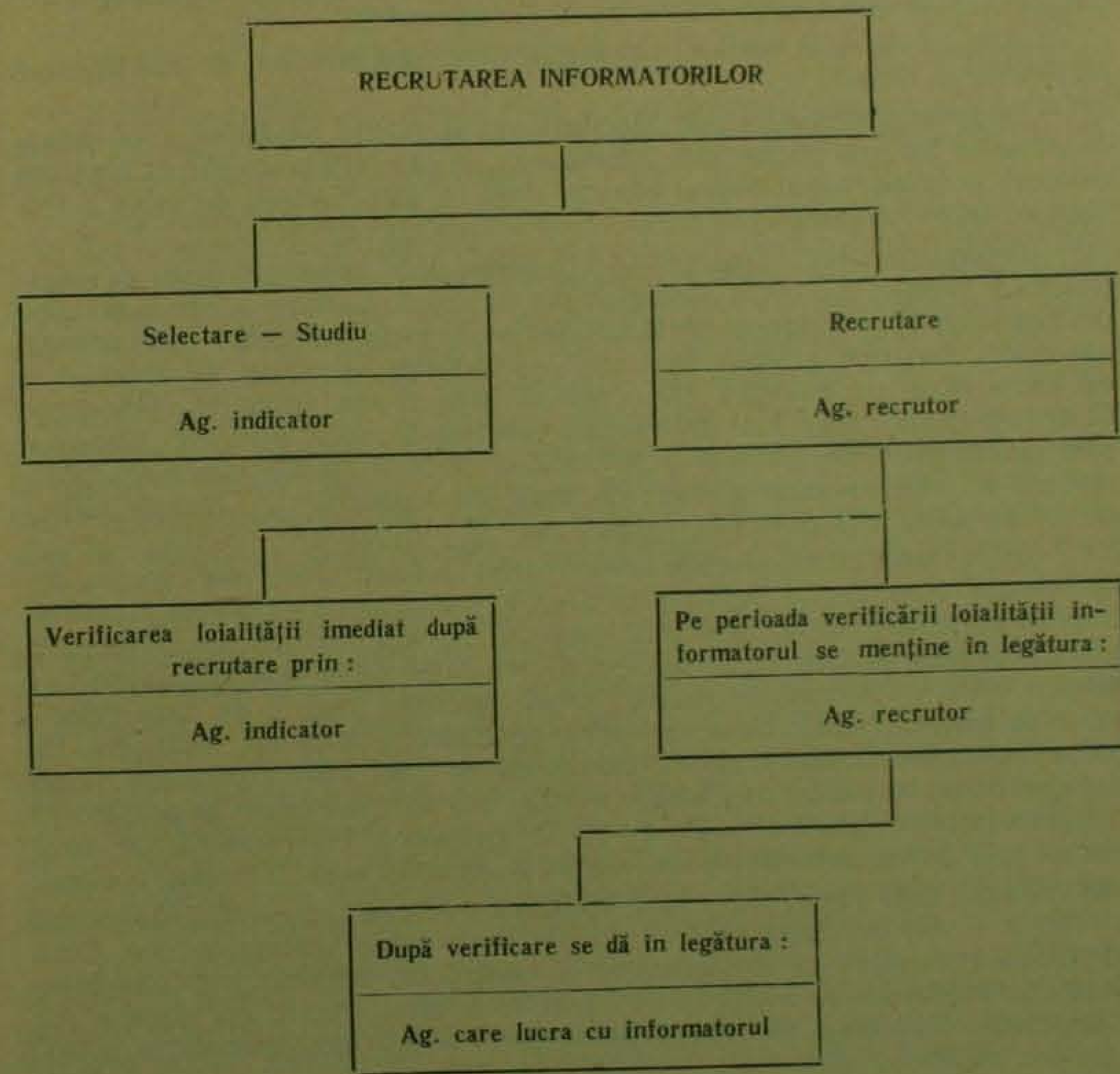
Aşa s-a ajuns, de fapt, la situaţia din toamna anului 1940, cînd cu
toate strădaniile depuse, anchetatorii antonesciano-legionari, nu au putut
descoperi decît un număr infim de informatori ai Serviciului Secret. Lucru,

[1]) Arhiva C.S.A. dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 182.
[2]) I d e m.
[3]) I d e m.
[4]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 42.

Serviciul Secret

de altfel, recunoscut şi de către colonelul I. Nicolaid numit imediat după arestarea lui Moruzov în fruntea acestui aparat.

„Reţeaua informativă externă a Serviciului raporta el generalului Antonescu — a fost organizată de fostul şef . . . (adică de Moruzov — n.n.) pe baze personale, cuprinzînd o serie de surse informative . . . . cele mai importante — cunoscute numai de el . . ." [5]). În acea vreme conspirarea agenturii Serviciului Secret ajunsese la un asemenea stadiu încît, deşi majoritatea informatorilor amintiţi lucrau cu diferite cadre ale acestui aparat, numele lor real, iar la alţii persoana lor fizică erau cunoscute numai de şeful Serviciului. Datorită acestui fapt, o dată cu înlăturarea lui Moruzov şi aceste „surse au încetat a funcţiona" [6]).

Acelaşi lucru îl arată şi Gheorghe Cristescu, fost ani de zile director în Serviciul Secret.

„Dispărut simultan atît Moruzov cît şi Nichy Ştefănescu — precizează el — cei mai importanţi informatori cu care ei făceau direct legătura (dispar) şi ei. Serviciul Secret rămîne doar cu informatorii de mîna a II-a cu care luau contactul şefii de secţii or interpuşii lor" [7]).

Desigur, un rol important în atingerea unui asemenea grad de conspirare a reţelei, l-a avut sistemul de compartimentare a atribuţiunilor personalului ce compunea Serviciul Secret, compartimentare care pornea, aşa după cum mai arătam, încă de la selectarea viitorilor informatori şi continua apoi pe întregul itinerar al muncii cu agentura. Gheorghe Cristescu despre care mai aminteam, precizia în acest sens că „Sistemul compartimentării nu da nici-o posibilitate de a se putea cunoaşte informatorii de către altcineva decît de omul de legătură . . . Numai întîmplător se putea afla ceva despre aceştea" [8]).

După anul 1940, conspirarea reţelei informative, mai scade din intensitate. Noul şef al Serviciului Secret, numit după colonelul Nicolaid, în luna noiembrie 1940, respectiv Eugen Cristescu, nu mai acordă aceeaşi atenţie acestui deziderat. El trece chiar la întocmirea unor fişe detaliate asupra fiecărui informator în care erau cuprinse o serie de date referitoare la starea civilă a celor în cauză, aptitudinile acestora, vicii, etc. De acum informatorii încep să fie cunoscuţi de mai multe persoane. Unii angajaţi însă, aplică în continuare vechile reguli referitoare la asigurarea conspirativităţii agenturii. Ei evită să cunoască informatorii cu care lucrau unii dintre subalternii lor. De pildă, în acest sens, Theodor Iamandi fost în anul 1943 şef al Agenturii Moldova arăta că : „la sediul Agenturii Moldova — nu se ţinea nici un fel de evidenţă a informatorilor. Cînd mergeam în control — precizează el — controlam evidenţa informatorilor după borderourile de retribuţie . . . în care erau trecuţi cu numele lor conspirativ. Evidenţa identităţii informatorilor nu am controlat-o nicio-

[5]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 20.954, vol, 1, fila 179.
[6]) Idem.
[7]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 41 (verso),
[8]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 42 (verso),

dată întrucît nu voiam să-mi iau răspunderea asupra persoanei informatorului" [9]). Deci, după cum se poate observa, nu se renunţase nici în anii următori întrutotul la acele reguli care făcuseră ca în anul 1940, mulţi dintre informatorii Serviciului Secret să rămînă complet necunoscuţi. Să nu se ştie despre ei decît atît că în zona „X" a acţionat „24 F." sau „33 A.". Sigur, sistemul impus a creat şi unele neajunsuri în privinţa continuităţii activităţii informative.

După înlăturarea unor funcţionari mai de seamă, practic, o serie de linii informative au fost desfiinţate, au rămas în neant, ceea ce a constituit o piedică serioasă în activitatea de viitor a acestui aparat.

2. Sistemele de legătură cu agentura.

Strîns legat de asigurarea unei conspirativităţi corespunzătoare se punea tot atît de acut şi problema găsirii unor sisteme de legătură cu agentura, dintre cele mai adecvate.

Degeaba se realiza conspirarea studierii viitorului informator, recrutării lui, verificării, etc. dacă după aceea nu se luau măsuri de păstrare în secret a legăturilor cu el. Perfecţionarea sistemelor de legătură constituia după cum se vede piatra unghiulară a viitoarelor rezultate. Serviciul Secret, în decursul activităţii sale, a acţionat cu promptitudine şi în această direcţie. El a dovedit maleabilitate, spirit inventiv, n-a aplicat niciodată metode rigide, şablon. A studiat în acest sens şi experienţa altor organe de informaţii interne sau străine şi nu s-a sfiit să preia ceea ce considera folositor pentru propria sa activitate. Aşa se şi explică dealtfel multitudinea sistemelor de legătură folosite, sisteme care au contribuit apoi la asigurarea unei conspirativităţi ridicate, a agenturii de care dispunea.

Pe parcursul activităţii sale, Serviciul Secret, a folosit în contactul cu agentura metoda „legăturii directe-personale ; metoda legăturii indirecte, adică prin interpus (curier de legătură, cutie de secrisori) şi metoda legăturii impersonale (radio, căsuţe poştale, scrisori convenţionale, etc.).

Referindu-se la aceste aspecte, Gheorghe Cristescu, de care mai aminteam, preciza că Şeful Serviciului Secret „cu unii (informatori — n.n.) lua contact personal (legătura directă — n.n.) alţii îşi puneau materialele informative la (căsuţele poştale) P.T.T., special destinate acestui scop, ori la cutii de corespondenţă plasate în vestibulele unor blocuri, la rînd cu cele ale locatarilor" [10]) (legătură impersonală), etc.

Legătura directă, personală, se realiza, de regulă, printr-o gamă largă de forme şi metode. Ea consta în realizarea directă a contactului cu informatorul, într-un loc stabilit în prealabil, care putea fi : o casă conspirativă, un local public (restaurant, bodegă, cofetărie, cafenea) o sală de teatru,

[9]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 20.064, vol. 1, fila 50 (verso).
[10]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 41 (verso).
[11]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 16.175, vol. 1, fila 15 (verso).

cinema, bibliotecă, „pe stradă în anumite locuri fixate“ [11]), în parcuri, în locuri de agrement (terenuri de sport, teatru în aer liber), pe malul unor ape — la pescuit —, la vînătoare etc. Legătura directă permitea ofiţerului (angajatului) Serviciului Secret, să-i facă informatorului un instructaj temeinic şi să-i dea îndrumările necesare, cum să procedeze într-o situaţie sau alta. Sistemul prezenta însă şi unele riscuri. El nu asigura întotdeauna o conspirativitate chiar atît de sigură. Un informator cu care se ţinea legătura prin acest sistem putea fi mai uşor descoperit de persoanele interesate, decît în cazul aplicării sistemelor de legătură „indirectă“ şi „impersonală“. Cu toate acestea însă la sistemul legăturii directe nu se putea renunţa. Nu era posibil. Erau nenumărate cazurile cînd luarea contactului direct cu unii informatori era impusă de necesităţile muncii. În astfel de situaţii cu informatorii cu care se ţinuse legătura prin „interpus“ sau prin metoda „impersonală“ contactul direct se realiza prin folosirea unor parole de recunoaştere. Se cerea însă multă atenţie, ca nu cumva cu ocazia acestor întîlniri să se ajungă, într-un fel sau altul la deconspirări.

Referindu-se la asigurarea conspirării agenturii în astfel de cazuri, într-un studiu al său locotenentul colonel Căpuşe Eftimie, fost şef al unui centru informativ din cadrul Secţiei a II-a (de care aparţinuse ani de zile şi Serviciul Secret), arăta că „Nimic nu va fi prea mult . . . orice sacrificiu s-ar face, pentrucă agentura cu care lucrăm să nu fie cunoscută. Aceste eforturi — preciza el — vor fi din belşug răsplătite prin randamentul ce se va obţine şi mai ales prin reducerea jertfelor“ [12]).

Locotenentul colonel Căpuşe avea desigur în vedere, în primul rînd, informatorii cercetaşi şi observatori cu sarcini speciale ce trebuiau să culeagă informaţii de pe teritoriul ţărilor vecine. În cazul deconspirării, aceştia cum ar fi trecut graniţa ar fi şi căzut în mîna părţii adverse, urmînd apoi a fi cercetaţi, schingiuiţi, condamnaţi la ani grei de închisoare, sau chiar executaţi.

Pentru a se evita astfel de situaţii întîlnirile directe trebuiau să se efectueze cu toată precauţia atît din partea informatorilor cît şi din partea salariaţilor Serviciului Secret. Înainte de a se ajunge la locul întîlnirii şi unii şi alţii trebuiau să se controleze dacă nu cumva sînt urmăriţi. Cît priveşte locurile de întîlnire, acestea erau alese în raport de calitatea informatorului, de anotimp, de condiţiile atmosferice, de pasiunile sau viciile acestuia ect. De pildă, în case conspirative Serviciul Secret, efectua, de regulă, întîlniri numai cu informatorii de valoare. Casele conspirative prezentau avantajul că în ele se puteau executa contacte în toate anotimpurile anului, pe orice vreme şi la orice oră din zi sau din noapte. Folosirea acestora însă prezenta şi unele dezavantaje. Informatorul, în afara ofiţerului (angajatului) de legătură mai era cunoscut ca persoană fizică şi de o a doua persoană, acea care avea casa conspirativă în primire. Sigur şi aceasta era un angajat al S.S.I., dar faptul că informatorul mai era cunoscut şi de altcineva, gradul de conspirare al acestuia scădea. De fapt

[12]) Biblioteca C.S.S. „Spionajul“ de Lt. col. Căpuşe Eftimie, fila 66.

viaţa a demonstrat, că cunoaşterea informatorilor de încă o persoană în plus fie ea chiar şi din cadrul serviciului informativ respectiv, prezintă multe riscuri. Cu ocazia anchetei făcute de către legionari în toamna anului 1940, asupra Serviciului Secret, nu au fost descoperiţi alţi informatori decît o parte dintre aceia cu care se efectuase întîlnirile directe în case conspirative. De pildă, în împrejurările amintite mai sus, Titus Bălănescu fost şef de secţie clasa a II-a în cadrul acestui aparat, care din anul 1935 şi pînă în anul 1939 a funcţionat în calitate de responsabil al unor case conspirative, în faţa anchetei amintite, declara că la acestea „veneau pentru a sta de vorbă — în majoritatea cazurilor — cu Moruzov, următoarele persoane: Miron (nume conspirativ), Lebedev, Ignatenco (presupun conspirativ), V. I., D-na col. T., D-na g-ral C. şi D-l P. din Tulcea (aceştia pare-se cu numele real — n.n.), Dumitrescu (conspirativ), Doctorul (nume conspirativ)“ [13]) etc. Titus Bălănescu n-a divulgat, ce e drept, numele real al tuturor informatorilor cunoscuţi, dar e destul şi atît. Din cele relatate se pot trage unele concluzii atît în ce priveşte avantajele cît şi dezavantajele folosirii caselor conspirative. De altfel, în cursul aceleiaşi anchete Bălănescu mai arăta că în casele conspirative unde a funcţionat „mai veneau cîţiva informatori în legătură cu liniile informative externe în privinţa cărora — preciza el — dacă e cazul să-i divulg ar fi nimerit să se ceară aprobarea cuvenită din partea conducerii Serviciului Special de informaţii“ [14]). Nu se cunoaşte dacă în acele timpuri Bălănescu a primit sau nu o astfel de aprobare şi dacă a continuat cu divulgarea şi a altor informatori. După 23 August 1944, el comunică noilor autorităţi, numele real al tuturor informatorilor cunoscuţi de el personal în împrejurările amintite, adică cu ocazia efectuării întîlnirilor.

Serviciul Secret nu a folosit casele conspirative numai pentru întîlnirile directe cu informatorii, ci le-a dat o întrebuinţare mai largă. Astfel, pe parcursul timpului, acestea au fost întrebuinţate ca „post restant“ pentru primirea de corespondenţă din partea unor rezidenţi sau informatori care conţinea „material informativ destinat fie lui Moruzov, fie Fronturilor“ [15]). De asemeni, ele mai erau folosite şi pentru întîlnirile indirecte ca „cutii de scrisori“. Agentul informator lăsa „interpusului“ (angajatului Serviciului Secret care răspundea de casă) plicul cu informaţii şi primea în schimb de la acesta un alt plic cu instrucţiuni asupra noilor însărcinări.

În unele situaţii Serviciul Secret a mai folosit casele conspirative şi „pentru deţinerea provizorie a unor spioni“ [16]) arestaţi. Aceasta însă nu era o regulă, ci doar o excepţie. **În mod obişnuit, casele conspirative erau destinate, aşa după cum arătam şi mai sus, pentru legături directe — personale cu informatorii, legături impersonale („post restant“) şi legături indirecte prin interpus („cutie de scrisori“).**

Pentru a se preveni o eventuală deconspirare a acestora şi în special

[13]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.714, vol. 2, fila 41.
[14]) I d e m.
[15]) I b i d e m, fila 40 (verso).
[16]) I b i d e m, fila 41 (verso).

a informatorilor ce le frecventau, după o anumită perioadă de timp, unele erau abandonate și create altele. Se evita folosirea prea îndelungată a unei astfel de case, chiar dacă nu existau indicii ca aceasta începuse să devină cunoscută. Pentru fiecare casă conspirativă nou creată se asigura și o acoperire corespunzătoare.

Casele conspirative, pe lingă riscurile amintite (cunoașterea unor informatori de către cei ce răspundeau de case), prezentau așa după cum mai aminteam și mari avantaje. În cazul legăturilor directe creau posibilitatea efectuării unor instructaje temeinice informatorilor, expunerii în voie a informațiilor culese, completarea unora dintre acestea cu noi amănunte, etc. Aceleași avantaje prezentau și în sistemele de legătură : impersonală (prin corespondență) și indirectă (folosirea ca „cutie de scrisori").

Cu toate acestea însă, în cadrul Serviciului Secret, casele conspirative, îndeosebi în „legătura directă", nu au constituit mijlocul principal, preponderent. Așa după cum mai aminteam în aceste locuri aveau loc întîlniri numai cu o parte dintre informatori și anume cu cei mai importanți. Dar nici dintre aceștia cu toți. În special, erau aduse aci unele persoane „sus puse", care datorită poziției lor sociale era jenant să fie chemate în altă parte (directori de întreprinderi sau instituții, militari, personalități politice, angajați ai diferitelor servicii informative străine atrași la colaborare de Serviciul Secret, etc.) Cu restul informatorilor întîlnirile directe se efectuau în locurile amintite. **Adică, în parcuri, pe stradă, la plaje, în locurile de agrement, grădini de vară, cofetării, etc. Aceasta pe timp frumos. Pe vreme friguroasă, se realizau așa după cum s-a mai precizat în biblioteci, teatre, cinematografe, restaurante, bodegi, cafenele, precum și în alte locuri ce prezentau siguranță.** Cea mai mare parte a întîlnirilor directe se efectuau în aceste locuri și nu prin folosirea caselor conspirative. Dealtfel, numărul caselor conspirative de care a dispus Serviciul Secret a fost relativ mic. Sînt cunoscute circa 4—5 case de acest fel în capitală. E posibil ca numărul lor să fi fost mai mare, să nu se fi limitat numai la cele amintite. Dar nu aceasta este important, ci faptul că dintre informatorii dați în vileag, prea puțini au fost dintre cei, cu care întîlnirile s-au efectuat în locurile enumărate. Majoritatea au fost dintre cei cu care întîlnirile au avut loc în case conspirative. Aceasta spune desigur ceva. Nu este mai puțin adevărat că în aplicarea unui procedeu sau altul un rol important l-a jucat fiecare angajat al Serviciului Secret, în parte. Asigurarea unei conspirativități corespunzătoare a depins de cele mai multe ori de ingeniozitatea cu care aceștia acționau. De astfel, în ce privește folosirea unui mijloc sau altul nu existau opreliști. Fiecare angajat putea aplica metodele și mijloacele care îi asigurau conspirarea cea mai deplină. Nu existau reguli rigide în acest sens. În vederea asigurării conspirativității întîlnirilor se avea grije (în cazul întlnirilor ce se efectuau în afara caselor conspirative) ca de fiecare dată legătura să se realizeze în altă parte. De pildă, dacă o întîlnire avea loc la un restaurant, întîlnirea următoare urma să se efectueze la teatru sau la un film, pe timpul desfășurării spectacolului sau filmului. Se aranja din timp ca angajatul Serviciului Secret și informatorul să aibe locuri unul lîngă altul. Pentru acoperire, de regulă, ei

mergeau la teatru sau cinema însoțiți de neveste sau copii, fără ca aceștia să le cunoască bineînțeles misiunile lor. În aceste condiții, se făceau schimbările de plicuri : informații-instrucțiuni. Sigur, în raport de loc și de împrejurări se puteau aplica și alte procedee. Depindea de spiritul de orientare și inițiativă la fața locului al angajatului respectiv. Întru-un fel se proceda într-o bibliotecă, pe un teren sportiv și altfel pe stradă în parc sau în restaurant.

Legătura directă, personală, cu agentura nu se aplica în permanență. Ea se realiza numai atunci cînd situația o impunea, cînd nu se puteau transmite prin alte mijloace informațiile culese și primi instrucțiunile de rigoare. Sau cînd erau necesare unele explicații suplimentare de dat informatorului, ori acesta avea nevoie de unele îndrumări în plus asupra modului cum să acționeze într-o situație dată. Deci, un informator din legătură directă putea fi trecut, atunci cînd se considera necesar, în „legătură indirectă" (prin interpus) sau în legătură impersonală. Și invers : un informator cu care se lucrase prin contact indirect sau prin „legătură impersonală", dacă necesitățile muncii o cereau, putea fi trecut în legătură directă. În acest ultim caz, cum „de multe ori (angajații Serviciului Secret — n.n.) nu cunoșteau real persoana de contact", întîlnirea se realiza „după un anumit semn reciproc de recunoaștere, ori o parolă stabilită" [17]).

Cu unele personalități politice, atrase în sfera de acțiune a Serviciului Secret, care din anumite motive refuzau să se întîlnească cu angajații Serviciului Secret în oraș, sau în vreo casă conspirativă, legătura directă se realiza prin deplasarea unor șefi ai Serviciului Secret la domiciliul lor. Gheorghe Cristescu, referindu-se la aceștia arăta că „pe unii îi vizita Moruzov personal, la alții (Șeful Serviciului Secret — n.n.) îl trimetea pe Nichy Ștefănescu, șeful Secției C.I. sau pe Marincu, secretarul general al serviciului" [18]). Cu o altă categorie de informatori, proveniți tot din „lumea bună" Moruzov se întîlnea la el acasă, unde avea amenajat un birou special în acest sens.

Legătura indirectă, prin „interpus", despre care am mai amintit în cuprinsul acestui studiu, consta în **folosirea, în ținerea legăturii cu agentura, a „curierilor de legătură"** și a **„cutiilor de scrisori"**. Metoda se aplica atît în cazul agenturii interne cît și externe și îndeosebi în cazul acesteea din urmă.

„Curierii de legătură" erau în cea mai mare parte cadre ale Serviciului Secret, însărcinate în mod special cu misiunea de a lua legătura cu un anumit număr de rezidenți sau informatori ce lucrau independent (nu erau dați în subordinea rezidenților). Ei aveau rolul de „interpuși" între ofițerul (angajatul) Serviciului Secret și informatori, de la care primeau materialele informative culese și în același timp le predau plicul cu instrucțiuni din partea ofițerului (angajatului) care îi dirija. Tot prin

[17]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 42.
[18]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 42.

„curieri" se efectua și plata informatorilor pentru datele și informațiile furnizate. De pildă, Dumitru Râșcanu, fost agent principal în Serviciul Secret, însărcinat într-o vreme cu o astfel de misiune, a dus în repetate rînduri și „salariu (remunerația — n.n.) la o parte din informatorii" [19]) cu care era pus în contact. De regulă, curierii de legătură nu cunoșteau numele real al informatorilor respectivi, ci numai pe cel conspirativ sau indicativul acestora. Uneori nu le cunoșteau nici pe acestea, decît în preajma plecării în misiune. Iată de pildă ce arată în acest sens Gheorghe Șerbu, fost șef de cabinet al lui Moruzov și „curier de legătură", cu agentura de care conducerea Serviciului Secret dispunea peste hotare: „Sumele pe care trebuia să le predau, precum și persoanele mi se indicau la plecare prin inițiale". În momentul întîlnirii „predam plicul (cu bani — n.n.) și primeam altul în schimb" [20]) (adică plicul cu informații).

Desigur, au mai fost și excepții de la regulă, unii curieri de legătură au cunoscut în afara numelor conspirative sau indicativele sub care se lucra și numele real al unor informatori. Același Gheorghe Șerbu, precizează într-o declarație a sa dată în fața anchetatorilor antonesciano-legionari că: „Pe lîngă agenții cărora le plăteam plicurile adresate prin inițiale: A.F.; C.Z.; I.; S.P.; etc. au fost cîțiva pe care i-am cunoscut cu numele" [21]) și bineînțeles, Gheorghe Șerbu în continuare, le-a divulgat anchetatorilor amintiți, numele real și țara unde domiciliau. Dintre aceștia opt locuiau pe teritoriul Franței cotropite de naziști. Nu se cunoaște dacă cei ce au anchetat activitatea Serviciului Secret, au comunicat sau nu aceste nume Serviciilor informative germane, cert este un singur lucru, că liberatatea sau chiar viața acestor oameni a fost pusă în pericol. Acesta era unul din dezavantajele folosirii „curierilor de legătură". Marea majoritate a informatorilor însă contactați de Șerbu nu au fost cunoscuți decît după „inițiale" sau „nume conspirativ".

Gheorghe Șerbu în calitatea sa de „curier de legătură" a contactat atît o parte din informatorii care lucrau direct cu conducerea serviciului cît și pe unii rezidenți și „curieri" mai mici, locali. El arăta cu ocazia anchetei amintite că a mai plătit și preluat materialul informativ și de la „curierul Paris — Madrid, Lisabona care în ultima vreme (vara anului 1940 — n.n.) făcea curse regulate" [22]). De altfel, Gheorghe Șerbu, în același scop (plata agenților și colectarea informațiilor culese), făcea dese deplasări și la „Praga, Viena, Berlin, Varșovia și Paris" apoi așa după cum redă el „rînd pe rînd rețeaua s-a mărit și am făcut (a făcut — n.n.) plăți și în alte orașe: Zagreb, Roma, Milano, Zürich, Lausanne, Geneva, Berna, Londra și altele" [23]).

Serviciul Secret a mai avut și alți „curieri de legătură", dar nu de talia lui Gheorghe Șerbu. Acesta s-a bucurat, de multă încredere din

---

[19]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 16.175, vol. 1, fila 16.
[20]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 301 (și verso).
[21]) I b i d e m, fila 332.
[22]) I b i d e m, fila 301 (și verso).
[23]) I d e m.

partea conducerii Serviciului Secret. De aci și vastitatea cîmplui său de acțiune. **„Curierii de legătură" erau și ei împărțiți în două categorii: „curieri de legătură, oficiali"**, (cadre de mare încredere ale Serviciului Secret), însărcinate să ia legătura cu agentura mai valoroasă și **„curieri de legătură oculți"** [24]) (recrutați din rîndul informatorilor mai devotați), care erau folosiți în ținerea legăturii cu o parte din informatorii obișnuiți.

Folosirea „curierilor de legătură", a prezentat desigur pe lîngă unele dezavantaje și mari avantaje, îndeosebi în situațiile în care s-a reușit să se păstreze în secret numele real al informatorilor sau rezidenților cu care se intra în contact. De fapt, cu cîteva excepții despre care am amintit acest deziderat s-a și realizat, altfel nu s-ar fi aplicat pe o scară atît de largă.

Sistemul permitea ca anumite cadre ale Serviciului Secret să țină legătura și să dirijeze un mare număr de informatori, fără a fi nevoiți să piardă prea mult timp cu deplasările și întîlnirile. De pildă în cazul activității informative peste graniță șeful Secției informații, șefii fronturilor și serviciilor agentură din cadrul fronturilor, erau obligați ca pe lîngă activitatea de organizare și dirijare a activității informative în general, să aibe și proprii lor informatori. Însuși șeful Serviciului Secret își avea în afară un număr însemnat de astfel de colaboratori. Cum însă aceștia, cu toată acoperirea ce li se aplica, era posibil să fie cunoscuți de unele servicii informative străine, deplasarea lor mai des în afară, pentru ținerea legăturii cu informatorii era plină de riscuri. Chiar dacă aceasta n-ar fi prezentat dificultăți, datorită problemelor ce le aveau de rezolvat la centru, șefii acestor compartimente nu puteau face deplasări decît la intervale mai mari de timp. Deci contactul cu informatorii în cauză s-ar fi făcut rar, ceea ce ar fi impietat în mod negativ și asupra randamentului și eficienții materialelor culese. Multe dintre aceste informații primite cu întîrziere și-ar fi pierdut valoarea. Prin folosirea „curierilor de legătură" aceste inconveniente erau înlăturate. Contactul cu rețeaua se făcea mult mai operativ. Informațiile ajungeau la destinație mai rapid și ca urmare erau exploatate în timp util. Aceleași avantaje se înregistrau și pe plan intern, pentru că sistemul a fost folosit cu aceeași intensitate și aci.

„Cutiile de scrisori", erau o altă variantă a legăturii indirecte (prin „interpus"), folosită de către Serviciul Secret în munca cu agentura. Sistemul consta în predarea de către informatori a plicului cu informații la o anumită adresă și primirea în schimb de la „cutie" a plicului cu instrucțiuni asupra noilor însărcinări, sau a plicului cu bani pentru activitatea desfășurată.

„Cutiile de scrisori" **funcționau în unele case conspirative ale Serviciului** (în acest caz „interpușii" erau angajații Serviciului Secret care răspundeau de case), **sau în locuințe particulare** („interpușii" erau persoane din afara Serviciului Secret).

În ce privește folosirea caselor conspirative, ca exemplu putem cita

---

[24]) I b i d e m, fila 182,

Responsa- „casa din strada Maria Rostti“ [25]), cea din Vasile Lascăr etc. bilii acestor case, în sistemul „cutiei de scrisori“ primeau „plicurile cu informații lăsate de informatori pentru funcționarii care-i dirijau“ și le predau „informatorilor (respectivi — n.n.) plicurile primite din partea Serviciului, plicuri ce conțineau fie bani, fie instrucțiuni pentru viitor“ [26]). Sarcinile lor se asemănau cu cele ale „curierilor de legătură“, cu deose- birea că primii, („Curierii“), se deplasau ei în localitățile unde se aflau informatorii, pe cînd în cazul „cutiilor de scrisori“ se deplasau informatorii la acestea. Și „cutiile de scrisori ca și curierii de legătură, de regulă nu cunoșteau numele real al informatorilor, ci numai numele conspirativ sau indicativul folosit. Ele aveau un rol strict de „interpus“ între ofițerul (angajatul) Serviciului Secret și informator, așa cum se petreceau lucru- rile și în cazul „curierilor de legătură“. Persoanele ce îndeplineau misi- unea de „cutii de scrisori“ nu aveau voie să ia cunoștință de conținutul plicurilor lăsate de informator și nici de cele lăsate de ofițerul (angajatul) ce dirija informatorul. De fapt, chiar dacă ar fi fost cumva tentați să afle ce conțin acestea, posibilitățile le erau limitate. Atît informațiile cît și instrucțiunile erau scrise fie „convențional“, fie în mod „cifrat“, iar cheia dezlegării lor nu era cunoscută decît de angajatul în cauză și informator. Desigur pentru preîntîmpinarea unor surprize, atît angajatul care dirija informatorul, cît și informatorul controlau de fiecare dată plicul primit pentru a stabili dacă n-a fost cumva violat. În cazul să se constata ceva suspect, se luau măsurile de rigoare : persoana care îndeplinea misiunea de „cutie de scrisori“ era pusă în supraveghere, i se întindeau anumite curse etc.

„Cutiile de scrisori“ **create la persoane particulare funcționau pe** același principiu ca și cele amintite mai sus. Nu existau deosebiri în modul de acțiune. Crearea însă a unei „cutii de scrisori“ la o persoană particulară implica mai multă grijă decît în cazul caselor conspirative. În primul rînd, în cazul „cutiilor“ din sistemul „caselor conspirative“, persoana ce îndeplinea rolul de „interpus“ era un angajat al Serviciului Secret, cunoscut într-o activitate de ani de zile, verificat asupra loiali- tății în diferite ocazii, pe cînd persoana particulară era mai puțin cu- noscută. Ea putea fi cunoscută mai bine doar pe parcursul colaborării. În al doilea rînd, dacă în primul caz „cutia de scrisori“ funcționa sub acoperirea de care dispunea casa conspirativă, în cazul „cutiei“, create la o persoană particulară, trebuia găsită o acoperire cît mai corespun- zătoare. De obicei, acoperirea cea mai frecventă sub care acționau per- soanele ce îndeplineau misiunea de „cutie de scrisori“ era aceea de : tutungiu, băcan, vînzător ambulant, cafengiu etc. Aceste profesii asi- gurau o acoperire dintre cele mai eficiente informatorilor ce se aflau în contact cu „cutia de scrisori“. Vizitele informatorilor la tutungerie sau băcănie nu atrăgeau atenția nimănui, deoarece acestea erau făcute

[25]) Arhiva C.S.S., dosar F.A., nr. 17.842, vol. 2, f.f. 99 și 102.
[26]) I d e m.

pe tot parcursul timpului, cît se aflau deschise, de un număr destul de mare de cumpărători.

Persoanele particulare care îndeplineau astfel de misiuni, nu lu- crau benevol, ci pentru a fi legate de Serviciul Secret erau plătite. Astfel „cutia de scrisori“ 14.B.—, care a funcționat în sud-estul țării, în anul 1939—1940, era remunerată cu suma de „4 000 lei lunar“ [27]). Deci, cu timpul aceste persoane se transformau în adevărați salariați ai Serivciul Secret. Pe timpul colaborării, se căuta în permanență ca per- soana amintită să devină cît mai atașată Serviciului Secret, cît mai legată de acest aparat, atît moral cît și material. De aceia se și re- curgea la salarizarea lor. Asigurarea unui venit suplimentar avea darul să-i determine pe cei în cauză să lucreze corect.

Materialele primite, de „cutiile de scrisori“ de la informatori din contact, erau ridicate zilnic sau la cîteva zile de către anumiți sala- riați ai Serviciului.

Sistemul „cutiilor de scrisori“, care era folosit atît pe plan intern cît și pe plan extern, prezenta aceleași avantaje ca și „curierii de legătură : crea posibilitatea cadrelor Serviciului Secret să țină legătura și să dirijeze un mare număr de informatori, fără eforturi prea mari și pierdere de timp ; informațiile ajungeau la destinație cu mult mai multă rapiditate etc. În cazul „cutiilor de scrisori“, rapiditatea trans- miterii informațiilor creștea chiar și față de „curierii de legătură“. Acestea fiind stabile, informatorii puteau depune, în orice moment, informațiile și datele culese fără a mai aștepta ca în cazul „curierilor de legătură“ ora și ziua fixată pentru întîlnire.

Legătura impersonală, constituia o altă metodă de lucru, practicată de Serviciul Secret în munca sa cu agentura. Metoda, folosită dealtfel destul de intens de către acest aparat, consta în ținerea legăturii cu informatorii prin radio (T.F.F.) ; „Căsuțe poștale“ la P.T.T. special des- tinate acestui scop... ; cutii de corespondență plasate în vestibulele unor blocuri“ ; [28]) telegrame cifrate“, telegrame convenționale ; cores- pondență secretă “ [29]) etc. Această metodă, ca și în cazul celorlalte a fost practicată atît cu agentura din interiorul țării, cît și cu cea de peste graniță. Față de metodele amintite însă, legătura impersonală asigura un plus de conspirativitate. Informatorul nu mai era cunoscut de o terță persoană și în unele cazuri nici chiar de ofițerul (anga- jatul) care îl dirija. El rămînea deci complet acoperit.

Legătura impersonală se realiza printr-o gamă largă de procedee, întrebuințate după caz, în raport de locul unde acționa informatorul, distanța față de „centru“ etc. De pildă, cu unii informatori ce se aflau la distanță mare (în afara granițelor) legătura impersonală se realiza de obicei prin : radio (T.F.F.), telegrame cifrate, telegrame convenționale

[27]) Arhiva C.S.S. dosar F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 276.
[28]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 17.474, vol. 1, fila 41 (verso) și vol. 2, f.f. 41—42.
[29]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 182.

și scrisori secrete. Se înțelege, desigur, că la aceste mijloace nu se apela pentru orice fel de informații, ci numai pentru acelea care, prezentau o importanță deosebită și trebuiau să ajungă într-un timp cît mai scurt la destinație.

Transmiterile radio, erau folosite atît ca sistem temporar de legătură (în cazuri deosebite), cît și ca sistem permanent. Transmiterile temporare se foloseau, de regulă în două situații. Atunci cînd era trimis un informator sau rezident într-o țară străină și trebuia să raporteze „Centrului" despre ajungerea la locul stabilit și în cazul că trebuia să se comunice o informație urgentă. Serviciul Secret își numise cite un „delegat" de al său pe lingă fiecare legație, sub o acoperire oarecare. Legătura cu „centru" se realiza prin acest delegat care avea la dispoziție un aparat de emisie-recepție, de a cărui existență nu știa decît el și ambasadorul sau ministrul plenipotențiar respectiv. Tot prin intermediul „delegaților" era folosit, în cazuri urgente bineînțeles, sistemul telegramelor cifrate sau convenționale. În ce privește transmiterile radio permanente se realizau de către acei informatori dotați special cu aparate de radio emisie-recepție, așa cum a fost cazul agentului informator „34 N."[30]), care acționa într-un stat din peninsula Balcanică.

Pe timpul celui de al doilea război mondial, s-a pus un accent și mai mare pe sistemul de legătură radio. Serviciul Special de Informații (fost Serviciul Secret) și-a pregătit o serie de informatori în această direcție. Dumitru Rășcanu, fost agent principal în acest aparat, legat de aspectul amintit arata că mulți informatori „ce urmau să fie sau erau parașutați cu aparate radio T.F.F., au fost instruiți în acest domeniu"[31]) de către specialiști în materie, așa cum au fost „radio-telegrafiștii Păscăluță Victor și Lisnic Iacob"[32]).

Pregătirea amintită era necesară datorită faptului că folosirea legăturii radio cerea din partea informatorilor ce erau dotați cu astfel de aparate, pe lingă multă abilitate și o serie de cunoștințe tehnice. Ei mai erau instruiți să schimbe cît mai des locul de transmisie, să asigure secretul cifrului întrebuințat etc.

Telegramele cifrate s-au folosit de obicei numai de către acei informatori care prin natura profesiei lor veneau în contact cu unele reprezentanțe comerciale sau de altă natură din țara noastră și cu care, în interes de afaceri, purtau cu regularitate corespondență de acest gen. În alte situații, au fost folosite mai rar. Sistemul implica riscul sesizării organelor informative din țara unde se acționa. Dacă situația cerea, cînd o informație trebuia să ajungă cu orice preț la timp în țară, telegramele cifrate erau transmise și prin intermediul „delegaților" Serviciului Secret ce funcționau pe lîngă oficiile noastre diplomatice.

---

30) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 182.
31) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 16.175, vol. 1, fila 50 (verso).
32) I d e m.

Telegramele convenționale au fost folosite în aceleași situații ca și telegramele cifrate. De regulă, acestea nu au fost uzitate decît, așa după cum mai aminteam, în cazuri cu totul deosebite sau în cazurile cînd se putea asigura o acoperire deplină.

Scrisorile secrete, ca sistem de legătură au fost folosite mai mult decît telegramele cifrate sau convenționale. Acestea constau în scrierea de către informator a ceea ce avea de transmis, fie cifrat, fie convențional, cu cerneală simpatică printre rîndurile unei scrisori ‚autentice", unei cărți, etc. Scrisorile în cauză erau adresate pe numele unor persoane cu date și adrese fictive. Serviciul Secret și apoi Serviciul Special de Informații avea grijă ca aceste scrisori să fie reținute imediat cum intrau în țară, înainte de a ajunge la cartare.

Pe plan intern, cu informatorii din diferite localități ale țării, s-au folosit pe scară destul de largă atît scrisorile secrete (în special cele cu conținut convențional), cît și telegramele convenționale. Telegramele cifrate nu s-au folosit decît în legăturile oficiale dintre „Centru" și unitățile teritoriale. Pe plan intern acestea n-au fost folosite în legăturile cu agentura.

Scrisorile secrete și telegramele convenționale amintite, de regulă, erau primite pe adresele caselor conspirative, pe numele unor salariați (numele conspirativ) sau adresate la „post restant". În aceste scopuri, Serviciul Secret, reținuse așa după cum mai aminteam, la P.T.T. mai multe „căsuțe poștale" (cutii post-restant).

Informatorii cu care se lucra prin acest sistem de legătură primeau instrucțiunile asupra modului cum să acționeze, într-o situație sau alta, pe aceeași cale. În prealabil, însă înainte de a se trece la aplicarea acestui sistem, informatorul era instruit în mod temeinic, atît asupra codului ce urma să-l întrebuințeze, cît și asupra altor amănunte (folosirea cernelurilor simpatice, a developanților etc.).

„Căsuțele poștale", constituiau și ele un alt mijloc de legătură impersonală cu agentura. Acestea constau în alegerea unui anumit loc, corespunzător din punct de vedere al păstrării secretului legăturii, unde informatorul urma să depună materialul informativ cules, în vederea ridicării lui de către angajatul Serviciului Secret care îl dirija. Asemenea locuri „secrete", denumite în limbajul de specialitate de atunci și „căsuțe poștale", erau create : în localurile poștei (folosirea cutiilor post-restant), în holurile blocurilor (întrebuințarea unor cutii de scrisori), „sub o piatră mare dintr-un anumit loc, într-o scorbură de copac etc.[33]). Desigur, gama acestor locuri „secrete" era mult mai mare. Nu se limita numai la cele cîteva exemple. Varietatea lor depindea îndeosebi de locul unde se acționa : în orașe, în sate sau în afara lor, pe cîmp, în locuri deluroase, în păduri etc. Găsirea și fixarea „căsuțelor poștale" în locurile cele mai potrivite era lăsată la latitudinea

---

33) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 16.175, vol. 1, fila 50 (verso).

fiecărui ofiţer (angajat) al Serviciului Secret în parte. Nu erau fixate reguli rigide în această direcţie.

Sistemul legăturii prin „căsuţe poştale" era folosit atît de ofiţerul (angajatul) care dirija direct informatorii sau rezidenţii de care dispunea, cît şi de către rezidenţii (din ţară sau de peste hotare), care aveau în legătură un număr de informatori. De asemeni, acest procedeu era întrebuinţat foarte frecvent şi de către „curierii de legătură" din sistemul legăturii indirecte (prin interpus) despre care am vorbit mai înainte. Şi aceştia se foloseau în luarea legăturii cu unii informatori de „căsuţe poştale".

Aşa după cum arătau unii angajaţi ai Serviciului Secret „în anumite zile şi la anumite ore, rezidenţii (sau alţi angajaţi ai Serviciului Secret n.n.), trebuiau să se ducă la acele locuri (adică la căsuţele poştale n.n.) să ridice notele lăsate de obicei în cursul nopţii "[34]). După cum se vede între informator şi angajatul Serviciului Secret care îl dirija, exista o înţelegere, prealabilă, asupra timpului cînd trebuia depus şi ridicat materialul. Dacă nu exista o astfel de înţelegere angajatul Serviciului Secret era anunţat telefonic de către informator, în mod convenţional bineînţeles, despre data şi ora cînd va depune materialul la „căsuţa poştală". De regulă, aceste materiale erau „ridicate dis-de-dimineaţă pentru a nu fi cumva descoperite de cineva în cursul zilei"[35]).

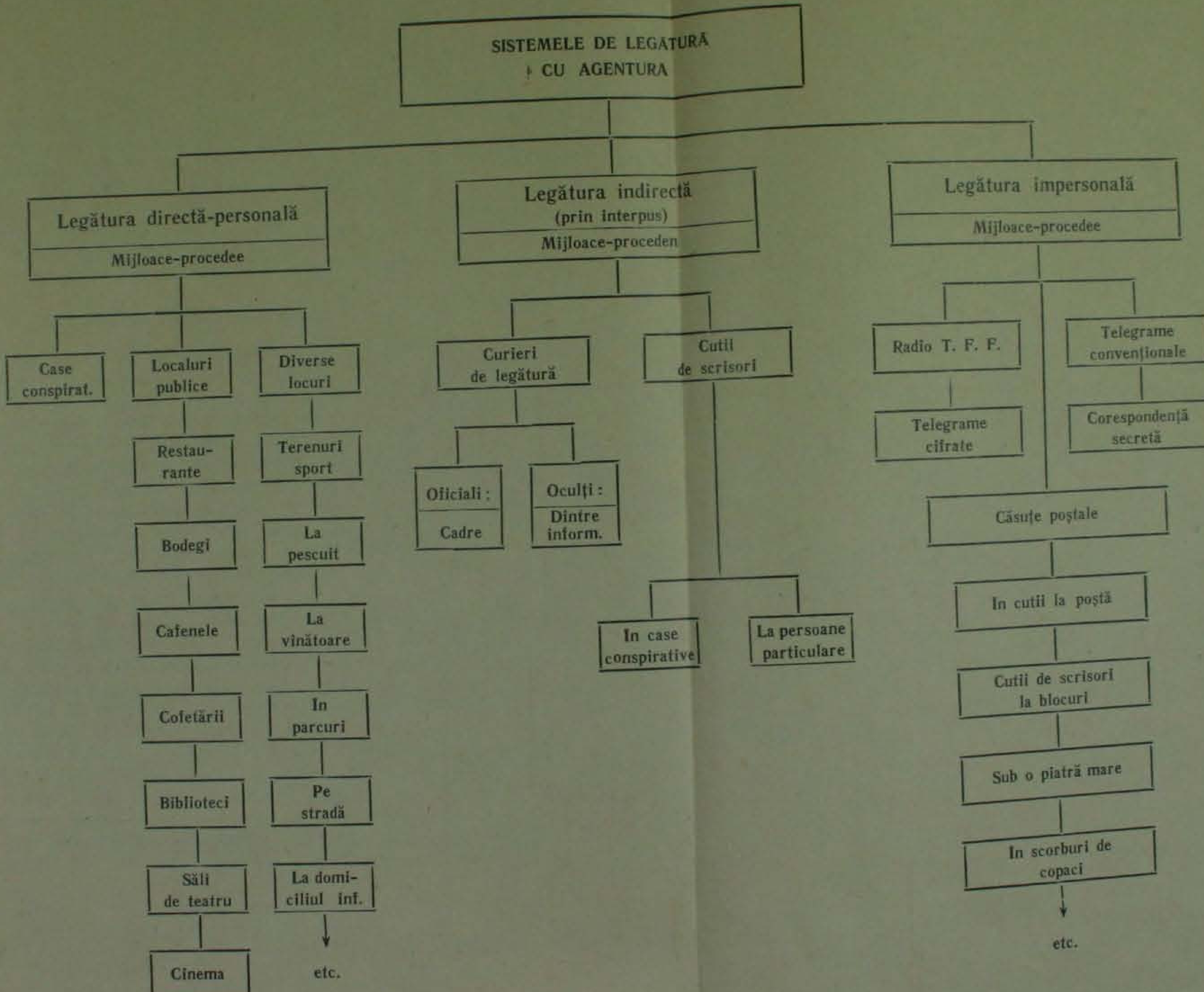
Datorită avantajelor pe care le prezenta, în special în întărirea conspirării reţelei, informative, sistemul de legătură prin „căsuţe poştale" a fost practicat cu preponderenţă. La un moment dat ajunsese chiar predominant. În cazurile în care s-a pretat o serie de informatori din legătura directă au fost trecuţi în legătura impersonală prin folosirea „căsuţelor poştale". Dealtfel, în activitatea Serviciului Secret întîlnirile personale directe începuseră să se efectueze numai în cazuri cu totul deosebite cînd era absolut necesar luarea contactului direct.

Prin folosirea „căsuţelor poştale" se ajunsese la un grad crescut de conspirare a agenturii. Uşurinţa cu care se puteau crea acestea, fără a se întîmpina cine ştie ce dificultăţi, făcuse ca pentru fiecare informator să se asigure cîte o „căsuţă poştală" în loc diferit. Acestea puteau fi schimbate ori de cîte ori se simţea nevoia, fără a se aduce vreo stînjenire muncii.

Legătura impersonală prin folosirea „căsuţelor poştale", pe lîngă avantajele amintite înlătura totodată şi posibilitatea unui eventual informator dublu, de a descoperi alţi informatori ai Serviciului Secret, aşa cum se petreceau lucrurile în cazul legăturii prin alte procedee. De pildă în situaţia folosirii caselor conspirative dacă în ele ar fi fost introdus un astfel de agent (care lucra şi pentru alte servicii de informaţii străine), prin supravegherea secretă a caselor respective, cel în cauză, nu după mult timp, ar fi putut descoperi şi alţi vizitatori,

---

[34]) Ibidem, vol. 2, fila 22.
[35]) Ibidem, vol. 2, fila 22.

SISTEMELE DE LEGATURĂ CU AGENTURA
Legătura directă-personală
Mijloace-procedee
Case conspirat.
Localuri publice
Restaurante
Bodegi
Cafenele
Cofetării
Biblioteci
Săli de teatru
Cinema
Diverse locuri
Terenuri sport
La pescuit
La vînătoare
In parcuri
Pe stradă
La domiciliul inf.
etc.
Legătura indirectă (prin interpus)
Mijloace-proceden
Curieri de legătură
Oficiali :
Cadre
Oculţi :
Dintre inform.
Cutii de scrisori
In case conspirative
La persoane particulare
Legătura impersonală
Mijloace-procedee
Radio T. F. F.
Telegrame cifrate
Telegrame convenţionale
Corespondenţă secretă
Căsuţe poştale
In cutii la poştă
Cutii de scrisori la blocuri
Sub o piatră mare
In scorburi de copaci
etc.

care în cea mai mare parte nu puteau fi decît informatori. Prin folosirea „căsuţelor poştale" (informatorul şi căsuţa) acest pericol era, desigur, înlăturat. Cu toate acestea, chiar şi în astfel de cazuri se recomanda luarea unor măsuri de prevedere. Orice angajat al Serviciului Secret înainte de a se îndrepta spre „căsuţa poştală", era obligat să ia măsuri de verificare personală. În cazul cînd se simţea supravegheat de către cineva trebuia să nu se îndrepte spre „căsuţă", ci să îşi vadă mai departe de drum. În astfel de situaţii, urma să ia de grabă măsuri să vadă cine este „interesatul", să schimbe dacă era cazul, sau să suspende pentru un timp folosirea „căsuţei poştale" respective, să-l verifice mai atent pe informator etc. De altfel trebue remarcat faptul că Serviciul Secret, efectua o verificare permanentă a tuturor informatorilor de care dispunea. Sistemul de bază al verificărilor constituindu-l însăşi materialul sau informaţiile furnizate. Din ele, în cele mai dese cazuri, se trăgea concluzia dacă informatorul era sincer sau nu.

3. Conspirarea remunerării agenturii.

Grija pentru asigurarea unei conspirativităţi cît mai depline s-a acordat şi în ce priveşte remunerarea agenţilor informatori. Şi în această direcţie s-a căutat să se folosească procedeele cele mai potrivite. Serviciul Secret, remunera aproape cea mai mare parte a informatorilor de valoare folosiţi. Bineînţeles quantumul difera. Nu era acelaşi pentru toţi. Acesta depindea de valoarea informatorului, de însemnătatea informaţiilor şi datelor furnizate. De pildă, unii care acţionau în probleme deosebite (în conducerile unor partide politice, urmărirea unor spioni etc.), erau plătiţi lunar cu sume fixe, alţi erau remuneraţi periodic în raport cu materialul adus. Dumitru Răşcanu, fost „curier de legătură" al conducerii Serviciului Secret cu unii dintre aceşti informatori, referindu-se la modul cum se făcea plata unor informatori externi, arăta că cei în cauză „erau retribuiţi prin sume de bani apreciate de şeful agenturii Frontului... sau de şefii Centrelor înaintate, după activitatea lor şi importanţa informaţiilor procurate" [36]).

Principiul remunerării era deci cît se poate de clar: bani contra rezultate. Sumele atribuite pentru serviciile aduse nu erau însă deloc neglijabile. Astfel pentru informaţiile culese din rîndurile unor personalităţi politice, informatorul „Dl. Petroniu" primea prin anii 1939—1940 „la interval de cîte o lună de zile circa 20 000 lei" [37]), sau informatorul „Ivanov" care culegea informaţii din cercurile diplomatice ale unei ţări vecine" primea cca. 15 000 lei" [38]). Asta nu însemna desigur, că toţi informatorii erau plătiţi cu sume aşa de mari, cum se arăta în exemplele de mai sus. Unii primeau sume mult mai mici. Erau însă şi

---

[36]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 16.175, vol. 2, fila 21.
[37]) Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 17.842, vol. 1, fila 89 (verso).
[38]) Ibidem, fila 48.

cazuri cînd unor informatori li se acordau remunerații chiar mai mari decît cele amintite.

În ce privește modul cum se efectuau plățile și aci existau unele variațiuni. Unii informatori, în special cei proveniți din păturile „sus puse" primeau îndemnizația la domiciliu, prin „curierul de legătură". Așa s-a procedat în cazul informatorilor „Doamna Alioth", „Dl. de la Bulevard"[39]) și alții. O altă categorie de informatori primeau plicurile cu bani cu ocazia intîlnirilor directe sau indirecte (prin interpus). După cum arătau unii dintre ofițerii ce au făcut parte din Serviciul Secret „nu a existat... o procedură identică în facerea plăților. Acestea au variat de la caz la caz, după posibilitățile de legătură cu personalul informativ și în funcție de locul, țara și modul lor de a lucra"[40]). Ceea ce trebuie reținut însă, este grija ce se acorda în toate ocaziile asigurării conspirării informatorilor. Tocmai datorită acestor considerente, în foarte multe cazuri — așa după cum preciza lt. colonelul Trifon Nicolae, fost șef al agenturii Frontului de Sud din Secția informații externe a Serviciului Secret —" nu s-au putut obține state sau chitanțe de plată de la toți, deoarece, acestea constituiau pentru acești informatori, acte de acuzații precise dacă încăpeau pe mîna organelor competente din țările respective. Mai mult — arăta el — unii dintre informatori pentru a se pune în siguranță și față de noi, refuzau să predea orice document scris de mîna lor pentru motive lesne de înțeles"[41]). Desigur, avînd în vedere regulile conspirativității, nici salariații Serviciului Secret nu insistau asupra obținerii unor astfel de documente.

Gheorghe Șerbu, fost „curier de legătură" și totodată mînuitor al fondurilor informative destinate unor informatori din afară, nu a pretins niciodată înscrisuri de la informatori pentru sumele ce le plătea.

„La intoarcere — relata el — raportam verbal despre executare după însemnările mele, pe care apoi le rupeam chiar în fața d-lui șef al Serviciului"[42]). În evidențele Serviciului Secret nu mai rămînea deci nici un document din care să rezulte că informatorul „X" sau „Y" ar fi fost remunerat într-un fel sau altul pentru informațiile și datele predate.

Și pe plan intern se aveau în vedere aceleași reguli de asigurare a secretului. Florin Becescu, fost șef al Secției Contrainformații, în toamna anului 1940 arăta că informatorii ce acționau în țară, erau de regulă, plătiți „direct (adică de ofițerii sau angajații cu care lucrau-n.n.), sau prin oamenii de legătură (curieri, cutii de scrisori-n.n.), fără a primi chitanță". Aceasta fiind bineînțeles „conform înțelegerii avute... la angajarea lor"[43]), (la angajarea informatorilor respectivi li se făgăduise deplină asigurare a acoperirii în toate ocaziile).

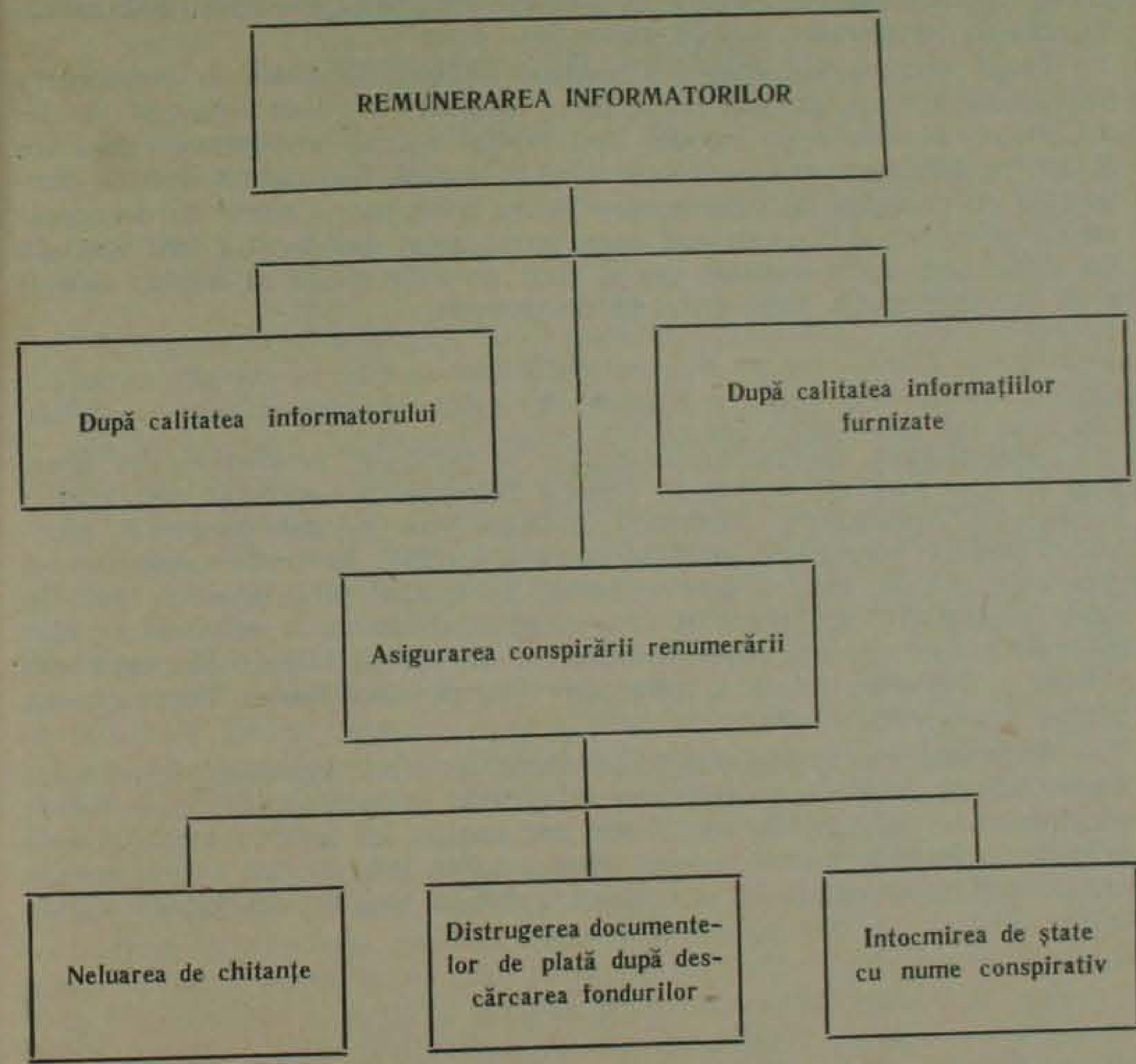
---

[39]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 16.175, vol. 2, fila 114.
[40]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 281.
[41]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 281.
[42]) Arhiva C.S.S., dos. F.A. nr. 20.954, vol. 13, fila 336.
[43]) Idem.

Serviciul Secret

Sumele cheltuite pentru remunerarea rețelei informative, erau evidențiate în scriptele Serviciului Secret în mod global sub titlul generic de „fond informativ". Chiar dacă se întocmeau anumite acte justificative acestea „nu se păstrau decît pînă la sfîrșitul lunei, odată cu întocmirea bugetului de cheltuieli pe luna în curs (la care se anexau actele justificative)". După ce „se primea aprobarea și descărcarea... actele erau distruse"[44]). La compartimentele teritoriale sau centrale ale Serviciului Secret nu se păstra „nici un act în legătură cu cheltuelile făcute"[45]) în acest sens. Desigur, aceasta a fost regula. Dar de la regulă au mai existat și unele excepții. Au mai fost și cazuri cînd anumitor informatori, pentru sumele primite li s-au luat chitanțe, semnate însă numai cu numele conspirativ, sau cu indivativul primit.

După venirea lui Eugen Cristescu (noiembrie 1940) la conducerea Serviciului Secret, pentru plata unor informatori, s-au întocmit un fel de „state" în care erau trecute însă numai numele conspirative sau indicativele sub care lucrau informatorii în cauză. S-a căutat deci în continuare ca sistemul de remunerare să nu constitue o sursă de deconspirare a agenturii. Și în cea mai mare parte acest deziderat a fost realizat. De altfel nici nu se cunosc cazuri cînd un informator al acestui aparat ar fi fost descoperit după astfel de documente.

*
* *

Conspirarea agenturii, sistemele de legătură, perfecționarea acestora au stat mai tot timpul în atenția Serviciului Secret și mai apoi a Serviciului Special de informații. Desigur, nu pe tot parcursul existenței acestui aparat s-a acordat aceeași atenție. În unele perioade s-a insistat mai mult asupra acestui laturi (în special pînă în anul 1940) în altele mai puțin. A depins și de concepția de lucru a celui ce se afla în fruntea acestui organism informativ. De pildă Mihail Moruzov era pentru o acoperire totală a informatorilor, pe cînd Eugen Cristescu era pentru o acoperire limitată.

Încheind cu acesta ciclul de studii privind agentura Serviciului Secret, studii publicate în volumele de „Studii și documente" Nr. 5, 6 și 7, considerăm că ofițerii de securitate vor analiza cu interes materialul și procedeele folosite de către acest aparat informativ și vor reține ceeace cred util și adaptabil noilor condiții istorice în care își desfășoară activitatea.

---

[44]) Ibidem, fila 279.
[45]) Idem.

Orientări naționaliste în evoluția minorității germane din România

(Partea a IV-a)

Cpt. DUMITRU SULTAN
cercetător științific

Întemeindu-ne concepția de investigare și tratare a temei urmărite pe prezumția că în lectura studiilor noastre se va avea în vedere și utilitatea reținerii succesiunii lor cronologice și procesuale, ne vom ocupa în cele ce urmează de un alt capitol din istoria minorității germane din România și anume — evenimentele survenite în evoluția ei după anul 1933.

Pentru a realiza un tablou cît de cît sugestiv al configurației confruntărilor politice din perioada de după ianuarie 1933, socotim oportună o schiță sumară a principalelor stări de lucruri de pe arena mondială. Prin desfășurare și consecințe, criza economică mondială din 1929—1933 produsese o acută tensiune în relațiile internaționale. După cum este cunoscut, în Germania, în ianuarie 1933 a fost instaurat fascismul — regim de dictatură feroce, revizionist și agresiv, eveniment cu multiple consecințe negative pentru dezvoltarea poporului german, a independenței atîtor state ce constituiau obstacole în calea tendințelor și planurilor hegemonice hitleriste. La acapararea puterii de către nazism a contribuit, din păcate, și exploatarea sentimentelor naționaliste și revanșiste nutrite de largi pături ale poporului german împotriva puterilor și reglementărilor versailleze, specularea adeziunii acordate demagogiei fasciste de către acele categorii sociale care erau înclinate să vadă restabilirea autorității și rolului mondial al statului german prin intermediul ordinei preconizate de hitlerism. După preluarea puterii, programul partidului național-socialist, laolaltă cu principiile expansioniste teoretizate de Hitler în „Mein Kampf" (Lupta mea), au devenit ideea conducătoare a întregii legislații, a politicii interne și externe germane. Treptat dar sistematic, vehement, noii guvernanți ai Germaniei vor pune în cauză întregul sistem de alianțe versaillez, statu-quo-ul interbelic, invocînd legitimitatea istorică

a aspirațiilor naționale germane : spațiu vital (Lebensraum), dominație mondială (Weltmacht).

În general, se detașează și au un caracter tot mai concret contradicțiile dintre principalele state imperialiste avînd ca obiect litigios extinderea și acapararea de noi sfere de influență în Europa, America, Asia, într-un cuvînt o nouă reîmpărțire a lumii. Divergențele avansau pe măsura întăririi puterii economice-militare a Germaniei naziste, care în acești ani va ocupa locul al treilea în concernul statelor capitaliste, în domeniul producției industriale, rivalizînd astfel cu Anglia și S.U.A. Combătînd aceste două mari puteri mondiale, Germania viza o dominație economico-politică în Europa, Orientul Apropiat și Mijlociu, America Latină, India, China, în coloniile engleze din Africa și Orientul Asiatic. Pătrunderea monopolurilor germane în Balcani (Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, România) lovea în interesele economice și politice ale imperialismului englez și francez în această zonă. Expansionismul german tindea să învingă prin eliminarea forțată a concurenței celorlalte țări, prin militarizare și război. Viața politică internațională se complica vertiginos.

Împotriva acestei politici agresive, sprijinită de cercurile reacționare din țările occidentale, militau toate țările lumii progresiste, democratice, masele largi populare mobilizate de partidele comuniste. Drept urmare, se intensifică lupta antifascistă, ca o ripostă dată reacțiunii și întețirii ofensivei forțelor fascismului. Devenea tot mai evident că acțiunea antifascistă mondială nu putea izbîndi prin ocolirea mișcării revoluționare a partidelor comuniste din fiecare țară, iar pe plan internațional, fără participarea statului sovietic. Totuși, în fața pericolului fascist, a războiului, principalele țări capitaliste, prizoniere propriilor lor interese egocentrice, de a tranșa rivalitățile dintre ele pe seama altor state(în speță mai mici și cu un potențial de rezistență mai redus), a anticomunismului, dovedeau inconsecvență și spirit concesiv.

Planurile celui de al III-lea Reich vizau reconstituirea unui vast teritoriu care să integreze finalmente în frontierele sale, fără a ține seama de cetățenie, toate grupurile etnice germane din Europa, cu alte cuvinte să perfecteze și să unifice faimosul **„Deutschthum“** teoretizat de Hitler în „Mein Kampf“. În legătură cu aceasta, semnificativ apare faptul că chiar a doua zi după asumarea puterii, Hitler perora, de la tribuna Reichstagului, despre nebuloasa și neliniștitoarea „comunitate de destine a tuturor grupurilor etnice germane“.

În felul acesta, axîndu-și programul pe revizuiri teritoriale și coordonate hegemonice, nazismul proiecta pseudo-științific o „nouă ordine europeană“. Conform programului partidului nazist, marele imperiu german trebuia să fie reabilitat, invocîndu-se unicitatea și permanența istorică a celui de al III-lea Reich. Ideea unui „Volksgemeinschaft“ puternic — în accepțiunea comunității mondiale, a unirii germanilor de pretutindeni — își punea tot mai mult amprenta peste planurile cancelariei berlineze.

Germania nazistă a dat de la început girul și sprijinul său material, ideologic, moral și programatic mișcărilor naționaliste-iredentiste filogermane din străinătate (inclusiv din România) pe baza comunității etnice, anticomunismului, antisemitismului. Nevoit totuși inițial să țină cont de dreptul internațional, de propriile-i posibilități de acțiune, precum și din considerente tactico-diplomatice, statul nazist nu se amestecă direct în afacerile interne ale altor țări, lăsînd acest lucru pe seama Partidului Național-Socialist German — formațiune politică ce nu angaja responsabilitatea oficială a Reichului, avea grijă să n-o compromită, dar care era preocupată de a înșela fără rezerve vigilența autorităților străine. [1]) Intervenției directe a statului german i se substituiau diverse activități conspirative executate de vasta rețea organizatorică și informativă creată de Reich în străinătate, și constînd cel mai adesea din asociații și misiuni „culturale“. Sînt preluate oficiile organizațiilor tradiționale pangermane, anterioare sau proprii și Republicii de la Weimar, cărora li se adaugă altele noi, mai ample și specializate. Pe vechiul comandament al acestor organisme, care serviseră odinioară interesele imperiului german și acționaseră fundamental pentru întreținerea sentimentului de comunitate națională la germanii de pretutindeni, se altoiesc acum planurile naziste, care urmăreau să exporte și doctrina fascistă, să cucerească și teritorii pentru „Marea Germanie“.

În genere, organizațiile naziste cu program extern se împărțeau și grupau : A) cetățenii germani cu domiciliul permanent sau temporar în străinătate ; B) minoritățile germane.

Pentru prima categorie, conform liniei oficiale imprimată de centru, forul și organismul ierarhic suprem care grupa și răspundea de situația și rolul cetățenilor germani cu domiciliul permanent sau temporar în afară era **„Organizația pentru străinătate a Partidului Național-Socialist German“ — Auslandorganisation (A.O.).** Veritabilă oficină de spionaj, dispusă funcțional pe sistemul Gestapoului, cu care colabora prin secția Informationdienst, A.O. își dădea concursul autorizat, printre altele, la introducerea coloanei a V-a în țările cu minoritari germani.

În cea de a doua categorie erau cuprinse : partide politice legale ale minorităților germane și diverse asociații (culturale, științifice, artistice, sportive etc.) care activau peste tot și îndeosebi acolo unde partidele și organizațiile politice minoritare erau interzise. Pe căi oficiale, semi-oficiale și oculte, prin care se acționa pentru slăbirea organizatorică a țărilor vizate, grupurile etnice minoritare din exterior sînt și ele chemate să sprijine planurile și uneltirile Reichului, să devină avanposturi înaintate ale „Marii Germanii“. În acest scop, **„Uniunea Națională pentru germanii din străinătate“ (Volksbund für die Deutschen im Ausland)** era forul organizatoric central, funcționînd cu prerogative „culturale“, dar specializat și el în misiuni informative folositoare întregului Reich. Avîndu-și

[1]) Arhiva C.S.S., dos. special 162, vol. 4, fila 238.

centrala (Bundesleitung) la Berlin, V.D.A. juca un rol principal în îndrumarea și controlul asupra minorităților germane, în stringerea legăturilor acestora cu Reichul.

Trebuie menționat că în angrenajul complicat al organizațiilor interne și din afară investite cu misiuni externe, un rol special revenea Gestapoului, care le va prelua comanda și serviciile, imprimîndu-le o intensă linie ofensivă și conspirativă. Gestapoul va reuni într-un scop unic și precis activitățile propagandistice și informative, punîndu-le în slujba expansiunii totale a celui de al III-lea Reich. Gestapoul organiza pe germanii din exterior (supuși germani sau străini) în spirit nazist, pangermanist, formațiunile politice pronaziste negermane, pregătindu-le ca în ipoteza unui război, situații încordate sau rebeliuni să poată forma și furniza elemente de dezordine sau rezistență împotriva reacției conducerilor statelor respective, să slăbească forța de control și intervenție a acestora din urmă.

Tot pentru propaganda externă, Alfred Rosenberg, principal ideolog și promotor al politicii pangermaniste, a creat, în afara organizațiilor naționale și unele de întindere internațională, printre care : **„Comunitatea internațională a naționaliștilor", „Uniunea mondială împotriva Internaționalei Comuniste" etc.** [2])

La congresul pangerman de la Passau (iunie 1933) — la care a fost prezentă și o delegație minoritară germană din România condusă de prof. Richard Csaky, președinte al Ligii culturale din Sibiu, și Hans Otto Roth, șeful grupului parlamentar — **se precizase sentențios că un german, trăind ca supus străin, nu-și pierde drepturile de cetățean al Reichului,** și că orice oraș german extern însemnează o citadelă, iar populația germană din afară — o avangardă, o garnizoană a pangermanismului. [3]) La tribuna plenului de la Passau s-a mai afirmat că în toate țările s-a produs un curent restrictiv și suspicios împotriva minorităților germane, fapt ce va determina însă o dezvoltare și mai pronunțată a conștiinței naționale germane, justificînd totodată existența unui for organizatoric reunit. O importantă schimbare adoptată la Passau privea modul de conducere a germanilor externi, sistemul reprezentării parlamentare fiind înlocuit cu acela de tip fascist al „conducătorilor" (Führerprinzip). [4])

Și pe planul organizării și instrucției militare, Reichul releva veleitățile sale de a-și extinde programul asupra minoritarilor de origină germană: „Legea de recrutare a armatei Reichului", apărută în iunie 1935 în revista „Der Deutsche im Ausland" — Hamburg, prevedea că și germanii care trăiesc în străinătate trebuie să îndeplinească, în principiu, serviciul militar. Conform aceleiași legi, germanii externi erau considerați supuși ai Rechului chiar dacă se aflau în posesia unei cetățenii străine, iar acei care prestaseră deja serviciul militar activ în armatele statelor

[2]) Arhiva C.S.S., dos. 229, vol. 321, f.f. 115—116.
[3]) Arhiva C.S.S., dos. nr. 56 321, F.O., vol. 8, fila 325.
[4]) Arhiva C.S.S., dos. nr. 229, vol. 305, fila 11.

străine nu erau scutiți nici ei de îndatoririle serviciului militar german [5]).

Aceste precedente denotau că directivele hitleriste și comuniunea de idei și sentimente cu patria originară — în ai cărei depozitari providențiali se instituiau naziștii celui de al III-lea Reich — erau sorocite să devină o îndatorire de la sine înțeleasă a locuitorilor de naționalitate germană din străinătate, să execute ca atare dispozițiunile statului totalitarist și nu ale celui adoptiv, legalmente constituit și răspunzător de regimul juridic și civic al tuturor membrilor săi.

*
* *

Odată cu instaurarea fascismului în Germania, poziția internațională a țării noastre cunoaște și se situează între noi parametri politici. Încordarea relațiilor mondiale survenită în urma crizei economice din 1929—1933 a înrîurit și politica externă a României, care se vedea nevoită să adopte noi poziții față de evoluția evenimentelor, să inițieze și să participe la acțiuni diplomatice capabile să consolideze statu-quoul consacrat de sistemul versaillez, să-și apere teritoriul național întregit prin actele istorice din anul 1918. Principial, eforturile politico-diplomatice ale statului român se materializau în închegarea și menținerea unor relații de bună vecinătate, pentru întărirea „Micii Înțelegeri" și transformarea ei într-un organism unitar în stare să contrabalanseze politica revizionistă propagată în centrul și sud-estul Europei de Germania, Italia și Ungaria. La 16.II.1933 a fost semnat la Geneva pactul de reorganizare a „Micii Înțelegeri". Germania și Italia au declanșat atunci o violentă campanie împotriva „Micii Înțelegeri", a sistemului de alianțe al României. Pe această linie, la 26.V.1933 Hitler îi declara lui N. Petrescu-Comen, ministru român la Berlin, că Germania nu va stabili raporturi economice cu statele care pe plan politic acționează împotriva ei.

Confruntată cu revizionismul agresiv fascist, România intra în orbita de interese germane sub raport geografic, economic, politic și strategic. În concepția guvernanților hitleriști, România întruchipa o importantă piesă care putea dilata sau contracta influența comunistă (reperzentată atunci de statul sovietic) în Europa. De evoluția sistemului de alianțe al României, Germania nazistă își lega însemnate considerente în menținerea sau crearea altei configurații politice europene. Pentru atingerea acestui țel, cele mai diverse metode și mijloace au fost puse în slujba voinței Berlinului. Germania nazistă și-a concentrat eforturile și a obținut adeziunea și sprijinul curentelor ideologice și politice proprii partidelor și organizațiilor de extremă dreaptă din România, între care mișcarea legionară s-a constituit consecvent într-o agentură a mentorilor fasciști berlinezi.

În condițiile creșterii pericolului fascist intern și extern, Partidul Comunist Român își va lua asupra sa sarcina istorică de principală și

[5]) Arhiva C.S.S., Dos. 229, vol. 1, f. 15.

consecventă forță antifascistă, de demascator al expansionismului agresiv fascist și revizionist, de apărător al cauzei democrației, suveranității și independenței naționale.

Ajunsă la putere în Germania, dictatura hitleristă a produs mari perturbații în viața politică și socială a minorității germane din România, reorientînd-o radical în conformitate cu principiile politicii sale expansioniste spre răsărit. Resimțind deja înrîuririle ideologice și dezbinările organizatorice anterioare — cauzate de ascendența fascismului în Germania — grupările minoritare germane din țara noastră vor opera noi modificări de opțiune politică și comportamentală, asupra cărora barometrul inspirator berlinez își va lăsa o evidentă pecete.

Cert este că asistăm la o schimbare de echilibru, de forțe în cadrul minorității germane de la noi, pe care o atrage tot mai mult programul național-socialist integral de „regenerare națională", de afirmare a „superiorității și supremației națiunii germane", a populațiilor germane de pretutindeni, de organizare pe noi coordonate instituționale a vieții acestora. **Însușindu-și această premisă, ascensiunea mișcării național-socialiste, în expresia ei doctrinară, fundamentală dar și practică, concretă, reprezenta o reconsiderare vădită, o evoluție generală a spiritului politic la minoritarii germani din România.**

Drept rezultat, deși nu în mod obsolut, scade preocuparea grupurilor etnice germane pentru păstrarea unor relații statornice integraționiste, normale cu statul și autoritățile române, **în favoarea subordonării „Marii Germanii", care ridica în fața tuturor germanilor externi mirajul reunirii lor într-un singur stat nu prin repatriere, ci prin expansiune.** Statutul politic prin care minoritatea germană conviețuia mai ales după 1918 ca o unitate etnică încadrată în ființa statului român, începe a fi considerat numai sub raport geografic, iar din punct de vedere social-politic subsumat celui german. Ca urmare se înregistrează defecțiuni sensibile și pe tărîm pur politic, în privința cooperării eficiente cu organismele române (partide, grupări etc.) existente. Acțiunea conjugată Berlin-național-socialiștii minoritari germani din România, intră în faza ei lucrativă, de înfăptuire.

Baza, elementul de sprijin al nazismului în România nu-l constituia însă întreaga entitate politică și socială a minorității germane, ci îndeosebi mișcarea „renovatoare, de unificare națională", în realitate de factură fascistă, condusă de Fritz Fabritius (Nazional Sozialistische Deutschen im Rümänien)-N.S.D.R. Aceasta, apărută încă înainte de 1933, **cum am văzut** dezvoltîndu-se mereu pe plan politic, înțelegea **prin programul ei reorganizarea întregii minorități germane din România pe noile baze ideologice** inspirate de național-socialismul german. Date și **cunoscute fiind tendințele** discriminatorii, xenofobe și expansioniste ale programului nazist, ale regimului fascist în general, este de înțeles de ce, comparativ cu celelalte curente politice din sînul minorității germane, acela animat de Fabritius și girat de Berlin, reprezenta și nodul gordian principal care stătea la temelia disputelor româno-germane pe criteriul deosebirilor de naționalitate. De aceea, și pentru că nu ne propunem o dezbatere integrală asupra minorității germane, ne vom referi, în principal, la situația mișcării național-socialiste din cadrul ei. Cum este și firesc, locul ocupat și atitudinea față de această mișcare, atît în acel moment cît și din punctul de vedere al celui ce o urmărește aposteriori, trebuie înscrise în contextul general al luptei antifasciste din România.

Interesîndu-ne și urmărind în special — pentru motivele arătate — cursul mișcării fasciste din sînul minorității germane din România, nu putem să nu consemnăm în același timp că în cadrul acesteia din urmă existau și activau — alături de șuvoiul antifascist ridicat din trunchiul întregului popor român — forțe democratice care, opunîndu-se transplantării sistemului hitlerist în viața grupurilor etnice germane de la noi, apărau o conviețuire pozitivă în orbita statului român. Reprezentînd concepția constructivă a acelor pături sociale loialiste, trainic ancorate în viața poporului nostru, aceste curente și forțe politice rezultate din ființa minorității germane, se pronunțau pentru schimbări democratice, revoluționare, militau împotriva regimului burghezo-moșieresc, într-o acțiune comună pe deasupra deosebirilor de naționalitate. Prin prisma acestei realități, mișcarea antifascistă din România încorporează organic și contribuția reprezentanților progresiști, care nu făceau rabat prejudecăților naționaliste, ai minorității germane.

Mișcarea național-socialistă din cadrul minorității germane, urmînd un curs programatic și de acțiune corespondent cu ascendența nazismului, **se constituie de la început într-un instrument de reprezentare și apărare a intereselor Reichului în România.** În acest sens ea se pronunța pentru consolidarea pozițiilor economice, politice, culturale etc. germane, pentru receptarea și extinderea fascismului, pentru schimbarea politicii externe a României și alăturarea ei Germaniei hitleriste.

Nerenunțînd total, din considerente tactice și spre a nu se izola definitiv, la colaborarea electorală cu guvernele române, dar veghind la interesele de grup și de partid ale membrilor săi, **mișcarea hitleristă minoritară germană gravita și susținea prioritar curentele, partidele și organizațiile de dreapta, fasciste din România.** Caracterul ei de grupare naționalistă, specific fenomenului fascist în ansamblu și de la originile sale, devenea tot mai concludent și concret, încorporîndu-se forțelor fasciste din România.

Mișcarea național-socialistă germană minoritară a primit cu evidentă simpatie accesul la putere al fascismului în Germania, încredințată fiind că numai acesta va realiza programul expansionist imperial preconizat de organizațiile pangermaniste (Alledeutsch" „Liga pangermanistă" etc.) de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Căpătînd un puternic impuls exterior, organizațiile național-socialiste dovedesc și mai mult aplomb în acțiunea de atragere de partea lor a întregului grup etnic german din România. Pe această linie, ele sînt preocupate de a discredita — în fața Berlinului — autoritatea vechilor organizații și comandamente politice deținute de Partidul German din România al „sașilor bătrîni". N.S.D.R. condiționa colaborarea cu autoritățile române de recunoașterea obiectivă și completă a minorității germane ca populație (entitate) națională și a autonomiei sale administrativ-culturale. O astfel de opțiune a

fost reafirmată la Congresul național-socialist de la Cîmpulung-Bucovina (aprilie 1933), unde s-a formulat cererea descentralizării aparatului educativ și autonomiei culturale a provinciilor istorice. [6]

Trebuie să observăm că adeseori activitatea de fascizare promovată de național-socialiștii minoritari germani găsea înțelegere la unele cercuri guvernante române profasciste. Astfel, la începutul lunii aprilie 1933 Fritz Fabritius, șeful mișcării fasciste minoritare germane, Hans Otto Roth, președintele grupului parlamentar german, și Gaspar Muth, vechi conducător politic al șvabilor bănățeni, conferă cu premierul român Alexandru Vaida-Voevod, pentru a-l informa despre stadiul mișcării fasciste minoritare germane din România. În cursul audienței, deși Fabritius a manifestat rezerve de principiu față de colaborarea cu partidele române (taxate drept teroriste și abuzive), cel ce-și făcea o faimă de „naș“ al Gărzii de Fier, a găsit de cuviință ca acțiunile secțiilor (batalioanelor) de asalt ale mișcării hitleriste germane minoritare să nu fie provocate de autoritățile române, ci să fie privite și chiar sprijinite îngăduitor. Publicînd știrea despre această întîlnire — respectiv o ordonanță a comandamentului pentru România al formațiunilor de asalt (S.A.) germane, inserată și comentată de ziarul „Adevărul“ din 8.IV.1933 — oficiosul nazist „Völkischer Beobachter“ dirijat de Rosenberg, o prezenta ca pe o „acțiune a fraților germani intr-un avantpost în Orientul European“. [7]

Către organizațiile fasciste minoritare germane din România sînt trimise din Reich directive, fonduri financiare, materiale propagandistice etc. Potrivit unor informații ale S.S.I. (nota din 1.V.1933) George A. C. Cuza, secretar general al Ligii Apărării Național Creștine, după revenirea dintr-o călătorie în Germania, confia că la Berlin a avut întrevederi cu Hitler, Göring, Rosenberg și alți șefi naziști importanți, în cursul cărora cancelarul german a formulat cîteva precizări asupra direcțiilor ofensivei național-socialiste în Europa Orientală, sugerînd ca România să renunțe la alianța cu Franța, să urmeze noua Germanie, deoarece cele două țări ar avea interese similare și pentru că Reichul i-ar fi putut folosi într-o eventuală revizuire a frontierelor. Cu același prilej și din aceeași sursă rezulta că în cursul întrevederilor a fost trimis un cuvînt de ordine către minoritarii germani din România ca la viitoarele alegeri să candideze pe listele cuziste și să le asigure sprijinul lor. [8]

Oficialitățile germane (N.S.D.A.P., legația, consulatele), firmele și reprezentanțele economice ale Reichului în România, controlate de primele, acordă un sprijin substanțial și, desigur nu din simplă inițiativă sau considerente protocolare, își fac simțită simpatia și prezența pentru cauza și manifestările discipolilor nazismului în țara noastră. Secția română a N.S.D.A.P. înființează organizații ca : „Hitlerjugend“, cu misiunea de a atrage tineri și a-i trimite în taberele de educație nazistă din Germania, D.A.F. (Frontul Muncii Germane), asociații feminine etc., organizează diferite forme și mijloace de asistență a poporului german (Winterhilfswerk — ajutorul de iarnă) etc.

6) Arhiva C.S.S., dosar nr. 56 321, vol. 8, f.f. 269—270.
7) Arhiva C.S.S., dos. nr. 229, vol. 133, fila 42.
8) Arhiva C.S.S., dos. special nr. 162, vol. 3, f.f. 16—20.

Deși statutar nu era prevăzut, Arthur Konradi, șeful secției române a N.S.D.A.P., a obținut de la forurile conducătoare ale partidului nazist autorizația de a incadra în partid și cetățeni români de naționalitate germană, cu titlul de membri corespondenți. În concepția sa, ca de altfel și a șefilor săi din centrală, minoritarii germani din România erau asimilați sub titlul generic și ambiguu de „germani în străinătate“. Această optică se traducea faptic astfel : „Fiecare german din străinătate, cît de neînsemnat, reprezintă pentru patrie o valoare, și pentru ca el să fie util trebuie să constituie o parte din masa compactă a întregii minorități. Numai strîns uniți germanii din străinătate contează ca o forță pe care Reichul se poate bizui“. [9]

Legația Germană devine și ea un centru de concentrare și difuzare către minoritari a diferitelor instrucțiuni propagandistice primite de la Berlin și de returnare către centrală a datelor furnizate de consulatele germane existente pe teritoriul românesc. In această privință oficiile diplomatice germane din România sprijineau necondiționat N.S.D.A.P.-ul. Într-o conferință la serbarea organizată de către Legația Germană în ziua de 1.V.1933 în sala „Bukarester Turnverein“, profesorul münchenez Gustav W. Freitag, vorbind despre hitlerism, a exprimat convingerea șefilor secției N.S.D.A.P. în rolul de pionieri ai nazismului pe care îl interpretează germanii din România [10].

După cum relata o notă a S.S.I. din 4.IV.1933, directorii de ziare din București au primit prin poștă un apel semnat „reprezentanții presei germane în București“ (fără a se fi indicat nume și tipografia care-l tipărise), unde era proslăvit caracterul „binefăcător“ al nazismului pentru Germania și importanța sa „universală“. Nici un ziar n-a dat curs manifestului, afară de oficiosul legionar „Cuvîntul“, care a tradus și publicat apelul sub titlul „În Germania e un proces istoric — să nu fie judecat cu ușurință“. [11]

În propaganda sa de captare a minoritarilor germani, Gestapoul exercita o funcție dizolvantă, căutînd să le învedereze că ar fi reprimați de autoritățile române, că drepturile le-ar fi fost sustrase de către stat, că numai Germania ar fi capabilă să garanteze integritatea teritoriului românesc așa cum se prezenta după 1918. Prin aceasta, serviciile germane de informații tindeau să cîștige elementul minoritar german (inclusiv pe cel indiferent sau ostil, prin forțarea opiniei sale), de a-l organiza și trece de partea nazismului. În acest scop, direcțiile de activitate informativă și propagandistică se îmbinau strîns în plasarea temutelor lovituri subterane gestapoviste.

Reichul operează tatonări in vederea organizării chiar a unui partid

9) Arhiva C.S.S., dos. nr. 229, vol. 381, fila 157.
10) Arhiva C.S.S., dos. special nr. 2 082, vol. 1, f.f. 19—22.
11) Arhiva C.S.S., Dos. 229, vol. 222, f. 85.

național-socialist în România, demersurile fiind încredințate ziaristului Friedrich Weber, corespondent acreditat al oficiosului hitlerist „Völkischer Beobachter", un veritabil rezident al nazismului în țara noastră. Influențate de propaganda germană condusă de Weber și de curentele de dreapta, cercurile române filo-germane și de extremă dreaptă hotărăsc înființarea unui **„Instituit cultural româno-german"**. Din grupul de inițiativă făceau parte colonel Ștefan Tătărăscu, fost deputat și senator, Friedrich Weber, Fritz Fabritius, Alfred Bonfert, comandantul batalioanelor de asalt minoritare germane, Gh. A. C. Cuza, Nichifor Crainic, Rudolf Brandsch, Hans Otto Roth, Tzigara Samurcaș, Gh Tașcă și alții, care, cu puține excepții vor intra și în consiliul de conducere. Adunarea de constituire a institutului a avut loc la 25.V.1933, înscriind la început circa 300 de membri. Statutul institutului, votat la 23.VII.1933, excludea inițial din preocupările sale sensurile cu caracter strict politic,declarînd că se va preocupa de raporturile româno-germane doar sub aspect cultural. Premierul român era de drept primul președinte de onoare al institutului.

Totuși, sub influența nemulțumirii elementului german constitutiv față de eludarea obiectivului politic, protagoniști recurg la crearea și a unui organism politic complementar, căruia i se imprimă un caracter național-socialist, la cîrma sa instalîndu-se Ștefan Tătărăscu și Fritz Fabritius. Astfel, prin scopurile sale nemărturisite, „Institutul cultural româno-german" urmărea crearea unei linii de legătură între P.N.S.G. și mișcarea hitleristă din România, a cărei anexă trebuia să fie. Această tendință venea în concordanță și cu intenția ventilată de P.N.S.G. ca sediul său pentru Balcani să fie fixat în România. Un manifest al partidului național-socialist — Ștefan Tătărăscu, intitulat „Hitler și România", acuzînd Franța că a transformat țara noastră într-o regiune colonială, susținea că dictatorul german dorește un pact permanent de amiciție politică cu România, pe care o privește ca succesoare a monarhiei habsburgice relativ la importanța ei în Europa, că din punct de vedere economic Germania ar constitui un debușeu potrivit pentru produsele românești. [12])

Noul și hibridul nucleu politic de inspirație și orientare fascistă, filogerman și filoitalian, se pronunța pentru desființarea sistemului parlamentar și înlocuirea lui cu cel corporatist, „numerus clausus", confiscarea averilor populației evreești și expulzarea celei emigrate în România după 1916. „Hitleriștii români" își căutau elementul de rezistență îndeosebi în tineret și populația rurală. Ei își crează filiale în toate centrele germane din România și se organizează funcțional după sistemul nazist. După o călătorie la Berlin și o întrevedere cu Hitler a lui Ștefan Tătărăscu, în septembrie 1933 are loc un prim congres regional la Chișinău, unde se decide crearea batalioanelor de asalt și se proiectează extinderea acțiunii la sate prin organizarea formațiunilor național-socialiste pe baze militare, similare celor ale N.S.D.A.P. — „Pavăza de oțel", titulatură luată ulterior și de partid. Prin Fr. Weber, Garda de Fier caută să se apropie și ea de

[12]) Arhiva C.S.S., dos. nr. 229, vol. 192, f.f. 28—46.

această organizație, de Institutul româno-german, spre a-și înscrie cît mai mulți membri și a contrabalansa influența cuziștilor, a-și crea legături importante printre personalitățile germane. [13])

Neprimind adeziune din partea elementului românesc — chiar a celui profascist, care se orientează spre L.A.N.C. și Garda de Fier — către sfîrșitul anului 1933 partidul acesta își încetează activitatea, continuîndu-și existența în rîndul organizațiilor germane din Ardeal și sudul Basarabiei, dizolvate și ele prin junalul guvernului român din 5.VII. 1934. [14])

Efemera existență a partidului „Pavăza de oțel" fusese pecetluită de absența unei baze de masă, de structurile sale ideologice șubrede, impregnate de canoane fasciste, respinse de păturile largi sociale din țara noastră. Novatorii „hitleriști români" ai lui Ștefan Tătărăscu, de o demagogie extremistă, afișînd teoretic un „crez nou", copiat și făcînd jocul naziștilor, nu refuzau-practic — subvențiile Ministerului de Interne, căruia îi furnizau bande de huligani în campaniile electorale și în reprimarea mișcării revoluționare. Ca și în cazul „Gărzii de Fier", girul ideologic extern nu se dovedea suficient pentru a ancora în viața publică și a opune forțelor din interior o formațiune politică profund reacționară, încropită de exponenți izolați ai fascismului intern cu sprijin din afară. [15])

În timp ce excrescența politică a „hitleriștilor români" își dezvăluia artificialitatea conceptională și structurală, organizația național-socialistă specifică minorității germane își schimba titulatura, numindu-se de la sfîrșitul anului 1933 „Nazional Erneuerungsbewegung der Deutschen im Rumänien" (N.E.D.R.) — „Mișcarea Națională de Reînoire a Germanilor din România". Organizatoric și funcțional ea prelua formele sistemului politic hitlerist, caracterizat printr-o ierarhie autoritaristă, militaristă, totalitaristă. Conform statutelor, șeful suprem — „der oberst Führer" (Fritz Fabritius), avea singur dreptul și posibilitatea de a fixa directivele mișcării, de a lua decizii și numi pe conducătorii organizațiilor ierarhic inferioare. La admiterea în organizație, membrii acesteia se obligau, sub cuvînt de onoare și în scris, să activeze numai în spiritul normelor fasciste. Un capitol din instrucțiunile secrete (Dienstbuch), difuzat numai conducătorilor de încredere, intitulat „Reprezentantul național-socialist în corporațiile noastre naționale și bisericești", prevedea că aici hitleriștii nu sînt aleși de discernămîntul popular, public, deci pe criterii elective, ci sînt numiți de șefi. Alegerea publică era considerată un act de pură formalitate, fără valoare hotărîtoare. În exercitarea mandatului său, delegatul fascist nu trebuia să se orienteze după dorințele și opiniile colective, ci să asculte de ordinul „Führerului", față de care răspunde, îl poate destitui sau sili să renunțe la împuternicire. Ca atare, exponenții hitleriști în corporații erau datori să fie, cum plastic se specifica, „ein Hecht in

[13]) Ibidem, f.f. 4—24.
[14]) Arhiva C.S.S., dos. nr. 88 294, fond op., vol. 1, f.f. 72—79.
[15]) Arhiva C.S.S., dos. 88 294, fond. op., vol. 1. f.f. 72—79.

Karpfenteih", adică „ o știucă în eleșteul cu crapi". Se considera că dacă ei ar fi colaborat „pozitiv", aceasta trebuia să însemne o dovadă și un avertisment că nu-și înțeleg atribuțiunile speciale. Rostul lor era de a supraveghea (din centrul ei) situația dușmanului și de a-i zădărnici planurile, după principiul că „orice poziție cucerită este punctul de plecare pentru un nou atac". Controlul, cenzura publică asupra exponenților populației în organele reprezentative, erau așadar înlocuite cu voința individului neîngrădit de legi, propulsat la cîrmă și autorizat doar de ordine și dispozițiuni de natură despotică.

Transplantarea paralizantului „Führerprinzip", decretat la congresul pangerman de la Passau, atesta metoda dictatorială prin care urmau să fie guvernați toți cetățenii români de naționalitate germană din România. Era și acesta un revers al modului voluntarist prin care nazismul, după ce violase atîtea principii ale democrației parlamentare burgheze în Germania, acționa să le împrumute și grupurilor conaționale integrate altui stat și sistem politico-social, unde fascismul aspira dar nu ajunsese încă la putere. Și din această cauză, de la victoria fascismului în Germania și pînă la instaurarea dictaturii militare fasciste în România, în septembrie 1940, nu odată Hitler și ceilalți șefi naziști au făcut oamenilor politici români diverse recomandări cu privire la „virtuțile" antidemocratice, anticomuniste, antirevoluționare ale sistemului de guvernămînt intronat în cel de al III-lea Reich.

Mișcarea național-socialistă „de reînoire și unificare" a germanilor din România tindea la înfăptuirea practică a comunității lor pe teritoriul carpato-dunărean și, în general, în spațiul geografic sud-est european. Una din căile de propagare a ideilor național-socialiste în rîndul minorității germane, o constituia — ca și în perioada imediat precedentă, dar acum într-o proporție mărită — invitarea și trimiterea înedeosebi de tineri la studii în Germania. Ei urmau acolo — cu asistență din partea organizațiilor specializate în problemele minoritarilor germani — așa-numitele „Auslandkursuri", după care, reîntorși în România și menținînd legăturile cu centrul, deveneau susținători și răspînditori ai ideologiei fasciste, ai intereselor „Marelui Reich". Coloniile de muncă, exercițiile sportivo-militare, marșurile demonstrative însoțite de refrene naziste etc., reprezentau tot atîtea forme de exaltare a hitlerismului.

Sînt reactivizate și chemate la noi funcții în sens național-socialist așa-numitele „vecinătăți" (Nachbarschaften), creație organică bazată pe vechile principii juridice germane, forme de conviețuire tradiționale ramificate administrativ — local (pe străzi, cartiere, sate etc.) și avînd îndelungată vreme un cadru familiar de menținere a legăturilor și conștiinței comunității etnice [16]. La o adunare național-socialistă (Sibiu, 16.VI.1933) Otto Fritz Jickeli și Emil Neugeboren, reprezentați de marcă ai curentului hitlerist, cer ca vecinătățile să fie scoase de sub influența și conducerea „Bürgerabend"-ului — blocul săsesc îndrumat de Rudolf Brandsch, adică

[16]) Arhiva C.S.S., dos. 229, vol. 299, fila 229.

a Partidului german, a „sașilor bătrîni". Menirii lor multiseculare de a fi un mijloc de cimentare și conservare a conștiinței unității de neam, de origine, de nivelare socială — cel puțin sub raport subiectiv — li se adăuga acum cea de factor agitatoric. În această privință, „trupele de muncă" ale lui Alfred Bonfert exercitau un rol primordial. În paranteză fie spus, acestea aveau ordine și instrucțiuni ca în caz de nevoie să ajute organele represive ale statului, fără a avea drept și pretenții la recompense. [17])

Alfred Bonfert era și șeful societății turistice „Sudostdeutscher Wandervoegel" (Pasărea călătoare) inspirată de Berlin, ai cărei membri (elevi, studenți) desfășurau o activitate aparent inofensivă. Săptămînal — deobicei duminica — „Pasărea călătoare" organiza excursii cîmpenești, petreceri, în cursul cărora șefii ei dădeau tinerilor lecții de inițiere militară, le vorbeau despre dogmele hitleriste, prezentînd necesitatea unificării tuturor germanilor din Europa centrală și sud-estică. Cei ce se distingeau în pregătire și atașament pentru cauza germană, primeau diferite insigne și decorații pe care le purtau mereu asupra lor [18]). În general, tineretul german era organizat în „Verband der Deutschen Jugenbund", secție a N.E.D.R., acțiune prin care se urmărea sustragerea lui de sub influența ideilor marxiste, imprimarea unei educații naționale [19]).

În același timp, în propaganda desfășurată de organizațiile fasciste își făceau loc și idei de nuanță distinct naționalistă, separatistă, care indicau, de exemplu, ca germanii să nu înstrăineze pămînt locuitorilor români, meseriașii și comercianții să nu angajeze personal românesc, să fie boicotat comerțul românesc („banul german în pungă germană"), să se respingă căsătoriile mixte etc.

În toamna anului 1933, gruparea fascistă minoritară germană din România continua să se găsească în neînțelegeri de metodă și prioritate cu Partidul german, pe temeiul dorinței sale de a-și realiza programul printr-o „revoluție", o resuscitare a spiritului, a voinței și forței neamului german, în concordanță cu modul hitlerist de acțiune, totalitarist și revizionist. Procedural, Partidul german se pronunța pentru menținerea statutului, a cadrului minoritar existent, mentalitate politică considerată învechită, minimală și reproșată frecvent și de către oficialitățile și propaganda nazistă din cel de al III-lea Reich.

Faptic, la adunarea ocazionată de „Ziua sașilor" de la Sibiu, din 1 octombrie 1933, național-socialiștii își impun punctul de vedere cu privire la prevalența caracterului politic pe care trebuie să-l urmărească și înfăptuiască mișcarea lor. Aceasta însemna implicit și dreptul de a conduce minoritatea germană. La 22.XI.1933 se constituie la Sibiu noul Sfat săsesc, care îl exclude din cadrul său pe Rudolf Brandsch și alege ca președinte pe Otto Fritz Jickeli, aghiotant al lui Fritz Fabritius. De altfel, consiliul de conducere era el însuși în majoritate hitlerist și a decis ca în

[17]) Ibidem, vol. 139, fila 392.
[18]) Ibidem, vol. 144, f. 183.
[19]) Ibidem, vol. 139, f. 392.

viitor — din motive lesne de înţeles, să nu mai fie făcute publice, respectiv comunicate presei, discuţiile şi înfruntările interne din sînul mişcării [20]). Ca un ecou al situaţiei, pledînd în favoarea strîngenţei reorganizării cu forţe unite, pe baze naţional-socialiste, Heinrich Zillich, directorul revistei „Klingsor" („Clopoţelul"), scria în coloanele acesteia „ . . . Mişcarea de reînoire, chiar dacă metodele politice mai prezintă greşeli, pe care nici noi nu le dezminţim, este în orice caz o rezervă sănătoasă pentru poporul nostru. Faţă de nevoi însă nu mai avem timp, aşa că nu putem scăpa nici cealaltă jumătate parte a chestiunii. Nu ne rămîne nimic altceva, decît să ne unim" [21]).

La 14.XI.1933 s-a format, după cum se ştie, un cabinet al „liberalilor bătrîni", prezidat de I. G. Duca, şeful P.N.L., a cărui orientare politică externă era anglo-franco-filă. După cum reieşea dintr-o notă a S.S.I. din 17.XI.1933, cercurile naţional-socialiste germane au întîmpinat cu nemulţumire venirea la putere a Partidului Naţional-Liberal „ducist", temîndu-se că acesta va combate hitlerismul, va înăspri relaţiile cu Germania şi va adînci influenţa franceză [22]).

Supralicitat să-şi definească mai precis poziţia faţă de naţional-socialism, faţă de obiectivul unităţii pe temeliile acestuia, într-o asemenea situaţie se afla Partidul german din România în preajma alegerilor parlamentare din decembrie 1933. Odată cu venirea la putere a guvernului liberal I. G. Duca, Partidul german, ameninţat cu sciziunea, încheie un pact electoral cu guvernul, angajîndu-se să dizolve organizaţiile hitleriste care îi răreau rîndurile. La începutul lui decembrie 1933 — după cum relata ziarul „Lupta" din 7.XII.1933 — „comandantul de ţară" Fritz Fabritius, împreună cu Waldemar Gust, tratează cu premierul I. G. Duca problema modalităţii de reorganizare a mişcării naţional-socialiste germane din România. În cursul discuţiilor, I. G. Duca le-a specificat celor doi lideri minoritari germani că guvernul nu se va amesteca în chestiunile interne ale mişcării — şi ca atare punctul 6 al angajamentelor asumate de Partidul german cu privire la contopirea tuturor grupărilor pînă la 1.VII.1934, poate fi considerat înlăturat — dar că, în esenţă, era interesat în demilitarizarea organizaţiilor naţional-socialiste din România, în desfiinţarea batalioanelor lor de asalt — unul din mijloacele de şoc caracteristice mişcării fasciste [23]). Vechea conducere a Partidului german, în frunte cu Hans Otto Roth, de teamă că prezentîndu-se dezbinată în alegeri (cu două liste separate) n-ar putea obţine cota de voturi de 2% necesară trimiterii deputaţilor săi în parlament, se înţelege în prealabil cu naţional-socialiştii — interesaţi şi ei în evitarea înfrîngerii — pentru realizarea pactului electoral cu guvernul, operînd astfel o împăcare tactică, convenţională. Condiţia dizolvării organizaţiilor fasciste minoritare germane, a fost acceptată formal de către naziştii lui Fabritius, care au interpretat şi au lăsat

[20]) Ibidem, vol. 299, f. 262.
[21]) Ibidem, vol. f. 246.
[22]) Ibidem, vol. 282, f. 7.
[23]) Ziarul „Lupta" /7.VII.1933.

să se înţeleagă că este vorba doar de interzicerea portului uniformelor, a însemnelor hitleriste (zvastică, etc.). În felul acesta, aşa cum se întîmpla de numeroase ori în lumea veroasă a politicianismului interbelic din România, oportunitatea care a stat la baza unei conjuncturi electorale, adăugată la celelalte divergenţe dintre Partidul german şi naţional-socialişti, a permis reizbucnirea disensiunilor după consumarea disputei pentru voturi şi deputaţi în parlament [24]). Cu privire la aceasta, oficiosul Partidului german din Banat — Muth, „Banater Deutsche Zeitung", scria că pactul a fost admis de naţional-socialişti pentru a nu avea soarta Gărzii de Fier [25]). După alegeri conflictul va persista, vechiul comitet al comunităţii săseşti avînd de partea sa o autoritate bazată pe tradiţie, iar hitleriştii — crescînda popularitate smulsă îndeosebi tineretului prin vulgarizarea programului lor social şi combaterea spiritului conservator, materialist, politicianist, care călăuzise pe vechii conducători.

După asasinarea lui I. G. Duca de către legionari, la 3.I.1934 Carol al II-lea aduce la cîrma guvernamentală pe Gh. Tătărăscu, reprezentant al curentului „tinerilor liberali" din P.N.L., care va continua să graviteze în exterior spre Anglia şi Franţa, dovedind preocupare pentru combaterea pericolului revizionist. În acest sens guvernul Tătărăscu va întreprinde acţiuni de întărire a Micii Înţelegeri, de constituire a Înţelegerii Balcanice, de reluare a relaţiilor diplomatice cu U.R.S.S. Totodată, guvernul condus de Gh. Tătărăscu va promova în interior o politică tolerantă faţă de curentele şi organizaţiile fasciste, ezitînd să ia măsuri hotărîte împotriva lor. În aceste împrejurări, mişcarea naţional-socialistă minoritară germană din România cîştigă noi poziţii, manifestînd totodată tendinţa de a-şi lega tot mai mult programul de cel nazist.

Cu toate măsurile restrictive întreprinse de organele de resort ale statului, pentru diferite delicte şi incidente ca: propagandă hitleristă, strîngere, deţinere şi vehiculare de materiale prohibite, provocare de conflicte cu populaţia română, exaltarea spiritului naţionalist, tulburarea ordinei şi liniştei publice, insulte aduse autorităţilor etc., adică tot atîtea forme de manifestare caracteristice fascismului — mişcarea naţional-socialistă îşi crease vaste legături în toate ţinuturile României locuite de minoritari germani.

Deşi contestată de „saşii bătrîni" tradiţionalişti, exponenţi ai Partidului german — în general organismul politic reprezentativ al claselor privilegiate — şi pe care teoriile şi promisiunile demagogice fasciste, vulgarizatoare şi diversioniste, de asanare socială („subordonarea interesului particular celui comun"), de combatere a creştinismului, precum şi revendicarea de către fascişti a puterii politice îi făceau circumspecţi, mişcarea naţional-socialistă biruia coroziv în vechile organizaţii ale minorităţii germane din România. După cum am văzut, funcţiile de conducere în cadrul acestora încăpeau ascendent în mîinile naţional-socialiştilor:

[24]) Arhiva C.S.S., Dos. 229, vol. 286, f. 110.
[25]) Ibidem, vol. 144, fila 271.

Otto Fritz Jickeli, colaborator apropiat al lui Fritz Fabritius, fusese ales președinte al Volksratului săsesc, deci al regionalei Ardealului, iar în cel bănățean simpatizanții național-socialiști dispuneau de o treime din numărul locurilor ; în Volksratul Bucovinei deveneau tot mai influenți național-socialiștii animați de Erwin Milanich.

Sprijinul extern tradițional se făcea și el simțit și real. La 23.VI.1934, în Departamentul Secțiunii a VI-a din Ministerul Afacerilor Externe al Reichului, a avut loc o reuniune secretă convocată de Alfred Rosenberg, la care au participat și Rudolf Hess, Heinrich Himmler, Hans Steinacher, șeful „Bundului pentru germanii externi", căpitanul Erhardt, șeful celulelor G. (Gegner) ale S.S. și al grupelor teroriste din țară și străinătate. Cu acel prilej, Rosenberg, calificînd ca insuficiente rezultatele propagandei germane în țara noastră, a adresat, printre altele, o severă admonestare lui Steinacher pentru încasarea și folosirea ineficientă a fondurilor financiare afectate programului și acțiunii naziste în România, respectiv 750.000 mărci germane-aur, din care o parte revenea Gărzii de Fier [28]. La începutul lunii iulie 1934 o delegație minoritară germană purtînd instrucțiunile lui W. Gust se deplasează la Berlin spre a negocia cu șefii naziști problema organizării definitive a partidului național-socialist la sașii ardeleni, după modelul celui din Germania. Delegații au căutat să obțină acolo concesionarea în favoarea sașilor a tuturor reprezentanțelor comerciale germane din România, spre a realiza astfel excluderea părților române și a altor participații negermane [27].

Intensificarea acțiunilor național-socialiste, cu canoanele lor organizatorice militarizante, agresive, cu obsedanta deviză de unificare inspirată de Germania, îngrijora tot mai mult opinia publică românească. Socotind oportun să nu le lase complet nestingherite, guvernul național-liberal prezidat de Gh. Tătărăscu, la propunerea Ministerului de Interne, a adoptat o măsură restrictivă și, prin Jurnalul nr. 1255/7.VII.1934, în baza legii pentru reprimarea infracțiunilor contra liniștei publice din 22.III. 1933 și a celei pentru apărarea ordinei în stat din 6.IV.1934, a hotărît dizolvarea N.E.D.R. și a tuturor organizațiilor hitleriste afiliate acesteia. Au fost interzise batalioanele de asalt, taberele de muncă, intrarea în țară a literaturii propagandistice și instrucționale de proveniență fascistă. Acest act survenea la puțin timp după interzicerea Gărzii de Fier în decembrie 1933, ca un reflex al respingerii fenomenului și regimului fascist în ansamblu de către marea masă a poporului român, inclusiv cea reprezentată de păturile antifasciste din rîndul minorității germane. Era și o expresie a influenței luptei antifasciste în continuă creștere și organizare de pe teritoriul statului român.

Ca și în cazul dizolvării Gărzii de Fier însă, desființarea organizațiilor hitleriste din sînul minorității germane nu s-a făcut prin decret regal, ci prin jurnal al Consiliului de Miniștri. După cum arăta și natura argu-

[26]) Arhiva C.S.S., speciale 162, vol. 4, filele 202—206.
[27]) Arhiva C.S.S., dosar 229, vol. 4, fila 174.

mentației juridice invocate, cauzele interzicerii organizațiilor fasciste minoritare germane priveau mai mult metoda de activitate a acestora (în general anarhică și paramilitară) decît conținutul, esența lor, structural antipopulare și antinaționale. Pe de altă parte, în planul măsurilor administrative cu caracter practic, actul prohibitiv n-a fost urmat de antidoturi radicale pentru extirparea întregii rețele organizatorice, ideologice și mai cu seamă psihologice înjghebată de către fasciștii minoritari germani, care își creaseră însemnate legături simpatizante și sprijinitoare în rîndul cercurilor politice progermane, al organizațiilor fasciste sau de tip fascist de extremă dreaptă din România. Realitatea unei asemenea situații avea să se răsfrîngă în persistența activității fasciste în rîndurile minorității germane.

Preocupările „culturale", coloniile de muncă și reuniunile publice, care asigurau menținerea și dezvoltarea contactelor de la om la om, disimulau vehicularea ideilor fasciste. La conducerea fostelor organizații național-socialiste se mențineau de fapt liderii lor anteriori, care înlesneau continuitatea de metodă și program a mișcării fasciste. În strînsă legătură cu aceasta, se produceau felurite acțiuni cu caracter obstrucționist și separatist. La 1.II.1934, cu ocazia celebrării adunării de la Alba Iulia din 1.XII.1918 deputații sași, împreună cu cei maghiari, absentează în mod demonstrativ de la ședința festivă a parlamentului consacrată aniversării a 16 ani de la desăvîrșirea statului român unitar [28]). Cu prilejul dezvelirii bustului luptătorului pașoptist român Axente Sever de la Mediaș, în 2.XII.1934, proiectîndu-se și o manifestație antirevizionistă, au fost invitate și școlile săsești din localitate care însă, influențate de propaganda național-socialistă, au refuzat să participe [29]).

Rezultatele încurajatoare pentru Germania ale plebiscitului din Saar (ianuarie 1935) au stimulat și tendințele de refacere organizatorică a național-socialismului minoritar german din România. Berlinul acordă mișcării național-socialiste din România noi impulsuri în disputa cu „sașii bătrîni", pentru a-și impune punctul de vedere în conducerea vechilor organizații germane. Șefii propagandei naziste convoacă la Zürich pe liderii minorității germane din România, între care : Hans Otto Roth, W. Deppner, R. Brandsch, G. Muth, W. Gust, Ad. Dörr, F. Minnich, cerîndu-le ca pînă la alcătuirea unui program pentru România și pînă la noile alegeri ale Partidului german, acesta trebuie să aibă un singur for conducător. Încercările „sașilor bătrîni" de a-și impune un exponent din rîndul lor eșuează, formîndu-se o comisie prezidată de vicarul episcopal Müller — Sibiu, căreia trebuia să i se subordoneze și „Uniunea Germanilor din România" [30]).

Pe plan general, după cîștigarea preponderenței în Volksraturi, acțiune facilitată și de rezistența insuficient de hotărîtă opusă de vechii conducători, care, tributari și ei unor tendințe de rezonanță naționalistă

[28]) Ibidem, vol. 299, f. 274.
[29]) Ibidem, vol. 243, f. 19.
[30]) Ibidem, vol. 305, fila 18.

(în sens de conducere autonomistă, adică tocmai unul din obiectivele urmărite și de mișcarea lui Fabritius) mai credeau într-o posibilă compromitere a forțelor național-socialiste și într-o restabilire a autorității lor pe această cale, hitleriștii minoritari acaparează și organizațiile locale, îndreptîndu-și atenția spre asociațiile profesionale, culturale și religioase ale minorității germane. În dorința lor de a da mișcării un caracter legal, la 22.IV.1935 foștii lideri ai N.E.D.R. — W. Gust, Ad. Dörr, Alfred Bonfert, Herwart Scheiner, Erwin Milanich, formează la Biled — Banat „Partidul poporului german din România“ (Deutsches Volkspartei im Rumänien), grupare fascistă refăcută din cadrele fostei organzații național-socialiste N.E.D.R., adversară colaborării cu partidele românești [31]). Noul partid se găsea sub conducerea nominală a lui Fritz Fabritius, fără să aibă un șef public, inițial alegîndu-se șefi regionali pentru Banat, Bucovina și Basarabia. Președintele și șeful regionalei pentru Ardeal urmau să fie aleși după revenirea de la Berlin a lui Fritz Fabritius. Odată ce acest lucru se produce, în luna iunie 1935 Fabritius izbutește să determine alegerea sa în congresul de la Sibiu ca șef al partidului, iar la 22.X.1935 să devină președinte al „Uniunii Germanilor din România“ (Verband der Deutschen im Rümänien), Gust, Bonfert și ceilați rămînînd șefi ai grupării dizidente [32]). La acest rezultat a contribuit, în afară de sprijinul nazist, de divergențele și lupta pentru putere din Partidul german, și tactica relativ moderată adoptată de gruparea lui Fabritius în comparație cu cea radical-extremistă a lui Gust, Bonfert, etc., care a avut darul să-i consolideze poziția, atrăgîndu-i în acelaș timp aderența unei bune părți a celor nemulțumiți de politica conservatoare a „sașilor bătrîni“. Succesul lui Fabritius a fost viu aprobat de guvernul german care, prin biroul pentru străinătate al Ministerului Propagandei, a trimis legației germane din București dispoziția de a interveni pentru a înăbuși lupta din sînul minorității germane și a ușura bineînțeles sarcina aripii conduse de Fabritius [33]).

Prin accesul la conducerea Uniunii a principalului lider al fracțiunii hitleriste, dar mai cu seamă prin caracterul directivelor și măsurilor adoptate, congresul de la Sibiu din octombrie 1935 marchează un moment important în cursul tendințelor de unificare național-socialistă existente în sînul minorității germane din România. Pe plan organizatoric intern, noul statut votat la Sibiu aducea o lovitură autonomiei regionale a grupurilor etnice germane din România, în favoarea concentrării puterii la centru pe baza „Führerprinzip-ului“. Sfaturile sau consiliile (Volksraturi) provinciale erau desființate, creindu-se unul singur (poporal), iar organizațiile de ținut deveneau simple organe regionale (Gaurat-uri). Ca prerogative, președintele Volksratului poporal instituit era mult mai puternic decît cel al Verbandului (Uniunii) ori ai sfaturilor provinicale [34]).

[31]) Ibidem, filele 103—106.
[32]) Arhiva C.S.S., Dos. 88 294, F.O., vol. 1, ff. 72—79.
[33]) Arhiva C.S.S., dos. 229, vol. 82, f. 178.
[34]) Ibidem, vol. 305, fila 34.

Sub raport exterior, noul program reafirma aparteneța germanilor din România la un singur popor — acela al germanilor din toată lumea. În cadrul statului român, minoritarii germani erau prezentați ca o unitate politică cu drepturi naturale și contractuale. Așa cum la Sachsentagul (Ziua sașilor) de la Sibiu din octombrie 1933 prevalase pentru prima dată impunerea veleităților politice în detrimentul celor social-economice cu care pătrunsese în arenă în deceniul al III-lea, tot așa peste doi ani, în octombrie 1935, deși aceste puncte programatice nu erau cu totul noi, cel puțin ca formulare, ele corespundeau unui ponderabil studiu de radicalizare (ca tendințe de disociere, autonomiste) și concretizare organizatorică al mișcării național-socialiste germane din România.

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA DE CĂUTARE A INFORMAŢIILOR

Partea a III-a

Autor: Maior HORIA BRESTOIU
cercetător ştiinţific principal.

În primele două capitole ale materialului privind căutarea informaţiilor *), am analizat activitatea de căutare în cadrul vechiului aparat de ordine şi informaţii din România. În această ultimă parte vom prezenta evoluţia căutării informaţiilor după 23 August 1944, sintetizînd totodată trăsăturile caracteristice ale acestui sistem în ansamblul său.

*
* *

O privire analitică asupra activităţii aparatului de ordine şi informaţii în anii de după 23 August 1944, reliefează un ansamblu de transformări fundamentale privind esenţa, rolul şi sarcinile acestui aparat în condiţiile adîncilor prefaceri revoluţionare, ale luptei generale dusă de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român.

Deşi abordarea acestei probleme nu formează în mod special obiectul temei noastre, unele referiri sînt absolut necesare, pentru o mai bună integrare în contextul evenimentelor şi îndeosebi, pentru a putea analiza principalele direcţii ale căutării informaţiilor în noile condiţii, modul în care transformările de ordin structural au influenţat acest proces de muncă.

Instaurarea, la 6 martie 1945, a guvernului de largă concentrare democratică, a pus la ordinea zilei, printre problemele cu caracter imperios, şi crearea unui instrument capabil să apere cu devotament cuceririle revoluţionare. Au fost astfel întreprinse ,prin măsuri de guvernare, acţiuni concrete, menite să rezolve treptat noile probleme ale aparatului

*) Publicate în volumele V. şi VI. de „Studii şi Documente".

de stat în ansamblul său şi prin urmare şi problemele aparatului de ordine şi informaţii.

Partidul Comunist Român a stabilit în mod just, că, în conformitate cu particularităţile etapei, măsura care se impunea imediat după 6 martie 1945 cu privire la aparatul de ordine şi informaţii, era aceea de a-l prelua în forma sa existentă, schimbîndu-i însă treptat, compoziţia, structura şi conţinutul activităţii sale. Se produce astfel pe etape, procesul de înlăturare a cadrelor vechi, se păşeşte concomitent la reorganizarea celor mai importante verigi şi se pun bazele schimbărilor radicale în conţinutul şi direcţiile sale de activitate, asigurînd ca acest aparat să-şi aducă contribuţia la înfrîngerea împotrivirii reacţiunii, să slujească nemijlocit regimul democrat-popular.

*
* *

În ce priveşte căutarea informaţiilor, se constată că ea a continuat să fie aplicată încă o bună perioadă de timp şi după anul 1945. Motivaţia principală o putem găsi în aceea că sub raportul utilităţii ei, practica o confirmase deja ca o metodă pozitivă a lucrului informativ. Evident însă, în noile condiţiuni, aşa cum se va vedea, orientarea generală şi de conţinut a procesului informativ, a avut, cum era şi firesc, obiective fundamentale diferite faţă de trecut.

Referitor la materializarea noilor orientări, se constată, pe baza documentelor arhivistice, că acestea au găsit în sistemul căutării informaţiilor o modalitate practică de înfăptuire, un ansamblu metodologic posibil de valorificat. În consecinţă, funcţionarea acestui angrenaj a continuat să se desfăşoare prin filierele statornicite şi însuşite deja ale sistemului căutării. Tradiţia şi-a spus prin urmare cuvîntul, în anumite laturi reconsiderate, şi avem motive să apreciem că ele răspundeau nevoilor practice. Afirmaţia este susţinută de faptul că instrumentele practice de coordonare ale căutării, au fost utilizate, începînd de la directivele cu caracter fundamental — planurile generale de informaţiuni — şi pînă la actele de aplicare concretă, planurile de căutare. În anul 1945, unele directive au fost elaborate mai ales prin ordine şi circulare, însă şi acestea, sub raportul modalităţilor de executare, fiinţau în contextul general al metodologiei căutării.

Referindu-ne la directivele elaborate în perioada anului 1945, vom constata că ele ilustrează procesul de schimbare a conţinutului activităţii aparatului de ordine şi informaţii, în faţa căruia se aflau obiective cu caracter deosebit.

Astfel, în toamna anului 1945, Direcţia Generală a Poliţiei de Siguranţă a pus în faţa tuturor chesturilor şi brigăzilor de siguranţă din ţară, noile obiective de lucru reclamate de cerinţele specifice etapei [1]).

[1]) Ordinul Circular nr. 24800, publicat în Buletinul Prefecturii Poliţiei Capitalei, nr. 3974 din 19 oct. 1945.

Aceste obiective reprezentau în esență sarcinile de primă urgență ce trebuiau să fie executate în cadrul procesului de căutare a informațiilor și să determine măsurile de prevenire și de reprimare necesare. Principala direcție spre care aparatul de siguranță era orientat se referea la lupta împotriva terorismului, întrucît, așa cum se cunoaște, elementele reacționare utilizînd cu predilecție această metodă de împotrivire, treceseră deja la constituirea de organizații cu caracter terorist. Era un fapt notoriu că această formă de împotrivire fusese pusă la cale încă în perioada anterioară, cînd la cîrma țării se aflaseră guvernele cu majoritate reacționară care, „printr-o intolerabilă nepăsare — astfel cum sublinia ordinul nr. 24 800 — au făcut posibilă crearea unor centre teroriste de rezistență legionare-hitleriste, descoperite după data de 6 martie 1945 printr-o acțiune promptă și curajoasă a poliției și jandarmeriei democratice". Indicația de muncă privind lupta împotriva grupărilor teroriste, a necesitat o temeinică organizare a muncii informative, ale cărei roade s-au făcut pe deplin remarcate. Faptul că acest obiectiv se impunea în mod cu totul deosebit atenției aparatului, a fost pe deplin demonstrat de însăși evenimentele acelui an și cu atît mai mult de cele ulterioare aplicării acestui ordin [2]).

Utilitatea unui document diriguitor pentru organizarea activității de căutare, era ilustrată și prin celelalte sarcini trasate aparatului de siguranță prin ordinul sus-menționat. El avea în vedere obiective deosebit de stringente aflate pe atunci în deplină actualitate și care priveau depistarea „autorilor și colportorilor de manifeste incendiare, a defăimătorilor armatei, al răspînditorilor de zvonuri alarmiste, a celor dovediți că poartă arme fără autorizație legală". Ordinul constituia totodată și un puternic instrument mobilizator, care trebuia să ducă la „prevenirea din vreme a acțiunilor dăunătoare intereselor ordinei publice și siguranței statului, să păzească cu toată hotărîrea regimul democratic, lovind cu toată vigoarea și fără cruțare în orice încercare de tulburare a ordinei democratice de oriunde ar veni".

Schimbări esențiale în orientarea activității lor au înregistrat în acea perioadă și celelalte componente ale aparatului de ordine și informații. Se distinge, de pildă, mobilitatea aparatului de contrainformații militare în stabilirea noilor sale sarcini.

Avînd menirea de a „aduce o modificare în acțiunea de lucru contrainformativ în condițiile victoriei obținută alături de Națiunile Unite și înapoierea trupelor în garnizoanele de pace". Directiva contrainformativă Nr. 2 a modificat în chip radical sfera de obiective ce trebuiau să se afle în atenția aparatului de contrainformații militare, stabilind ca „întreaga activitate contrainformativă să fie dirijată — în

²) În mod deosebit vom sublinia că grupurile teroriste și diversioniste urmăreau între altele, asasinarea conducătorilor P.C.R. și a membrilor guvernului, avînd deja pregătite „elemente de sacrificiu", pentru aceste acțiuni. A se vedea în acest sens studiul „Contribuția organelor de ordine și informații la zdrobirea acțiunilor forțelor reacționare", publicat în vol. 3 de „Studii și Documente".

cazarmă **și în afara ei** — pentru a **PREVENI** sau reprima orice tentativă cu caracter subversiv dusă în rîndurile armatei" [3]). În acest sens au fost stabilite și directivele **activității de căutare**, constînd în „a descoperi și contracara orice încercare inamică de a obține informațiuni cu caracter militar sau de a desfășura în armată o activitate cu caracter subversiv", în atenție trebuind să se afle „acțiunea de contraspionaj, contra sabotaj și contraterorism . . . ., acțiunea propagandei antidemocratice (legionară, fascistă, hitleristă etc.)...".

Conținutul acestui document se remarcă și prin aceea că asigură și înfăptuirea unor obiective cu caracter de ansamblu, determinînd ieșirea din sferele stricte de responsabilitate cunoscute de aceste organe anterior anului 1944. Faptul că această directivă indica să se colaboreze activ cu organele de poliție și jandarmi pentru identificarea autorilor „propagandei antidemocratice... care trebuiau căutați printre foștii membri ai mișcării legionare, precum și printre alte elemente reacționare care nesocotind interesele statului încearcă să submineze temelia Oștirii și a Țării...", este pe deplin semnificativ pentru rolul îndeplinit în etapa respectivă de către acest aparat.

Anul 1946 a reprezentat trecerea la elaborarea documentelor de căutare în forma lor consacrată de practica anterioară.

Astfel, Ministerul Afacerilor Interne și Direcția Generală a Poliției — care coordona activitatea de siguranță la aceea dată — au întocmit un plan general de informațiuni, precum și un alt document intitulat Instrucțiuni tehnice [4]), care au reprezentat principalele directive de muncă în acel an, în vederea „organizării și coordonării acțiunii informative".

Documentele în cauză aduceau în planul de concepție a activității elemente și idei importante, atît pentru noile scopuri și misiuni ce reveneau acestui aparat în condițiile consolidării regimului democratic, cît și pentru cristalizarea unui stil de lucru cît mai organizat posibil. Ele înfățișau totodată noile opțiuni ale muncii de siguranță la aceea dată, care reprezenta un evident progres pe linia adeziunii la scopurile orînduirii democratice, pășindu-se astfel din sfera unor simple obligațiuni de profesie, la îndatoriri asumate din înțelegerea necesității și a importanței lor.

Elaborarea unor instrucțiuni tehnice urmărea mai ales să se fundamenteze locul și rolul activității aparatului de siguranță în noile condițiuni. Considerațiunile emise în acest sens ne edifică asupra faptului că activitatea poliției de siguranță „se exercită în domeniul complex și variat al vieții sociale și are drept scop de a preveni, descoperi, descifra și împiedica să se producă orice fapt sau tendință care ar fi dău-

³) Documentul citat, fila 1, Biblioteca C.S.S. III/1—4640.

⁴) Instrucțiuni tehnice pentru organizarea și coordonarea acțiunii informative Nr. 1 S-fond Biblioteca C.S.S., Nr. III/2—1061.

Aceste obiective reprezentau în esență sarcinile de primă urgență ce trebuiau să fie executate în cadrul procesului de căutare a informațiilor și să determine măsurile de prevenire și de reprimare necesare. Principala direcție spre care aparatul de siguranță era orientat se referea la lupta împotriva terorismului, întrucît, așa cum se cunoaște, elementele reacționare utilizînd cu predilecție această metodă de împotrivire, trecuseră deja la constituirea de organizații cu caracter terorist. Era un fapt notoriu că această formă de împotrivire fusese pusă la cale încă în perioada anterioară, cînd la cîrma țării se aflaseră guvernele cu majoritate reacționară care, „printr-o intolerabilă nepăsare — astfel cum sublinia ordinul nr. 24 800 — au făcut posibilă crearea unor centre teroriste de rezistență legionare-hitleriste, descoperite după data de 6 martie 1945 printr-o acțiune promptă și curajoasă a poliției și jandarmeriei democratice". Indicația de muncă privind lupta împotriva grupărilor teroriste, a necesitat o temeinică organizare a muncii informative, ale cărei roade s-au făcut pe deplin remarcate. Faptul că acest obiectiv se impunea în mod cu totul deosebit atenției aparatului, a fost pe deplin demonstrat de înseși evenimentele acelui an și cu atît mai mult de cele ulterioare aplicării acestui ordin [2]).

Utilitatea unui document diriguitor pentru organizarea activității de căutare, era ilustrată și prin celelalte sarcini trasate aparatului de siguranță prin ordinul sus-menționat. El avea în vedere obiective deosebit de stringente aflate pe atunci în deplină actualitate și care priveau depistarea „autorilor și colportorilor de manifeste incendiare, a defăimătorilor armatei, al răspînditorilor de zvonuri alarmiste, a celor dovediți că poartă arme fără autorizație legală". Ordinul constituia totodată și un puternic instrument mobilizator, care trebuia să ducă la „prevenirea din vreme a acțiunilor dăunătoare intereselor ordinei publice și siguranței statului, să păzească cu toată hotărîrea regimul democratic, lovind cu toată vigoarea și fără cruțare în orice încercare de tulburare a ordinei democratice de oriunde ar veni".

Schimbări esențiale în orientarea activității lor au înregistrat în acea perioadă și celelalte componente ale aparatului de ordine și informații. Se distinge, de pildă, mobilitatea aparatului de contrainformații militare în stabilirea noilor sale sarcini.

Avînd menirea de a „aduce o modificare în acțiunea de lucru contrainformativ în condițiile victoriei obținută alături de Națiunile Unite și înapoierea trupelor în garnizoanele de pace", Directiva contrainformativă Nr. 2 a modificat în chip radical sfera de obiective ce trebuiau să se afle în atenția aparatului de contrainformații militare, stabilind ca „întreaga activitate contrainformativă să fie dirijată — în

[2]) În mod deosebit vom sublinia că grupurile teroriste și diversioniste urmăreau între altele, asasinarea conducătorilor P.C.R. și a membrilor guvernului, avînd deja pregătite „elemente de sacrificiu", pentru aceste acțiuni. A se vedea în acest sens studiul „Contribuția organelor de ordine și informații la zdrobirea acțiunilor forțelor reacționare", publicat în vol. 3 de „Studii și Documente".

cazarmă **și în afara ei** — pentru a **PREVENI** sau reprima orice tentativă cu caracter subversiv dusă în rîndurile armatei" [3]). În acest sens au fost stabilite și directivele **activității de căutare**, constînd în „a descoperi și contracara orice încercare inamică de a obține informațiuni cu caracter militar sau de a desfășura în armată o activitate cu caracter subversiv", în atenție trebuind să se afle „acțiunea de contraspionaj, contra sabotaj și contraterorism . . . ., acțiunea propagandei antidemocratice (legionară, fascistă, hitleristă etc.)...".

Conținutul acestui document se remarcă și prin aceea că asigură și înfăptuirea unor obiective cu caracter de ansamblu, determinînd ieșirea din sferele stricte de responsabilitate cunoscute de aceste organe anterior anului 1944. Faptul că această directivă indica să se colaboreze activ cu organele de poliție și jandarmi pentru identificarea autorilor „propagandei antidemocratice... care trebuiau căutați printre foștii membri ai mișcării legionare, precum și printre alte elemente reacționare care nesocotind interesele statului încearcă să submineze temelia Oștirii și a Țării...", este pe deplin semnificativ pentru rolul îndeplinit în etapa respectivă de către acest aparat.

Anul 1946 a reprezentat trecerea la elaborarea documentelor de căutare în forma lor consacrată de practica anterioară.

Astfel, Ministerul Afacerilor Interne și Direcția Generală a Poliției — care coordona activitatea de siguranță la aceea dată — au întocmit un plan general de informațiuni, precum și un alt document intitulat Instrucțiuni tehnice [4]), care au reprezentat principalele direcțive de muncă în acel an, în vederea „organizării și coordonării acțiunii informative".

Documentele în cauză aduceau în planul de concepție a activității elemente și idei importante, atît pentru noile scopuri și misiuni ce reveneau acestui aparat în condițiile consolidării regimului democratic, cît și pentru cristalizarea unui stil de lucru cît mai organizat posibil. Ele înfățișau totodată noile opțiuni ale muncii de siguranță la aceea dată, care reprezenta un evident progres pe linia adeziunii la scopurile orînduirii democratice, pășindu-se astfel din sfera unor simple obligațiuni de profesie, la îndatoriri asumate din înțelegerea necesității și a importanței lor.

Elaborarea unor instrucțiuni tehnice urmărea mai ales să se fundamenteze locul și rolul activității aparatului de siguranță în noile condițiuni. Considerațiunile emise în acest sens ne edifică asupra faptului că activitatea poliției de siguranță „se exercită în domeniul complex și variat al vieții sociale și are drept scop de a preveni, descoperi, descifra și împiedica să se producă orice fapt sau tendință care ar fi dău-

[3]) Documentul citat, fila 1, Biblioteca C.S.S. III/1—4640.

[4]) Instrucțiuni tehnice pentru organizarea și coordonarea acțiunii informative Nr. 1 S-fond Biblioteca C.S.S., Nr. III/2—1061.

nătoare existenţei sau dezvoltării Statului democratic, sau care ar tulbura normala evoluţie a vieţii colective" [5]).

Apreciind în mod just că locul acestui aparat se află indestructibil alături de interesele poporului muncitor, în instrucţiuni se sublinia că „Poliţia de siguranţă, organismul viu, este strîns legată de toate frămîntările vieţii sociale..." Prin urmare, „ea trebuie să fie **continuu orientată** şi clarificată asupra **scopului final** al misiuni sale, strîns legată de regimul democratic, cît şi asupra **obiectivelor imediate...**" Instrucţiunile aveau deci un rol îndrumător general, în condiţiile existenţei unor „...fluctuaţii determinate de schimbările ce survin din cauza împrejurărilor specifice actualei epoci de dezvoltare a vieţii poporului român".

În acelaşi document se ridica de asemenea o problemă de maximă importanţă pentru activitatea aparatului de siguranţă şi anume **necesitatea obţinerii informaţiilor ca element hotăritor pentru asigurarea ordinei publice şi a siguranţei regimului democratic.** Informaţia era considerată ca indispensabilă, servind **„ca mijloc principal de acţiune prin care se ajunge la scopul propus".** Rostul acestei determinări nu era motivat de eventuale scopuri teoretice, ci urmărea să atragă atenţia asupra însăşi raţiunii de a fi a aparatului de siguranţă.

În „desfăşurarea acţiunii şi tehnicii informative", **un rol principal era acordat problemei căutării informaţiilor, care era prezentată ca o formă superioară a lucrului informativ.** Apreciindu-se pe bună dreptate că „acţiunea informativă a poliţiei de siguranţă nu se poate limita la informaţiunile pe care le-ar culege din proprie iniţiativă diferiţi agenţi informatori sau informatori ocazionali", se preciza că „organele poliţieneşti de siguranţă **trebuie să caute sectoarele sociale a căror activitate este necesar s-o cunoască în interesul asigurării ordinei publice şi a siguranţei statului"** [6]). Aşadar se renunţa la elementul întîmplător, ocazional, trecîndu-se în mod organizat la crearea agenturii, potrivit principiului căutării sistematice a informaţiilor şi prin urmare la stabilirea persoanelor „cele mai indicate a cunoaşte sectorul respectiv de activitate". Căutarea reapărea deci ca un proces dirijat ce se înfăptuia atît în mod direct de către organele poliţieneşti de siguranţă, cît şi prin găsirea unor persoane din afara cadrelor poliţieneşti cu posibilităţi de a furniza informaţii utile siguranţei statului.

În această logică, **organizarea activităţii pe baza planului general de informaţii şi a planurilor de căutare a informaţiilor apărea ca o măsură absolut necesară, motivată de nevoi de coordonare şi de îndrumare a aparatului, considerîndu-se că „organul poliţienesc periferic nu are perspectiva necesară să intuiască toate stările sociale care prezintă interes pentru viaţa de stat".**

Prin urmare, Direcţia Generală a Poliţiei intra cu adevărat în

[5]) I b i d e m, fila 3.
[6]) I b i d e m, fila 14.

exercitarea atribuţiilor sale de coordonare. Pe această cale, ea a trecut şi la centralizarea şi exploatarea informaţiilor esenţiale primite de pe întreg teritoriul ţării, precizîndu-se că acest for **„este organul indicat să organizeze şi să orienteze acţiunea informativă a tuturor organelor în subordine...".** La rîndul lor, **şefii de unităţi poliţieneşti, pe baza indicaţiilor primite de la Direcţia Generală a Poliţiei îşi organizau local acţiunea de căutare a informaţiilor** [7]).

Întrucît instrucţiunile tehnice reprezentau numai „un îndreptar cu directivele necesare organizării acţiunii şi tehnicii informative" ce asigurau doar însuşirea „scopului şi a mijloacelor", era necesar ca în desfăşurarea unei folositoare acţiuni informative", **organul poliţienesc să urmărească „ansamblul problemelor şi obiectivelor asupra cărora va purta acţiunea sa".** Tratarea „ansamblului problemelor de pe întreg teritoriul ţării", a fost făcută deci de către Direcţia Generală a Poliţiei **prin emiterea planului general de informaţiuni.** În concepţia conducerii M.A.I., „instrucţiunile tehnice nu comportau de la un an la altul decît modificările necesare ameliorării tehnicii informative", în timp ce planul **general de informaţiuni** aducea în fiecare an modificările necesare, radicale chiar prin includerea noilor probleme şi obiective ce se creau în raza de acţiune a poliţiei de siguranţă, constituind astfel **„lucrarea de orientare a poliţistului de siguranţă în domeniul vast al mediului social,** de unde **trebuie să caute** şi **să culeagă** ştiinţele şi indiciile despre fapte şi stări de fapte în legătură cu ordinea publică şi siguranţa statului" [8]).

În spiritul acestor coordonate, în Planul General de informaţiuni pe anul 1946, au fost enunţate problemele principale care trebuiau să facă obiectul acţiunii informative pe întreaga ţară. Pentru o înţelegere cît mai clară, fiecare problemă cuprindea o scurtă prezentare, cu indicarea obiectivelor şi caracteristicilor ei mai importante, care trebuiau urmărite. Pe capitole, se aveau în vedere : „starea de spirit a populaţiei, curentele politice şi sociale legale, curentele şi acţiunile subversive, organizaţiunile politice ilegale, acţiunile de destrămarea autorităţii statului, culte şi secte, presa şi informaţiuni de peste hotare. Precum vedem, sub raportul alcătuirii sale el nu se deosebea prea mult de planurile anterioare. Un însemnat progres se constată însă în motivarea necesităţii urmăririi unor probleme, precum şi în modul larg şi temeinic de tratare al acestora, aparatul avînd astfel posibilitatea să-şi organizeze activitatea de căutare în raport cu particularităţile lor.

Ne vom referi mai pe larg la indicaţiile planului general în acţiunea de căutarea informaţiilor privind „starea de spirit a populaţiei", întrucît reprezintă un mod elocvent din acest punct de vedere. Măsura era motivată de faptul că „guvernul şi autorităţile publice în genere, trebuie să cunoască bine starea de spirit a populaţiei şi în aceeaşi măsură, cauzele care au determinat-o, pentru a avea astfel posibilitatea

[7]) I b i d e m, fila 37.
[8]) I b i d e m, filele 38—39.

îndepărtare a cauzelor care au produs ne-
să ia măsurile necesare de asemenea sarcină, în condițiile date, ne
mulțumiri". Fără îndoială o situarea ei pe primul loc în
apare pe deplin explicabilă și mai ales În dorința de a exista o în-
ordinea de urgență a sarcinilor aparatului. planul general definea
țelegere exactă asupra acestui cadru de muncă, „stări de nemulțumire
și înțelesul noțiunii stării de spirit în sensul unor stări de fapt o produc în
ori de indiferență pe care anumite fapte sau ale unor categorii sau grupuri
rîndurile populației în general, ori numai
sociale".

O deosebită atenție se acorda modului în care diferitele aspecte
trebuiau apreciate potrivit situației interne și externe a țării, precizîn-
du-se că starea de spirit și manifestările populației sînt foarte variate
în timp și spațiu", fiind prin urmare receptate diferit înlăuntrul unor
sau altor grupuri sociale sau cercuri ale populației, ceea ce face ca ace-
lași fapt să poată fi primit „cu simpatie sau antipatie, cu încredere sau
scepticism, cu entuziasm, indiferență sau dezamăgire etc., după cum
același fapt poate da loc la activitate, pasivitate sau espectativă în masa
populației sau a unui grup social oarecare". Prin urmare acțiunea de
căutare trebuia organizată ținîndu-se seama de „toate aceste variațiuni
și mai ales de modul în care populația se grupează din punct de vedere
al diferitelor interese de care este animată, interese profesionale, eco-
nomice, culturale, politice etc.".

În acest scop se indica să se stabilească în primul rînd **obiectivele
de lucru pe grupuri sociale,** ținîndu-se seama de caracteristicile aces-
tora, privite sub raportul intereselor lor specifice. De aceea, materialul
grupa populația pe „obiective mari, (populația în general, naționalități
conlocuitoare și supuși străini), pornindu-se de la aplicarea diferențială
a măsurilor potrivit considerentului că anumite fapte puteau „știrbi ar-
monia ce trebuie să domnească între naționalitățile conlocuitoare de pe
teritoriul Statului nostru, ori a fi de natură a prejudicia bunele raporturi
ale statului cu străinătatea.

Ne-am oprit mai mult asupra acestei probleme pentru a evidenția
modul în care erau analizate aspectele muncii de căutare și implicațiile
lor, precum și grija de a orienta aparatul în acest domeniu complex al
activității informative. Mai mult, se constată că erau descrise înseși
faptele posibil generatoare ale unor situații necorespunzătoare, ca de
pildă „aspirațiunile specifice unora dintre naționalitățile conlocui-
toare, care, speculate de elemente iresponsabile sau interesate, pot da
naștere la tendințe șovine cu repercursiuni dăunătoare bunelor rapor-
turi cu populația românească".

În același timp, se atrăgea atenția asupra faptului că „în acțiunea
informativă trebuie să se țină seama în mod special că starea de spirit
a populației este mult influențată de zvonuri false și știri tendențioase,
acestea fiind opera activității subversive a unor organizațiuni antide-
mocratice care tind la destrămarea statului", recomandîndu-se a se
acorda toată atenția și seriozitatea în verificarea și stabilirea cauzelor
care produc diferite stări de spirit.

Asemenea introduceri larg explicative în specificul problemelor
erau susținute și de o prezentare sistematică a faptelor și stărilor de
fapt, pe categorii sociale, care puteau influența starea de spirit a aces-
tora, trasîndu-se liniile directoare de lucru corespunzătoare. De pildă în
problema germană, după ce se enunțau constatările și obiectivele ce
trebuiau să se afle în atenție, ca de pildă, opoziția unor persoane din
rîndul minorității germane față de reforma agrară, constituirea unor aso-
ciații și școli confesionale la Brașov și Sibiu care foloseau materiale
didactice din timpul dictaturii fascisto-antonesciene, ascunderea unor
elemente răzlețe ale armatei germane sau organizațiilor paramilitare
din Grupul Etnic German etc., se stabileau directivele de lucru. În ca-
zul dat, ele constau în „demascarea oricăror tendințe a elementelor
germane de a se constitui în grupări care să încerce reluarea acti-
vității hitleriste întreruptă la 23 August 1944, identificarea elementelor
răzlețe foste în cadrele armatei germane sau în N.S.D.A.P. care se
mai ascund încă prin cabane, mînăstiri, spitale, biserici romano-cato-
lice etc., precum și legătura acestora cu elementele legionare, urmărirea
activității prezente a tuturor elementelor care au avut posturi de con-
ducere în G.E.G., precum și a celor care au fost încadrate într-una din
organizațiile cu caracter paramilitar, demascarea elementelor care în
trecut au avut o activitate notorie hitleristă, iar în prezent s-au înca-
drat în diferite organizațiuni sindicale românești etc.".

Care erau măsurile pe care aceste directive la imprimau în jos, pe
cale de subordonare, inspectoratelor regionale de poliție ?

În baza instrucțiunilor tehnice și a planului general de informa-
țiuni, inspectoratele regionale de poliție erau obligate să-și organizeze
activitatea, întocmind, la rîndul lor două documente principale și anume :

— **planul regional de informațiuni,** care reprezenta o adaptare a
planului general de informațiuni și cuprindea problemele existente în
regiunea respectivă, cu aspectele și obiectivele specifice regiunii, și

— **planul de căutarea informațiilor,** prin care se stabileau în or-
dinea importanței, problemele informative din raza de acțiune a unității
polițienești respective, indicîndu-se pentru fiecare problemă în parte
obiectivele și dozîndu-se totodată mijloacele de informare pe sectoare
de activitate. Nici acest document nu era considerat ca fiind definitiv
stabil, necesitînd a fi ținut, în continuu la curent cu „modificările in-
tervenite în structura și orientarea diferitelor acțiuni ce interesează
ordinea și siguranța statului" întrucît, „aspectele și obiectivele locale
ale unei probleme sînt într-o continuă mișcare progresivă sau regresivă,
ceea ce determină schimbări corespunzătoare în textul planului de cău-
tarea informațiunilor". Se mai arăta de asemenea că planul de căutarea
informațiilor era unul singur pentru toate problemele, însă la unitățile
mari de poliție, unde problemele prezentau aspecte variate și obiective
multiple, să se **întocmească separat și cîte un plan de căutare detaliat,
pentru fiecare problemă mai importantă.** (subl. ns.).

Și celelalte organe ale aparatului de ordine și informații și-au
reglementat în anul 1946 activitatea în baza unor acte cu caracter de

directivă care conţin, fără excepţie, prevederi exprese pe linia căutării informaţiilor. Inspectoratul General al Jandarmeriei a emis astfel „Planul de activitate informativă pe anul 1946", (completat cu ordinul circular nr. 45 006 din 19.XII.1945) prin care erau indicate problemele informative ce trebuiau urmărite de către formaţiunile de jandarmi în teritoriul rural.

La rîndul său, Biroul de contrainformaţii din cadrul Secţiei a II-a a Marelui Stat Major a elaborat „Instrucţiunile generale pentru conducerea acţiunei contrainformative în armată", în cadrul cărora, cu privire la căutare, se arată că ea reprezintă o formă superioară de muncă în cadrul acţiunii informative care „se desfăşoară succesiv prin culegere, **căutare**, verificare, transmitere, exploatare şi difuzare". Aceasta arăta că, în concepţia autorilor, căutarea era considerată o formă a culegerii informaţiilor, de un fel deosebit, care implica un proces de muncă dirijat, prin stabilirea anticipată a „problemelor, obiectivelor şi a mijloacelor necesare". În legătură cu planul de căutare a informaţiilor, se arăta că „este o lucrare întocmită de şefii organelor contrainformative de la comandamente, unităţi etc.", prin care „se fixează schematic problemele care cad în raza de acţiune respectivă", indicînd măsurile necesare pentru fiecare problemă, obiective cît şi dozarea mijloacelor pe sectoare de activitate".

Constatăm astfel o strînsă asemănare între conţinutul acestor directive şi cele date aparatului de siguranţă la care ne-am referit mai înainte. Dealtfel, în afara unor aspecte pur specifice muncii de contrainformaţii militare, obiectivele de urmărit erau asemănătoare. Aceasta demonstrează că organizarea activităţii informative căpătase de fapt un cadru stabilizat, avînd la bază metoda căutării informaţiilor, confirmată de practica muncii. Mai mult, existenţa acestor aspecte comune în aplicarea sistemului căutării la organele menţionate, ajungînd chiar la o terminologie şi un mod de tratare aproape identic în directivele de linie, confirmă actul de maturitate al metodei căutării informaţiilor, întemeiată pe aplicarea generalizată a acesteia.

Faptul în sine ne prilejuieşte şi constatarea că deşi urmînd o linie sinuoasă, adeseori incertă sau pe alocuri greoaie, căutarea informaţiilor a reprezentat de-a lungul timpului o anumită experienţă proprie şi credem, meritorie în unele laturi pe care le-am evidenţiat deja. Dealtfel instrucţiunile aparatului de contrainformaţii militare, la care ne-am referit, înţelegînd probabil să sublinieze elementul de tradiţie, reaminteau — atunci cînd dezbat problema căutării informaţiilor, că aceasta este „o operaţiune care se încadrează în Regulamentul de informaţii şi contrainformaţii". Ori se cunoaşte că acest regulament fusese editat încă în anul 1937, fiind mereu îmbunătăţit de-a lungul anilor de aplicare continuă.

Este necesar să subliniem şi un alt aspect pe deplin justificat la etapa respectivă. Instrucţiunile în cauză, pe lîngă prezentarea obiectivelor şi problemelor care trebuiau urmărite, analizau cu o deosebită meticulozitate şi normele de lucru ale muncii de contrainformaţii în con-

diţiile anului 1946, ceea ce evidenţia şi atenţia acordată încă pe atunci instruirii noilor cadre chemate să lucreze în acest aparat. Dealtfel, în cadrul Şcolii Superioare de Război, la Cursul de Tactică Generală, noţiunile de informaţii şi contrainformaţii, bazate pe căutarea informaţiilor, ocupau un loc deosebit. Subliniind că „Biroul II organizează căutarea informaţiilor prin orice mijloc", în planul de predare se arăta că aceasta trebuie organizată „cu un spirit de metodă caracteristic **acestei faze** a activităţii informative". Punctul de pornire îl constituia stabilirea informaţiilor necesare în vederea procurării de date asupra inamicului (n.n. în timpul campaniei sau manevrei) enumerîndu-se trei probleme principale **la care căutarea trebuia să răspundă,** şi anume:

a) **care este situaţia inamicului,** interesînd: dispozitivul; forţa acestuia (ordinea de bătaie); moralul său; valoarea, sub raport cantitativ şi calitativ (aviaţie, blindate etc.); doctrine, siteme, principii; gradul de instrucţie; date asupra organizării spatelui; lucrări de organizarea terenului etc. La eşaloanele de importanţă operativă sau strategică, aceste date trebuiau completate cu: reţelele de comunicaţii inamice; industria acestuia: dislocare, producţie, randament; lucrări de artă: poduri, depozite, fortificaţii etc.;

b) **ce face inamicul:** atitudinea sa, direcţiile şi liniile atinse pînă la anumite ore, măsuri în anumite zone etc.;

c) **ce poate să facă inamicul,** pornind de la posibilităţi şi de la aflarea intenţiilor acestuia.

Cu aceste date de bază se întocmea un „plan de informaţii", care îngloba într-un singur document de stat major ansamblul informaţiilor de cules sau cele necesare numai pentru o fază determinată a campaniei sau manevrei. Faţă de aceste coordonate, el căpăta denumirea de:

— **plan general de informaţii,** care avea un caracter permanent şi îmbrăţişa situaţia de ansamblu a inamicului sub toate raporturile, prin el urmărindu-se precizarea şi completarea informaţiilor asupra organizării, dotării, procedeelor de luptă, moralului etc., sau,

— **plan special de informaţii** (denumit şi **„planul de căutarea informaţiilor",** care corespundea de regulă unei operaţiuni precise, răspunzînd în general la punctele: care este situaţia, ce face şi ce poate să facă inamicul pentru o situaţie locală. Acest plan se adapta şi se completa tot timpul în decursul desfăşurării operaţiunilor în funcţie de mişcările inamicului şi preocupările comandantului pentru a pregăti noua manevră. În scopul de a fi mai uşor de urmărit, planul de căutare putea avea orice formă (chiar a unui tabel sau repertoriu) fiind în permanenţă completat cu datele necesare. Un asemenea plan de căutare întocmit sub formă de tabel cuprindea următoarele probleme principale:

1. — ipoteze de verificare;
2. — întrebări puse organelor de căutare (indicii de căutare);
3. — organele de căutare desemnate;
4. — data şi ora cînd trebuia să se primească rezultatul;

5. — ordinea de urgenţă;
6. — legături şi transmisiuni.

Aplicarea unui asemenea sistem, organizat în cazul de faţă potrivit cerinţelor activităţii de contrainformaţii militare, ilustrează una din numeroasele modalităţi de aplicare a metodei căutării informaţiilor la specificul unui organ sau altul. În general însă, pentru toate organele, esenţialul consta în respectarea unor principii de bază care se refereau **la prevederea anticipată a informaţiilor necesare de obţinut, în raport cu activitatea, intenţiile şi capacitatea reală a părţii adverse; planificarea acestor nevoi de informaţii într-o anumită ordine de urgenţă; repartizarea corespunzătoare a forţelor şi mijloacelor; completarea permanentă a planului cu datele necesare care trebuiau căutate etc. Prin urmare, un sistem planificat, urmărit riguros în aplicarea sa, prin termene şi modalităţi, cu forţe afectate concret, care să dea certitudinea obţinerii unor rezultate posibile de prevăzut cu anticipaţie.**

Deslușind astfel concepţia de lucru asupra căutării informaţiilor înţelegem şi mai bine **necesitatea dirijării acestui proces, în ansamblul său de la centru, care să determine în jos un mod de muncă unitar, axat pe esenţial şi corijat de eventualele dispersări inutile.**

Problema legăturii între planul general de informaţii şi planurile de căutare regionale, orăşeneşti etc., era în primul rînd o chestiune de îmbinare reciprocă: planul general stabilea direcţiile principale şi obiectivele de bază ale procesului de căutare pe diferitele linii de muncă; planurile de căutare erau instrumentele aplicării planului general, reprezentînd totodată acte de iniţiativă locală, potrivit particularităţilor proprii. În acest sens, Instrucţiunile generale pentru conducerea acţiunii contrainformative în armată din anul 1946, ne lămuresc pe deplin atunci cînd afirmă că „planul general de informaţii este o lucrare de ansamblu, întocmită de Marele Stat Major la începutul fiecărui an, **prin care se enunţă problemele ce interesează armata, siguranţa şi apărarea Statului, unitatea poporului etc.,** indicîndu-se principalele obiective către care trebuie să se îndrepte acţiunea organelor contrainformative, cît şi ordinea de urgenţă în care trebuie tratate... rămînînd lucrarea de bază pentru orientarea organelor contrainformative..." [9]). La rîndul lor, „aceste organe... vor completa planul general de informaţiuni printr-un **plan regional de informaţii,** în care vor trata numai problemele existente în regiunea respectivă, cu aspectele specifice regiunii". Totodată, şefii organelor contrainformative de la comandamente, unităţi etc., trebuiau să întocmească **„planul pentru căutarea informaţiilor"**, lucrare prin care „se fixează schematic problemele care cad în raza de acţiune respectivă, indicînd măsurile pentru fiecare problemă şi obiectiv cît şi dozarea mijloacelor pe sectoare de activitate".

În principiu, planul pentru căutarea informaţiilor era unul sigur pentru toate problemele, însă „la comandamentele superioare, la cen-

[9]) Document citat, fila 89.

trele importante etc., unde unele probleme prezintă aspecte variate şi obiective multiple, se va întocmi separat şi cîte un plan de căutare detaliat pentru fiecare problemă mai importantă" [10]).

În scopul asigurării unui caracter concret al directivelor, instrucţiunile indicau problemele mari, care trebuiau să se afle în atenţie. Ele se refereau la:

— starea de spirit în armată şi cauzele care pot influenţa moralul şi disciplina;
— manifestări potrivnice Statului şi Armatei;
— contraspionajul;
— contrasabotajul;
— contraterorismul;
— acţiunea de contra-propagandă;
— relaţiile cu trupele Aliate etc.

În anul 1947, Direcţia Siguranţei Statului a emis planul general de informaţii în care a stabilit „obiectivele ce trebuiesc supravegheate şi chestiunile ce se vor urmări de către organele de siguranţă" pe acest an. Scopul urmărit prin întocmirea planului general de informaţiuni era cel cunoscut şi anume acela **„de a da organelor de siguranţă orientarea necesară asupra problemelor de siguranţă..."**

Prin indicaţiile date se realiza pregătirea de ansamblu a problemelor „sub raportul scopului urmărit, a metodelor de acţiune şi a motivelor pentru care acestea constituie probleme de siguranţă.

În baza planului general, la rîndul lor, inspectoratele întocmeau **planuri regionale de informaţii,** asupra problemelor ce interesau regiunea, cu menţiunea că „enunţarea obiectivelor şi chestiunilor de urmărit **nu este limitativă,** (n.n. în planul general), ele fiind în realitate mult mai numeroase". Totodată, în timp ce în planul general de informaţiuni, problemele erau aşezate în ordinea importanţei lor pe ţară, inspectoratele respectau, în planurile lor, ordinea importanţei pe regiune.

Constatăm aşadar **o sporire a latitudinii pe plan regional** determinînd, în laturile necesare, renunţarea la anumite aspecte de mecanicism existente anterior. În acelaşi timp se trecea la aplicarea unor reguli mai ferme privind păstrarea secretului acestor documente, stabilindu-se ca prelucrarea planului regional să se facă pe compartimente şi numai în ce privea atribuţiile acestora, „punîndu-se la dispoziţie extrase localizate din plan, cu părţile ce interesează pe fiecare... în limita cadrului ocupat de misiunile organului respectiv în problema la care este repartizat".

În legătură cu planurile de căutare a informaţiilor, acestea erau menţinute, însă de data aceasta la nivelul serviciilor, subliniindu-se necesitatea de a se manifesta o atenţie deosebită la sesizarea aspectelor noi ale vieţii politice, economice, sociale, pentru a fi încadrate just în planurile de căutarea informaţiilor.

[10]) Ibidem, fila 90.

În linii mari, obiectivele planului general erau cele cunoscute anterior, cu deosebirea că enunțarea problematicii se făcea pe bază mai largă, (starea de spirit a populației, probleme politice, probleme economice, probleme sociale, activitatea de administrație și ordine publică, naționalități conlocuitoare, culte și secte religioase, presa, reprezentanțe străine din țară). Documentul descria însă destul de detaliat situația fiecărei probleme, desigur cu scopul de a pune la îndemîna aparatului o temeinică bază documentară, pentru înțelegerea modului în care trebuiau luate măsuri de urmărire, precum și felul în care să interpreteze fenomenele și aspectele cu care intrau în contact.

Raportul între căutare și planificare.

Documentul la care ne-am referit, ne reține însă atenția prin aceea că deși tangențial, ridică pentru prima oară problema planificării în activitatea aparatului de siguranță, în legătură cu aceasta, se arăta că **„numai prin planificarea acțiunii** se poate obține randamentul cerut, se vor depune toate eforturile pentru înlăturarea muncii mecanice și înlocuirea ei printr-o muncă conștientă și în aceiași măsură productivă" [11]).

Începînd din anul următor, respectiv 1948, practica emiterii planurilor generale pe țară încetează, activitatea aparatului de siguranță desfășurîndu-se în continuare în baza planurilor de muncă întocmite pe servicii *) care coordonau activitatea pe linii pe întreaga țară.

De pildă, în planul de muncă al Serviciului I, care se ocupa cu problemele de informații interne, în capitolul intitulat „Instrucțiuni", referitor la „metoda de lucru", se stabilește că fiecare „unitate de siguranță, pentru **căutarea informațiilor,** își va întocmi un plan de acțiune, în care va trata schematic problemele informative din regiune, indicîndu-se obiectivele pentru fiecare problemă și dozîndu-se mijloacele de informare, pe sectoare de activitate" [12]). Indicațiile pe care le-am citat arată că în acest an, metoda căutării informațiilor continua încă să se aplice cel puțin pe planul stabilirii obiectivelor, al repartizării forțelor și mijloacelor. Era unul din momentele de interferență a metodelor vechi cu aspectele unui stil de muncă ce va determina în curînd renunțarea la concepția de lucru bazată pe căutarea informațiilor. Faptul în sine, implica efecte cu diferite consecințe. Evident, scopurile noi ale muncii aparatului de siguranță și în general ale aparatului de ordine și informații reclamau transformări radicale, îmbunătățiri substanțial diferite, cu atît mai mult cu cît, cele mai multe dintre practicile și metodele vechiului aparat, atît în conținut cît mai ales ca formă de exercitare, erau depășite.

După părerea noastră însă în planul organizării muncii de in-

[11]) I b i d e m.

*) Unele planuri de căutare s-au mai întocmit pe probleme, dar au avut caracter sporadic.

formații, căutarea reprezentase un sistem de lucru demonstrat care, în unele din ideile sale de bază ar fi putut fi preluat.

Aplicarea planificării, în mod corelat cu experiența dobîndită anterior pe linia muncii de căutare — care reprezentase în esență o modalitate ce ținea de însuși conceptul planificării —, ar fi putut determina valorificarea căutării în noile condiții și nu așa cum s-a întîmplat, desuetudinea ei totală. Considerînd posibilă deci o anumită îmbinare a laturilor pozitive ale căutării — ca metodă de organizare a muncii de informații — cu problemele planificării, ne întemeiem pe aceea că metoda căutării informațiilor, prin esența și conținutul ei, nu contrazicea, ci dimpotrivă, presupunea planificarea, ambele completîndu-se reciproc. Numai că, în condițiile vechiului aparat, noțiunea planificării nefiind cunoscută în practica activității, principala consecință a fost aceea că, în multe privințe, căutarea a rămas un sistem bine gîndit, dar aplicat ineficient ori simplist.

Procedura tranșantă aplicată după 1948 în defavoarea căutării, a fost desigur dezavantajoasă noului aparat și prin faptul că, în condițiile renunțării definitive în această etapă la principiile de organizare a activității informative pe baza căutării, nici aplicarea planificării nu se înfăptuia în toate cazurile printr-o adaptare corespunzătoare. Ne referim la unele aspecte și tendințe de a adapta planificarea la munca de informații, netinîndu-se adeseori seama de specificul acesteia, ci de practica altor sectoare de activitate. Astfel au apărut în munca de informații criterii de natură administrativă, chiar birocratică uneori, neglijîndu-se faptul că aplicarea planificării în munca de informații, impunea în primul rînd și în mod necesar prevederea informației, determinarea ei anticipată și prin urmare planificarea forțelor, a mijloacelor și a măsurilor necesare spre aceste direcții. De aceea considerăm greșit că planificarea a intrat în practica muncii de siguranță după tiparele comune altor sectoare ale aparatului de stat, ajungîndu-se la a se prevedea drept sarcini, diferite analize, bilanțuri, dări de seamă, ședințe etc., ceea ce, aducea în mare parte cu aspecte de alt ordin și firește mai puțin cu laturile proprii muncii de informații. De pildă, în acea perioadă, în documentele de lucru, în locul direcțiilor și a modalităților de obținere a informațiilor necesare, erau inserate chiar și probleme de patrimoniu și contabilitate, ori aspecte care priveau starea disciplinară etc., ceea ce antrena aparatul la întocmirea de hîrtii și rapoarte, îl lega în mod inutil de birou, distrăgîndu-l de la contactul direct cu terenul. Ori se știe că o caracteristică generală a fostului aparat de informații era aceea de a nu întocmi decît lucrările necesare cu caracter operativ, timpul fiind obligatoriu afectat muncii în teren, prezenței permanente în probleme și obiective.

Indiscutabil, noua etapă se cerea studiată mai atent pe plan metodologic, mai ales că unele cadre manifestau o anumită nedumerire față de unele indicații asupra planificării în organizarea activității de informații. În același timp cadrele vechi își exprimau opoziția față de

[12]) Dir. G-rală a Siguranței Statului, dosar cabinet, fila 65.

metodele planificării. Sînt edificatoare din acest punct de vedere unele păreri exprimate în cadrul Direcţiei Generale a Poliţiei cu prilejul conferinţei profesionale din 9—10 aprilie 1948 în care s-a analizat îndeplinirea planului de muncă pe primele luni ale acelui an. Unii vorbitori, dovedind o neînţelegere totală a importanţei planificării în acest sector, susţineau că „planificarea muncii poliţieneşti este inadaptabilă acestei profesii", că „funcţiunea poliţienească depinde de evenimente neprevăzute şi deci munca poliţistului nu se poate desfăşura după un plan dinainte stabilit". Conducerea D.G.P. atrăgea însă atenţia că „în condiţiile în care aparatul poliţienesc este lipsit de îndrumare, lăsat să lucreze la întîmplare, fiecare după posibilităţi înguste, circumscrise la mediul local, nu se putea ajunge la rezultate simţitoare şi mai ales unitare pe ţară în munca de poliţie", apreciindu-se că aplicarea muncii planificate în poliţie a schimbat mult structura şi spiritul aparatului poliţienesc ,i-a insuflat un spirit nou de muncă, uniform, disciplinat, cu sarcini programate, a intensificat munca în rezolvarea problemelor, a determinat o organizare unitară a muncii poliţieneşti pe întreaga ţară" [13]. Desigur, atari consideraţiuni erau pe deplin justificate numai că, aşa cum arătam, planificarea trebuia înfăptuită în raport cu specificul şi cerinţele muncii de informaţii şi nu după tipare rigide care negau complet experienţa anterioară meritorie.

★

★ ★

Fără îndoială, căutarea informaţiilor a ocupat un loc principal în cadrul activităţii vechiului aparat de ordine şi informaţii şi prin urmare, studierea ei pe baza documentelor arhivistice ne-a permis unele concluzii utile.

Considerăm că, în contextul activităţii prezente, căutarea se recomandă aplicării în munca aparatului nostru, luarea în considerare a principiilor sale pozitive de lucru şi asigurarea concordanţei lor cu realităţile muncii de securitate, putînd contribui la punerea în valoare a unor aspecte şi laturi de concepţie, organizare şi metodologie ale muncii de securitate.

Sub raport conceptional, avem în vedere în primul rînd faptul că ea a reprezentat **un mod de gîndire,** cu elemente proprii, ce şi-au păstrat timp îndelungat perenitatea, tocmai ca urmare a prezenţei unor aspecte de conţinut, cu valoare aplicabilă astăzi. Metoda căutării s-a impus din necesitatea şi pe baza cerinţelor adoptării unui **sistem cît mai închegat al desfăşurării activităţii informative,** ceea ce, constituie un argument definitoriu care o recomandă atenţei.

În acelaşi timp, căutarea s-a impus ca o **metodă de organizare şi conducere** a activităţii informative, bazată pe directive centrale, elaborate **sistematic şi periodic** şi a **căror aplicare era asigurată în practică prin existenţa planurilor de căutare, apreciate drept instrument de lucru cu caracter executiv a directivelor centrale.**

---

[13]) Biblioteca C.S.S., dosar M.A.I., Conferinţa profesională din 9—10 aprilie 1948.

În ansamblul lor, argumentele acestei metode — chiar dacă în trecut, în unele cazuri ele au rămas doar deziderate, în lipsa unui cadru general corespunzător şi a unor condiţiuni de planificare optime — ele sînt totuşi meritorii ca vocaţie şi mod de gîndire. Ne referim la elementele de organizare menite a **dirija potenţialul informativ pe direcţii dinainte stabilite,** ceea ce constituia un fapt esenţial, **bazat pe elemente de prevedere, compatibile** şi acestui **sector de activitate.** Ideea care se afla la baza acestei concepţii şi anume, că **informaţia, înainte de a fi obţinută, poate şi trebuie determinată anticipat sub raportul nevoilor care o reclamă,** este permanent actuală şi poate avea un rol important în eliminarea, în cazurile vizate, a caracterului posibil dispersat al activităţii de informaţii.

În acelaşi timp, considerentul **menţinerii pasului** cu progresele rapide ale activităţii de informaţii de pretutindeni, a adus cu sine ideea **sporirii capacităţii de cuprindere a potenţialului informativ,** ceea ce, în condiţiile unor permanente căutări de căi şi metode, reuşeşte să determine în bună măsură un salt în reviziurea modului de organizare a procesului informativ. Adoptîndu-se totodată **măsuri de regrupare** în vederea unui sistem cît mai închegat de activitate, **căutarea poate circumscrie şi mai mult, într-un cadru realist şi posibil, efortul general al aparatului.**

Cercetarea ne-a îngăduit să reflectăm şi asupra altor probleme la fel de interesante. De pildă, în anumite probleme mai deosebite, se crea **posibilitatea organizării căutării la nivelul întregului teritoriu ori pe spaţiile unor grupuri de judeţe, cu participarea unor forţe multiple, care, astfel angajate,** facilitau cooperarea în cazurile acute ale muncii informative. Se asigura totodată ieşirea din cadrul strîmt, limitat, al acţiunilor locale, permiţînd o mai bună coordonare a măsurilor, dirijarea forţelor şi repartizarea mijloacelor. De aici, şi **conturarea unei imagini cît mai exacte asupra desfăşurării pe ansamblu a fenomenelor operative, crearea de posibilităţi sporite de analiză pentru forurile de conducere, putîndu-se concluziona cît mai fundamentat diferitele tendinţe de evoluţie şi elaborarea în consecinţă, a directivelor de căutare necesare pentru viitor.**

În executarea directivelor centrale, fixate prin planurile generale de informaţiuni, **un rol esenţial revenea planurilor de căutare la nivel judeţean,** care trebuiau să dea un curs unitar activităţii centrale de căutare, concomitent cu luarea în considerare a particularităţilor locale. Analiza acestora din urmă permitea şi stabilirea sarcinilor proprii de căutare, pe lîngă cele emanate la nivel central prin planurile generale.

În analiza diferitelor probleme se **puteau emite consideraţiuni asupra tacticii previzibile a elementelor urmărite,** ceea ce reflecta puterea de analiză a organelor în cauză, cît şi posibilităţile lor de lucru, considerate după criteriul valorii informaţiilor deţinute sau necesare de obţinut. Înţelegem prin urmare că **utilitatea metodei consta şi în existenţa unui criteriu precis de orientare a aparatului în baza căruia, acesta îşi plasa forţele şi măsurile, ţinînd seama de particularităţile evolutive ale problemelor, pe direcţiile cele mai importante de căutare.**

Unele din documentele analizate puneau la baza activităţii de cău-

tare și un alt criteriu important de lucru și anume, ordinea de urgență a obiectivelor, căreia i se subordonau toate elementele de organizare pînă la detaliu.

Cercetarea ne-a permis reflecțiuni și în alte direcții. Am desprins astfel că în realizarea nevoilor de informații, sistemul căutării asigura **continuitatea măsurilor informative** pe direcțiile esențial stabilite. La rîndul ei, continuitatea **antrena depistarea mai promptă a intențiilor** și **acțiunilor părții adverse,** implica **un ritm mai alert** în întreaga activitate a aparatului respectiv. În același timp se puteau lua **măsuri de structurare** a aparatului în condițiile unei **organizări cît mai unitare.**

Privitor la documentele de lucru care asigurau înfăptuirea obiectivelor căutării, acestea se înfățișau, sub raportul alcătuirii lor, și în raport de conținutul ideilor pe care le îmbrăcau, sub diferite forme, astfel încît măsura în care ele răspundeau unei necesități practice, constituia o problemă de latitudine.

Încercarea de sintetizare pe care am făcut-o, s-a oprit numai asupra unor probleme ce ar putea fi considerate ca esențiale pe planul concepției și organizării, socotind că aspectele ei metodologice au fost dezbătute și exemplificate pe parcursul materialului.

Privind în ansamblu problemele pe care le-am sugerat atenției cititorului, ne îngăduim a aprecia măsurile actuale de valorificare critică a metodei căutării informațiilor, pe deplin întemeiate. Ideile sale de bază vor putea afirma noi valențe ale muncii informative prin găsirea și aplicarea unor rezolvări practice îmbunătățite. Desigur, se pot avea în vedere numeroase aspecte. De pildă, ideea concentrării eforturilor spre direcții de căutare prevăzute anticipat ar putea fi de natură să ridice nivelul activității în acele probleme în care se obțin încă rezultate operative mai puțin însemnate. Degrevarea sectoarelor respective de sarcini inutile, prin regruparea eforturilor potrivit nevoilor de căutare, poate conduce la rezultatele dorite. În problema asigurării unei rețele informative, suficiente și de calitate, corespunzătoare scopului propus de cerințele obținerii informațiilor în anumite sectoare, concentrări, obiective etc., ar putea apare noi posibilități și căi de rezolvare a problemelor. Aceasta reprezintă dealtfel cheia de boltă a aplicării sistemului căutării, care dă posibilitatea aparatului să-și dirijeze eforturile spre problemele esențiale și prevăzute cu anticipație. În același sens, pot fi avute în vedere și alte probleme, ca de pildă, reașezarea rețelei pe suspecți, calitatea rețelei profilactice (cu mai multă incizie în mediul elementelor urmărite), activizarea acesteia în preajma anumitor obiective etc., deschiderea de noi dosare de obiectiv-problemă, reanalizarea bazei de lucru ș.a.m.d.

Paralel cu această concentrare a eforturilor poate apare ca justificată și cerută de viață și practică, eliminarea unor eventuale preocupări neesențiale care nu s-ar încadra în problematica cerută de nevoile căutării. Aceasta ar putea permite totodată și revalorificarea unor forțe și mijloace folosite eventual nejudicios. Fiindcă, cerințele căutării atrag în mod indispensabil elementele riguroase ale planificării potrivit regulei, de la cerințe la mijloace.

ACTIVITATEA DUȘMĂNOASĂ DESFĂȘURATĂ DE MEMBRII SECTEI INTERZISE „PENTICOSTALII DEZIDENȚI"

Autori: Maior ION DĂIANU
doctor în filozofie
Lt. VITALIAN TOMESCU

În volumele anterioare de „Studii și documente" au fost publicate studii despre sectele religioase ilegale „Martorii lui Iehova" și „Adventiști reformiști". În volumul de față continuăm seria acestora cu publicarea celui despre secta „Penticostali dezidenți".

În lucrarea prezentă vom încerca să înfățișăm o imagine cît mai concisă a penticostali-dezidenților, subliniind caracterul antistatal și social-mente dăunător al activității acestora, unele din metodele și procedeele întîlnite în practica lor, precum și aspecte concluzive ale muncii desfășurate de aparatul de securitate pentru prevenirea sau anihilarea acțiunilor ostile socialismului ale acestor sectanți.

1. Succintă prezentare a apariției și evoluției sectei penticostale, a principiilor sale de organizare și funcționare.

Secta penticostală *) a apărut în S.U.A. la începutul secolului al XX-lea. Ia naștere în sînul baptiștilor, fiind înființată de predicatorul Carol Parham. Acest predicator începuse să propovăduie că într-un viitor apropiat „se va pogorî Sfîntul Duh". Tot el susținea că în seara de 3 ianuarie 1901 „a căzut Duhul Sfînt asupra a 13 persoane, membri ai școlii sale biblice" [1].

---

*) Denumirea provine de la penticosta = a cincizecea zi; potrivit unei legende biblice, în ziua „Cincizecimii" asupra apostolilor lui Hristos s-ar fi coborît „Duhul Sfînt", care le-a dat putere să vorbească în diferite limbi ale popoarelor. De la această „minune" pornesc membrii sectei penticostale în credința lor, socotind că ei sînt „botezați cu Duhul Sfînt" și de aceea au darul de „a vorbi în limbi", de a „prooroci", ș.a.

[1]) Sectologie, Buc. 129 p. 143.

6

În anul 1906, pastorul norvegian Barrat, aflat în orașul Los Angeles, s-a convertit la noua sectă. Acesta pretindea că la un moment dat lumea din vecinătatea lui a văzut, chipurile, o lumină puternică sub forma unor limbi de foc în jurul capului său, iar „eu — afirmă Barrat — simțeam o forță curioasă și am început să vorbesc în diferite limbi. La mici intervale am vorbit în cel puțin 8 limbi" [2]).

Prin intermediul acestuia, „noua" credință ajunge în Norvegia, iar de aici în Germania, unde a reușit să convertească pe un fost pastor luteran, I. Paul, devenit apoi conducătorul sectei din acea țară [3]).

În România, credința penticostală a pătruns în anii de după primul război mondial prin intermediul cîtorva români din America, în rîndul cărora se răspîndise încă înainte de anul 1910. Pentru a-și susține și propaga credința, aceștia editau în limba română revista „Vestitorul Evangheliei", care apărea în orașul Akron-Ohio, sub îngrijirea lui Pavel Budeanu, român originar din județul Arad. Aceeași revistă a fost redactată mai tîrziu în Arad, iar P. Budeanu a tradus în românește mărturisirea de credință a penticostalilor, intitulată „Declararea fundamentului adevărat al bisericii lui Dumnezeu" [4].

În țara noastră, prima adunare penticostală a luat ființă la 10 septembrie 1922 în comuna Păuliș lîngă Arad, principiile ei extinzîndu-se ulterior în alte localități mai ales din Transilvania și în nordul Moldovei.

Activitatea noii secte a fost interzisă prin lege la scurt timp după apariție, adepții acestei credințe continuînd să activeze în clandestinătate.

În 1945 existau circa 20 000 de credincioși penticostali, organizați în trei grupări care au funcționat separat ca asociații religioase, la început tolerate, iar în 1946 recunoscute provizoriu.

În perioada 1946—1950, în rîndul penticostalilor are loc un proces de regrupare, care se finalizează în unirea lor într-o singură sectă. În urma renunțării la practicile cu caracter antisocial și a încadrării activității lor în limitele legilor, în anul 1950, prin Decretul Prezidiului M.A.N. din 10 noiembrie, penticostalii obțin aprobarea să-și practice actele de cult, căpătînd deplină libertate de funcționare și manifestare religioasă, sub denumirea „Cultul Penticostal — Biserica lui Dumnezeu Apostolică — din România".

Potrivit Statutului aprobat de autoritățile de stat în 1950, secta este organizată în comunități locale și biserici filiale. Comunitatea se constituie cînd există cel puțin 20 de membri și este condusă de un comitet ales care are următoarea alcătuire: un pastor, un secretar, un casier, un cenzor și 1—3 membri. Filiala este condusă de un supraveghetor numit de adunarea generală a cultului, ajutat de un comitet ales de adunarea generală a filialei.

2) Ibidem, p.p. 143—144.
3) Manual de sectologie Arad 1948, p. 54.
4) Ibidem.

Ca organe de conducere, secta are Adunarea generală, formată din 45 de membri desemnați de filiale, care se întrunește odată la trei ani; Consiliul bisericesc, format din 15 consilieri, care se întîlnește de două ori pe an; Comitetul executiv, organ permanent de conducere, alcătuit din președinte, doi vicepreședinți, secretar, casier și redactorul organului central de publicitate. Aceste organe se aleg din trei în trei ani [5]).

În 1964, această sectă număra circa 54 000 de credincioși, iar în 1969 aproximativ 80 000 în 1381 localități.

După ce penticostalii au obținut dreptul de funcționare legală, o serie de elemente, printre care și predicatorul Constantin Popa, sub pretextul că legalizarea ar constitui o abatere de la credința penticostală, au început să desfășoare activitate sectantă clandestină, în diferite grupări.

În felul acesta a apărut secta **„Penticostali dezidenți"**, ai cărei membri își duc existența, de regulă, în acele locuri unde sînt comunități ale penticostalilor legali. Trebuie menționat că nu întotdeauna și peste tot apariția grupărilor dezidente are la bază motive de credință, ci, chiar dimpotrivă, de cele mai multe ori, se datorește divergențelor dintre anumite persoane din ierarhia duhovnicească a sectei ca urmare a unor interese, ori a pătrunderii între sectanți a o serie de elemente cu antecedente politice sau penale.

După cum rezultă din materialele de care dispunem, prezența dezidenților a fost semnalată, marcată de fapt și de măsurile luate de organele noastre, în orașul București, Moldova de nord, Bihor, Arad, Timișoara, Brașov, Sibiu, Galați, ș.a.

Sub aspect cantitativ, al numărului de credincioși, penticostalii dezidenți reprezintă un procent neglijabil din populație, dar prin caracterul retrograd, antisocial și antistatal al unor principii ale credinței lor, al unor ritualuri pe care le practică, cît și prin influența nocivă pe care o pot exercita asupra altor cetățeni, activitatea lor prezintă pericol social, contravine legilor țării, acesta fiind și motivul pentru care este urmărită de organele de stat.

În cele ce urmează ne vom opri asupra aspectelor antisociale ale activității penticostalilor dezidenți, cu accent asupra celor care interesează munca de securitate.

II. Practicile socialmente dăunătoare ale penticostalilor dezindenți și consecințele lor.

Fanatismul exacerbat al acestei secte are ca expresie faptul că persoanele în cauză, acceptînd desconsiderarea adevăratelor lor interese, nu numai sociale dar și biologice, de dragul iluzoriei răsplății cerești, ajung multe dintre ele, la degradare fizică, psihică și socială, devin jucării în mîinile unor indivizi lipsiți de scrupule și de orice principii morale, iar

5) Arhiva C.S.S., F.A. dos. nr. 45 255, vol. 1 „Statutul...".

unele chiar unelte oarbe la dispoziția diferitelor elemente ostile socialismului.

Penticostalii pretind că botezul se face cu „duhul sfînt", iar cei care se botează astfel — deci ei — ar primi darul „vorbirii în limbi". Pentru a putea obține „duhul sfînt" însă, trebuie să te pregătești prin post și rugăciuni. Aceste posturi înseamnă lipsa totală de hrană, dese ori timp de mai multe zile. Rugăciunile, pe care ei le fac în comun, sînt însoțite de mișcarea ritmică a mîinilor, bătăi din picioare, tremuratul corpului, cîntece cu toată forța, etc. Acest ritual duce la provocarea de convulsiuni și plînsete isterice, tăvăleli pe jos, strigăte, cuvinte dezarticulate și fără înțeles și, în cele din urmă, la momente de inconștiență. Această stare și în deosebi bolboroseala cuvîntelor fără noimă, este considerată „vorbire în limbi", și totodată, dovada pogorîrii „duhului sfînt".

În astfel de situații, anumite persoane, așa zișii prooroci, care nu sînt decît niște escroci, pretinzînd că au darul de a înțelege „mesajele domnului", ale duhului sfînt", încep să debiteze tot felul de lucruri cu caracter mistic, pe care, în cazul că „proorocul" a trecut și prin mișcarea legionară sau are la activ alte antecedente politice sau penale, le impletește cu idei și îndemnuri la acțiuni antistatale, anticomuniste, străduindu-se să convingă pe credincoși că nu face decît să „transmită cuvîntul domnului". *

Iată cum este descrisă o astfel de întrunire : odată adunați, membrii „începeau să cînte cu toată puterea ; după aceea unul din conducători spunea o rugăciune și ceilalți o repetau ; entuziazmul era în creștere și ici — colo se auzeau oftări, strigăte de aleluia și exclamațiuni : mîntuitorul este de față. Femeile cădeau pe jos și se transfigurau. Oameni robuști se rostogoleau pe jos în convulsiuni. În fine, începea vorbirea în limbi, probă că „duhul sfînt era prezent" [6].

De asemenea, din materialele existente reiese că într-o casă din Rădăuți „a avut loc o adunare unde s-a cîntat și s-a rugat așa de tare încît întregul cartier s-a adunat în jurul locuinței respective. Cetățenii cereau să se facă liniște pentru a se putea odihni, întrucît era ora unu noaptea, iar cîntatul și rugatul nu se mai terminau [7]. Dintr-o altă relatare, rezultă că „în comuna Burla, la o adunare au avut loc scene de o sălbăticie de nedescris, în legătură cu așa-zisa vorbire în limbi și proorocire, fiind scoase urlele de fiare" [8].

Posturile severe și lungimea serviciilor religioase reperezintă practici cu efecte deosebit de dăunătoare asupra credincioșilor. De pildă, „în comuna Pilu s-a răspîndit zvonul că în casa unui cetățean se arată un „duh sfînt". Pentru a putea să stea de vorbă cu „duhul", li s-a spus sătenilor să rabde trei, patru zile de foame. Urmînd sfaturile predicatorului penticostal, unii s-au vîrît în niște căpițe de fîn și au stat nemîncați opt zile. În urma acestui post negru au ieșit la lumină sleiți de puteri și s-au dus la adunări. Toți erau supți la față și tremurau fără să vrea" [9].

În casa unei penticostale din Oradea, au fost surprinse 18 persoane într-o adunare interzisă. M.I., care conducea adunarea, se afla într-o stare de inconștiență și istovire fizică totală, datorită „cîntatului în limbi" și tremuratului. Ceilalți participanți la adunare stăteau cu capul în pămînt și se aflau într-o situație asemănătoare lui M.I. [10].

În urma posturilor îndelungate și a rugăciunilor, la care se adaugă interzicerea mergerii la medic, unii credincioși au slăbit, s-au îmbolnăvit, devenind dezechilibrați mintal sau T.B.C.-iști, iar alții chiar au decedat. Astfel, în comunitatea din localitatea Todirești-jud. Iași, mulți dintre credincioși sînt bolnavi de tuberculoză, iar credinciosul B.T. din comuna Panticeu de lîngă Cluj s-a îmbolnăvit de nervi și a murit, ca și penticostala P.V., din aceeași localitate, care a lăsat în urma ei 4 copii.

Una din consecințele deosebit de negative ale practicilor penticostal-dezidenților se reflectă în activitatea productivă a credincioșilor, în sensul că fiind slăbiți, extenuați sau bolnavi, dispun de o capacitate redusă de muncă. De exemplu, conducerea întreprinderii „Confecția București" a pus problema desfacerii contractului de muncă al lui B.N. „pentru lipsă de interes și randament în muncă". S-a constatat că această situație se datora oboselii cauzate de faptul că B.N. „noaptea nu dormea ci stăruia în rugăciuni" [11].

Unele ritualuri și practici ale penticostalilor-dezidenți sfidează normele morale ale societății și contravin legilor statului nostru.

Printre acestea se numără și așa-zisa schimbare a sîngelui, practicată în unele comunități, care constă în aceea că la o anumită dată, sectanții — bărbați și femei, părinți și copii, frați și surori — întruniți în adunare, trec la raporturi sexuale fără discernămînt, la întîmplare. Se spune că acest „ritual" are loc pe întuneric. Imoralitatea acestei practici este evidentă. Ea, depășind orice primitivism, ignoră și încalcă în mod brutal normele morale ale societății noastre și totodată, facilitează săvîrșirea incestului, infracțiune condamnată de legea penală, deoarece descendenții rezultați din raporturile sexuale între rude în linie directă sau între frați și surori, de regulă, poartă urme ale degenerării speciei, se nasc cu cele mai diferite anomalii fizice și psihice, fenomen explicat de legile biologice. O astfel de practică a fost întîlnită la comunitatea penticostală din comuna Horodnici [12].

---

*) În acest sens este elocvent cazul lui Z.T. care susținea în fața tribunalului următoarele : „În timp ce făceam rugăciuni la domiciliul meu", împreună cu T.G. a venit la mine Isus Hristos și mi-a spus să mă rog lui Dumnezeu să coboare din cer și să ardă Președenția Consiliului de Miniștri... După ce Isus Hristos mi-a vorbit textul, eu cu T.G. am început să ne rugăm lui Dumnezeu ca să ardă Președenția Consiliului de Miniștri". (ambii, „credincioși" erau foști ofițeri, scoși din armată după 23 Aug. 944). — dos. nr. 25 104, vol. 1 f. 42.

6) Sectologie — București 1929 p. 143.

7) Arhiva C.S.S., F.O. dosar nr. 139 182, vol. 2 f. 235.

8) I b i d e m, fila 230.

9) P. Nicoară. Despre sectele religioase București 1962, p. 32.

10) Arhiva C.S.S., F.O. dosar nr. 147 869 vol. 1 f. 149.

11) I b i d e m, f. 212.

12) Arhiva C.S.S., dosar problemă nr. 885, nenumerotat.

Alte precepte, ritualuri şi practici conduc la slăbirea şi dezorganizarea familiilor. Astfel, fiind interzisă căsătoria şi convieţuirea credincioşilor cu „necredincioşi", în cazul cînd numai unul din soţi este convertit la sectă, se nasc conflicte care duc la destrămarea familiei. De pildă, soţia unui sectant aparţinînd unei comunităţi din Bucureşti a relatat că soţul ei, după ce a fost atras în secta penticostală, are o comportare ciudată, exprimată şi în aceea că şi-a tuns părul şi nu-şi mai trăieşte viaţa intimă cu soţia, lipseşte periodic cîte 3—4 zile de acasă, nu mai aduce salariul pentru întreţinerea familiei [13]. Un caz similar, relata ziarul „România Liberă", despre un cetăţean aflat în proces de divorţ cu soţia care era sectantă. Întrebat de ce se desparte, acesta arăta următoarele : „soţia mea şi socrii au zis să plec de acasă pentru că sînt diavol. M-au ameninţat şi cu bătaia, iar de viaţă conjugală nu am avut parte de 8 ani, deoarece soţia mea a făcut „legămînt" să nu aibă relaţii cu mine căci nu sînt pocăit" [14].

Practica „sărutului frăţesc" în cadrul acestei secte degenerează în relaţii extraconjugale între „credincioşi" şi deseori se soldează cu conflicte familiale şi dezorganizare de familii. Astfel s-au petrecut lucrurile şi cu unii dintre conducătorii sectei, printre care figurează cazul lui I.J. cu misionarea M.R. S-a ajuns pînă acolo că I.J., fiind căsătorit, ca să poată mai uşor continua relaţiile amoroase cu M.R., a instalat-o la el acasă „pentru meditare religioasă" [15]. Despre un alt conducător (I.A.), un credincios mărturisea că după ce l-a găzduit 3 ani l-a prins în flagrant delict de adulter cu soţia sa [16].

Atît din principiile de credinţă ale sectei, cît şi din faptele întîlnite de aparatul nostru în rîndurile sectanţilor, reiese că **aceştia sînt obligaţi să trăiască izolaţi de viaţa normală a societăţii.** Într-o carte de căpătîi a penticostalilor se scrie lucrul următor : „Credincioşii botezaţi cu „Duhul Sfînt" formează un popor sfînt şi deosebit de lume, deci ei nu trebuie să se potrivească principiilor lumii, nici să iubească deprinderile ei, care totdeauna înclină spre păcat, căci prietenia cu lumea este vrăjmăşie cu Dumnezeu" [17], iar un predicator penticostal afirma : „Ca să ajungeţi la pocăinţă trebuie să vă lipsiţi de plăcerile lumii de azi şi să nu-i iubiţi pe aceşti oameni pentru că aceştia vă atrag spre păcatele lumeşti" [18].

Pe acestă linie, în afara celor amintite cu privire la oprirea sectanţilor de a se căsători sau convieţui cu „necredincioşii", ori de a beneficia de asistenţa medicală în caz de boală, se înscrie şi faptul că **secta interzice membrilor săi să participe la viaţa culturală a ţării.** Astfel, credincioşii nu au voie să meargă la teatru, cinematograf şi la alte manifestări de acest

13) Arhiva C.S.S., F.O. dosar nr. 147 869, vol. 1 f. 203.
14) Ziarul „România Liberă" din 9 iunie 1963.
15) Arhiva C.S.S., dosar nr. 885 nenumerotat.
16) Ibidem.
17) Memoriu sau scurtă expunere a principiilor de credinţă penticostală 1948 — Bucureşti p. 50.
18) Arhiva C.S.S., F.O. dosar nr. 49 888, vol. 1 f. 119.

gen şi nici să vizioneze programele la televizor [19]. Mai mult, unii penticostali dezidenţi se opun educaţiei făcute de statul nostru tinerei generaţii. „Noi sîntem contra educaţiei pe care ei (comuniştii - n.n.) o fac tineretului" [20], spune unul dintre sectanţi. Totodată, neputînd anihila setea de cultură a tineretului, în cadrul sectei se caută forme şi metode moderne prin care să-l potă ţine pe acesta sub influenţa mistică. De pildă, este folosit magnetofonul pentru înregistrarea şi transmiterea unor predici, poezii, cîntece, etc. [21]. În comuna Grăniceresti, sectantul G.G. organizează aşa-zise festivaluri ale tineretului, la care participă tineri din diferite sate [22], iar într-o comună din judeţul Bacău s-au iniţiat „joi ale tineretului". Tot aici, credincioşii sînt puşi să scrie dialoguri, scenete, mici piese dramatice cu caracter religios pentru a fi prezentate la adunările sectante.

Acestea sînt principalele aspecte cu caracter retrograd şi socialmente dăunător ale activităţii penticostalilor dezidenţi.

În capitolul ce urmează ne vom referi la acele acţiuni şi practici întîlnite în activitatea acestei secte care, direct sau indirect, sînt îndreptate împotriva orînduirii noastre sociale şi de stat.

III. **Caracterul antistatal, ostil socialismului, al unor aspecte din activitatea penticostalilor-dezidenţi.**

Concomitent cu manifestările retrograde şi inumane, în activitatea penticostal-dezindenţilor au loc acţiuni cu caracter antistatal, ostile socialismului.

Orientarea principală care imprimă activităţii sectei un caracter duşmănos, de nesupunere faţă de legile ţării şi rezistenţă faţă de măsurile întreprinse de către partid şi stat pentru progres social, **decurge din faptul că mulţi predicatori din cadrul acesteia declară expres opoziţia dintre credinţa lor şi statul socialist.** Una dintre aceste persoane afirmă că „adevăraţii credincioşi trebuie să părăsească cultele legale, din cauză că actualele lor conduceri nu ascultă de Dumnezeu ; trebuie organizată o biserică care să nu aibă niciun fel de legătură cu statul" [23]). Mai mult, **unele dintre aceste elemente se postează pe o poziţie deschisă anticomunistă, urmărind ca această atitudine să devină o constată în viaţa credincioşilor.** În acest sens, este concludentă afirmaţia unuia care spunea : „Să ne ferim de politica comunistă, care e cea mai rea politică şi contra căreia noi trebuie să lucrăm, nici de cum să luăm parte la ea" [24].

Deci, o serie de predicatori, între care unii cu mare influenţă în rîndul credincioşilor, caută să dea un fundament antistatal şi anticomunist activităţii pentcostalilor dezidenţi. Şi într-adevăr, aticomunismul şi carac-

19) Arhiva C.SS. F.O. dosar 147 869 vol. 1, f. 111 şi dos. nr. 885 nenumerotat
20) Arhiva C.S.S., F.O. dos. 139 182, vol. 2 f. 268.
21) Ibidem, f. 54.
22) Ibidem, f. 234.
23) Ibidem, f. 206.
24) Ibidem. f. 199.

terul antistatal cultivate pe fanatismul unor membri ai acestei secte reprezintă pericol pentru securitatea statului.

Acestea sînt motivele care au determinat ca activitatea penticostal-dezidenților să constituie obiect al preocupărilor aparatului de securitate.

În activitatea acestei secte s-a constatat că propaganda mistică este în mod frecvent îmbinată cu cea anticomunistă și antistatală. „Comunismul este o lucrare diavolească, propovăduie V.G., domnul Hristos o va nimici", [25]. iar V.M. susține „că pe baza descoperirilor sale este lucru sigur că pînă în 1972 nu va mai fi nici urmă de comunism, care se va prăbuși în urma războiului mondial ce va avea loc curînd" [26].

Toate acestea duc la abaterea și sustragerea cetățenilor căzuți sub influența acestei credințe de la participarea în mod normal la viața economică, politică și culturală a țării și uneori urmăresc dirijarea lor spre acțiuni ostile patriei socialiste. Cei ce participă la viața socială sînt „anatemizați", afirmîndu-se despre ei amenințător că „se dau de partea satanei și vor fi curînd nimiciți, odată cu statul și cu oamenii satanei care conduc statul" [27].

Anticomunismul activității acestei secte își are cauza principală, după părerea noastră, în faptul că în cadrul sectei și-au găsit loc unele dintre cele mai reacționare și periculoase elemente : foști legionari, trădători ai clasei muncitoare, diferiți aventurieri politici și escroci. În unele locuri aceste elemente au reușit să acapareze conducerea grupărilor de penticostali dezidenți. Într-adevăr, multe dintre grupările cunoscute aveau în frunte astfel de elemente sau persoanele din conducere erau înconjurate de ele. De pildă, în 1954 a fost depistată o astfel de grupare în București condusă de Z.T., fost colonel în armata burgheză, fapt pentru care este condamnat. Ieșit din detenție, el reactivizează această grupare, dar în anul 1962 este judecat și condamnat pentru a doua oară. Cu acest prilej s-a constatat că era ajutat de T.G. fost căpitan scos din armată în 1945.

În această privință, deosebit de abili s-au dovedit foștii legionari, care au reușit să pătrundă în conducerea unor grupări sectante, imprimînd un caracter dușmănos deosebit de înverșunat activității acestora. De pildă, în 1960 și în 1961 au fost destrămate două grupări din fosta Regiune Suceava, una din comuna Arbore, condusă de fostul legionar J.V. sprijinit de alți trei și alta în comuna Salcia în frunte cu fostul legionar B.I. [28].

Și în prezent — 1970 — s-a constatat încercări ale unor elemente de acest fel de a-și relua activitatea. Printre acestea figurează N.I., inginer agronom pensionar, fost legionar, demascat în 1966 pentru activitate sectantă clandestină, care în 1969, deși avea domiciliu în București, a trecut la reorganizarea grupării penticostal-dezidente din comuna Zorile-

---

[25]) I b i d e m, f. 211.
[26]) I b i d e m, f. 17.
[27]) Arhiva C.S.S., dosar problemă nr. 885, nenumerotat.
[28]) Arhiva C.S.S., dosar problemă 885, nenumerotat.

Costești, la care a antrenat încă trei legionari ; de asemenea a fost avertizat A.I. din comuna Gura Foii-județul Dîmbovița, membru al fostului P.N.Ț., pentru activitate pe linia aceleiași secte [29].

Pentru profilul moral și politic al elementelor care și-au găsit cîmp de acțiune în cadrul sectei penticostali-dezidenți considerăm semnificativ și concluziv cazul pastorului protestant W.R. Devenit agent, al fostei Siguranțe burgheze, în rîndurile mișcării comuniste căreia i-a provocat mult rău în timpul ilegalității, W.R. după 23 August 1944 a fost condamnat la 25 ani închisoare pentru activitate intensă împotriva clasei muncitoare. După eliberarea din detenție, avînd vechi state în serviciile Siguranței, cu sprijinul material și moral al penticostal-dezidenților, a reînceput să-și folosească experiența cîștigată pentru activizarea și unirea reziduurilor sociale, a tuturor nemulțumiților din rîndul cultelor și sectelor, apelînd în acest scop și la foștii legionari. Sub masca creerii unei noi comunități religioase intitulată „Biserica unitară", urmărea în fond realizarea unei „rezistențe organizate împotriva regimului socialist" [30]. În scopul amintit, a desfășurat o activitate intensă, polarizînd în jurul său elemente dușmănoase din București și din provincie și reușind să-și creeze legături cu o serie de emisari din străinătate. Concomitent cu activitatea de propagandă dușmănoasă și de organizare a așa-zisei Biserici unite a întreprins acțiuni de culegere și transmitere de informații peste hotare [31].

Prin urmare, unele dintre faptele și acțiunile întîlnite în cadrul sectei penticostal-dezidente întrunesc trăsăturile infracțiunii contra securității statului. Cele mai multe dintre acestea se încadrează la infracțiunea de propagandă contra orînduirii socialiste, iar unele pot lua forma de trădare prin transmiterea de secrete.

Propaganda anticomunistă practicată de unele elemente în cadrul sectei penticostal-dezidente îmbracă forme specifice și se duce în cîteva direcții, convergînd însă spre acelaș scop : denigrarea orîndurii socialiste din țara noastră, determinarea unei atitudini ostile a credincioșilor față de orînduirea socialistă.

Un leit motiv al acestei propagande îl constituie așa-zisa lipsă de libertate a credinței în țara noastră. Pentru a sădi ostilitate în rîndul credincioșilor față de partidul comunist și politica sa, elemente înrăite și rău intenționate dintre sectanți prezintă în mod denaturat politica statului nostru. Astfel, măsurile întreprinse pentru înlăturarea practicilor antisociale și antiumane din activitatea unor culte și secte, pentru curmarea acțiunilor antistatale ce mai au loc sub masca religiei, sau de interzicere prin lege a acelor secte ale căror conduceri fie că au refuzat să prezinte statutele spre aprobare la Departamentul Cultelor, fie că le-au prezentat dar conțineau dogme și principii de funcționare potrivnice legilor și intereselor statului, aceste măsuri sînt intrepretate de elementele

---

[29]) I b i d e m.
[30]) Arhiva C.S.S., F.O., dosar nr. 139 182 vol. 2 f. 306.
[31]) I b i d e m, f. 308.

religioase de către stat". La această amintite ca „netolerare a credinței propagandă incită și participă cu precădere acele elemente din sectă care, din diferite motive (politică legionară, crime, furturi, violuri, etc.), au suferit condamnări sau au fost anchetate de organele de stat. Indiferent de motive, aceste elemente susțin că au fost condamnate „pentru credință religioasă". În predicile pe care le țin în fața credincioșilor strecoară episoade despre viața din detenție, urmărind să atragă admirația auditoriului pentru „martirajul" lor și totodată să trezească sentimente de ură față de statul socialist, de organele sale care, chipurile, i-ar prescuta pe credincioși. De exemplu, la o adunare, sectantul G.G. afirma că a fost chemat la securitate unde „a fost pus la curent electric, ca să se lase de credință și să spună pe frații cu care face lucrarea". În contiunare, acesta susține următoarele : „căzînd în genuchi, m-am rugat și atunci a trăznit o dată puternic. Toți securiștii au căzut în genuchi, iar colonelul a spus că el vede că Dumnezeu este de partea mea, rugîndu-mă să plec de acolo"[33]. Iată o mostră din modalitățile folosite de aceste elemente pentru manevrarea credincioșilor în scopuri dușmănoase !

Printr-o interpretare mistică, în stil propriu, a evenimentelor politice, unii predicatori penticostali dezidenți încearcă să semene în rîndul credincioșilor ideea și sentimentul „pieirii iminente" a orînduirii noastre socialiste, a comunismului.

În legătură cu divergențele apărute în rîndurile mișcării comuniste și muncitorești internaționale, unul dintre sectanți afirma „Dumnezeu, ca să încurce planurile vrăjmașilor credinței, a provocat cearta dintre comuniști, care vor ajunge cît de curînd la război, în urma căruia se va prăbuși comunismul și noi vom sta și vom rîde văzînd cum comuniștii se extermină reciproc la picioarele noastre"[33].

În practica acestei secte este întîlnită și metoda interpretării politice dușmănoase a unor precepte biblice. De pildă, Z.T., pornind de la niște texte biblice în care se vorbește despre producerea unor cataclisme și despre luptele unor cai, trage concluzia inevitabilității unui al treilea război mondial, a pieirii socialismului și instaurării „comunismului creștin"[34].

Dușmănia față de popor și lipsa de patriotism a unora dintre aceștia se exteriorizează și prin atitudinea pe care o adoptă față de aniversarea unor evenimente de însemnătate istorică pentru națiunea română. În acest sens este ilustrativă următoarea afirmație a unuia dintre sectanți despre sărbătorirea zilei de 23 August : „auzi cum și-a organizat satana demonstrația, dar nu-i nimic ! Cînd se vor pomeni cu atomica pe ei, să vedem le mai arde de demonstrație ?"[35].

Datorită faptului că în această sectă au pătruns elemente cu antecedente politice sau penale, deci care au mai dat de lucru organelor de stat,

---

32) I b i d e m, f. 255.
33) Arhiva C.S.S., F.O. dos. 139 182, vol. 2 f. 18.
34) Arhiva C.S.S., F.A. nr. 25 104, vol. 1 f. 30.
35) Arhiva C.S.S., F.O. dos. 139 182, vol. 2 f. 30.

s-a constatat că în unele locuri în rîndurile credincioșilor se încearcă provocarea sentimentului de ură împotriva acestor organe, prin propagarea, de pildă, a unor idei de genul următor : „vrăjmașii bisericii vor fi nimiciți, biruința este aproape, se vor prăbuși cei ce ne urmăresc"[36].

Caracterul dușmănos al propagandei penticostalilor-dezidenți este evident și atunci cînd aceasta este destinată prozelitismului dîndu-se acestei acțiuni o orientare anticomunistă. De pildă, sectantul C.C., din comunitatea Miulești-orașul București, în acest sens, susținea că „prin toate mijloacele trebuie să atragem cît mai mulți adepți în sectă, fiindcă numai așa comuniștii vor fi forțați să bată în retragere și să dea mai mare libertate credincioșilor"[37].

Continuînd să reproșeze omenirii diferite „carențe morale", să o prezinte în culori sumbre și să-i „prezică" pieirea iminentă deoarece „din îndemnul lui satana, oamenii au început să tăgăduiască pe Dumnezeu", predicatorii penticostali-dezidenți îi îndeamnă în același timp pe sectanți „să nu piardă timpul, ci fiecare să caute să atragă cît mai mulți credincioși, fiindcă numai așa biserica lui Dumnezeu va ieși biruitoare"[38].

Folosind limbajul religios presărat cu expresii legionare, mistificînd realitatea și promițînd „răsplata cerească", elementele dușmănoase, încurajează pe credincioși, îndemnîndu-i la rezistență și activitate neînfricată. În acest sens, unul dintre ele propăvăduie că : „Diavolul va azvîrli în temniță pe unii credincioși pentru a-i face să se lepede de credință. Dar să nu vă fie frică, ci să vă continuați activitatea... să fiți gata la orice suferință, fiindcă pînă la urmă Dumnezeu vă va face biruitori"[39].

De reținut că unii sectanți tineri, încorporați pentru satisfacerea serviciului militar, au reușit să ia legătura cu comunitățile penticostal-dezidente din localitățile respective și să continuie participarea la practicile sectante, dovedindu-se totodată propagatori ferventi ai credinței lor, adaptînd propaganda la specificul vieții militare. Astfel, O.V., militar în termen într-o unitate din Craiova, afirmă că „ofițerii sînt năpîrci, vipere, slujitori ai întunericului acestui veac", îndemnînd pe un alt ostaș „să nu asculte de ofițeri, fiindcă ei fac ce le spune satana"[40].

Acest caz și altele de acest gen arată, după părerea noastră, că prezența unor astfel de elemente fanatice în unitățile militare constituie un pericol potențial pentru securitatea statului, ce poate deveni oricînd real, deoarece ele, fiind pretabile la orice fel de fapte, pot fi folosite de alte elemente dușmănoase interesate. Sub masca sprijinirii „lucrării domnului" aceste elemente, prezente nu numai în unități militare, ci și în alte obiective importante, sînt susceptibile, de exemplu, la exploatarea în orb de către agenții serviciilor de spionaj străine pentru culegerea de informații sau organizarea altor acțiuni antistatale.

---

36) I b i d e m, f. 58.
37) I b i d e m, f. 28.
38) I b i d e m, f. 58.
39) I b i d e m, f. 21, 22.
40) I b i d e m, f. 58.

În această privință sînt edificatoare acțiunile întreprinse de pastorul W.R., în anii 1964—1965. Acesta, în scopul informării Occidentului, după cum afirma el însuși, a dat sarcini unor credincioși de sub influența sa — cadre din diferite localități, cît și unor curieri care se deplasau prin țară — pentru culegerea de informații privind: starea de spirit a populației din mediul rural, dacă securitatea urmărește cetețenii străini și identificarea ofițerilor care se ocupă cu această treabă, dacă toți deținuții politici au fost eliberați și repuși în drepturi, etc. [41].

Transmiterea în străinătate de informații calomnioase despre țara noastră s-a mai constatat și în alte cazuri. De exemplu ancheta lui Z.T. a scos la iveală că în gruparea acestuia, astfel de informații erau traduse în limbile engleză, franceză și germană și trimise legațiilor unor state capitaliste din București pentru a fi radiodifuzate din străinătate [42], sau alți sectanți au contacte cu diferiți emisari străini care vin în țară, de la care primesc literatură religioasă și cărora le pot furniza informații, așa cum s-au petrecut lucrurile în anii 1968—1969 cu penticostalii-dezidenți A.I. din Sibiu, V.A. din Arad, P.I. din București și G.G. din Suceava [43].

În legătură cu toate acestea, concluziile se desprind de la sine fără a fi nevoie să le mai formulăm.

IV. Forme și metode ale activității clandestine a penticostal-dezidenților.

Dominanta formelor și metodelor de activitate a penticostalilor-dezidenți o constituie escamotajul, determinat pe de o parte de caracterul retrograd și reprobabil al unor practici ale sectei care-i face pe autorii lor să acționeze subteran și ferit de văzul lumii, iar pe de altă parte de orientarea dușmănoasă statului socialist imprimată activității sectei ceea ce îi obligă pe sectanți să desfășoare „lucrarea domnului“ cît mai ascuns pentru ca faptele ostile să nu fie cunoscute de către organele de stat chemate să vegheze la respectarea normelor de drept ale societății noastre socialiste.

Metodele și formele de activitate clandestină reies atît din indicațiile date de sectanții care ocupă poziții mai înalte în ierarhia „duhovnicească“ cît și din acțiunile practice ale credincioșilor depistate de aparatul de securitate.

Preocupările pe această linie sînt îndreptate spre a **camufla locul de ținere a adunărilor în care se practică ritualurile de cult, acțiunile de prozeletism și legat de aceasta, propaganda dusă în rîndul persoanelor din afara sectei, legăturile între comunitățile sectante și contactele cu diferiți emisari sectanți din străinătate.** De asemenea, sînt unii indici că se face pregătirea crediciosilor cu privire la comportarea pe care să o aibă în cazul că ar fi anchetați în legătură cu activitatea clandestină.

41) Ibidem, f.f. 306, 307.
42) Arhiva C.S.S. F.A. dos. nr. 25104 vol. 1, f. 24.
43) Arhiva C.S.S. dosar problemă nr. 885, nenumerotat.

De regulă, adunările penticostalilor-dezidenți de practicare a cultului se țin în casele anumitor sectanți cu preocuparea ca intrarea și ieșirea persoanelor în cauză să se petreacă fără să trezească suspiciuni și bănuieli organelor de stat. În același scop, predicatorii atrag atenția credincioșilor să nu discute cu alte persoane despre întrunirile la care participă, iar atunci cînd merg la acestea să nu vină în grup ci cîte unul pentru a nu fi văzuți de cineva [44].

De asemenea, pentru a-și masca acțiunile, penticostalii-dezidenți sînt îndrumați să se înscrie de formă și în alte culte sau secte, sau li se spune, de pildă, „că se pot aduna și cu membrii sectei „Oastea Domnului“ [45]. Ca urmare a unor astfel de indicații și îndemnuri, unii sectanți procedează în consecință. De pildă C.I. se înscrie în comunitatea penticostalilor legali „Popa Nan“, iar A.P. a făcut cerere de reprimire în cultul evanghelic.

Penticostalii-dezidenți desfășoară o intensă activitate de prozelitism, acționînd sub deviza că trebuie atrasă „cît mai multă lume la lucrare“ [46]. Preluînd acest îndemn și difuzîndu-l, un predicator cerea credincioșilor ca „oriunde s-ar afla — acasă, în familie, pe șantiere — să ducă activitate pentru a atrage cît mai mulți membri“ [47]. Și într-adevăr, pentru cîștigarea de prozeliți, sînt folosite diverse prilejuri și împrejurări. Un sectant, determinat de îndrumările primite, afirma că el „nu are alt țel decît să meargă pe la toți cunoscuții și prietenii și să le arate ce-i așteaptă dacă nu se vor atașa de poporul lui Hristos, penticostal“ [48], iar un altul solicita ajutor în vederea îndeplinirii sarcinilor primite de „a atrage la sectă pe vecinii săi cît și pe muncitorii de la întreprinderile unde lucrează el și soția sa“ [49].

Penticostalul-dezident W.R. a organizat în spitalul în care era internat mai multe întîlniri cu bolnavi și cu personal medical, iar un grup de membri ai acestei secte, prezenți la o nuntă, a încercat „convertirea colectivă“ a nuntașilor la credința penticostal-dezidentă, susținînd că „celelalte credințe, mai ales cea ortodoxă, îi duc pe oameni la pierzanie sigură“ [50].

Pentru atragerea de aderenți, penticostalii-dezidenți folosesc diverse mijloace de ademenire — acordarea de ajutoare materiale, „asigurarea“ că vindecă pe cei bolnavi și chiar că „înviază morți“ etc. — profitînd în acest scop și de unele întîmplări tragice din viața oamenilor cum sînt îmbolnăvirile, decesele, condamnări și altele. Astfel, B.W. a dat unui sectant o sumă de bani spre a-i oferi unor „frați deținuți politici pentru a fi mai ușor atrași în sectă“ [51]). De asemenea,

44) Arhiva C.S.S. dosar nr. 49888 vol. 1 f. 127.
45) Ibidem dos. nr. 139182 vol. 2 f. 53
46) Ibidem f. 17.
47) Ibidem, f. 322.
48) Ibidem, f. 245.
49) Ibidem, f. 31.
50) Ibidem, f. 185.
51) Ibidem, f. 105.

un grup de sectanți din București, pentru a atrage o cetățeancă la credință, au început să o invite la adunările lor și să-i ofere cărți adecvate. În această perioadă, respectiva s-a îmbolnăvit și a trebuit să fie internată în spital. Vizitînd-o în spital și acasă „frații" și „surorile" din sectă s-au străduit s-o convingă că însănătoșirea ei „s-a datorat faptului" că ei au postit și s-au rugat fierbinte pentru ea [52]). În satul Roșcani de pe lîngă Hunedoara, sectanții au organizat „binecuvîntarea" unui copil bolnav de epilepsie, unde au adunat credincioși și necredincioși din comunele învecinate. Ei au prezentat lucrurile în așa fel cum că „vindecarea copilului s-ar datora faptului că este penticostal" [53]).

Într-un alt caz, penticostalii nu au permis timp de mai multe zile înmormîntarea unui cetățean decedat, susținînd că ei îl vor învia. Pînă la urmă a trebuit să intervină organele de stat pentru a pune capăt acestei situații, deoarece cadavrul intrase în descompunere și crea pericol pentru sănătatea publică.

Privitor la activitatea de prozelitism, subliniem că penticostalii-dezidenți se preocupă de atragerea în sectă a anumitor categorii de persoane care să-i ridice prestigiul. De pildă, B.W. a cerut credincioșilor să aibă în vedere în acest scop „mai ales personalități marcante, care să poată avea influență reală asupra poporului" [54]). În legătură și cu aceasta dar și cu modalitatea de ducere a propagandei, relatăm un caz petrecut în Arad. Profesoara de științe naturale de la o școală tehnică a afirmat că ea „pentru a atrage profesori și elevi la lucrarea domnului" se folosește de cărțile marxiste pe care însă le prezintă trunchiat și cu adausuri, încît rezultă cu totul altceva decît ceea ce a fost în intenția autorilor" [55]).

Se constată la penticostalii-dezidenți o neslăbită preocupare pentru menținerea credincioșilor sub presiune spirituală. Una dintre metodele folosite în acest scop, cît și pentru atragerea de aderenți, este circulația intensă a unor predicatori prin diferite localități din țară. Astfel în 1965, într-un interval de circa 2 luni, situația acestor vizite, în măsura cunoașterii ei de către aparatul de securitate, era următoarea : C.I. din București era pe ruta : Botoșani, Petroșani, Sibiu ; N.S. din Craiova și fiul său, împreună cu A.V. din Codlea, veniseră la București, de unde primii doi au plecat în comuna Mărăcineni de lîngă Pitești și în alte comune învecinate ; V.G. din București și-a trimis soția cu o „misiune" la Reșița ; C.V. din Vicovul de Jos a fost la București pentru instrucțiuni ; V.S. din București împreună cu familia a plecat la Brașov, urmînd să se deplaseze apoi la Mediaș și Baia Mare ; F.M. va vizita Sibiul și Craiova [56]).

---

[52]) Arhiva C.SS. dos. nr. 147869 f. 126.
[53]) Arhiva C.S.S. dosar problemă nr. 885 nenumerotat.
[54]) Arhiva C.S.S. F.O. dos. nr. 139182 vol. 2 f. 104
[55]) I b i d e m f. 16.
[56]) Arhiva C.S.S. F.O. dos. nr. 139182 vol. 2 f.f. 31, 32, 33.

Practicarea acestui sistem de legături este confirmată și de cele raportate de unele inspectorate județene de securitate în acest an. Într-o notă a I.S.J. Arad sînt relatate întîlnirile dintre sectanții V.A. din Arad, A.I. din Sibiu, P.I. din București și G.G. din Suceava, iar în alta, I.S.J. Suceava arată că sectanții C.O. și soția sa, din localitatea Schela-Galați, s-au deplasat prin țară timp de 3 săptămîni, lăsînd fără îngrijire pe cei șapte copii ai lor [57]).

S-a observat că pentru menținerea legăturilor dintre ei, membrii sectei se folosesc uneori și de „curieri" care transmit diverse instrucțiuni. De asemenea, profită de unele profesii care le oferă posibilitatea să intermedieze contacte între credincioși. Așa de exemplu, penticostalul S.C., contabil șef al stațiunii Sîngiorz-Băi, prevalîndu-se de funcția sa, facilita întîlniri ale predicatorilor dezidenți din diferite județe sub acoperirea tratamentului medical [58]).

Cei care fac deplasări în alte localități sînt instruiți să țină minte pe de rost adresele „fraților" pe care îi vor vizita și să nu păstreze niciun fel de scrisuri sau adrese.

De asemenea, penticostalii-dezidenți sînt preocupați să stabilească legături cu semenii lor din alte țări, pe care caută să le realizeze prin intermediul poștei, al turismului sau al oficiilor diplomatice ale unor țări capitaliste. Sînt cunoscuți mai mulți emisari străini care au intrat în contact cu unii predicatori sau cu diferiți credincioși penticostali dezidenți. Aceste contacte aveau ca scop procurarea de literatură religioasă, transmiterea în străinătate a unor informații calomnioase despre situația din România și într-o anumită perioadă, realizarea unui centru mondial al acestei secte.

În preocupările penticostalilor-dezidenți de conspirare a acțiunilor lor retrograde și ostile s-au întîlnit și unele aspecte mai deosebite, asupra cărora dorim să ne oprim și să le subliniem. De pildă, credincioșilor li se dau sfaturi, indicații asupra felului „cum să se ferească de oamenii securității", precum și asupra modului de comportare în cazul descoperirii sau anchetării lor de către organele de stat. Menționăm că această pregătire este făcută de unele elemente care posedă o anumită experiență în această direcție — foști agenți ai siguranței — ex. W.R., foști polițiști, legionari, etc. Totodată ni se pare grav faptul că în acest scop s-a făcut uz de cunoștințele unui fost ofițer de securitate. De pildă sectantul N.S., afirmă că are coleg la locul de muncă un fost căpitan de securitate, pe care-l „trage de limbă" pentru a afla metodele securității. A și reușit să afle cum procedează securitatea pentru a recruta informatori și de aceea îi sfătuiește pe ceilalți credincioși „să nu accepte să devină informatori întrucît securitatea nu le poate face nimic dacă refuză" [59]).

---

[57]) Arhiva C.S.S. dosar problemă nr. 885 nenumerotat.
[58]) I b i d e m.
[59]) Arhiva C.S.S. — F.O. dos. nr. 139182 f. 27.

Credincioșii sînt instruiți să nu mărturisească nimic despre activitatea sectantă, în cazul că vor fi chemați de autorități „să reziste la orice încercări, oricît de grele ar fi, pentru că Dumnezeu îi va răsplăti". Totodată li se mai spune că „cei anchetați pot să-și ia angajamentul că nu vor mai activa, dacă li se cere să dea și declarații că renunță la activitate, iar ei să continuie a activa mai departe"[60]).

Iată deci, că în rîndul acestei secte se întîlnesc elemente la care fanatismul se îmbină cu anumite cunoștințe în domeniul conspirării activității precum și cu multă perfidie, ceea ce face ca periculozitatea acțiunilor organizate de ele să crească.

Pentru a nu se crea o imagine deformată asupra acestei secte, în sensul supraestimării forței și gradului său de periculozitate, și a fixa cît mai exact coordonatele — cantitate — calitate — ale acesteia, precizăm că fenomenele prezentate și analizate — fapte, acțiuni, idei, metode — au răspîndire și frecvență diferite. Chiar dacă prezența unora este singulară (de exemplu: „tragerea de limbă" a fostului căpitan de securitate), le-am prezentat avînd în vedere valoarea lor euristică și instructiv-educativă.

*
* *

Organele de securitate, prin activitatea desfășurată, prin întreprinderea de măsuri diferențiate — compromitere, recrutare, destrămare, demascare, avertizare, trimitere în justiție — au reușit să prevină, să descopere și să lichideze acțiunile dușmănoase ale elementelor fanatice sau ostile, să determine pe unii dezidenți să renunțe la practicile retrograde socialmente dăunătoare, să limiteze influența acestei secte în rîndul altor cetățeni.

Cu toate acestea, din cele cunoscute, precum și din măsurile luate de organele de securitate în ultimii ani, rezultă că în rîndurile penticostal-dezidenților este prezentă preocuparea pentru a-și continua activitatea clandestină și pentru a atrage la credință noi aderenți, îndeosebi tineri.

Ilustrative în acest sens sînt unele evenimente petrecute în anul 1970. De pildă au fost prinși în flagrant, în momentul ținerii adunărilor clandestine, sectanții din localitățile: Tăuteu-județul Bihor, Poenarii Burchii-județul Prahova și cei dintr-o comună din județul Buzău.

Pentru preocuparea de atragere în sectă a tinerilor este semnificativ faptul că dintre cele 59 de persoane prezente la adunarea din Tăuteu marea majoritate erau tineri, cît și încercarea sectanților de a-și propaga ideile în rîndul unor elevi și studenți din orașul Iași. În același scop A.I., de care, am mai vorbit, acorda o atenție deosebită copiilor pe care se străduia să-i convingă și să-i atragă la credință, prin

[60]) Ibidem, f.f. 24, 25.

descrierea în culori înfricoșetoare a chinurilor „iadului" care îi așteaptă pe cei ce nu împărtășesc credința penticostal-dezidentă.

De asemenea, unele materiale recente de care dispune aparatul de securitate arată că este prezentă în activitatea penticostal-dezidenților preocuparea pentru stringerea legăturilor între grupările sectante existente în diferite localități din țară, cît și pentru realizarea de contacte cu misionarii din alte țări.

Din cele relatate pe parcursul prezentului studiu, se desprinde actualitatea aprecierii privind reactivizarea pe linie penticostal-dezidentă a unor elemente cu antecedente politice și penale.

Considerăm că faptele și evenimentele cunoscute de aparatul de securitate și în bună măsură analizate în studiul de față, sînt suficient de concludente pentru ca ofițerii noștri care se ocupă cu această problemă să observe că realitatea însăși obligă la eforturi, iscusință și perseverență în folosirea întregii game a metodelor muncii de securitate în vederea cunoașterii în mod cît mai cuprinzător și mai complet a fenomenului sectant în genere și a celui penticostal-dezident îndeosebi, în toate manifestările lui, cu scopul de a-l stăpîni, a-i reduce periculozitatea și a-l face inofensiv pentru securitatea statului.

Unele considerațiuni pe marginea înțelegerii încheiate în decembrie 1945 între conducerea M. A. I. și rămășițele gărzii de fier

Maior GELU URECHE
Cercetător științific

Faptul că dintre elementele care se manifestă dușmănos față de orînduirea noastră socialistă cele mai active sînt legionarii, îndeosebi cei care au deținut funcții de conducere, precum și elementele care au făcut parte din alte organizații fasciste, este o realitate incontestabilă, confirmată zi de zi în practica organelor noastre.

Ponderea dominantă a legionarilor în baza de lucru, persistența și gradul ridicat de periculozitate al acțiunilor lor dușmănoase, fac ca întregul aparat de securitate să studieze și să privească cu atenție fenomenul legionar, în întreaga lui evoluție și în toate momentele sale principale, de la apariție și pînă azi.

Tema care face obiectul acestei lucrări a mai fost abordată pînă acum, în parte, și de alte cadre ale aparatului nostru. [1]) Autorul comunicării de față își propune să prezinte unele aspecte ale acestei probleme, mai puțin cunoscute, și în deosebi, să încerce să analizeze cauzele care au determinat organele de ordine și informații să comită un asemenea pas și consecințele sale pentru activitatea acestora.

---

[1]) Gl. mr. Budișteanu Nicolae a prezentat la sesiunea de comunicări și referate cu tema „Caracterul antinațional și antipopular al organizației legionare din România", organizată de C.S.S., lucrarea intitulată : „Despre așa-zisa înțelegere a legionarilor în condițiile imediate după 23 August 1944" (vezi Biblioteca C.S.S., volumul : „Lucrările sesiunii de comunicări și referate ...", p.p. 197—204). Lt. col. Fătu Mihai consacră acestei probleme un capitol special în articolul ; „Legionarii față în față cu revoluția populară" (vezi „Studii și documente", vol. 2, p.p. 217—222). Unele referiri și aprecieri pe marginea aceleiași probleme a făcut și mr. Brestoiu Horia în materialul său intitulat ; „Cu privire la organizarea activității de căutare a informațiilor în cadrul vechiului aparat de stat". (vezi „Studii și documente", vol. 6, p. 75).

I. ACCENTUAREA CARACTERULUI TERORIST ȘI TRĂDĂTOR AL RESTURILOR ORGANIZAȚIEI LEGIONARE DUPĂ 23 AUGUST 1944.

În împrejurările create de actul de la 23 August 1944, în condițiile în care Germania hitleristă, inspiratoarea și frecventa susținătoare morală și materială a organizației legionare, azilul căpeteniilor sale, se apropia cu pași repezi de înfrîngere, resturile organizației, bandă de trădători și asasini, nu dezarmează și nu renunță la activitatea lor nefastă. O parte, în frunte cu H. Comaniciu, trec în P.N.Ț.—Maniu, mulți legionari și în deosebi căpeteniile, elementele fanatice, se retrag cu trupele hitleriste și hortyste.

În timp ce masele populare conduse de P.C.R., sprijineau, într-un efort general și cu mult entuziasm, războiul antihitlerist, defascizarea aparatului de stat și a vieții publice, activitatea de refacere a economiei naționale, în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale tuturor oamenilor muncii și realizării progresului social, organizația legionară se manifestă încă odată, și în aceste împrejurări, ca o organizație politică profund antinațională, trădătoare. Constituirea guvernului fantomă de la Viena în frunte cu Horia Sima și a așa zisei armate de eliberare națională (A.E.N.), la care se adaugă echipele trimise și parașutate în țară, cu misiunea de a pune la cale diversiuni și acte de teroare, subminarea spatelui frontului sovieto-român, au conturat și mai clar, au desăvîrșit, putem spune, tot ceea ce au făcut legionarii pînă atunci pe linia trădării intereselor naționale ale României. [2])

N. Petrașcu a avut un rol activ în reorganizarea și reactivizarea mișcării legionare, în inițierea unor asemenea acțiuni.

La începutul lunii septembrie un lot de 50 legionari, împărțit în trei grupe, unul fiind condus de Petrașcu, primesc instrucțiuni de la Horia Sima de a lua legătura cu centrele legionare din Ardealul încă sub ocupație hitleristă, pentru a constata la fața locului situația lor și a le mobiliza la realizarea intențiilor lor criminale.

În aceleași scopuri, în octombrie 1944, Petrașcu îi dă instrucțiuni lui Sadovanu, reprezentantul legionarilor din țară, cu care se întîlnește în Ungaria, să reorganizeze mișcarea legionară ; să recruteze elementele necesare legăturilor și acțiunilor viitoarelor centre de rezistență ; să culeagă informații cu caracter militar, politic și social, care să fie trimise în Germania etc. [3]) Tot în octombrie este trimisă în țară o echipă „sondă" condusă de legionarul Bogdan Ion, cu sarcina de a afla și raporta „coman-

---

[2]) Gl. mr. Cosma Neagu, în lucrarea : „Legionarii în slujba serviciilor de spionaj străine", prezentată la aceeași sesiune definește acest moment din activitatea lor, în mod întemeiat, ca „un moment crucial, în care, pentru prima dată în existența ei, organizația legionară era obligată să apară fără mască, în adevărata ei înfățișare : ca o creație a spionajului german, exponentă a unor interese străine, antinațională și antipatriotică" (vezi Biblioteca C.S.S., vol „Lucrările sesiunii ...", p.p. 207—208).

[3]) Arhiva C.S.S., F.D., dosar neinventariat, f. 260.

damentului" starea de spirit din ţară şi situaţia organizaţiei legionare. [4])

Pentru ridicarea calificării lor profesionale de trădători şi asasini, la Buchanwald sînt puse bazele unei şcoli speciale pentru instruirea elementelor legionare, condusă de lt. col Skorzeny [5]). În noembrie 1944, mr. Toba Ion pune bazele unei alte şcoli de spionaj cu elemente recrutate din jalnica A.E.N. [6])

La începutul lunii decembrie 1944 au fost lansate primele echipe de paraşutişti legionari.

Fiecare echipă era formată din cîte 8 oameni, dotată cu aparate de radio-emise şi un bogat arsenal de arme [7]). În plus erau prevăzute cu hărţi, scheme şi fotografii pentru identificarea depozitelor de armament şi munițuni, îngropate de trupele hitleriste în diferite regiuni muntoase, înainte şi după 23 August 1944. [8])

La începutul lunii noiembrie 1944 sînt paraşutaţi şi N. Petraşcu, Nistor Chioreanu, Andreas Schmidt, fostul şef al Grupului Etnic German. [9])

Legionarii au fost cele mai active elemente în acţiunile subversive organizate de principalele forţe ale reacţiunii, P.N.Ţ.—Maniu şi P.N.L.—Brătianu, împotriva guvernului Groza. În activitatea „Mişcării Naţionale de Rezistenţă" (M.N.R.), creată spre sfîrşitul anului 1945, cu ştirea şi asentimentul regelui şi avînd ca şef militar pe generalul Aldea Aurel, şi pe I. Maniu ca conducător politic, legionarii au avut ponderea principală. Ea, a fost cu atît mai periculoasă, cu cît a avut tendinţa de a centraliza şi canaliza într-un singur torent toate mănuchiurile teroriste şi de rezistenţă existente pe teritoriul ţării şi în care legionarii deţineau majoritatea.

Prima acţiune a M.N.R. a fost manifestaţia şi provocările de la 8 noiembrie 1945, cînd legionarii şi-au arătat din nou chipul de terorişti şi asasini, de sugrumători ai libertăţii poporului. Bandele legionare au ieşit din nou în stradă, înarmate cu pistoale şi puşti, cu răngi de fier. Au fost atăcate sediile C.G.M., Ministerului de Interne şi ale altor instituţii publice, au fost maltrataţi cetăţeni paşnici, ziare democratice au fost arse, a curs din nou sînge muncitoresc, fiind răpuşi de gloanţe 8 muncitori. Crimele şi dezordinele comise cu ocazia provocărilor de la 8 noiembrie aminteau de zilele negre ale rebeliunii legionare din 21—23 ianuarie 1941. În aceeaşi idee, organele S.S.I., în nota raport întocmită pe marginea acestor evenimente, avînd în vedere masiva participare a legionarilor, conţinutul fascist al lozincilor sub care s-a manifestat, mijloacele violente folosite şi metodele specifice acestora, au apreciat că este vorba de o încercare de rebeliune intitulîndu-şi materialul: „Încercarea de rebeliune de la 8 noiembrie".

---

[4]) Biblioteca C.S.S., „Articole scrise de legionari în detenţie," vol. 2 p. 84.
[5]) Arhiva C.S.S., F. D., dosar neinventarat, f. 261.
[6]) I b i d, f. 262.
[7]) Fiecare echipă era dotată cu cîte 8 pistoale calibru 7,65 mm, cu 16 încărcătoare a cîte 50 cartuşe, 5—6 pistoale automate şi 16 grenade defensive, şi cantităţi importante de explosivi.

II. CONTRIBUŢIA ORGANELOR DE ORDINE ŞI INFORMAŢII LA LUPTA MASELOR ÎMPOTRIVA RESTURILOR ORGANIZAŢIEI LEGIONARE DUPĂ 6 MARTIE 1945.

P.C.R. detaşamentul de avantgardă al clasei muncitoare din ţara noastră, a mobilizat masele de oameni ai muncii şi toate forţele sociale interesate, imediat după răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, la lupta împotriva tuturor organizaţiilor fasciste şi cu precădere împotriva organizaţiei legionare, cea mai şovină şi mai teroristă dintre ele.

Un loc important în această luptă a revenit în mod firesc organelor de ordine şi informaţii, ca organe de stat specializate în acestă direcţie. Dar, măsuri de depistare şi anihilare hotărîtă a acţiunilor duşmănoase puse la cale de legionari, au fost întreprinse de aceste organe abia după 6 martie 1945. Schimbările petrecute în structura şi compoziţia socială a acestora, după această dată, caracterul lor de clasă nou, a produs un adevărat reviriment în atitudinea lor faţă de legionari. Era îndreptăţită temerea lui Petraşcu pe care a mărturisit-o mai tîrziu, în 1954 arătînd că: „După instaurarea guvernului la 6 martie 1945 am considerat situaţia legionară mult mai periclitată, înţelegînd prin aceasta că noul guvern prin organele lui de ordine, se va ocupa mai mult de problema legionară". [10])

Întradevăr, numai în cursul lunii martie 1945 au fost descoperite şi lichidate centrele de rezistenţă din munţii judeţului Prahova şi din oraşele Bucureşti, Ploieşti şi Braşov. Au fost arestaţi cu această ocazie 66 legionari şi 34 germani din care 19 membri ai organizaţiilor paramilitare hitleriste din România, şi au fost descoperite 7 depozite de armament. [11])

În lunile aprilie, mai în regiunile Sibiu, Vatra-Dornei sînt descoperite şi anihilate alte echipe de legionari paraşutaţi şi terorişti. [12]) În august — septembrie în regiunile muntoase ale Bucovinei, este descoperit şi lichidat un masiv centru legionar terorist care se contopise cu resturile formaţiunilor banderiste, sub conducerea legionarului paraşutat Ovidiu Găină. [13]) La sfîrşitul lunii septembrie şi începutul celei următoare, au fost identificate în regiunea Cluj — Bistriţa şi în regiunea Sibiu alte 2 centre terorist legionare. În apropiere de Căpîlna jud. Alba şi înălţimea Căpela de lîngă Rm. Vîlcea au fost descoperite depozite de muniţii. [14]) Numai în unul din ele au fost găsite 296 grenade, 46 kgr. explosivi etc. [15])

În cadrul organelor de ordine şi informaţii, aşa cum rezultă din exemplele citate mai sus, exista în general o atitudine hotărîtă de luptă

---

[8]) Arhiva C.S.S., F.D. dosar neinventariat, f. 261.
[9]) I b i d., f. 260.
[10]) Arhiva C.S.S., F.O., dosar 40.009, vol. 40, f. 3.
[11]) I b i d., F.D., dosar neinventariat, f. 263.
[12]) I b i d., f. 265.
[13]) I b i d., f. 266.
[14]) I b i d., f. 267.
[15]) I b i d., f. 267—268.

împotriva legionarilor. Preocuparea acestor organe și greutatea pe care o prezenta pentru ele problema legionară rezultă și din alte aspecte ale activității lor. Așa de pildă, Inspectoratul General al Jandarmeriei, într-un raport adresat Ministerului Afacerilor Interne cerea, în mai 1945, în legătură cu ordinul care impunea ca toți subofițerii de jandarmi să aibă un stagiu de 5 luni de front, aprobarea să trimită numai subofițeri de rezervă și activi „din cei mai puțini necesari în zona interioară". Aceasta — motiva raportul — din necesitatea „de a menține permanent în comenzi la teritoriu cele mai încercate elemente ale jandarmeriei, **ca fiind cele mai indicate a urmării, paraliza și stăvili pornirile anarhice ale organizației** legionare" 16) (subl. ns.).

III. ÎNȚELEGEREA, A FOST UN ACT NECESAR ?

Înfrîngerea Germaniei hitleriste, loviturile serioase pe care resturile mișcării legionare le-au primit din partea maselor populare, precum și a organelor de ordine și informații, ca urmare a lichidării centrelor de rezistență create de legionarii parașutați, arestarea și internarea în lagăre a celor mai active cadre legionare, determină derută și deznădejde în organizația legionară. „Capitularea Germaniei, încetarea agitației legionare de la posturile de radio germane, căderea în mîinile autorităților a grupurilor de legionari parașutați — aprecia situația organizației legionare în împrejurările amintite, V. Biriș, una din căpeteniile acelei organizații — crează o situație foarte neprielnică pentru reorganizarea legiunii. Petrașcu, Chioreanu și ceilalți veniți de la Viena întîmpinînd peste tot rezistență. 17) Însăși N. Petrașcu recunoștea mai tîrziu, că în condițiile existente atunci, nu întrevedea posibilitatea „desfășurării unei activități legionare". 18)

Deruta și starea de confuzie în care s-a găsit organizația legionară, în împrejurările amintite, instrucțiunile pe care le-a primit de la Horia Sima, pe de altă parte, potrivit cărora „în cazul pierderii războiului de către Germania, toți legionarii se vor înapoia în țară căutînd a se pierde în masa poporului și intrînd în partidele de stînga se vor conforma ordinelor și directivelor acestora. ..."19), căruia legionarii i-au dat curs, au fost interpretate în mod greșit de către unele organe ale aparatului de ordine și informații, ca o renunțare sinceră și definitivă la poziția lor obstrucționistă față de regimul democrat popular. „Din primele investigații făcute în lumea legionarilor — se raporta în mod eronat Direcției Generale a Poliției de către unele cadre ale Corpului Detectivilor, în iulie 1945 — se poate spune că personalitatea lui Horia Sima este astăzi complect

16) I b i d., F.C., dosar 73, vol. 1, f. 80.
17) I b i d., F.O., dosar 65.093, vol. I, f. 343.
18) I b i d., dosar 40.009, vol. 40, f. 4.
19) La 30 august 1945 Dir. Pol. de Siguranță trimite în copie unităților subordonate o notă referitoare la un fragment dintr-o circulară a lui H. Sima ce a fost găsită la Viena, la 16.02.1945, pe biroul lui, adresată comandanților legionari, cu indicațiile citate. (vezi Arhiva C.S.S., F.O., dos. 40.512, vol. I, f,f, 408—409).

dispărută ca mit al conducerii mișcării. Legionarii cunoscuți fie în libertate, fie dispăruți sau internați, nu duc o activitate în cadrul doctrinei legionare, ci sînt într-o luptă pentru apărarea viitorului lor personal... 20) Despre influența lui Horia Sima în lumea legionară, în acea perioadă, N. Petrașcu, care cunștea mai bine situația, avea o cu totul altă părere. În legătură cu actele întreprinse de el acum, Petrașcu recunoaștea, și de aici rezulta existența unei serioase influențe a lui H. Sima în rîndurile rămășițelor organizației legionare, că dacă acesta nu ar fi fost de acord cu acțiunile întreprinse de el, inclusiv înțelegerea, era suficient „să trimită numai 100 de manifeste semnate de el și îmi dădea totul peste cap. 21)

În asemenea împrejurări, cînd în mod firesc s-ar fi impus continuarea și adîncirea activității organelor de ordine și informații împotriva acestora, pînă la completa lor lichidare, la 10 decembrie 1945 apare în presă, un comunicat al M.A.I. în care, printre altele, se anunța că se acordă un ultim termen pentru legalizarea situației lor la poliție, „tuturor celor ce au fost demobilizați, sau reîntorși din deportare, foștilor partizani ...foștilor legionari ...dacă se vor prezenta pînă în seara zilei de 31 decembrie 1945 ..." 22)

Un comunicat laconic, ce nu se angaja la nici un fel de explicații față de opinia publică, care a oficializat de fapt înțelegerea perfectată în toamna lui 1945 între conducerea M.A.I., pe de o parte, N. Petrașcu și alte căpetenii legionare, pe de altă parte.

Ordinul Direcției Poliției de Siguranță 33.232 S. din 10.12.1945, care reglementa aplicarea celor înscrise în comunicat, atrăgea atenția organelor în subordine că : „Toți acești legionari care se vor prezenta, după verificarea identității, vor fi lăsați liberi, pentru că numai în felul acesta vor vedea hotărîrea M.A.I. de a le crea condiții de viață legală și nici decum o cursă", iar pentru cei urmăriți de poliție, să li se pună în vedere că „au fost scoși de sub urmărirea polițienească" 23)

Tonul și manierea în care se atrăgea atenția organelor de poliție, recomandările insistente care se făceau acestora, arătau ce mare preț punea conducerea M.A.I. pe noua sa orientare față de legionari și pe urmările pe care le scontau după aplicarea acestui act. „Organele de poliție trebuie să inspire, prin modul de comportare — se preciza în aceleași instrucțiuni — încrederea deplină celor ce se prezenta pentru intrarea în legalitate. M.A.I. atrage atenția tuturor organelor de poliție asupra importanței acestui comunicat și arată că rezultatul lui depinde, în mare măsură, de felul cum acest ordin va fi aplicat". 24)

La realizarea acestei înțelegeri o anumită contribuție a avut-o, după opinia noastră, două chestiuni. În primul rînd, crearea unui anumit prece-

20) I b i d., f. 401.
21) I b i d., F.O., dosar 82627, vol. II, fila 116.
22) „Universul", nr. 283 din 10 decembrie 1945.
23) Arhiva C.S.S., F.O., dosar 40.009, vol. 17, f.f. 37—38.
24) I b i d., f. 38.

dent în practica organelor de ordine și informații față de legionari. Este vorba de folosirea de către S.S.I. a grupului de legionari în frunte cu Aldea și Andor, auto-intitulat „Comitet de refacere și acțiune politică". 25) Prin acest grup s-a urmărit de către S.S.I., dar fără rezultat, împiedecarea afluirii legionarilor spre partidele reacționare și antrenării lor la activitate potrivnică regimului democrat, în scopul antrenării lor la opera de refeacere economică a țării. În al doilea rînd, unele declarații ale Anei Pauker și ale lui Vasile Luca făcute în vara anului 1945 la adunări și manifestații populare, privind posibilitatea folosirii legionarilor la munca de refacere a țării. Acestea i-au sugerat posibilitatea realizării unei astfel de înțelegeri. N. Petrașcu declara mai tîrziu că discursurile din vara anului 1945 ale A. Pauker din care rezulta dorința acestora ca o parte din legionari să poată obține posibilitatea de a colabora la refacerea țării „am considerat-o — circulara pe care acesta o dă la 6 august 1945 — ca un răspuns la cele două discursuri pe care le-am considerat ca fiind îngăduitoare și pe o linie favorabilă legionarilor". 26)

Cu același ton, aproape cu aceleași cuvinte, ca și în cazul declarațiilor apărute anterior, aparținînd grupării legionare amintite, N. Petrașcu, în circulara amintită și pe care a adresat-o legionarilor „din lăuntrul și din afara închisorilor", căuta să amăgească guvernul Groza și să-l asigure, chipurile, de bunele intenții ale organizației legionare, că singura lor dorință este aceea de a se încadra în mod pașnic în opera de refacere a țării.

Diversiunea lui N. Petrașcu, ca și a mișcării legionare, demagogia și mai ales minciuna și sperjurul în activitatea acestora rezultă nu numai din conținutul demagogic al circularei și al altor manifeste elaborate și difuzate de legionari în această perioadă, ci și din faptul că din cele 10.000 exemplare ale circularei tipărite, chipurile pentru a-i îndemna pe legionari la o poziție de loialitate față de guvern, nici unul nu a fost difuzat în mediul legionar, ci în împrejurările în care siguranța, și numai ea, să intre în posesia lor „... n-am făcut-o să o citească legionarii" — declara Petrașcu în 1954 — „ne-am ocupat noi să ajungă sigur și repede" 27) (în mîinile siguranței — n.n.).

În condițiile în care se afla organizația legionară în acea perioadă, se pune în mod firesc întrebarea dacă se simțea nevoia realizării unui asemenea act, ce l-a determinat pe T. Georgescu și în general conducerea de atunci a M.A.I. să încheie cu legionarii o asemenea înțelegere și care au fost efectele ei ?.

Ca să înțelegem mobilurile care au determinat încheierea înțelegerii oficializate la 10 decembrie 1945, e bine să ne reamintim împrejurările istorice în care ea s-a înfăptuit, pentru a înțelege, totodată, în raport cu acestea, dacă și în ce măsură a fost sau nu un act necesar.

25) A editat cu sprijinul material al S.S.I. revista „Glasul românesc" cu subtitlu „Noua vestire", scris cu litere verzi, aluzie la „Buna vestire", fostă revistă legionară.

26) Arhiva C.S.S., F.O., dosar 40.009, vol. 40, f. 4.

27) Ibid., dosar 82.627, vol. 3, f. 207.

Intervalul de timp de la sfîrșitul lunii iulie și pînă la începutul lui decembrie, în care se studiază oportunitatea și consecințele realizării în practică a unei asemenea inițiative este tocmai perioada în care guvernul democratic consolidîndu-și pozițiile cu ajutorul maselor muncitoare, înfrînge numeroasele acțiuni de împotrivire ale P.N.Ț. — Maniu și P.N.L. — Brătianu împotriva guvernului Groza. Rînd pe rînd toate intențiile și acțiunile lor ostile sînt dejucate și anihilate. Sînt evitate cu abilitate provocările în care reacțiunea vroia să angajeze organele de ordine și informații pentru a arunca o lumină nefavorabilă asupra guvernului. Fără rezultatele scontate de reacțiune s-a soldat și acțiunea întreprinsă de rege împotriva guvernului Groza, la 21 august 1945, care manevrat de partidele „istorice" și de puterile occidentale, a încercat să demită guvernul democratic și să netezească reacțiunii drumul spre putere.

Din aceste confruntări guvernul Groza a ieșit și mai întărit, și mai consolidat, masele de oamenii ai muncii acordînu-i tot sprijinul și făcînd zid în jurul lui.

Organele de ordine și informații au exagerat și amplificat în mod nejustificat acțiunile dușmănoase întreprinse de reacțiune din a doua jumătate a lunii iulie 1945.

Această situație s-a reflectat în existența începînd de la mijlocul lunii august 1945, a unei adevărate stări de alarmă, repetăm nejustificată, care se face simțită și în materialele acestora.

În aceste condiții organele de ordine și informații au considerat că este necesar pentru a diminua virulența manifestărilor dușmănoase ale P.N.Ț. — Maniu și P.N.L. — Brătianu, considerați ca fiind dușmanul nr. 1, să îndepărteze pe legionari de aceste partide. Înțelegerea în discuție a fost justificată de către aceste organe ca fiind reclamată de necesitatea de a fărâmița forțele reacțiunii, lipsirea forțelor principale ale acestora de eventuali aliați și sprijin, în cazul de față de legionari, prin neutralizarea lor.

În mai 1948, T. Georgescu afirma, de unde rezultă o apreciere greșită a raportului de forțe, că unul din motivele care a determinat conducerea M.A.I. să încheie acea înțelegere a fost și faptul că: „s-a considerat că nu era potrivit să se ducă lupta împotriva tuturor dușmanilor deodată, deorece, desigur că i-am fi învins, am fi avut greutăți mai mari, lupta ar fi fost mai grea". 28)

Studiul S.S.I., întocmit la 23 august 1945 este o nouă dovadă a înțelegerii greșite a momentului politic respectiv și a unei orienări în consecință. Intitulat „Acțiunea pentru combaterea P.N.Ț.," la capitolul „Acțiunea contra grupului legionar din P.N.Ț.", după ce consemnează cu titlul constatativ că „cuvîntul de ordine general al legionarilor încadrați sau nu în P.N.Ț. a fost de la început și a rămas încă «colaborarea cu Maniu»", arăta că serviciul (politic din S.S.I. — n.n.) 29) a luat inițiativa „constituirii unei grupări legionare clandestine care a și început să acti-

28) Ibid., F.C., dosar 75, vol. 9, f. 2.

29) Este vorba de grupul lui Aldea, Alex. Constant, Andor etc.

veze cu scopul: de a impiedica afluirea legionarilor către partidele reacționare și în primul rînd către P.N.Ț.; de a canaliza elementele cinstite (sic) din mișcarea legionară spre o colaborare cu F.N.D.; de a despărții elementele moderate de cele teroriste, pentru ca servindu-se de ele să poată apoi izbi cu toată puterea în nucleul terorist, complet izolat".

În încheiere raporta că „acțiunea sa se află în plin progres fiind sprijinită cu materiale și fonduri de către noi".[30])

Ideea folosirii organizației legionare, în anumite limite și într-o manieră diferită celei realizată de conducerea M.A.I. nu i-a aparținut numai acesteia din urmă, ci ea s-a conturat, așa cum rezultă și din cele arătate, cum o să vedem într-o optică diferită, și în practica organelor S.S.I. Aceasta ne conduce la concluzia existenței și conturării în concepția tuturor organelor de ordine și informații a ideii îndepărtării elementelor legionare de partidele „istorice" și dacă se poate opuneri lor acestora, pentru a slăbi, în concepția lor, rezistența și puterea de împotrivire a maniștilor.

Organele de ordine și informații, și în primul rînd conducerea M.A.I., au ajuns la o asemenea soluție, credem, și călăuziți de ideea că între legionari și istorici erau contradicții pe care le puteau folosi împotriva acestora, slujindu-se de legionari. N. Petrașcu mărturisea unui informator de cameră, în 1954, cînd se afla din nou în anchetă, și împrejurările în care o face ne determină să-i dăm crezar, că în 1945, probabil după realizarea înțelegerii „mă cheamă și-mi spune (T. Georgescu — n.n.) să fac o circulară pe care să o difuzez clandestin în țară, în care să iau atitudine împotriva lui Maniu și Brătianu și să fac apel la legionari pentru a contribui la refacerea țării".[31])

Firește că Petrașcu n-a scris nici un rînd în manifestele sale împotriva lui Maniu și Brătianu. O mărturisește și el și stau mărturie manifestele pe care le-a elaborat. Mai mult, s-a declarat de acord să ceară legionarilor să se retragă din P.N.Ț. Nu însă din considerentele pe care le sugerau și le bănuiau reprezentanții M.A.I. — existența acelor contradicții, — ci, pentru că așa cum o mărturisește el însuși „legionarii nu-i aduc nici un serviciu (lui Maniu-n.n.) ci îl fac vulnerabil"[32]).

Alte motive pe care le invocă fosta conducere M.A.I. la încheierea acelei înțelegeri sînt:

— prezentarea în fața aparatului de stat a legionarilor care trăiau clandestin, veniți din Germania — sau din țară;
— predarea legionarilor care ar mai veni din străinătate;
— informarea organelor de stat asupra activității acestora;[33])
— cu ajutorul lui Petrașcu autoritățile să intre în posesia depozi-

[30]) Arhiva C.S.S., F.D., dosar 2, vol. 296, f. 134.
[31]) Ibid., F.O., dosar 82627, vol. 2, f. 262.
[32]) Ibid., f. 423.
[33]) Ibid., dosar 40.009, vol. 32, fila 215.

telor de muniții și armament lăsate de hitleriști, cît și a armelor din dotarea legionarilor.[34])

Prin adoptarea acestor obiective, s-a urmărit de către organele de ordine și informații determinarea legionarilor fugari, să renunțe la această situație, să se întoarcă la domiciliile lor. Prin aceasta organele de ordine și informații urmăreau să-și creeze posibilitatea supravegherii și lucrării lor informative, să-i determine pe aceștia, să renunțe la activitatea teroristă și astfel să se creeze condiții concentrării eforturilor pe linia refacerii economice a țării.

Erau obiective justificate din punct de vedere profesional, al muncii informative, dar maniera în care s-a urmărit rezolvarea lor nu era justificată din punct de vedere politic, de unde s-ar fi impus pentru organele de ordine și informații necesitatea de a găsi alte căi spre rezolvarea acelorași obiective, dar justificate și din punct de vedere politic.

La aceasta au mai contribuit și sfaturile și poziția unor cadre superioare din M.A.I. Așa cum rezultă din contextul uneia din declarațiile lui T. Georgescu „în cadrul problemei legionare inițiativa de a face o înțelegere nu a fost a mea ci în urma discuțiilor avute cu Petrovici și generalul Nicolschi, am fost de acord cu aceasta și am aprobat inițiativa lor".[35]

La cauzele și împrejurările care au condus la realizarea unei asemenea înțelegeri, unele din materialele citate amintesc, confirmînd cele arătate mai sus, „reaua credință a unor foști funcționari ai Siguranței și S.S.I., precum și adoptarea unor metode de muncă inspirate din afară, care s-au dovedit necorespunzătoare în lupta împotriva legionarilor."[36]
Insistînd în explicarea cauzelor care au dus la înfăptuirea unui asemenea act, pe aportul unor specialiști din afara, autorul aceluiași material subliniază: „Îmi întemeiez afirmația că menționatele combinații informative au fost inspirate și din afară, pe faptul că în conducerea organelor M.A.I. de atunci erau suficiente persoane care acționau la ordinele și indicațiile venite din afară. Că faptele așa au fost o demonstrează prezența fostului secretar general al M.A.I. Nicolschi la majoritatea tratativelor cu N. Petrașcu și instructajele informatorilor care au participat la clădirea combinației".[37])

Am încercat pînă acum să facem cîteva considerații pe marginea modului în care autoritățile de stat, în speță cele de ordine și informații, explică cauzele care le-au determinat să întreprindă o asemenea acțiune. Din cele prezentate nu rezultă nici cel puțin pe plan teoretic, că această măsură a fost motivată. Necesitatea și oportunitatea unui act social este însă întotdeauna confirmat sau infirmat de practica vieții sociale. Care au fost urmările celui de față?

[34]) Ibid., vol. 21, f. 324.
[35]) Arhiva C.S.S., F.O., dosar 40.009, vol. 21, f. 323.
[36]) Biblioteca C.S.S., „Lucrările sesiunii...", p. 203.
[37]) Ibid., f.f. 203—204.

După comunicatul din 10 decembrie 1945, din legionarii fugari s-au prezentat numai 600 [38]). T. Georgescu pretindea că s-au prezentat 1000 [39]). Apoi, cei ce s-au prezentat nu erau figurile cele mai reprezentative. Imensa majoritate a legionarilor a rămas în umbră de unde și-a continuat activitatea criminală. Armele pe care le-au predat, sau depozitele pe care le-au indicat, deși nu sînt neglijabile, sînt cu mult sub așteptările autorităților [40]), dacă avem în vedere cantitatea mare de arme descoperită ulterior.

Rezultatele scontate de autorități în legătură cu efectele unei asemenea acțiuni, printre altele și neutralizarea momentană a legionarilor, au fost diminuate și chiar anihilate, de atitudinea ulterioară înțelegerii a acestor organe față de ei.

Dovedind lipsă de vigilență, punînd prea mare preț pe înțelegerea amintită, lăsîndu-se înșelată de aparenta lipsă de activitate a legionarilor, luînd în serios conținutul celor declarate de ei în manifestele elaborate doar pentru poliție, s-a încetat, într-o mare măsură lucrarea informativă a legionarilor. Singur T. Georgescu recunoaște și declară la conferința pe M.A.I. din 18 mai 1948 : „Prin mărturisiri de încadrare și liniște în discuțiile avute cu organele de siguranță, au reușit (legionarii — n.n.) să adoarmă vigilența acestora și să o facă să se abată de la urmărirea contină și atentă a mișcării legionare. [41])

O asemenea atitudine, lăsarea în afara muncii informative și fără supravegherea cuvenită a elementelor legionare, rezulta în activitatea acestor organe și din faptul că în evidența suspecților, organizată în anul 1946 pe două categorii, după gradul de periculozitate al forțelor ostile, legionarii în loc să fie încadrați în prima categorie, A, la o categorie de periculozitate mai mare, erau trecuți la grupa B, chiar și acei care suferiseră condamnări. [42]) Ba, mai mult, directorul general al poliției și siguranței, indica clar la conferința din 2 octombrie 1946 aparatului : „opoziția (P.N.Ț. — Maniu și P.N.L. — Brătianu) trebuie să formeze obiectul tuturor preocupărilor birourilor de siguranță, nu problema germană și legionară". [43])

O asemenea atitudine greșită în problema legionară a dovedit și ministrul afacerilor interne. Pe o notă informativă din 12 septembrie 1947 care se încheia cu concluzia că „legionarii din penitenciarul Aiud,

[38]) Arhiva C.S.S., F.D., dosar neinventariat, f. 295.
[39]) I b i d., F.O., dosar 40.009, vol. 32, f. 215.
[40]) Au fost indicate depozitele de arme : ale macedonenilor din com. Cobadin — Constanța, Ianca — Brăila, 2 depozite de arme de proveniență germană, la Întorsura-Buzăului ; depozitele din Petroșani, Orăștie, Munții Gioagiu, Măgura. S-au mai predat izolat 15 mitraliere, 6 puști mitraliere, 10 pistoale automate, 11 pistoale de buzunar, 389 grenade, 2.509 cartușe, 10 aparate radio-emisie-recepție. (Vezi Arhiva C.S.S., F.D. dosar neinventariat, f.f. 295—296.
[41]) I b i d., F.C., dos. 75, vol. 9 fila 2.
[42]) Instrucțiuni tehnice pentru organizarea și coordonarea acțiunii informative, tip P.P.C., 1946, p.p. 46—48.
[43]) Arhiva C.S.S., F.C., dos. nr. 74, vol. 10, fila 29.

s-au organizat sub conducerea unui comandament a cărei existență nu poate fi justificată decît prin primirea de instrucțiuni din afara închisorii", T. Georgescu pune următoarea rezoluție, care dovedea o totală subestimare a pericolului legionar : „Să se dea toată atenția celor arătate mai jos (în rezoluție — n.n.) Mișcarea legionară nu trebuie să preocupe organele noastre într-o măsură mult mai mare decît pînă astăzi. Atenție cercurilor reacționare interne și externe..." [44]) ca și cum legionarii nu ar fi făcut parte din aceste cercuri reacționare. O asemenea rezoluție concordă cu cele declarate de el la conferința din 18 mai 1948. „De atunci (după înțelegere-n.n.) focul nostru s-a concentrat asupra maniștilor, diniștilor, titeliștilor tătărăscienilor mai apoi, dar de legionari nu ne-am mai ocupat." [45])

Înțelegerea încheiată și îndeosebi atitudinea operativă cu nimic justificată a organelor de ordine și informații față de legionari, după 10 decembrie 1945, a fost folosită de aceștia în interesul lor. Considerăm că principalii beneficiari, dacă nu singurii, ai acestui act au fost legionarii. Aceasta este dovedită și de aprecierea lui Petrașcu, făcută în 1954 : „eu aveam mai multă nevoie de el (T. Georgescu-n.n.), decît el de mine." [46]) De ce aveau atîta nevoie de el, rezulta din efectele binefăcătoare pentru legionari pe care le-a avut înțelegerea respectivă, sau așa cum a intrat în vorbirea legionară „pactul" oficializat la 10 decembrie 1945, „...a produs o impresie favorabilă în marea masă a legionarilor, consemna mai tîrziu V. Biriș, legalizarea situației fugarilor creind o mare destindere și ridicînd moralul foarte scăzut (al legionarilor-n.n.) de pe urma capitulării Germaniei..." [47]). Biriș consemna că „toți deținuții (de la Aiud-n.n.) l-au aprobat considerîndu-l un act **de abilitate poltică asemănător cu înțelegerea intervenită în 1940 între Sima și Carol al II-lea**" [47 bis]) (subl.-n.s.).

Înțelegerea a avut efectul unui „răgaz" de respirație, așa cum apreciază chiar legionarii [48]), făcută ca ulterior „să ne orientăm după evenimente" [49]), mărturisea mai tîrziu chiar N. Petrașcu. De altfel imediat după parafarea acelei înțelegeri același N. Petrașcu, luînd contact cu organizația legionară a capitalei a dat explicații de felul cum trebuie interpretată. „Nu ne angajează, mergem înainte" [50]). „Realitatea este — mărturisește un material scris de legionari — că șefii legionari au subscris doar formal, la o supunere față de regimul de democrație populară, luîndu-și o serie de angajamente...." [51]

Caracterul diversionist al acelei înțelegeri pentru legionari era net

[44]) I b i d., Arhiva operativă, dos. 40.009, vol. 17, f. 140.
[45]) I b i d., F.C., dos. 75, vol. 9, f. 2.
[46]) I b i d., dos. 82.627, vol. 2, f. 199.
[47]) I b i d., dos. 65.093, vol. 1, f. 343.
[47 bis]) I b i d e m.
[48]) I b i d., f. 428.
[49]) I b i d., dos. 82.627, vol. 2, f. 154.
[50]) I b i d., F.O., dos. 65.093, vol. 1, f. 344.
[51]) Biblioteca C.S.S., „Articole scrise de legionari...", vol. 2. f. 120.

și în mod hotărît formulat de N. Petrașcu în răspunsul pe care-l dă palatului, prin G. Manu, în sensul că „legionarii rămîn pe poziții“, la întrebarea regelui „dacă legionarii intră în pasivitate“ [52]).

Într-o altă împrejurare, lui G. Manu care se arătase nemulțumit de „capitularea“ lui Petrașcu și a legionarilor care-l urmau, același Petrașcu îi dă următoarea asigurare : „Fii liniștit, legionarii vor lupta acolo unde trebuie la momentul oportun.“ [53])

Același material scris de legionari arată că „paralel cu «actul de supunere», socotit de legionarii simiști ca o perdea de fum, în dosul căreia se putea lucra în voie, activitatea legionară, pe întreg cuprinsul țării, se desfășoară ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, speculînd buna credință a organelor de stat, care aveau impresia că, în sfîrșit, legionarii s-au cuminţit.“ [54])

Și cu ocazia înțelegerii din 1945, legionarii au procedat la fel ca în cazul celei din 1940. [55]) „Eliberat din arestul siguranței (H. Sima-n.n.) — declara V. Biriș la 27 decembrie 1961 — ia contact cu mișcarea, ordonînd oamenilor săi să predea armamentul pe care îl posedă, pentru ai dovedi lui Carol II, intențiile sale pașnice. «Să predăm tot armamentul ?» — întreabă Ilie Niculescu. «Da tot» !, răspunde Sima pe un ton care îl face să înțeleagă adevăratele intenții ale lui Sima (nerespectarea acordului-n.n.). Și în consecință — își amintește Biriș — legionarii au predat autorităților pistoalele ruginite pe care au reușit să și le procure și au început să se pregătească pentru «lovitura» care a fost executată apoi în septembrie.“ [56])

În 1945 „istoria“ se repetă, cu alte personagii însă și cu alte consecințe, deoarece deși ea a constituit o greșeală politică din partea conducerii M.A.I. s-a înfăptuit totuși în condițiile existenței și înfăpturii revoluției populare, în condițiile în care masele populare susțineau fără rezerve guvernul dr. Petru Groza, fapt ce a făcut ca ea să nu aibă consecințele pe care le-ar fi avut în alte împrejurări, în viața socială, și pe care le-a avut de fapt înțelegerea din 1940. Același Biriș reproduce o relatare a legionarului Nelu Rusu care conducea C.S.L. După înțelegerea cu M.A.I., Petrașcu l-a chemat și i-a spus : „Nelule, să iei măsuri să înceteze orice activitate la studenți. Acesta i-a răspuns „Am înțeles !“, și, Biriș arată mai departe din cele ce i-a relatat N. Rusu, „M-am uitat în ochii dom-

[52]) Vezi M. Fătu, lucr. cit., „Studii și documente“, vol. 2, p. 218.
[53]) I b i d., p. 219.
[54]) Biblioteca C.S.S., „Articole scrise de legionari“, vol. 2, f. 121.
[55]) În mai 1940, prin mijlocirea lui Moruzov, H. Sima reîntors din Germania intră în contact cu Carol al II-lea. În condițiile existente atunci și sub presiunea Germaniei, Carol a socotit că este oportun să-și apropie organizația legionară cu care încheie acel acord. Prin el legionarii se obligau să intre în legalitate, să depună armele, să înceteze atitudinea lor ostilă față de monarh și guvern, să se încadreze în „Partidul națiunii“.
[56]) I b i d., F.O., dosar 65.093, vol. 1, f. 537.

nului Petrașcu, am zîmbit cu complicitate și am continuat activitatea fără să-mi atrag vre-o observație din partea domnului Petrașcu.“ [57])

Viața legionară s-a desfășurat în această perioadă fără să fie prea mult stînjenită de autorități. La baza ei a stat schema organizatorică din 1940, cu o mai largă autonomie locală. Aceasta, pentru a lăsa impresia că Petrașcu, Chioreanu și V. Negulescu nu iau contact cu organizațiile din țară pentru a le îndemna la intensificarea activității legionare, ci, „numai pentru ca nu cumva să nu se respecte... «pactul».“ [58]).

Sînt destituiți șefii necorespunzători și se numesc alții. Se reorganizează organizația și se creează chiar organizații noi. Sînt reorganizate centrele studențești. Cel din Iași editează chiar o broșură „Iașul, cetate spirituală a neamului romînesc“, șapilografiată în 80 exemplare și antidatată cu mai 1945, „pentru a nu turbura conștiința lui Petrașcu și Vică.“ [59])

S-a desfășurat o activitate de strîngere de ajutoare în bani, alimente și îmbrăcăminte, organizare de ședințe, excursii, multiplicarea și difuzarea de manifeste dușmănoase regimului.

În iulie 1946 s-a organizat o școală de cadre „Ionel Moța“ în munții Neamțului, iar în Dobrogea, la mînăstirea Cocoș s-a inițiat o tabără de muncă, ridicîndu-se cu această ocazie o troiță în interiorul căruia s-a gravat „Trăiască legiunea și căpitanul“ [60]), o activitate deci aproape ca pe vremurile din perioada de început a activității acestuia. Biriș exagerînd, desigur, arăta că „se poate afirma... că perioada ce a urmat după încheierea pactului Petrașcu cu M.A.I., a fost una din cele mai rodnice din istoria mișcării legionare.“ [61])

Sub masca unor manifestări monarhice, cu ocazia zilei de 10 mai 1946, legionarii au provocat dezordini în orașele Iași, Oradea, Cluj, Arad, Sibiu, Tg. Mureș, au atacat coloane de muncitori și reprezentanți ai autorităților de stat, au debitat lozinci dușmănoase la adresa organizațiilor și partidelor democratice și ale Uniunii Sovietice. [62]) La 2 iunie 1946, a fost asasinat de către legionarul Ion Tomescu (membru P.N.Ț. în 1946), Gheorghe Franțescu, secretarul plășii Lugoj al P.C.R. [63])

Oploșiți în partidele „istorice“, legionarii, în vara anului 1946 și mai ales în timpul campaniei electorale, își intensifică activitatea complotist-teroristă. Reacțiunea, în rîndurile căreia legionarii ocupau un loc central, abuzînd de libertățile acordate de regimul democratic, caută să folosească campania electorală pentru a lovi în interesele poporului român, în regimul democrat. În timpul alegerilor, sub mantia național-țărănistă au fost organizate sute de echipe teroriste, dintre cei mai notorii legionari, menite să zădărnicească activitatea și victoria forțelor democratice în

[57]) I b i d., f. 72.
[58]) Biblioteca C.S.S., „Articole scrise de...“, vol. 2, f. 122.
[59]) I b i d e m.
[60]) Biblioteca C.S.S., „Articole scrise de ...“, vol. 2, f. 122.
[61]) Arhiva C.S.S., F.O., dos. 65.093, vol. 1, f. 345.
[62]) „Scînteia“, nr. 524 din 16 mai 1946.
[63]) I b i d e m.

alegeri. Aceste echipe teroriste au întreprins numeroase agresiuni și asasinate împotriva elementelor democratice.

„Rolul legionarilor în organizarea unor astfel de acțiuni complotiste, de sabotaj și spionaj reiese cu și mai multă putere din cercetarea activității organizațiilor subversive din jurul cunoscuților reacționari Pop, Bujoiu, Auschnith și a cunoscutului legionar. G. Manu, care «au pregătit prin violență răsturnarea guvernului legal, al regimului de democrație populară al României și reinstaurarea vechiului regim burghez-moșieresc, atentînd în mod criminal la independența și suveranitatea statului nostru»" 64).

Cele de mai sus demonstrează cu prisosință caracterul de diversiune al înțelegerii pentru legionari, faptul că ei au constituit elementul de șoc numărul 1 în întreaga activitate teroristă organizată de cercurile reacționare românești.

Motivele de neliniște și care să îndreptățească o cu totul altă atitudine față de legionari au existat. Unitățile teritoriale ale siguranței, S.S.I., jandarmeriei și S.I.A., au raportat tot timpul numeroase manifestări legionare ca: acțiuni de organizare, adunări, împrăștieri de manifeste 64 bis), constituirea și activitatea numai în 1947 a unor bande legionare la Rădăuți 65), Timișoara și Craiova 66).

Unele unități teritoriale de siguranță pe baza contactului nemijlocit cu realitatea legionară, și nepunînd atîta preț pe declarațiile lor de pocăință, propun în anul 1946, ca pentru anul următor problema legionară să fie inclusă în planul de căutare al informațiilor. „Este necesar a se continua îndeaproape urmărirea problemei legionare, raporta biroul de siguranță Bacău, deoarece știm că legionarii convinși cu toate că au trecut prin multe greutăți și prigoane, la momentul prielinic lor, au ieșit la iveală imediat reorganizînd mișcarea în cel mai scurt timp" 67). La fel de categorică este și propunerea biroului de siguranță Huși „Pentru a preîntîmpina o reînviere a acestei mișcări, propunem ca problema legionară să fie menținută în planul de informații pe anul 1947 și urmărită cu aceeași intensitate ca în anii precedenți" 68).

De altfel S.S.I. a continuat să-i lucreze informativ, în proporții mai reduse și după decembrie 1945. El semnalează în februarie 1946 existența unor depozite de armament legionare în regiunile munților Făgărașului, Vrancei 69) și a unor bande legionare în munții Neamțului și Vrancei „Divizia — Crucile", ca și pe înălțimile și în pădurea Codlea 70).

64) M. Fătu, lucr. cit., p. 221.
64 bis) Vezi dos. 75, vol. 2, f. 12, dos. 9205 A.S., vol. 132, f.f. 140, 152, 216, 246, 333, dos. 89, vol. 2, Buletinele informative ale I.G.J. nr. 118, 121, 187, 274, din 24, 26, aprilie, 7 iunie .i 26 iulie 1946.
65) Arhiva C.S.S., F.D., dos. 14, vol. 1, f. 16.
66) I b i d., f. 34.
67) I b i d., dos. 9300, vol. 89, f. 42.
68) I b i d., f. 139.
69) I b i d., 89, vol. 1, f. 58.
70) I b i d., f. 69.

S.S.I., așa cum am mai arătat, a avut o poziție deosebită în problema legionară, față de cea a conducerii M.A.I. Așa cum rezultă dintr-un raport întocmit de acest organism, la 12 iulie 1946, în care semnala Președintelui Consiliului de Miniștri unele defecțiuni în colaborarea cu M.A.I. și unele obstrucții din partea acestuia, personal din partea lui Nicolschi, ideia folosirii lui Petrașcu a aparținut acestui serviciu, însă într-o cu totul altă manieră. S.S.I. prin intermediul grupului de legionari Aldea a intrat în toamna anului 1945 în legătură cu Vasile Noveanu și prin intermediul acestuia cu N. Petrașcu.

În concepția lor acesta urma să fie folosit ca factor politic, în mod subversiv. Se urmărea folosirea lui ca element polarizator al legionarilor teroriști, „urmînd a activa — se arăta în raport — după instrucțiunile noastre în mod subersiv" 71). În concepția S.S.I. se urmărea măcinarea, dispersarea organizației legionare. Acesta a avut față de Petrașcu poziția unui organ conștient de forța lui, de forța și trăinicia regimului, cît și de slăbiciunile adversarului, de situația lui fără nici o ieșire favorabilă pentru el. „S-a căutat și s-a reușit demoralizarea lui Pătrașcu, care sub această formă devenea o unealtă în mîinile noastre" 72), se preciza în raportul amintit.

Nicolschi, care a participat și el la aceste întîlniri și care așa cum rezultă din aceiași sursă „n-a obiectat nimic asupra situației la care s-a ajuns", ulterior a raportat ministrului de interne situația „în așa fel încît acesta a dat ordin ca Petrașcu să fie luat din locul unde se găsea la dispoziția S.S.I.-ului și dus într-o clădire particulară, unde să rămînă numai la dispoziția inspectorului Petrovici și a tov. Nicholschi. S.S.I.-ului i-a fost interzis de a se mai ocupa de acest caz" 73).

Pozițiile de pe care s-au purtat discuțiile, și mai ales manierea în care s-au desfășurat, între reprezentanții M.A.I. și N. Petrașcu, față de cum s-a purtat la S.S.I., sînt cu totul diferite. Așa cum rezultă, din mărturisirile făcute mai tîrziu de Petrașcu, i s-a pus la dispoziție o vilă la șosea, cu telefon. „Aveam ziare, cărți. Băieții care mă păzeau, își amintea el, erau foarte cumsecade" 74). Ba, i s-a propus și bani de către M.A.I. care „să-i asigure existența" 75) și chiar o mașină cu șofer 76). La sfîrșitul lunii noiembrie i-a fost adusă soția și copiii 77). De unde la S.S.I. fusese zdrobit și demoralizat, aici era anunțat că i-a sosit mașina și întrebat dacă este dispus să stea de vorbă cu Teohari Georgescu 78).

Cu o asemenea purtare, mai mult decît curtenitoare, din partea acestor organe, nu este de mirare că Petrașcu a avut o atitudine obraznică

71) I b i d., F.C., dos. 74, vol. 8, f. 10.
72) I b i d., f. 9.
73) I b i d., f. 10.
74) I b i d., F.O., dosar, 82627, vol. 3, f. 200.
75) I b i d., f. 220.
76) I b i d., f.f. 154, 168.
77) I b i d., f. 236.
78) I b i d e m.

față de Zamfir Vianu, Inspector de poliție, venit să-l ancheteze asupra trecutului său. „...l-am repezit și i-am spus lasă trecutul meu că nu pentru aceasta sînt eu arestat și nu m-a mai anchetat nimeni“, [79]) mărturisea mai tîrziu Petrașcu.

Cele arătate mai sus se adaugă la faptele care vin să explice atitudinea ulterioară înțelegerii a legionarilor. După 10 decembrie 1945 Petrașcu și V. Negulescu au făcut adevărate presiuni pe lîngă conducerea M.A.I., personal pe lîngă Nicolschi, pentru punerea în libertate a legionarilor arestați și pentru scoaterea de pe rol a proceselor intentate unora dintre ei. Pentru procesul intentat unor legionari în 1946, la Craiova, Petrașcu arăta : „am stăruit pe lîngă Nicolschi să-l scoată de pe rol. Imi spunea mereu că ce i-a condamnat sau i-a arestat cineva ? . . . Procesul de la Craiova s-a judecat numai după arestarea mea“ [80]). „Negulescu — arată același Petrașcu — timp de doi ani și jumătate s-a dus în fiecare săptămînă la el (Nicolschi-n.n.) cu probleme. Aduna trei-patru chestiuni, arestări vechi, arestări noi, legionari cunoscuți care se aciuaseră în servicii și îi scotea sindicatele și trebuia ca Siguranța să intervină să rămînă în posturi și altele“ [81]).

Din cele arătate se despinde încă un aspect de felul în care legionarii au știut să folosească înțelegerea în interesul lor propriu, cum la adăpostul ei au luat măsuri pentru conservarea și întărirea mișcării legionare. Se mai conturează încă, rolul negativ al lui Nicolschi în perfectarea acestui act și realizarea tuturor consecințelor binefăcătoare pentru legionari, ce i-au urmat după statornicirea lui.

*

* *

Rezultă așa dar, în primul rînd că înțelegerea stabilită în decembrie 1945 între conducerea M.A.I. și legionari, concepută pe fondul unei ofensive generale a revoluției populare împotriva forțelor reacționare, ca un mijloc de dispersare și de diminuare a forței de împotrivire a acestora, este rezultatul necunoașterii temeinice și în profunzime a problemei legionare, a speculațiilor unor cadre superioare din conducerea M.A.I., cît și a unei munci informative superficiale, de suprafață, care s-a lăsat înșelată de aparenta lipsă de activitate a legionarilor, de conținutul demagogic al manifestelor și declarațiilor acestora.

Cadrele de conducere ale organelor de ordine și informații apreciind în mod just că P.N.Ț. — Maniu constituia, prin influența pe care o mai avea asupra unei părți a țărănimii, principala forță politică a reacțiunii, a făcut abstracție de faptul că în activitatea dușmănoasă a acestuia, legionarii constituiau elementul de șoc numărul 1, că aceste elemente prin experiența, metodele lor violente, ura ce o nutreau față de tot ce era

[79]) Ibidem.
[80]) Ibid., f. 14.
[81]) Ibid., f. 211 verso.

democratic și progresist, constituiau principalul pericol pentru securitatea statului, că singura și ce mai sigură cale de diminuare a incisivității acțiunilor dușmănoase puse la cale de reacțiune, și în primul rînd de P.N.Ț. — Maniu, era anihilarea pînă la capăt a resturilor organizației legionare și nu încercările zadarnice și cu nimic întemeiate, de a-i despărți de restul reacțiunii, și a încerca chiar să-i opună acesteia.

Apreciem că în condițiile în care revoluția populară cunoaștea un ritm continuu și ascendent, cînd masele populare făceau zid în jurul guvernului Dr. Petru Groza, înțelegerea din decembrie 1945 nu a fost necesară. Încheierea ei a fost o greșeală politică. Greșeala este cu atît mai evidentă cu cît înțelegerea s-a încheiat într-un moment în care resturile organizației legionare se aflau în derută, cînd ura și disprețul maselor populare, față de aceasta, atinsese culmile cele mai înalte și cînd s-ar fi impus contiunarea acțiunilor represive împotriva lor, motivate și facilitate atît de situația în care se afla aceasta, de necesitățile obiective rezultate din practica vieții sociale, cît și de conținutul hotărîrilor conferințelor internaționale și care impuneau lichidarea pînă la capăt a rămășițelor fascismului, în așa fel încît să nu mai fie posibilă reînvierea lui sub nici o formă în viitor.

Adoptarea unui asemenea act, a avut ca efect, neurmărit desigur de către conducerea M.A.I. și aceasta ilustrează în mod pregnant greșeala comisă, conservarea organizației legionare, reorganizarea și reactivizarea ei la adăpostul lui, o vastă și susținută activitate dușmănoasă, inclusiv de spionaj împotriva țării noastre, derutarea organelor de ordine și informații subordanate, în cazul legionarilor.

Practica a demonstrat și în 1945 ca și în cazul înțelegerii încheiate în 1940, caracterul diversionist, manevrier și periculos al tacticii legionare, menite să-i asigure supraviețuirea.

În lumina celor rezultate din prezentul material și a tot ce se cunoaște în legătură cu activitatea legionarilor, este pe deplin justificată atitudinea aparatului nostru, îndreptarea cu precădere a atenției sale în direcția urmăririi permanente a legionarilor și foștilor condamnați, elemente cu ponderea cea mai mare în baza de lucru fiind, așa cum rezultă și din munca informativă, elementele cele mai fanatice, pretabile la acțiuni ostile, deosebit de periculoase orînduirii noastre sociale și de stat.

FIŞIER

(SPIONAJ — CONTRASPIONAJ)

CAZUL TESTER

Lt. col. ION GRECESCU
— doctorand în drept —

Datorită poziţiei strategice, raporturilor cu vecinii, resurselor sale umane şi materiale, România a devenit unul din obiectivele principale ale politicii expansioniste a Germaniei naziste în sud-estul european. Germania hitleristă urmărea să beneficieze de aceste condiţii în scopul acţiunilor sale agresive, pentru realizarea cărora a întreprins măsuri concertate de ordin politic, economic, informativ şi militar, menite a submina independenţa naţională a României, a-i slăbi capacitatea de rezistenţă, contracarînd totodată poziţiile deţinute de Anglia şi Franţa.

În acţiunea de subordonare a României şi a altor state imperialismului fascist german, un rol deosebit a fost atribuit diverselor servicii de spionaj, contraspionaj şi poliţieneşti naziste, care, prin ţelurile, metodele şi formele lor de activitate reprezentau expresia politicii agresive în acţiune. Activitatea serviciilor informative şi contrainformative hitleriste avea un rol precumpănitor pe lîngă organele diplomatice, economice, propagandistice etc. obişnuite ale Reichului. Practicarea spionajului total [1]) ca expresie a unei politici agresive, aventuriste şi-a pus amprenta asupra întregii activităţi a serviciilor speciale naziste. În această direcţie erau utilizate toate formele şi posibilităţile care se pot imagina, pentru a completa şi asigura setea de informaţii a Reichului în realizarea planurilor sale expansioniste şi de cuceriri.

Astfel hitleriştii îşi intensifică activitatea de spionaj în România şi în alte ţări vecine. Aceasta se desprinde şi dintr-o telegramă trimisă de

[1]) Kurt Reiss; „Spionajul total", Ed. Dir G.-rale Politice M.A.I. 1950, p. 91; Arhiva C.S.S., dos. nr. 88/294, F.O., vol. 24, fila 364.

către Ribbentrop, ministrul de externe al Germaniei, legaţiilor din Budapesta, Bucureşti, Sofia, Atena şi Belgrad, în care se arată următoarele:

„Referindu-mă la instrucţiunile mele nr. 1 din 30 decembrie 1939, încredinţez prin prezenta telegramă următoarea misiune ministrului von Killinger *).

1) Să identifice toate organizaţiile secrete duşmănoase (secret service etc.) funcţionînd în ţările balcanice, să supravegheze şi să zădărnicească operaţiilor lor.

2) Să supravegheze presa şi propaganda duşmană.

3) Să conducă, să ajute şi să intensifice munca presei şi propagandei noastre.

Pentru camuflarea activităţii sale, el se va ocupa de următoarele chestiuni:

— chestiuni de transport;
— chestiuni economice;
— securitatea transportului mărfurilor;
— problema refugiaţilor polonezi;
— stabilirea de instituţii cultrale;
— sporturile şi organizaţiile de tineret;
— chestiuni referitoare la operaţiile împotriva navigaţiei comerciale inamice.

Binevoiţi a da ministrului von Killinger, în toată măsura posibilului, sprijinul dvs., în vederea facilitării îndeplinirii misiunii sale" [2]). Totodată se atrage atenţia ca telegrama „să fie descifrată de ministrul însuşi".

Deşi Germania hitleristă căuta să-şi consolideze dominaţia şi să-şi asigure o influenţă preponderentă în România, utilizînd în mod deosebit serviciile informative şi contrainformative, anumite cercuri din Anglia şi Franţa se mai străduiau încă să contracareze influenţa şi poziţiile germane, trimiţînd în România o misiune specială condusă de Leon Wenger, (francez) şi de colonelul Colin Gubbins (englez), cu scopul de a culege informaţii şi a organiza sabotajul şi distrugerea industriei de petrol române [3]), pentru a nu cădea în mîinile naziştilor. Datorită unor împrejurări şi evenimente pe care nu ne propunem să le analizăm aci, misiunea respectivă nu şi-a atins obiectivele stabilite. Lupta între serviciile informative germane şi cele ale aliaţilor pentru influenţă asupra României, va continua în toată perioada războiului, intensificîndu-se către sfîrşitul anului 1943, cînd au fost paraşutaţi în România Lt. col. Gardyne de Chastellain, maiorul Ivor Porter [4]) şi cpt. Meţianu, pentru a lua legătura cu I. Maniu în vederea ieşirii României din război.

*) Manfred, von Killinger, înainte de a fi numit ambasador în România, avea rang de ministru şi a îndeplinit numeroase misiuni cu caracter de spionaj şi contraspionaj încredinţate de guvernul hitlerist în statele balcanice.

[2]) Arhivele secrete ale Minist. de Externe german. anii de război (4 sept.— 30 dec. 1939), vol. 8, cartea I-a, documentul R.M. nr. 2.

[3]) H. Bernard; G.A. Chevallaz, R. Gheysens, J. de Launay, „Les dossiers de la seconde guerre mondiale", Marabout Universite, p. 155.

[4]) H. Bernard, „Histoire de la resistence européene, Marabout, Université, p. 89.

FIŞIER

(SPIONAJ — CONTRASPIONAJ)

CAZUL TESTER

Lt. col. **ION GRECESCU**
— doctorand în drept —

Datorită poziției strategice, raporturilor cu vecinii, resurselor sale umane și materiale, România a devenit unul din obiectivele principale ale politicii expansioniste a Germaniei naziste în sud-estul european. Germania hitleristă urmărea să beneficieze de aceste condiții în scopul acțiunilor sale agresive, pentru realizarea cărora a întreprins măsuri concertate de ordin politic, economic, informativ și militar, menite a submina independența națională a României, a-i slăbi capacitatea de rezistență, contracarînd totodată pozițiile deținute de Anglia și Franța.

În acțiunea de subordonare a României și a altor state imperialismului fascist german, un rol deosebit a fost atribuit diverselor servicii de spionaj, contraspionaj și polițienești naziste, care, prin țelurile, metodele și formele lor de activitate reprezentau expresia politicii agresive în acțiune. Activitatea serviciilor informative și contrainformative hitleriste avea un rol precumpănitor pe lîngă organele diplomatice, economice, propagandistice etc. obișnuite ale Reichului. Practicarea spionajului total [1]) ca expresie a unei politici agresive, aventuriste și-a pus amprenta asupra întregii activități a serviciilor speciale naziste. În această direcție erau utilizate toate formele și posibilitățile care se pot imagina, pentru a completa și asigura setea de informații a Reichului în realizarea planurilor sale expansioniste și de cuceriri.

Astfel hitleriștii își intensifică activitatea de spionaj în România și în alte țări vecine. Aceasta se desprinde și dintr-o telegramă trimisă de

[1]) Kurt Reiss: „Spionajul total", Ed. Dir G.-rale Politice M.A.I. 1950, p. 91; Arhiva C.S.S., dos. nr. 88/294, F.O., vol. 24, fila 364.

către Ribbentrop, ministrul de externe al Germaniei, legațiilor din Budapesta, București, Sofia, Atena și Belgrad, în care se arată următoarele:

„Referindu-mă la instrucțiunile mele nr. 1 din 30 decembrie 1939, încredințez prin prezenta telegramă următoarea misiune ministrului von Killinger *).

1) Să identifice toate organizațiile secrete dușmănoase (secret service etc.) funcționînd în țările balcanice, să supravegheze și să zădărnicească operațiilor lor.

2) Să supravegheze presa și propaganda dușmană.

3) Să conducă, să ajute și să intensifice munca presei și propagandei noastre.

Pentru camuflarea activității sale, el se va ocupa de următoarele chestiuni:

— chestiuni de transport;
— chestiuni economice;
— securitatea transportului mărfurilor;
— problema refugiaților polonezi;
— stabilirea de instituții cultrale;
— sporturile și organizațiile de tineret;
— chestiuni referitoare la operațiile împotriva navigației comerciale inamice.

Binevoiți a da ministrului von Killinger, în toată măsura posibilului, sprijinul dvs., în vederea facilitării îndeplinirii misiunii sale" [2]). Totodată se atrage atenția ca telegrama „să fie descifrată de ministrul însuși".

Deși Germania hitleristă căuta să-și consolideze dominația și să-și asigure o influență preponderentă în România, utilizînd în mod deosebit serviciile informative și contrainformative, anumite cercuri din Anglia și Franța se mai străduiau încă să contracareze influența și pozițiile germane, trimițînd în România o misiune specială condusă de Leon Wenger, (francez) și de colonelul Colin Gubbins (englez), cu scopul de a culege informații și a organiza sabotajul și distrugerea industriei de petrol române [3]), pentru a nu cădea în mîinile naziștilor. Datorită unor împrejurări și evenimente pe care nu ne propunem să le analizăm aci, misiunea respectivă nu și-a atins obiectivele stabilite. Lupta între serviciile informative germane și cele ale aliaților pentru influență asupra României, va continua în toată perioada războiului, intensificîndu-se către sfîrșitul anului 1943, cînd au fost parașutați în România Lt. col. Gardyne de Chastellain, maiorul Ivor Porter [4]) și cpt. Mețianu, pentru a lua legătura cu I. Maniu în vederea ieșirii României din război.

*) Manfred, von Killinger, înainte de a fi numit ambasador în România, avea rang de ministru și a îndeplinit numeroase misiuni cu caracter de spionaj și contraspionaj încredințate de guvernul hitlerist în statele balcanice.

[2]) Arhivele secrete ale Minist. de Externe german. anii de război (4 sept.— 30 dec. 1939), vol. 8, cartea I-a, documentul R.M. nr. 2.

[3]) H. Bernard; G.A. Chevallaz, R. Gheysens, J. de Launay, „Les dossiers de la seconde guerre mondiale", Marabout Universite, p. 155.

[4]) H. Bernard, „Histoire de la resistence européene, Marabout, Université, p. 89.

Cu toate că Germania hitleristă începuse să amenințe în mod vădit din punct de vedere politic și militar România, naziștii nu se simțeau încă stăpîni pe situație și la începutul anului 1940 au pregătit în secret unele acțiuni menite a le asigura interesele. Astfel se explică printre altele elaborarea de către Abwehr la 24 aprilie 1940 a planurilor operației „SIGMARINGEN“ care avea drept scop „... să asigure contra măsuri germane pentru eventualitatea pătrunderii unor forțe inamice în România“. În spiritul acestui plan trebuiau luate următoarele măsuri : „1) aruncarea în aer a podului de peste Dunăre de la Cernavodă ; 2) închiderea Canalului Sulina“ 5). Observăm că atît naziștii, cît și aliații occidentali elaborau planuri de distrugere a unor instalații, industrii și căi de comunicație de importanță vitală pentru economia, apărarea și securitatea țării, construite cu prețul a unor imense sacrificii de către poporul român, fără a ține seama de interesele și voința acestuia.

În condițiile cînd țările mici apusene au căzut sub loviturile armatelor hitleriste, Franța capitula. Anglia suferise înfrîngeri grave pe continent, fiind amenințată cu invazia, situația României s-a agravat și mai mult.

Evenimentele externe, presiunile și amestecul tot mai brutal al Germaniei naziste în treburile interne ale României, activizarea grupărilor politice prohitleriste și politica guvernului dictaturii regale de apropiere față de blocul statelor fasciste și de renunțare la garanțiile anglo-franceze, au condus la 4 iulie 1940, la formarea guvernului prezidat de Ion Gigurtu, în care reprezentanții grupărilor fasciste dețineau poziții importante.

Tester la București.

În contextul acestor împrejurări apare la București la data de 14 iunie 1940 un personagiu misterios. Acesta se numea Arthur Albert Tester, supus englez, născut la 23 august 1895 la Stuttgart, doctor în drept, diplomat în științe economice și financiare, bancher, posesorul pașaportului nr. 134 619, eliberat de autoritățile britanice din Atena. După o scurtă ședere la hotelul Athenée Palace, se stabilește cu domiciliul într-o vilă de pe str. Ion Cosma nr. 17 (Parcul Jianu).

Organele de contraspionaj și siguranță românești au stabilit cu operativitate că noul pasager care a descins la cel mai luxos hotel din capitală, a venit pentru prima dată în România în anul 1923 cu pașaport britanic, iar în același an, a părăsit țara cu destinația Paris 6).

Despre trecutul și activitatea lui A. Tester s-a mai aflat că tatăl său Fred, cetățean englez fost consul al Marii Britanii la Stuttgart

5) Extrase din jurnalul Abwehr II/A. 154/51, f. 59, Arhiva Instit. de istorie contemporană, München.

6) Arhiva C.S.S., dos. nr. 44 494, F.O., vol. II, fila 2.

și mama sa Louise Ema, de naționalitate germană s-au preocupat de cultura și educația fiului lor sprijinindu-l să-și desăvîrșească studiile în Germania și Anglia. În tinerețe A. Tester a fost atras de științele juridice, economice și de actorie, însă în cele din urmă s-a dedicat afacerilor. În timpul studiilor și după terminarea lor a făcut numeroase voiajuri în țările Europei, în America și Asia. Cunoscînd bine limbile engleză, germană și franceză și avînd înclinații spre probleme politico-juridice, bancare și comerciale, tînărul Tester se lansează cu succes în efectuarea unor afaceri de anvergură care-l plasează în rîndul cercurilor londoneze suspuse.

Afacerile și activitatea informativă — după cum vom vedea mai tîrziu — se condiționează reciproc și reprezintă trăsătura dominantă a personalității și activității lui Tester, îmbinate cu aventurismul și parvenirea. „Lazăr Enescu“ unul dintre cei mai apropiați și mai activi informatori și parteneri de afaceri ai săi, îl caracterizează astfel : „Tester în fond, după cum l-am cunoscut treptat, părerea mea este că a fost un aventurier de cea mai înaltă clasă, dublat de un om de afaceri remarcabil“ 7).

În 1925, A. Tester s-a stabilit în Anglia și s-a ocupat intens cu afaceri bancare la Londra și Paris, de pe urma cărora a achiziționat o casă și o fermă în sudul țării. În 1930 a deschis un birou de avocatură la Londra. În această perioadă a intrat în legătură cu Oswald Mosley, șeful partidului fascist englez, finanțînd această grupare nazistă. Totodată colaborează la revistele fasciste engleze : „THE BLACK SHIRT“ și „FASCIST QUARTERY“ 8). Angrenîndu-se în politică devine în scurt timp aghiotantul lui Mosley. În această perioadă este în atenția poliției engleze pentru unele afaceri veroase pe care le face, însă, nu a fost niciodată judecat sau condamnat.

Datorită zelului cu care participa la acțiunile partidului nazist, ajunge să fie apreciat de fasciștii englezi, continuînd a menține strînse legături cu diverși financiari britanici și germani 9).

Poziția și situația materială pe care și-a creat-o, i-au permis să-și cumpere un yacht luxos cu care obișnuia să facă între anii 1936—1939 croaziere pe Marea Mediterană. În timpul acestor croaziere s-a întîlnit cu diverși financiari și oameni de afaceri germani, belgieni și englezi cu care a tratat cumpărarea unor hoteluri și stabilimente balneare, inclusiv achiziționarea unor acțiuni petrolifere în România de la societatea „NAPHTA ROMÂNĂ“.

În vara anului 1939 a cunoscut pe avocatul român, Valeriu Ghibaldan din București, cu care s-a întîlnit la Neapole, în vederea încheierii unor afaceri. Un an mai tîrziu V. Ghibaldan s-a căsătorit cu una din fiicele lui Tester. Organele contrainformative române îl suspectau pe V. Ghibaldan pentru spionaj în favoarea Angliei.

7) Arhiva C.S.S., dos. nr. 17 923, F.A., vol. III, fila 24.

8) Arhiva C.S.S., dos. nr. 44 494, F.O., vol. 1, fila 330.

9) I b i d e m, fila 80.

Sursa „D“, care a deținut o funcție de conducere în S.S.I. și a urmărit sistematic prin natura obligațiilor de serviciu activitatea lui Tester, apreciază că acesta „...era un spion de mare clasă“, care a fost utilizat de serviciile informative germane, de Abwehr în special, încă înainte de venirea sa în țara noastră. Astfel într-o notă informativă sursa „D“, precizează că „...Tester a fost... utilizat de germani în Spania (1939)“ de unde „... după informațiile sale — germanii reușesc să scufunde cîteva vase în Mediterană“, aparținînd aliaților, apoi a primit noi misiuni la Belgrad și Atena. Începutul celui de al II-lea război mondial (septembrie-octombrie 1939) — îl găsește pe Tester într-o nouă croazieră pe Marea Mediterană cu yahtul său „LUCINDA“. La Port-Said yahtul său a fost rechiziționat de flota britanică. După o ședere de cîteva luni la Atena, Tester se refugiază în România. Prezența sa la București a trezit suspiciuni din partea siguranței române [10]) preconizîndu-se internarea lui în lagăr. S-a renunțat la această măsură și s-a efectuat o sistematică supraveghere informativ-operativă a acestuia și a legăturilor sale, atît de către organele siguranței, ale S.S.I.-ului, se pare și ale Gestapoului [11]).

Tester-organizator al unei rețele de spionaj în România.

În România, Tester, propagă concepții pronaziste și antibritanice, publicînd unele articole în ziarele „Seara“ și „București“, prin care atacă politica guvernului Churchill și războiul purtat de Anglia și Franța împotriva Germaniei. De asemenea, a scris o carte intitulată „ENGLAND QUO VADIS“ ? [12]). (Anglia încotro ?) în care critică vehement plutocrația britanică și arată că Anglia duce o politică greșită continuînd războiul împotriva Germaniei. Totodată, menționa că războiul purtat împotriva Germaniei va duce Anglia la pieire și că America va moșteni imperiul britanic. „Singura salvare — aprecia el — este fascismul lui MOSLEY și alianța cu Germania“ [13]). Cartea a fost tradusă în limba română de ginerele său, culeasă la tipografie, dar din motive care nu au fost pe deplin clarificate, nu a mai fost tipărită.

În urma unor asemenea acțiuni, Tester a intrat și mai mult în grațiile serviciilor informative germane, a personalului Ambasadei Germane și în primul rînd a căpitanului Rohrscheidt, șeful biroului de contrainformații a Abwehrului la București [14]).

Cu sprijinul și împreună cu cpt. Rohrscheidt, Tester, a făcut un voiaj la Berlin și cu cîteva exemplare de probă din cartea sus-amintită, s-a prezentat la ministerul de externe al Germaniei, care a „...decis ca această carte odată terminată să fie tipărită nu numai în limba germană

---

[10]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 331.
[11]) Ibidem, fila 167.
[12]) Ibidem, fila 281.
[13]) Ibidem, fila 281.
[14]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 17 923, F.A., vol. I, fila 113.

în care o scrisese Tester, dar să fie tradusă în limbile engleză și franceză, română, japoneză, sîrbă etc., să fie tipărită în vreo 10 milioane exemplare“ [15]).

Avînd asigurat sprijinul organelor informative naziste, dispunînd de mari sume de bani, A. Tester, se lansează în efectuarea unor afaceri, cumpărînd acțiuni în valoare de zeci de milioane de lei la unele întreprinderi românești, ai căror proprietari sau acționari erau îndeosebi evrei ca : Societatea „APRETURA“, întreprinderile „FILDERMAN“ din Bacău, Moara „HERDAN“, Drogueria „STANDARD“ [16]), ș.a. Pentru a-și finanța afacerile a devenit principalul acționar și proprietar al „Băncii de Depozite și Scont“ din București. În anul 1943, Tester, devine coproprietar și al fabricii de mezeluri „KULKE“ din Deva.

Utilizarea ca acoperire a unor firme, societăți bancare etc., de către serviciile de spionaj hitleriste, este confirmată și de Eugen Cristescu care scria : „Băncile, societățile și firmele germane acopereau și subvenționau un mare număr de agenți germani proprii sau care serveau serviciile de informații ale Reichului. Toate aceste servicii se compuneau mai mult din civili, iar preocuparea lor de bază erau informațiile și legăturile politice“ [17]). Activitatea pe linia acestor întreprinderi economice și societăți bancare i-a creat lui Tester posibilități de cunoaștere a unor probleme ale economiei românești și pentru menținerea unor relații strînse cu cercurile politice, financiare, economice și comerciale din țara noastră.

Sursa „D“, referindu-se la locurile unde erau dispuse sursele de informare ale lui Tester, arată că „Agentura sa era plasată în sectorul economic, majoritatea la Banca de Credit German condusă de Witzleben și la fabrica de mezeluri „Scandia“, apoi devenită „Kulke“, cu sediul central la Deva și cu o sucursală în București“. Pentru a pătrunde în mediile ce-l interesau, a cunoaște unele personalități sus puse ale vremii, sub raportul convingerilor politice, viciilor și pasiunilor, precum și pentru a fi pe placul noului său șef pe linie informativă, maiorul, von Gregory, ce era nelipsit de la cursele de cai, A. Tester a cumpărat cîțiva cai de curse la Hipodromul Băneasa, a angajat antrenori și îngrijitorii necesari. Tester a reușit să cîștige bunăvoința germanilor, așa după cum menționează „Lazăr Enescu“, și prin modul în care se comporta cu ei. „Toți aceștia — afară de căpitanul Rohrscheidt care a părăsit România înainte ca Tester să-i devină intim — erau oameni care nu dispuneau de avere și s-au lăsat atrași de fastul și bogăția ce desfășura Tester prin cheltuielile ce le făcea cu ei, cadourile în alimente și obiecte, cum și prin împlinirea dorințelor lor. Cea mai marcantă dintre acestea e cumpărarea și înființarea unui grajd de curse cu vreo 8 cai pentru a atrage pe maiorul von Gregory“ [18]).

Verificînd antecedentele sale, activitatea ce o desfășura, și legă-

---

[15]) Ibidem, f. 113.
[16]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, vol. I, fila 282.
[17]) Din memoriile lui Eugen Cristescu, 1968, p. 121.
[18]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 17923. F.A., vol. I, f. 115.

turile ce și le-a creat în anumite medii sociale, serviciile de spionaj germane i-au încredințat inițial lui Tester sarcina de a supraveghea relațiile dintre minoritatea germană și autoritățile române [19]. Misiunea informativă a lui Tester în România nu s-a limitat însă numai la cunoașterea stării de spirit, a acțiunilor minorității germane și a raporturilor ei cu autoritățile antonesciene în vederea manevrării acesteia potrivit intereselor Berlinului, ci a cuprins o arie mult mai largă de preocupări.

Supravegherea și cunoașterea convingerilor intime ale unor vîrfuri antonesciene, a unor șefi legionari rămași în țară, a unor ofițeri superiori cu o anumită influență în armată, precum și a cercurilor industriale și financiare suspuse, au constituit o preocupare constantă a lui Tester. Aceasta rezultă cu pregnanță din analiza mediilor pe care le frecventa, a procedeelor și mijloacelor utilizate și mai ales a structurii agenturii folosite.

Astfel, pentru a fi la curent cu atmosfera care exista în sînul minorității germane din România, acesta a utilizat în mare măsură o agentură provenind din aceste medii. Agenții săi, de diferite vîrste și profesiuni îi furnizau informații asupra manifestărilor minorității germane din România, influenței exercitate asupra ei de evenimentele internaționale, de situația de pe diferite fronturi, precum și a gradului de loialitate a acesteia față de regimul hitlerist. Printre agenții utilizați de Tester din rîndul minorității germane găsim pe : „Hans Victor", om de afaceri, „Willi Calman", ziarist, pe care l-a atras în afaceri la Banca de Depozite și Scont, încredințîndu-i funcția de director, „Dana Grudingher" pe care a folosit-o și ca secretară, care era totodată și agenta Gestapoului [20], „Conrad Calotă", fost propietar al fabricii de mezeluri din Deva, despre care S.S.I., deținea date că ar fi fost căpitan în armata germană și lucra acoperit pentru Abwehr [21].

În vederea cunoașterii problemelor care îi frămînta pe germanii din România, Tester și agenții săi făceau frecvente deplasări în județele și orașele unde această populație era mai numeroasă.

Folosindu-se de relațiile pe care și le-a creat în rîndurile unor căpetenii legionare, ca Victor Medrea, fost director al presei legionare [22], colonel în rezervă Zăvoianu Ștefan, fost șef al Poliției Capitalei în timpul guvernării legionare, Lt. col. în rezervă Lupașcu Emanoil, fost director al Uzinelor „Vulcan", membru în senatul legionar ș.a. Tester a căutat să stabilească poziția reală a acestora față de oficialitățile Germaniei care-l sprijineau pe Antonescu și natura relațiilor ce le aveau cu Horia Sima. Prin intermediul acestora a intrat în posesia unor informații de culise despre activitatea legionarilor — relațiile ce le aveau cu cei fugiți în Germania, Austria și Italia, planurile de viitor ale acestora — care le comunica lui von Killinger, von Rittgen, iar mai tîrziu maiorului S.S.

[19]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 80.
[20]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 135 805, F.O., vol. 4, f. 5.
[21]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 71 285, F.O., vol. 1, f. 55.
[22]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I., f. 80.

Freiher von Gregory de la Misiunea Militară Germană din București, care-i erau șefi pe linie informativă [23].

Culegerea de informații politice cu privire la poziția altor partide, grupări și personalități de frunte îndeosebi a P.N.Ț. a constituit o altă preocupare a lui Tester. Referindu-se la această latură a activității sale „Lazăr Enescu" a declarat în anchetă că „Din punct de vedere politic Tester, se informa de la mine asupra politicii românești, asupra sentimentelor uneia sau altei grupări politice românești, amicale sau inamicale față de Germania, în special îl preocupa activitatea lui Maniu... Cînd a cunoscut prin mine pe dl. Constantin Bursan, membru marcant al partidului liberal, și-a putut completa informațiile pe tărîmul politic cu mai multă amploare și cu mai multe detalii..." [24].

Activitatea informativă desfășurată de Tester a cuprins și unele medii ale armatei. Treptat a reușit să-și creeze legături în rîndul unor ofițeri. Pe unii dintre aceștia i-a atras în consiliile de administrație ale unor întreprinderi economice și bănci, exploatîndu-i informativ în orb, iar pe alții i-a recrutat ca agenți.

Astfel, se cunosc cazurile generalului „D. Roșoga" care a devenit membru în Consiliul de administrație al Băncii de Depozite și Scont, al lt. col. în rezervă „Lazăr Enescu" fost președinte al Consiliului de administrație al aceleiași bănci [25], al cpt. în rezervă „Anton Hudiță", fost atașat comercial al României la Londra cu care se cunoștea încă din anii 1932—1933 [26]. Acesta s-a întîlnit cu Tester în cîteva rînduri încă în preajma izbucnirii celui de al doilea război mondial, fiind unul dintre intimii săi, avîndu-l ca oaspete în croaziera făcută la Istambul, Atena, Pireu și Neapole cu yahtul „Lucinda". „Anton Hudiță", era suspectat de S.S.I. pentru legături cu serviciul de informații britanic.

Începînd din 1943 și mai ales în cursul anului 1944, Tester, a stabilit deasemenea strînse legături cu colonelul „Carol Diaconescu", ce deținea funcția de prefect al jud. Hunedoara, care a devenit ulterior unul dintre intimii săi.

Tester a recrutat în scopuri informative și pe comisarii de poliție „Marin Pintea" și „Gheorghe Lian". Aceștia erau utilizați și pentru a-l preveni asupra unor măsuri luate de Gestapou pentru urmărirea lui, mai ales cînd anumite afaceri făcute de el deveneau de notorietate publică, iar rivalitățile dintre serviciile speciale germane se accentuau în dauna Abwehrului și a șefilor acestuia.

În cercurile politice, industriale și bancare, Tester, a avut întinse legături personale și agenți pe care i-a folosit atît pentru culegerea de informații cît și pentru realizarea unor afaceri. Printre aceștia menționăm pe : „Costică Balomir" industriaș, fost ministru liberal și acționar

[23]) I b i d e m, fila 3.
[24]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 17 923, F.A., vol. I, f. 117.
[25]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 133.
[26]) I b i d e m, fila 283.

la mai multe bănci, printre care Banca de Depozite și Scont, „Tudor Eugen" fost ministru subsecretar de stat, pe care l-a finanțat cu mari sume de bani, ing. „Iancu Ioanițescu" afacerist, avocatul „Sandu Romanescu" suspectat ca agent al serviciului de informații englez, avocatul „Mișu Huzun" utilizat pentru a facilita emigrarea evreilor din România [27]) și alții.

Din studierea unor materiale referitoare la cazul Tester, se desprind și unele metode utilizate de acesta în activitatea de spionaj. Astfel din modul său de comportare și viață, agenții și legăturile lui trebuiau să observe că au de a face cu un om bogat, atotputernic prin forța banilor și a relațiilor ce le are. El a dovedit multă abilitate și perspicacitate în a-și hrăni agenții cu iluzii și speranțe. În această privință „Lazăr Enescu" declara: „Eu trebuia să rămîn mereu convins că el este extrem de bogat și că după război vom lucra împreună în Brazilia, unde posedă o avere imensă sub forma a 3½ milioane saci de cafea în silozurile proprii prevăzute cu instalații frigorifice" [28]). Totodată el desfășura cu agenții și legăturile sale o activitate compartimentată, pe sectoare și ramuri de activitate. „Tester lucra pe compartimente — afirma „Lazăr Enescu" —, adică pentru fiecare gen de operațiuni ale sale avea anumiți colaboratori, care nu se amestecau în altele" [29]).

Întîlnirile cu agenții le efectua la sediul Băncii de Depozite și Scont, la alte intreprinderi unde era acționar sau la diverse case special amenajate în București. Cu unii dintre agenții cei mai importanți și cu șefii săi pe linie informativă de la Ambasada Germană se întîlnea la domiciliul său și la restaurantele renumite.

Retribuirea agenturii o făcea atît prin încadrarea acestora în consiliile de administrație ale intreprinderilor și băncilor unde era acționar sau proprietar, prin angrenarea lor în diverse afaceri, de pe urma cărora realizau cîștiguri personale, cît și prin remunerarea cu sume de bani primite din Germania. În legătură cu această problemă, sursa „G" a S.S.I.-ului, într-o notă din 16 iulie 1943, semnala următoarele: „În fiecare lună între zilele 16—19 ale lunii vine de la Berlin un delegat special al Gestapoului, care ia contact cu S.S.G. (Serviciile secrete germane-n.a.), delegat care are nume conspirativ și acte pe acest nume El aduce cu sine lei și dolari falși cu care face plata aparatului informativ al unităților secrete germane. Se aduc în special bancnote de 2 000 lei și dolari care sînt lucrați într-o fabrică specială la München. Acești bani falși se utilizează în Turcia, România, Ungaria și Elveția... Principalul manevrant al acestor bani falși în România este A.A. Tester, ajutat de evreul Julius Weissman, fost contabil la Banca de Depozite și Scont, proprietatea lui Tester. Bancnotele false de cîte 2 000 lei sînt puse în circulație pe piață de agenți speciali, iar informatorii sînt plătiți cu bani veritabili,

27) Ibidem, fila 283.
28) Arhiva C.S.S., dosar nr. 17 923, F.A., vol. I, f. 114.
29) Ibidem, f. 114.

spre a nu cădea în mîna autorităților" [30]). Serviciile de spionaj hitleriste practicau pe scară largă și stipendierea agenturii cu bani falși. Afacerea „Cicero" și altele o demonstrează cu prisosință.

În ceea ce privește transmiterea informațiilor culese, Tester utiliza legăturile nemijlocite ce le avea cu ofițerii germani. Uneori agenții săi cei mai valoroși erau puși direct în contact cu aceștia. Așa s-au petrecut lucrurile cu „Lazăr Enescu" care a fost utilizat la început de Tester în culegerea de informații economice, financiare și bancare, iar mai tîrziu a fost pus în „...contact cu ofițerii germani, von Rohrscheidt și von Gregory, atunci cînd au avut nevoie de vreo informație despre persoane ce cunoașteam" [31]).

Din relatările sursei „D" rezultă că: „La hotelul „Athenée Palace", din București Tester dispunea de un aparat emise-recepție, prin care menținea legăturile cu antenele sale și transmitea rapoartele personale...". S.S.I.-ul urmărindu-l îndeaproape a stabilit că în vara anului 1944, acesta își crease o „rezidență puternică de informații", la fabrica „Kulke" din Deva, unde deasemenea poseda „...un aparat de emisie-recepție".

Tester obișnuia să facă dese călătorii în străinătate îndeosebi în Germania, Ungaria și Bulgaria. Scopul acestora era de natură informativă, corelîndu-se totodată și cu afacerile pe care le făcea.

Dealtfel din întreaga sa activitate desfășurată îndeosebi în România, rezultă că preocupările pentru afaceri bancare, industriale, comerciale etc., se împleteau strîns cu activitățile informative pe care le camufla cu abilitate. Cu privire la această problemă „Lazăr Enescu" a declarat următoarele: „Ca intim al lui Tester, l-am însoțit pe acesta în mai multe voiaje pe care le făcea la Sofia pentru afaceri comerciale cu marina germană, al cărui sediu central pentru Marea Neagră era la Sofia. Am realizat acolo comenzi de butoaie, de flanele, de ciorapi, de pînză, de cabluri și altele, deoarece pe de o parte marina germană plătea bine, pe de altă parte dădea avansuri ce mergeau pînă la 80% din comandă, ceea ce era foarte important pentru Tester, care avea permanent nevoie de sume mari... În afară de afacerile cu marina, Tester la Sofia era în relații strînse cu șeful contraspionajului german de acolo, un civil cu numele de **Delius**" [32]).

Pe lîngă culegerea și transmiterea de informații din unele materiale rezultă că Tester a participat împreună cu Delius și „Lazăr Enescu" la capturarea unui cetățean român care lucra pentru filiala serviciului de spionaj britanic cu sediul la Istambul.

În legătură cu aceasta „Lazăr Enescu" a declarat: „Un detaliu asupra acțiunii mele cu Tester, privitor la relațiile P.N.Ț. cu englezii a fost arestarea lui Geo Heck, care fusese semnalat de către serviciul de contraspionaj german din Bulgaria, adică de Delius că face dese voiaje de la București la Istambul în tovărășia unui anume Mircea Zăgănescu, membru al P.N.Ț. și prieten personal al lui Aurel Dobrescu, fost ministru țărănist....

30) Arhiva C.S.S., dosar nr. 88 300, F.O., vol. I, f. 455.
31) Arhiva C.S.S., dosar nr. 17 923, F.A., vol. I, f. 114.
32) Ibidem, f. 114.

Tester a pus la cale capturarea lui Zăgănescu, care rămăsese la Istambul și am plecat cu Heck la Sofia, unde Tester, a pus la curent pe Delius de intenția de a atrage prin Heck pe Zăgănescu la Sofia și a pune astfel mîna pe firele legăturilor dintre Maniu și englezi" [33]). Operația s-a încheiat negativ, deoarece Zăgănescu fiind chemat urgent prin telefon de la Sofia de către Heck, a pretextat că nu poate veni pentru a i se face comunicările respective.

O altă metodă care reese cu pregnanță în evidență din studierea cazului Tester, este aceia de a stabili, cultiva și menține relații cu persoanele suspuse din aparatul de stat, viața politică sau economico-financiară.

Astfel se explică raporturile lui Tester cu industriașii Max Auschnit și Karmitz care nu erau străini de preocupările lui. Prin avocatul „Mișu Huzun" aceștia i-au oferit suma de 7 milioane lei, [34]) fără a se cunoaște cu certitudine mobilul real al unui asemenea gest. Totodată Tester a stabilit și cultivat strînse relații personale cu unele vîrfuri ale regimului dictatorial, printre care amintim pe Mihai Antonescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministrul Afacerilor Externe, Eugen Cristescu — director general al S.S.I., prof. Dan Hurmuzescu, demnitar antonescian, utilizat ca expert în probleme economice și financiare [35]) ș.a.

M. Antonescu îl primea sistematic în audiență pe Tester cu care prilej purta discuții asupra situației economice din România, raporturile româno-germane, mersului războiului etc. În timpul acestor distcuți A. Tester, afla părerile acestuia și își studia interlocuitorul. În urma fiecărei intervederi întocmea rapoarte pe care le trimetea la Berlin [36]). La data de 30 martie 1943 A. Tester, într-o discuție purtată cu M. Antonescu, s-a oferit să pună la dispoziția „Consiliului de Patronaj", prin „doamna mareșal Antonescu", suma de 5 milioane lei, drept donație pentru procurarea de alimente și îmbrăcăminte pentru armata română și populație.

În același timp Tester a avut o întrevedere cu von Killinger, pe care l-a anunțat că donează pentru populația din Germania „care a suferit de pe urma bombardamentelor 5 milioane lei, pentru a cumpăra din România 30.000 kg. carne, salam, slănină și alte alimente, pentru a fi expediate în Germania". În vederea păstrării secretului asupra donației și a caracterului ei, a cerut lui Eugen Cristescu, ca transportul alimentelor din România în Germania să se ,.... facă discret în vagoane militare, ca furnitură militară" [37]).

În ceea ce privește raporturile lui Tester, cu Killinger, există unele semnalări din care rezultă că acesta din urmă l-a utilizat și pentru a cunoaște activitatea diplomaților turci acreditați la București, precum și

[33]) Ibidem, f. 117.
[34]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 285.
[35]) Ibidem, f. 230.
[36]) Arhives du Ministère des Affaires Etrangères d'Allemagne, vol. 95, „Note sur l'entrevue du 3 juin 1942 entre M. Antonescu et Tester".
[37]) Arhiva C.S.S., dosar 44 494, F.O., vol. I, f. 82.

a legăturilor acestora cu cercurile ostile Germaniei și lui Antonescu. Pare semnificativă în această privință o notă informativă din 9 iunie 1942, în care se arată printre altele că: „Tester . . . a primit recent dispoziții de la ministrul von Killinger, de a supraveghea cu toată atenția activitatea membrilor legației turce la București. Ministrul german e informat precis că personalul legației turce e în legătură nu numai cu democrații români, dar chiar și cu spionii anglo-saxoni" [38]). Această informație este verosimilă cunoscut fiind faptul că poziția de neutralitate a Turciei a fost exploatată atît de Germania, cît și de puterile aliate. Cele două tabere aflate în luptă s-au străduit fiecare în manierea și cu mijloacele de care dispuneau, să atragă Turcia de partea lor, în care scop au împînzit teritoriul acestei țări cu rețele de spionaj și diversiune, iar la Instambul și în alte orașe au funcționat diverse organisme de spionaj atît ale aliaților, cît și ale Germaniei. De asemenea printre diplomații turci acreditați la București au lucrat acoperit unii agenți ai serviciilor de informații ale Angliei și S.U.A. care culegeau informații despre situația din România, cultivau legături cu unele personalități politice care se orientau spre puterile anglo-saxone, întreprindeau acțiuni menite a contracara planurile și acțiunile Germaniei.

Arthur Tester a avut legături strînse cu S.S.I. și cu Eugen Cristescu personal, care nu s-au limitat numai la cele menționate mai sus. La S.S.I. acesta era cunoscut ca șef al unui grup informativ care lucrează pentru germani, fapt rezultat dintr-o notă trimisă de S.S.I. la 15.V.1942 Secției II-a din Marele Stat Major semnată de Eugen Cristescu, prin care se ia apărarea lui Tester în forma următoare: „Dl. Tester, cetățean englez și membru marcant al partidului fascist din Anglia, se află în România ca refugiat politic. Întrucît ideile pe care le propagă sînt favorabile politicii Axei, Tester se găsește în strîns contact și sub protecția cercurilor oficiale germane din țara noastră și chiar colaborează cu acestea. Serviciul nostru este la curent cu intreaga activitate — chiar cea particulară — a d-lui Tester și opiniază că nu este cu nimic dăunătoare siguranței statului. Dacă în relațiunile sale, vine în contact cu persoane care ar părea suspecte, aceasta o face în interesul serviciilor pe care le prestează alături de cercurile germane" [39]).

Faptul că Tester era în raporturi strînse cu conducerea Serviciului Special de Informații, este confirmat și de sursa „D" care arată că „Din cadrul S.S.I.-ului, singurii care au avut contact direct cu Tester au fost: Eugen Cristescu, Lt. col. Proca Alexandru și Becescu Florin zis Georgescu". Pe de altă parte, Eugen Cristescu și subalternii săi din S.S.I. (Lt. col. Borcescu Traian și Lt. col. Ionescu Micandru), erau foarte receptivi la solicitările lui Tester. Astfel în anul 1940 cînd, Tester, a sosit în România, S.S.I. a avizat favorabil — probabil la sugestia germanilor —

[38]) Ibidem, f. 169.
[39]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 267.

cererea acestuia de a nu fi internat în lagăr, deşi stabilise că în iulie 1940 sub pretextul vinderii societăţii cu capital englez „Steaua Română" unui grup german, avea frecvente contacte cu : Clarck R. Percy, cetăţean englez, director al fabricii de cabluri, Duranty Valter, ziarist, Forbes Arthur Patrick, ataşat aerian al Angliei la Bucureşti, cunoscuţi ca agenţi şi cadre ale Intelligence Service-ului [40]).

Serviciul Special de Informaţii s-a arătat plin de solicitudine şi faţă de cererile lui Tester de mai tîrziu. Astfel, la 5 mai 1944, acesta a solicitat viza de ieşire din ţară. În aceeaşi zi pe cererea de viză, lt. col. Borcescu Traian, notează : „Chiar azi viza de ieşire din ţară. După masă la ora 17,00 să am paşaportul cu viza făcută" [41]). Acordînd libertate de mişcare lui Tester, S.S.I.-ul lua în acelaşi timp propriile măsuri de supraveghere şi verificare a activităţii acestuia şi a familiei sale. Astfel, în iunie 1943, cu prilejul vizitei fiice sale, Violet, în Germania, aceasta a fost însoţită în voiajul său de agenta „Nuţi Edeleanu".

Activitatea, afacerile şi legăturile lui Tester cu unele persoane cunoscute cu sentimente anglofile, ori suspecte de apartenenţă la serviciul de informaţii britanic, au creat unele suspiciuni la adresa sa din partea serviciilor contrainformative naziste. Astfel o sursă a semnalat la 7 iunie 1943, că serviciul secret german a primit dispoziţii de la Berlin ca Arthur Tester, să fie ţinut sub supraveghere, fiindcă „.... s-ar fi interceptat unele legături foarte suspecte ale acestuia în străinătate cu anglo-americanii" [42]). De asemenea o altă sursă semnala la 5 iunie 1943, că acesta a pus pe piaţă în zilele de 4 şi 5 iunie 1943 mai multe bancnote engleze de 500 şi 100 funzi, în valoare de mai multe milioane lei [43]), iar la 13 iulie 1943 a vîndut la bursa neagră 1 500 funzi sterlini în valoare de 2 400 000 lei.

Faptul că Tester nu ar fi fost loial cu naziştii apare şi într-o semnalare a serviciului de spionaj italian [44]). Întru-un raport întocmit de S.S.I., la 22 ianuarie 1943, se menţionează printre altele că, dr. Konen, delegatul poliţiei germane în România avea cunoştinţă despre faptul „.... că Tester în timpul şi după războiul trecut a lucrat pentru francezi şi englezi..." [45]). Gestapoul şi alte organe contrainformative germane, au întreprins măsuri pentru a clarifica suspiciunile existente cu privire la Tester. Astfel, într-o notă a S.S.I.-ului din 15.II.1944, se afirmă că : „Împotriva lui Tester, „Feld-Polizei" din Bucureşti a întocmit un dosar cu toate afacerile veroase făcute în calitatea sa de membru al serviciilor informative germane. Dosarul cuprinde şi numele tuturor informatorilor evrei care lucrau „în dublu" (pentru Tester şi pentru legaţia suedeză, turcă şi elveţiană). Se spune că acest dosar a fost trimis d-lui Himmler în Germania" [46]). Pe

---

40) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 9.
41) Ibidem, f. 217.
42) Ibidem, f. 194.
43) Ibidem, f. 194.
44) Ibidem, f. 80.
45) Ibidem, f. 280.
46) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 207.

marginea notei în cauză, Eugen Cristescu a pus următoarea rezoluţie : „Col. Micandru, [47]), Instrucţii". Într-o altă notă a biroului 4 siguranţă din 5 iulie 1944, se arată că „...Tester, a fost urmărit multă vreme de biroul de contraspionaj german şi s-a aflat că el era în serviciu lui Intelligence Service" [48]).

Din materialele studiate nu rezultă cu claritate ce măsuri concrete au luat germanii împotriva lui Tester. Din unele indicii neconcludente reese că acesta ar fi fost chemat la Berlin pentru a da explicaţii în legătură cu acuzaţiile ce i s-au adus, altele arată dimpotrivă că în România au sosit unii ofiţeri superiori germani pentru a elucida acest caz. Au circulat numeroase zvonuri despre intenţiile lui Tester, de a fugi în Turcia şi Spania, precum şi cu privire la o presupusă lichidare în secret a acestuia de către Gestapou. Astfel, într-o notă din 17 iunie 1944 se arată că : „În cercurile germane circulă numeroase versiuni privind pe A.A. Tester. Unele cercuri germane afirmă că acesta a fost lichidat de aparatura secretă germană, deoarece s-a dovedit că a trădat pe germani şi urma să fugă în Turcia. Alte cercuri spun că lui Tester i s-a încredinţat o foarte importantă misiune şi că datorită acestei situaţii se caută acoperirea lui prin tot felul de versiuni" [49]). Pe marginea notei în cauză este făcută următoarea adnotare : „Dl. Micandru, rog la mine". Sursa „D" precizează că într-adevăr „Germanii l-au suspectat — datorită fricţiunilor dintre Gestapou şi S.S., dar nu l-am putut găsi cu ceva concret".

Din studiul unor materiale existente, rezultă cu certitudine însă, că în vara anului 1944, în lunile iunie, iulie şi august, Tester şi familia sa se aflau în România şi se refugiase din cauza bombardamentelor şi pentru desfăşurarea activităţii informative în comuna Mintia jud. Hunedoara. Acolo şi la Deva el avea dese întîlniri cu amicul său Kulke, cu prefectul de Hunedoara, susamintit şi cu un colonel german din S.S. anume, Walter Weinhoble, sosit special de la Berlin.

Insurecţia de la 23 August 1944 l-a găsit pe Tester la Mintia, sărbătorindu-şi ziua de naştere în compania familiei şi a prietenilor săi apropiaţi. Prefectul de Hunedoara care era prezent la petrecerea respectivă, a fost chemat urgent în seara aceleiaşi zile la serviciu. Reîntors după cîteva ore, el a anunţat pe Tester, despre evenimentele ce au avut loc. În urma acestor veşti, la 24 august 1944, Arthur Tester, a luat legătura cu amanta sa „Ioana Ştefănescu" domiciliată într-o comună vecină, anume Dobra, căreia i-a solicitat suma de 90.000 lei [50]). Din declaraţiile ulterioare date de aceasta, rezultă că A. Tester a fost surprins şi era foarte surescitat de cele petrecute la 23 August [51]).

În ziua de 24 august 1944, A. Tester într-un automobil pus la dispo-

---

47) Col. Ionescu Micandru îndeplinea funcţia de şef al secţiei de legătură a S.S.I.-ului cu org. inf. germane şi italiene.
48) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 15.
49) Ibidem, f. 207.
50) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 335.
51) Ibidem, f. 335.

ziție de către prefect, a plecat la Arad însoțit de colonelul S.S. Walter Weinhoble, soția acestuia, Louiza, și subofițerii S.S. Reinhard Harn și Bohler Ernst.

Enigma sfîrșitului lui Tester.

Potrivit unor documente neconfruntate deocamdată cu alte fapte și împrejurări, Arthur Tester ar fi fost împușcat în noaptea de 24/25 august 1944, împreună cu W. Weinhoble pe șoseaua Arad-Curtici în apropierea comunei Pecica, de o patrulă a grănicerilor români însărcinată cu supravegherea șoselei, întrucît aceștia nu s-au supus somațiilor patrulei. Informațiile cu privire la data exactă a împușcării lui Tester sînt contradictorii. Astfel într-o radiogramă din 5 sept. 1944, trimisă de către centrul Arad, S.S.I.-ului, se arată următoarele: „În ziua de 28 august a.c. grănicerii noștri au împușcat în apropierea comunei Pecica, doi germani într-o mașină. Printre cei doi germani se găsea și dr. Tester care a murit. Asupra lui s-au găsit dosare foarte interesante, cu scrisori în original semnate de Dl. Mihail Antonescu și Eugen Cristescu. Dosarele se găsesc la chestura Arad"[52]. Pe radiograma respectivă este făcută următoarea adnotare de către lt. col. Traian Borcescu, care ținea locul de șef la conducerea Serviciului Special de Informații: „Să fie trimisă de urgență d-lui ministru Aldea".

Asupra conținutului documentelor găsite asupra lui Tester nu se fac alte precizări și nu deținem în prezent alte informații.

La radiograma din 5 sept. 1944, Traian Borcescu, a solicitat Centrului Arad să ia măsurile necesare pentru a trimite de urgență scrisorile găsite asupra lui Tester, pentru a fi prezentate generalului Aldea care îndeplinea funcția de ministru al Afacerilor Interne în acea vreme.

La data de 12 sept. 1944, Traian Borcescu a înaintat cu adresa nr. 22146 Ministrului Afacerilor Interne „...lucrările găsite asupra agentului german, Tester, care a fost împușcat de către grănicerii români, în momentul trecerii din România în Ungaria. În aceste lucrări se găsește corespondență semnată de domnii Mihail Antonescu și Eugen Cristescu. Rugăm a dispune cele ce veți crede de cuviință",[53]) fără a se face alte precizări. În actele încheiate de Chestura Poliției din Arad, care în acele momente s-a ocupat de acest caz, rezultă că pe lîngă documentele sus-menționate asupra lui A. Tester, s-au mai găsit bijuterii, precum și suma de 100.000 lei.

Tester și colonelul S.S., W. Weinhoble, au fost înmormîntați la 29 august 1944 la cimitirul „Pomenirea" din Arad. Pentru a stabili cu exactitate identitatea lui Tester, S.S.I. a ordonat efectuarea exhumării cadavrului și examinarea corespunzătoare a acestuia. În raportul întocmit la 15 oct. 1944 în legătură cu aceasta se arată: „Procedîndu-se la deshumarea

[52]) Ibidem, f. 221.
[53]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 224.

și identificarea cadavrului, s-a ajuns la un rezultat fără mari precizări, deoarece capul cadavrului era de nerecunoscut, după corp și haine arăta că este dr. Tester"[54]). În încheierea raportului se concluziona că „moartea dr. Tester este o realitate"[55]) și se făceau recomandări în legătură cu supravegherea informativă a familiei sale.

Afacerea Tester nu s-a încheiat cu prilejul morții acestuia. Ea a continuat să facă obiectul preocupării S.S.I.-ului, care a trecut imediat la supravegherea informativă a agenturii utilizate de el și a familiei sale, deși din unele materiale reeșea că acesta „era totodată și agent al I.S. englez"[56]).

Astfel într-o notă elaborată de S.S.I. la 18 ianuarie 1945, se arată că Tester „...a avut din partea I.S.-ului o misiune bine determinată în România, care consta în a lua contact direct și a activa alături de Gestapou, efectuînd astfel o colaborare între organele informative germane și engleze. Acțiunea acestora era îndreptată contra tendințelor politice sovietice și scopul final pare să fi fost înțelegerea Angliei și Germaniei cu privire la problemele sud-est europene"[57]).

Faptul că acesta ar fi lucrat inițial pentru serviciul de informații britanic, este menționat și de sursa „D" care arată că „Tester era încadrat în Serviciul de Informații Englez și se pare că avînd consimțămîntul lui a acceptat să intre în serviciul de informații german Abwehr, iar pentru a cîștiga simpatia și sprijinul cercurilor conducătoare hitleriste „...s-a căsătorit cu o germană...". În legătură cu fizionomia moral-politică intimă a lui Tester „Mișu Uzun" unul dintre agenții săi a declarat: „El nu era nazist și nu avea prejudecări rasiale"[58]). De asemenea Barbu Ionescu, unul dintre amicii săi și tot odată unul dintre oamenii de încredere ai lui Carol al II-lea, suspectat de către S.S.I. pentru legăturile sale cu serviciile informative britanice și naziste, a declarat la 29 sept. 1944, că „Tester.... cu toate că făcea propagandă oficial, totuși în intimitate n-a încetat niciodată de a se considera ca un mare patriot britanic"[59]).

Activitatea lui Tester și mai ales trecutul său, caracterul afacerilor pe care le făcea, faptul că trecea drept un mare bancher, care din toate manoperele financiare și economice ieșea învingător, circumstanțele sosirii sale în România și preocupările lui, modul în care a ajuns să cîștige și să mențină încrederea germanilor, par să ne ducă la concluzia că acesta a acționat și în slujba serviciului de informații britanic.

Este exagerată — după părerea autorului — concluzia care se desprinde din nota S.S.I.-ului din 18.I.1945 cu privire la scopul real al misiunii lui Tester în România. Deși nu este exclus ca acesta să fi primit și o asemenea însărcinare, ea nu a constituit însă problematica principală

[54]) Ibidem, f. 230.
[55]) Ibidem, f. 230.
[56]) Ibidem, f. 283.
[57]) Ibidem, f. 283.
[58]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 17 923, F.A., vol. II, f. 73.
[59]) Ibidem, f. 92.

a activității sale. Sursa „D" arată în această privință că, „Tester avea o serie de antene pe frontul de est și dădea informații nemților și englezilor referitoare la operațiunile frontului de est și despre sovietici".

Legăturile sale cu vîrfurile antonesciene și îndeosebi cu Eugen Cristescu, mai ales către sfîrșitul anului 1943 și pînă în iunie-iulie 1944, par a ne indica și faptul că dr. Tester, ar fi încercat să sondeze poziția și orientarea acestora care înclinau în mod vădit spre anglo-americani și aveau cunoștință despre tratativele secrete ce se purtau cu aceștia, întrucît devenea tot mai evident că Germania va fi învinsă în război.

Moartea lui Tester nu a reprezentat un capitol încheiat nici pentru reprezentanții serviciului de spionaj englez. Într-o notă din 18 ianuarie 1945 în legătură cu această problemă se arată că : „...imediat după instalarea organelor I.S. în România, conducerea acestora (în special colonelul Kind), s-a interesat îndeaproape de soarta lui Tester și a familiei lui. De asemenea colonelul Kind s-a deplasat personal la Prefectura Poliției Capitalei, intervenind pentru prelungirea șederii în țară a uneia dintre fiicele lui A. Tester, Mary, cetățeancă engleză" [60]). Unele organe ale serviciului de spionaj britanic care lucrau acoperit în cadrul Misiunii Militare engleze din România, au desfășurat o intensă activitate oficială și neoficială pentru elucidarea împrejurărilor morții lui Tester.

Pe lîngă culegerea în secret de date și informații cu privire la această afacere, Misiunea Militară britanică a solicitat oficial Ministerului Afacerilor Externe al României, care la rîndul său la 8.XII.1944 (printr-o adresă) a rugat subsecretariatul de stat al Poliției să-i comunice date cît mai complete despre „..supusul englez Albert Arthur Tester, care ar fi decedat în ziua de 24 august 1944, în momentul în care încerca să treacă frontiera în Ungaria" [61]). În adresa respectivă, Ministerul Afacerilor Externe menționa, că în vederea clarificării acestui caz, Misiunea Militară engleză, a solicitat concursul Ministerului de Justiție, cît și Marelui Stat Major al armatei române.

La data de 11 ianuarie 1945, la cererea Misiunii Militare britanice, Ministerul Afacerilor Externe a solicitat din nou Ministerului Afacerilor Interne — Direcția Generală a Poliției — printr-o adresă „confidențială și urgentă", răspuns la adresa anterioară. De această dată în adresa respectivă se indicau cîteva probleme concrete la care se solicita răspuns, după cum urmează :

„1) Informațiuni complete asupra activității politice a lui Tester în România în legătură cu autoritățile germane, italiene, și române. Legăturile și colaborarea acestuia cu poliția română, activitatea sa antibritanică și antievreiască și numele colaboratorilor care l-au asistat în aceste înleletniciri.

2) Legăturile lui Tester cu prefectul de Deva, unul din prietenii săi intimi....

[60]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. I, f. 283.
[61]) Ibidem, vol. VII, f. 110.

3) Legăturile lui Tester cu industriașii români....

4) Dacă este adevărat că colonelul Weinhoble este în viață și se ascunde în România...

5) Data exactă a incidentului care ar fi dus la moartea lui Tester și exactitatea raportului scris, redactat de subofițerul Bulcă că ar fi avut loc la 27 august...

6) Informațiuni cu privire la așa numita secretară a lui Tester, o poloneză, care i-ar fi împrumutat 80.000 lei lui Tester în dimineața zilei de 24 august..." [62]). Pe adresa în cauză este pusă următoarea rezoluție : „C.D. notă completă care va fi înaintată Ministerului Afacerilor Străine".

Răspunsul formulat la data de 22 ianuarie 1945 de către Direcția Generală a Poliției către Ministerul Afacerilor Externe, se axează în general pe datele cunoscute, referitoare la activitatea lui Tester. Nu se cunoaște ce ecou a avut și ce interpretare a dat informațiilor primite, Misiunea Militară britanică. Cert este că autoritățile competente române probabil la cererea aceleiași misiuni au dispus o nouă eshumare a cadavrului lui Tester. La data de 8 februarie 1945 în prezența unei comisii alcătuită din reprezentanți ai Procuraturii, Ministerului Justiției, Ministerului de Război, poliției din Arad, a lt. col. Carter și a sergentului Berger de la Misiunea Militară britanică, s-a procedat la o nouă deshumare a cadavrului.

Concluziile cuprinse în procesul verbal întocmit de comisia de expertiză nu sînt complet edificatoare, deoarece cadavrul intrase în stare de putrefacție înaintată, iar semnele de identitate căutate probabil la sugestia Lt. colonelului Carter : „o placă de metal pe una din oasele gambelor și o altă placă de metal pe unul din oasele degetului mic de la mîna dreaptă", nu au fost găsite. Cu prilejul cercetării lenjeriei de corp, s-a găsit în interiorul cămășii și pe indispensabili „două petlițe" purtînd marca unor firme străine care au fost ridicate de reprezentanții Misiunii Militare britanice.

Neatestată documentar, în legătură cu circumstanțele morții lui Tester formulăm și opinia că el nu și-ar fi găsit realmente moartea în împrejurările descrise. Este posibil ca spionajul englez sau german să-l fi recuperat în împrejurările generale legate de evenimentele de la 23 august 1944, iar cadavrul declarat ca fiind al lui Tester să fi fost o substituție cu cadavrul altei persoane asemănătoare. Desigur este o ipoteză care prin cercetări ulterioare ar putea fi atestată, infirmată sau ar putea rămîne neclarificată pentru totdeauna.

Este cert însă, că reprezentații serviciului de informații britanic au întreținut relații cu membrii familiei lui Tester rămași în România, îndeosebi cu Mary, una din fiicele spionului, care în anul 1947 a funcționat în cadrul Misiunii Militare engleze, avînd legături cu consulul Kendall.

[62]) Arhiva C.S.S., dosar nr. 44 494, F.O., vol. VII, fila 110.

* * *

In cele ce preced au fost înfăţişate pe baza unor documente şi materiale de arhivă, unele aspecte ale activităţii spionului Tester în România într-o perioadă istorică deosebit de complicată. Activitatea şi preocupările acestuia se înscriu în cadrul unor coordonate politice precise : pregătirea, dezlănţuirea şi purtarea războiului de agresiune de către puterile Axei în Europa, înrobirea, cotropirea şi subjugarea unor state, inclusiv a unei mari puteri ca Franţa de către blocul statelor fasciste, riposta hotărîtoare dată nazismului şi militarismului japonez de statele coaliţiei antifasciste. Este perioada cînd pe planul activităţilor informative şi contrainformative, serviciile speciale ale statelor aflate în luptă, îndeosebi ale marilor puteri îşi plasează mai intens cadrele şi agenţii în punctele nevralgice ale inamicului, îi infiltrează reciproc în aparatul de stat, în armată şi mai ales în organele de spionaj, contraspionaj şi poliţieneşti. Se pare că o asemenea încercare izbutită de pătrundere în serviciul de informaţii al adversarului este şi cazul A. Tester, realizat cu ingeniozitatea caracteristică serviciului de spionaj englez.

Sau Tester, a fost un spion ce a lucrat din convingere şi loial numai pentru nazişti. ? ! În această ipoteză, cunoscînd periculozitatea sa, serviciul de spionaj britanic a căutat să-l compromită faţă de germani, care au început să-l suspicioneze şi să-i verifice activitatea. Interesul manifestat faţă de împrejurările morţii lui Tester de către ofiţerii de informaţii din cadrul Misiunii Militare britanice după 23 August 1944, pare explicabil şi prin străduinţa acestora de a verifica exactitatea informaţiilor ce le posedau în acest caz, cunoscut fiind faptul că serviciile de spionaj practică adesea asasinatul, substituirea unor persoane cu altele etc., pentru a-şi induce în eroare adversarul.

O altă concluzie care se desprinde din studierea acestui caz este faptul că organele speciale româneşti şi îndeosebi S.S.I.-ul au supravegheat sistematic activitatea şi legăturile spionului, însă după cum apreciază sursa „D" „... n-a putut lua măsuri contra lui deoarece era omul ambasadei germane, fiind tot odată susţinut de Engen Cristescu...", şi de alte persoane care deţineau funcţii de conducere în acest organism.

Documentul nr. 1

REGULAMENTUL SERVICIULUI DE CONTRAINFORMAŢIUNI ROMÂNO — RUS (1917)

Art. 1. — Contra-informaţia rusă-română va duce o luptă de colaborare contra spionajului din partea inamicului, atît în zona militară de operaţiuni, cît şi în spatele armatelor (în zona etapelor), urmărind de asemenea toate delictele, îndreptate în contra armatelor.

Art. 2. — Contra-informaţia ruso-română este deservită de ofiţeri, funcţionari şi agenţi. Orice persoană care face serviciul de contra-informaţie va avea o autorizaţie specială, însoţită de o fotografie, scrisă în limba rusă şi română cu pecetea şi semnătura şefului său.

Art. 3. — Funcţionarii administraţiei şi poliţiei române sunt obligaţi să dea tot concursul funcţionarilor biuroului de contra-informaţie rusă, la reţinerea persoanelor urmărite de ei, după ce li se va prezenta autorizaţia de identitate a funcţionarului biuroului.

În cursul de 24 ore, persoanei care va fi reţinută trebuie să i se arate culpa şi apoi se va proceda conform dispoziţiunilor arătate în articolele următoare ; iar în cazul cînd funcţionarul biuroului de contra-informaţie rusă nu se va prezenta în acest scop şi din cercetarea făcută de autoritatea română nu va rezulta nici un indiciu de culpabilitate în contra persoanei reţinute, ea va fi pusă în liberatate.

Art. 4. — Ofiţerii, funcţionarii şi agenţii biuroului de contra-informaţie rusă, în cazurile cînd va fi necesară arestarea unei persoane bănuite, sau perchiziţionarea atît a ei personală cît şi a domiciliului ei, sunt obligaţi să se adreseze celui mai apropiat ofiţer de poliţie română, care, în urma prezentărei autorizaţiei de identitate a funcţionarului de la biuroul de contra-informaţie rusă, imediat va proceda la îndeplinirea cererei lui, fiindcă asemenea cereri totdeauna sunt mai dinainte aprobate de Subşeful de Stat Major al armatei (General-cuartiermeister) sau al Statului major al frontului.

La arestarea şi perchiziţionarea, precum şi la facerea cercetărilor, va putea asista funcţionarul rus, care a făcut cererea sau oricare altul, care va fi desemnat de serviciul de contra-informaţie rusă.

Actele de constatarea arestărei şi percheziţiunei se vor adresa de

ofițerul de poliție română în dublu exemplar, în limba română, însă funcționarul rus care a făcut cererea, sau delegatul special al serviciului de contra informație vor putea semna în acte ca asistenți.

Dacă biuroul de contra-informație rus care a făcut arestarea sau percheziționarea unui individ nu va delega pe nimeni să asiste la efectuarea cercetării sau percheziției, ofițerul poliției române va proceda singur la aceasta, dresînd actele în dublu exemplar și înmînînd un exemplar și biuroului respectiv de contra-informații rusă.

In cazuri extreme (flagrant-delict), cînd lăsarea persoanei urmărite în libertate pînă la sosirea ofițerului poliției române se va crede periculoasă, funcționarii biuroului de contra-informație rusă, vor putea reține pe urmărit trimițîndu-l imediat la ofițerul poliției române.

Art. 5. —Arestatul după cererea funcționarilor biuroului de contra-informație rusă va fi supus interogatorului, conform informațiunilor date despre el de către șeful biuroului de contra-informație rusă, sau de la vr'un agent independent al acestui biurou, și după stabilirea vinovăției lui, va fi înaintat cu toate actele dresate la poliția română din județul respectiv.

În cazul cind dovezile de culpabilitate ale arestatului vor părea insuficiente pentru ținerea lui și mai departe sub arest și transmiterea cercetărei la Judecătorul de Instrucție, el va fi imediat eliberat dacă biuroul de contra-informație rusă nu va mai insista asupra ținerei sub pază pînă la primirea altor dovezi noui asupra vinovăției lui.

In acest din urmă caz, cererea va fi satisfăcută provizioriu avizînd și Marele Cartier General Român pentru a decide.

Dacă afacerea stă în legătură și cu indivizii aflători în zona interioară, Marele Cartier General Român va încunoștiința și Ministerul de Interne.

Art. 6. — În cazul cind biuroul de contra-informație rusă va socoti necesară îndepărtarea vre-unui supus străin, recunoscut ca periculos intereselor armatei, atunci poliția română va îndepărta pe un asemenea străin din zona militară, numai după singura comunicare a sus numitului biurou, arătîndu-se că îndepărtarea este necesară în interesul armatei.

Serviciul de contra-informație rus, va comunica Delegatului Siguranței Generale Române de pe lîngă Stat Majorul Armatelor frontului român (Cuartierul Rus) informațiunile ce va poseda asupra unei asemenea persoane pentru ca ele să poată fi aduse la cunoștință Marelui Cuartier General Român, și prin aceasta din urmă Ministerului de Interne, în vederea supravhegherei mai departe sau a luărei altor măsuri ce se vor găsi cu cale.

Supușii români, cari trăesc continuu într'o anumită localitate bănuiți de spionaj sau recunoscuți ca periculoși pentru interesele armatei, vor fi strămutați în altă localitate care va fi desemnată de Ministerul de Interne, însă nu altfel, decît după verificarea informațiunilor date asupra lor, de către agenții poliției române.

Aceiași supuși români cari trăiesc într'o localitate temporar, în cazurile arătate mai sus, vor fi imediat trimiși la domiciliul lor de origină, dacă acest domiciliu este situat în afară de zona militară de operații.

Art. 7. — Urmărirea persoanelor învinuite de spionaj și reținute pe teritoriul român se va face de către poliția română, de aceia și actele de cercetările făcute cari vor fi dresate de biuroul de contra-informație rusă asupra persoanelor reținute în zona operațiilor după sfîrșitul cercetărilor, indicat se vor transmite, pentru urmărirea mai departe a afacerei, poliției române, afară de orietările asupra supușilor ruși militari și civili mobilizați.

Art. 8. — În zona militară de operațiuni a trupelor ruse, unde nu sunt autorități și poliție română, deținerea persoanelor bănuite de spionaj, independent de cetățenia lor, precum și îndeplinirea tuturor formalităților de judecată, se face direct de către gradele militare și de către serviciul de contra-informație rus ; iar supușii români se transmit Siguranței Generale Române de pe lîngă Stat Majorul Armatei.

Art. 9. — Pentru realizarea unei observări cît mai întinse asupra populației, din cauza micului număr de agenți speciali de poliție, este necesară stabilirea unor posturi speciale mixte la punctele de legătură ale drumurilor ; acestor posturi li se va da ca consem, ca controlarea trecerei dintru'un punct populat intr'altul să se facă numai cu permise speciale.

Documentul nr. 2

DECLARAȚIA LUI CRISTESCU GHEORGHE PRIVIND S. S. I.-ul *)

Istoricul-Organizarea și Dotarea

În ultima sa fază, Serviciul Special de Informații avea o organizare combinată atît după Serviciul de Inf. ale statelor înconjurătoare, cît și după „Intelligence-Service". „F.I.B." (Federal Investigationes Bureau) și 2-ème Bureau". Contopirea aceasta urmărea două scopuri : în primul rînd pe acel de a corespunde necesităților informative, conform spațiului geo-grafic-politic al statului și în al doilea rînd a avea o organizare modernă cît mai perfecționată.

Istoric.

Războiul din 1916 a scos la iveală lipsa unui Serviciu de Informații Speciale a Statului român, astfel încît M.St.M., devenit pe timpul operațiunilor militare M. Cartier General, s-a văzut în fața unor mari lacune, atît informative cît și contrainformative, lucrînd adeseori în vid. Pînă la campania din 1916, aceste sarcini reveneau M.St.M. — Secția II-a, mai cu seamă d.p.d.v. informativ, precum și Siguranței Generale a Statului, care împlinea îndeosebi rolul contrainformativ. Lipsind o unitate de vedere și de conducere, rezultatele au rămas mereu în urma așteptărilor, astfel încît „Misiunea Aliată" — procedînd la reorganizarea armatei române pentru faza a II-a a campaniei, care trebuia să înceapă în primăvara anului 1917 — s-a văzut în fața unor mari lipsuri de ordin informativ. Pentru acțiunea contrainformativă s-a atașat direct Cartierului General Militar o secție specială detașată din Siguranța Generală și compusă din cele mai bune elemente polițienești de pe acea vreme. Această secție lucra acum sub conducerea directă a M.C.G. conf. unor noi directive stabilite de consilierii aliați împreună cu Secția II-a a M.St.M. român. Totuși, rezultatele au fost slabe, deoarece reorganizarea era tardivă.

După primul război mondial luînd ființă așa numitul „Consiliu Superior al Apărării Statului", care era compus din foștii prim-niniștri, foștii șefi de Stat Major, foștii miniștri ai M.A.N. și alți demnitari, alături de cei prezenți în funcțiune, s-a trecut la o nouă organizare radicală în ceea ce privește potențialele de apărare ale țării, în diferite compartimente ca : potențialul industrial, economico-financiar, agricol, administrativo-fiscal, comunicații, transporturi, potențial geofizic, reorganizarea învățămîntului civil și militar, precum și în alte direcții.

Consiliul Superior al Apărării Țării, lucra la M.S.M., întrunindu-se periodic uneori sub președinția regelui. Lua hotărîri de ansamblu, indicînd linii de conduită organizatorică, pe cari apoi, Departamentele ministeriale trebuiau să le împlinească în măsura posibilităților lor.

Componența populară a Statului devenită prin unire mai eterogenă ca înainte de 1918, cum și lipsurile de ordin informativ, constatate în vremea campaniei din 1916, au pus problema acută a reorganizării unor Servicii de ordine ale Statului. Pentru aceia s-a și trecut în primul rînd la reorganizarea armatei, apoi la reorganizarea poliției, jandarmeriei, siguranței și a altor formații adiacente ca justiția militară, legislații de proceduri speciale în materie de ordine în stat, ș.a.

Așa numita „Lege a organizării teritoriului", precum și „Legea Cons. Superior al Apărării Statului", aveau o stabilitate mai mare decît legile obișnuite și ele nu au putut fi desființate și modificate de fluctuația politică după placurile sale, deoarece se întîmpina mereu opoziția fermă a M.St.M.

Cu această ocaziune și la indicația specială a Cons. Sup. al Apărării Țării, s-a trecut și la crearea unui Serviciu de Informații Special. *) Sarcina a fost atribuită M.St. Major, care la început a subordonat complet noul serviciu directivelor sale, în special Secției II-a Informații, din cadrul M.S.M. Această dependență totală de subordonare și o oarecare anchiloză militaristică, nu lăsa însă S.S.I. elasticitatea necesară unui adevărat serviciu informativ modern. Rezultatele primilor ani de funcționare a noului serviciu rămîneau sub așteptare, astfel încît în anul 1922, Cons. Sup. al Apărării Statului a hotărît a lărgi sfera de acțiune a Serv. de Inf. dîndu-i oarecare autonomie de funcționare și o mai mare flexibilitate de acțiune. El rămânea dependent de M.S.M. numai în ceace privește „directivele planului de căutare" informativă, pe care îl stabilea de comun acord cu M.S.M. colaborînd neîncetat mai ales cu Secția II-a ; dar primea o oarecare autonomie în ceea ce privește acțiunea contrainformativă, atribuție nouă care-i fusese atribuită, separat de cea a Siguranței Generale, cu care însă trebuia deocamdată să-și coordoneze activitatea. În anul 1923 și 1924 reorganizează mai temeinic latura contrainformativă a Serv. de

*) Gheorghe Cristescu a fost șef al Serviciului Foto-identificări din Cadrul Serviciului Secret (apoi S.S.I.), deținînd funcția de director al acestui compartiment, atît pe timpul cînd Serviciul Secret a fost condus de către Mihail Moruzov (pînă în 1940) cît și al către Eugen Cristescu (1940—1944) cu care era frate.

*) Serviciul Secret, pentrucă despre el este vorba, inițial a luat ființă în toamna anului 1919 în cadrul Biroului II Contrainformații din Marele Stat Major al armatei și a avut ca Șef pe maiorul BURSAN.

Inf. după sistemele altor servicii informative. Lipseau însă cadrele de specialitate. Consiliul Superior al Apărării, presa mult asupra acestei probleme ținînd-o mereu pe ordinea de zi a ședințelor și insista continuu pentru dezvoltarea noului serviciu.

O problemă importantă constiuia alegerea și numirea unui șef capabil, deoarece N.S. Petrescu delegat pînă atunci cu conducerea S. de Inf., *) nu corespundea cerințelor lărgite ale S.I. M.St.M. ar fi vroit un militar în fruntea S.I. dar aceasta implica iară o subordonare aproape complectă a Serviciului, de aceea, Cons. Sup. al Ap. Țării s-a opus opiniind pentru numirea ununi element civil.

Relațiile cu U.R.S.S., precum și anumite indicațiuni din afară, au dus la concluzia că noul șef trebuie să cunoască la perfecție limba rusă, avînd totodată și o pregătire profesională formată, considerîndu-se dăunătoare alegerea unui element neversat în materie. S-a recurs deci la un element din cadrele Siguranței Generale și anume la Mihail Moruzov, de origine lipovean din Tulcea pe atunci Subinspector, sau inspector de Siguranță în Dobrogea.

M.S.M. cere agrementul Siguranței pe care aceasta și-l dă pentru eliberarea lui Moruzov din serviciul ei, recomandîndu-l ca un element excepțional de capabil în materie polițienească.

Șeful lui Moruzov, Insp. G-ral de Siguranță al Dobrogei — Stefu — s-a simțit însă lezat de alegere, considerînd că el ar fi fost mai indicat pentru această misiune. Cum Ștefu era bun prieten, probabil chiar și rudă cu Romulus Voinescu, Directorul General al Siguranței Statului din acea vreme, l-a influențat pe acesta în defavoarea lui Moruzov, astfel încît, curînd, în loc de colaborare cu Siguranța Serv. de Inf. ajunge la divergențe cu ea. **)

Presat în organizarea lărgită a Serviciului, Moruzov face greșala de a atrage în Serviciul său, o serie de elemente capabile din Siguranță, fără învoirea conducerii acestei instituții. Se ajunge astfel la o situație inadmisibilă, în care fostul rege Ferdinand intervine personal, cum și ca Președinte al Cons. Sup. al Apărării Țării. În fața sa, Moruzov se împacă cu Voinescu, o împăcare ce nu era însă decît formală. Curînd Moruzov cere dezlegări mai largi în atribuțiunile sale, pe care le obține, procedînd apoi la organizarea Serv. de Inf. ca organ cu atribuțiuni independente și directive proprii. Dependența de M.S.M. îl jena însă mereu, de aceeia cere și obține scoaterea Serv. de la M.S.M. și atașarea lui la Min. Ap Naționale, ***) unde capătă o autonomie aproape totală d.p.d.v. organizatoric și al activității proprii.

*) N.S. Petrescu n-a fost delegat cu conducerea Serviciului Secret, ci în anii 1928—1929 a fost un fel de ajutor al lui Moruzov.

**) Aceasta se petrecea în primăvara anului 1920, cînd datorită divergențelor ivite se renunță la numirea lui Moruzov în fruntea Serviciului Secret. Mihail Moruzov, este totuși adus în această funcțiune în toamna anului 1924 și numit oficial la 1 iunie 1925.

***) Măsura se ia în anul 1934.

Serv. de Inf. devine acum numai „atașat" Cabinetului Depart. Apărării, avînd însă liberatatea deplină de acțiune, cum și de colaborare pe picior de egalitate cu celelalte Instituții ale Statului. Devine deci o instituție de Stat independentă, cu regulamentul său de funcționare propriu, cu buget propriu și cadre alese numai de dînsul, nu la cererea M.S.M. și cu asentimentul vreunei alte instituții de Stat. Moruzov atrage în serviciul său acum, o serie de elemente capabile, pe care le căuta și recruta cu multă grijă și abilitate, cum a fost Gh. Marincu — Secretar G-ral la Min. de Interne, Niki Ștefănescu, fost în Siguranța din Chișinău, Gh. Comșa ș.a., care cunoșteau foarte bine limba rusă. Eșind la pensie renumitul detectiv al Siguranței Vintilă Ionescu, Inspector G-ral și Șef al Corpului Detectivilor Siguranței, Moruzov îl angajează în Serv. de Inf. cu scopul special de a-i reorganiza și lărgi corpul său de detectivi contrainformativi. Curînd Serv. de Inf. începe să se afirme, căpătînd o influență importantă. Moruzov lucrînd acum independent și direct cu toți șefii de instituții, de la Primul Ministru, Miniștrii, Directori G-rali etc., capătă și față de partidele politice o crescîndă considerațiune, acestea știind că el este „omul Armatei", precum și „persoana-grata" a palatului regal.

Lupta „surdă" a durat însă cu Siguranța mereu pînă la moartea lui Romulus Voinescu, fapt ce a dăunat desigur mult ambelor instiuttii.

Moruzov omul: Fiind primul conducător al Serv. de Informații român și cum organizarea și dirijarea noului organ depindea exclusiv de dînsul, este interesant a preciza cîteva caracteristici esențiale ale acestui „personagiu" care și-a avut epoca sa de influență — uneori hotăritoare — în politica țării noastre dintr-o anumită perioadă, mai ales între anii 1930—1940. Scund, vînjos, pleșuv, dinamic și foarte inteligent, poseda într-un grad intens abilitatea profesională detectivă. Ca instrucție scolastică, poseda școala normală, avînd însă un spirit format cu mult superior pregătirii didactice. Ambițios pînă la orgoliu, poseda un spirit de dominare despotică, neadmițînd replici sau corectări, fapt ce constituia un mare defect pentru flexibilitatea care se cere șefului unui asemenea Serviciu în raporturile cu subalternii săi. Lipovean și fiu de preot din Tulcea, ori împrejurimi (Nicolițel) vorbind la perfecțiune limba rusă pe care o învățase probabil ca limbă maternă, cunoștea de asemenea o serie întreagă de alte dialecte din Dobrogea ca, tătarca, bulgara, turca etc. În tinerețe făcuse parte dintr-un nucleu socialist condus de un doctor-refugist rus, stabilit în Tulcea. La început — probabil — informator al Siguranței în acea organizație, intră apoi efectiv în cadrele ei, ajungînd pînă la gradul de Subinspector ori Inspector pe lîngă Inspectoratul G-ral de Sig. al Dobrogei, ce reprezenta o importanță deosebită pentru Dir. G-rală a Siguranței, prin poziția acestei provincii, a componenței sale ca populație, cum și prin interesul cu care era privită în politica Europeană, din pricina gurilor Dunării și a Comisiunii Europene a Dunării, precum se știe, de competență europeană atunci.

Probabil că a colindat cîndva și prin Rusia, deoarece cunoaștea foarte amănunțit lucruri și situațiuni de acolo, ce nu se pot cunoaște decît cutreerînd o țară. Cunoașterea limbei ruse și a teritoriului, cum și

curiosul fapt că era un rusofob crincen — așa cel puțin se afișa — au dus
la alegerea sa pentru conducerea Serv. de Informații. Fapt cert este însă
că nu și-a ratat misiunea, ducînd sarcina încredințată cu o abilitate
aproape neîntrecută.

Ca prim „colaborator acoperit“ în noul domeniu informativ, și-a
cîștigat pe faimoasa „Prințesă Caragea“, versată în materie, deoarece
„lucrase“ înainte atît pentru Inteligence Service, cît și pentru 2-ème
Büreau și probabil și pentru alte servicii de informații străine. A plătit-o
„princiar“, dar după ce a „stors“ tot ce a putut stoarce de la această veche
spioană de origină fanariotă, nu numai că o părăsește, dar o pune și sub
supraveghere, făcînd-o să se și expatrieze apoi. Din pricina influenții pe
care o avea, toată lumea, atît militară cît și politică îl adula, căutînd a-i
căpăta bunăvoința și protecția. La M.A.N. devenise într-o vreme atot-
putinte și cum era din fire foarte vindecativ, nu ierta nici cînd un
afront adus.

Ținta sa principală a fost mereu de a întări acțiunea contrainfroma-
tivă ce era îndreptată mai ales împotriva U.R.S.S. De aceea și da o
atențiune specială agenturii sale din Basarabia, mai cu seamă după eșecul
suferit de Siguranță la Tatar-Bunar. Acțiunea informativă împotriva
U.R.S.S. o conducea personal și exclusiv și niciodată nu s-a știut unde își
stabilise „centrul de activitate“, care era — probabil — undeva prin
Dobrogea, întrebuințînd în misiuni informative pe lipovenii săi, printre
care avea întinse relațiuni. Faptul că adeseori după ce încasa fondul
informativ, pleca la Tulcea cu mulți bani asupra sa, vine să confirme
acest lucru. La Chișinău instalase ca rezident al M.St.M. și un om al său
de încredere pe Lt. colonelul Ghiță Ștefănescu, iar la un alt „Centru infor-
mativ“ pe Maiorul Stancov, bulgar de origine și care cunoștea bine limba
rusă. Rezidența contrainformativă era condusă de Niki Ștefănescu ajutat
de Gh. Comșa, Rizescu și alții.

În București, Sediul Central al Serv. de Inf. era instalat în mai multe
imobile, aproape fiecare Secție avîndu-și reședința separată și ca local și
ca organizare. Unul din sedii era în str. Maria Rosetti 20 sau 22. Două alte
imobile pe str. Vasile Lascăr.

M.St.M. insista de asemeni pentru o cît mai strînsă colaborare, la
fel ca și multe alte Departamente, în frunte cu Palatul și Președ. Cons.
de Miniștri ce vroia ca serviciile de ordine să conlucreze cît mai strîns
și mai eficace între ele.

Siguranța era condusă acum de Stan Emanoil ca Director General
al Poliției, cu d-rul Eugen Bianu Subdir. G-ral, ambii invidoși pe marea
influența ce o căpătase Moruzov. Ca Dir. al Poliției de Siguranță — după
organizarea nouă din 1929, vine Eugen Cristescu, *) ce conducea de multă
vreme Serviciul de Siguranță, fiind considerat ce cel mai capabil element
de specialitate și cu care Moruzov avea cel mai des contact de serviciu —
deci și cele mai multe neînțelegeri. Acestea surveneau mai cu seamă din
încălcările de atribuțiuni pe care le făcea șeful S. Inf. nerespectînd anu-
mite limite care se stabileau în așa numitul „Consiliul al Ordinei în Stat“,
compus din șefii tuturor organelor de ordine în care intrau șeful Serv. de

Inf., Directorul G-ral al Siguranței și Poliției — Pref. Poliției Capitalei,
Comandantul jandarmeriei și Subsecretarul de Stat de la Interne, însăr-
cinat cu ordinea publică. Aceștia țineau lunar ședințe de colaborare și
coordonare a măsurilor de ordine în Stat, deseori participînd la ședințe
și Ministrul de Interne, șeful M.St. Major, Ministrul de Justiție, Coman-
dantul Garnizoanei București, ori alți conducători de autorități cu atri-
buțiuni de ordine în stat.

Deoarece Eugen Cristescu îl aprecia mult pe șeful Serv. de Inf. ca
bun polițist și-l recomandase călduros generalului Samsonovici — șef de
Stat Major pe atunci — în vederea numirii la conducerea nolului Serv.
de Inf., Moruzov îi purta recunoștință personală“, „rulîndu-l“ totuși ade-
seori în chestiuni de serviciu prin încălcări și depășiri de atribuțiuni ce
uneori deveneau adevărate samavolnicii ilegale, pe care Eugen Cristescu
nu înțelegea a le tolera fiind un legalist profund. Spre a face apropierea,
Moruzov încredințează o importantă misiune contrainformativă fratelui
șefului Siguranței, **) funcționar pe atunci la Secretariatul Direcției G-rale
a Soc. Reșița din București. Misiunea fiind dusă la bun rezultat, Moruzov
propune fratelui lui Eugen Cristescu a intra efectiv în cadrele Serviciului
de Inf., deocamdată ca element „acoperit“, rămânînd ca după o perioadă
de încercare să se facă o numire efectivă — oficială. Eugen Cristescu se
opune la această „manevră“, deoarece ar fi putut el însuși a-l numai pe
fratele său direct în Serv. de Inf. cu ajutorul șefului de Stat Major cu
care era prieten, ori a-i încredința chiar și în Siguranță un post, dar aștepta
ca acesta să termine facultatea de Drept pe care o urma.

Moruzov insistă, aducînd ca argument indicația că are ordin special
de la rege a continua acțiunea contrainformativă la Reșița, printr-un
element de încredere deosebită, deoarece acolo (în Soc. Reșița) se joacă
mari interese, alt om putînd fi cumpărat și că cea mai bună garanție o
oferă fratele său, pe care dealtfel l-a și indicat regelui încă de la prima
misiune. Directorul Siguranței cedează, deoarece intervine în acest sens
și Ministrul de Intrene. Dă însă o serie de directive și indicațiuni fratelui
său de a se menține pe linia de conduită strict legală și numai pe teren
industrial.

Totodată, șeful Siguranței, datorită ordinelor ce le primise de la
Ministrul de Interne întărește acțiunea inf. privitoare la „Reșița“, dele-
gînd pe Sub. Insp. de Siguranță Simion Popescu, a se ocupa în mod
special de acest concern-industrial. Curînd s-a simțit nevoia unei coordo-
nări a activității c. inf. a lui Popescu, cu cea dusă separat de fratele
Directorului Siguranței pentru Serv. de Inf. și a M.St.M. care da o atenție
deosebită acestei probleme. Grație noului angajat se începe o colaborare
mai armonioasă între organele Siguranței și cele ale Serv. de Inf. Datorită
abilității celor doi colaboratori, Eugen Cristescu se împacă cu Moruzov
începînd a nivela divergențele trecutului.

---

*) Era vorba de autorul prezentei declarații.
*) Este vorba de autorul prezentei declarații.

Comisiei Internaţionale de Poliţie
Şeful Siguranţei fiind membru al Comisiei Internaţionale de Poliţie
care se întrunea periodic la Haga, avea întinse legături şi chiar relaţiuni
prieteneşti cu şefii Serv. de Siguranţă din multe stat europene.

Cerinţele tot mai lărgite şi mai presante ale Serv. de Inf. cereau
mereu cadre noi, pe care şeful S.I. nu le mai putea acum recruta dintre
elementele Siguranţei, pentru motivul că în Consiliul de Ordine Publică
îşi luase acest angajament şi mai cu seamă spre a nu strica iarăşi cola-
borarea cu Siguranţa. Misiunea de la Reşiţa, dînd iarăşi rezultate satisfă-
cătoare, Moruzov propune din nou şefului Siguranţei să-şi dea asenti-
mentul pentru numirea fratelui său de astă dată oficial — în cadrele Serv.
de Inf. Şeful Sig. acceptă, însă cu o anumită condiţie, dintre care cele mai
esenţiale erau, ca numirea să se facă de S. Inf. prin M.St.M., pentru mai
multă garanţie de stabilitate — şeful S.I. avînd obiceul a se debarasa iute
de angajaţii săi, atunci cînd o conjunctură a sa personală îi dicta aceasta.
A doua condiţiune era specializarea cît mai temeinică a noului angajat în
direcţia exclusivă a tehnicei poliţieneşti moderne, a tehnicei contrainfor-
mative şi mai cu seamă a mijloacelor ştiinţifice adaptate în această ma-
terie. Moruzov care poseda mai ales elemente culese de prin alte instituţii
de stat (foşti poliţişti, foşti funcţionari, ofiţeri plecaţi din armată şi alţii),
simţea şi el nevoia unor cadre noi, temeinic pregătite. Conf. înţelegerii
dintre cei doi, se hotărăşte ca tînărul angajat să fie întîi pregătit în
Serviciul de poliţie tehnico-ştiinţifică al Siguranţei, iar apoi numit oficial
şi pe urmă trimis în străinătate pentru continuarea studiilor şi speciali-
zare în acest domeniu. Specializarea se efectuează, în ţară, sub directa
supraveghere a inspectorului Victor Petrescu şi sub. insp. Panaitescu de
la conducerea Serv. de Poliţie tehnico-ştiinţifică a Siguranţei Generale.
Urmează apoi numirea oficială prin M.St.M. — în Serv. de Inf. ca şef al
Biroului Identificărilor din Serv. de Inf.

La reintoarcerea fostului rege Carol al II-lea în 1930, Vaida-Voevod
recomandă în mod special pe Moruzov acestuia. Moruzov captăt iute în-
crederea regelui, începînd acum a lucra direct cu „Mareşalatul Palatului"
(Col. Urdăreanu) şi adesea, ori chiar direct cu regele. Supărat pe acţiunea
partidelor „istorice" ce-l obligaseră a părăsi tronul şi ţara, Carol al II-lea
incepe o conducere autocrată, care ţintea în primul rînd la dezbinarea
partidelor Naţ. Ţărănesc şi Liberal. Dă misiuni — strict confidenţiale —
şefului S. de Inf. în acest sens. Moruzov, care pînă acum nu se prea ames-
tecase în politică, devine un factor preponderent în jocul de combinatii
politice ale partidelor. În acţiunea sa este dirijat exclusiv şi direct de
rege şi Urdăreanu, primind acum şi fonduri speciale de la Palat pentru
această misiune.

Bugetul Serv. de Informaţii.

În vederea camuflării resurselor financiare S.I. îşi alimenta fondu-
rile şi de la M.St.M. şi de la M.A.N. şi de la Min. de Finanţe şi direct de
la Banca Naţională şi de la Palat.

Furat de misiunile politice, şeful S.I. neglijează pe cele normale ale

acţiunii informative-contrainformative, fapt care începe a nemulţiumi atît
M.St.M., cît şi Departamentul Apăr. Naţionale. Spre a complecta lecuna,
şeful S. Inf. cere şi obţine ca unii ofiţeri din M.St.M. — Secţia II-a să
lucreze în orele suplimentare la Serv. de Informaţii. Astfel vin pe rînd să
activeze la S.I., Maiorul Petrescu Gh., Baloşin, Maiorul Catava Iosif, Lt.
col. Cristea Nicolae, Colonelul Obogeanu, Colonelul Octav Vorobchievici
ş.a. Aportul acestora nu dă rezultatele scontate, exceptînd pe cele ale col.
Vorobchievici, care se relevă ca un element excepţional dotat pentru
misiuni informative şi care la recomandarea şefului S. Inf. a şi fost trimis
ca ajutor de ataşat militar în Germania.

„Tare" la Palat, Şeful S.I. începe a se amesteca acum şi la numirile
în comandamentele principale ale Armatei, plasîndu-şi în locurile impor-
tante oamenii săi, imixtiune ce-i atrage şi simpatii dar şi adversităţi, dintre
care cea mai crîncenă a fost a generalului Antonescu, mareşalul de mai
tîrziu. Încurcat în intrigile politice de directivele palatului regal, Şeful
S.I. neglijează mereu latura informativă, Siguranţa cîştigînd teren iarăşi
în activitatea sa contrainformativă, fapt ce nemulţumeşte orgoliul Şefului
Serv. de Informaţii. Tînărul Gh. Cristescu, plecat în Franţa, îşi continuă
studiile universitare la Paris, urmînd concomitent cu studiile juridice la
Sorbona şi Institutul de Criminologie, al cărui diplomat devine.

Reîntors în ţară în 1932, fratele său îl pune la curent cu intrigile
politice în care s-a încurcat Moruzov, sfătuindu-l iarăşi a nu se amesteca
cu nici un preţ în jocul perfid al Col. Urdăreanu, ci să se menţină strict
pe linia sa de tehnico-ştiinţific conf. specializării sale. **M.St.M. constatînd
scăderea continuă a valorii materialului informativ şi activitatea contra-
informativă a Serv. de Inf., caută a-şi organiza el singur, prin Secţia II-a
Inf. cadre informative proprii.** Pentru instructajul ofiţerilor recurge la
tînărul specialist, pentru specializarea căruia contribuise şi M.St.M. cu o
bursă specială de 3.000 Fr. fr. lunar. Nefiind însă complect format, acesta
este iarăşi trimis în Franţa pentru complectarea specializării. Între timp
Moruzov se ceartă iarăşi cu Siguranţa, dar Gh. Cristescu intervine din nou
pentru împăcare. Din păcate, acesta se ceartă el însuşi cu fratele său
pentru anumite divergenţe familiare. Moruzov ia partea angajatului său
şi cum relaţiunile dintre cei doi fraţi acum mai mult dăuneau colaborării,
ajunge cu Eugen Cristescu la un compromis. Expediază pe tînăr iarăşi în
străinătate, **de această dată cu misiunea precisă de a se specializa în anu-
mite domenii şi mai cu seamă in lautra unei raţionale organizări moderne,
tehnico-ştiinşifice a unui Serv. de Inf., luîndu-se ca bază** organizările
Serv. de Informaţii străine. Acest lucru era dorit şi de M.St.M. care
intervine oficial în Franţa spre a se da trimisului posibilităţile necesare.

La recomandarea şi a G-ralului Berthelot, fostul şef al Misiunii
Aliate de la Iaşi, către care M.St.M. intervenise special în acest scop,
tînărul îşi continuă formarea pe lîngă : 2 ème Büreau, la Biroul de Studii
al acestuia, condus de G-ral George, la Siguranţa Franceză, sub îndru-
mările lui Mondanee, Subdirectorul Siguranţei, la Pref. Poliţiei din Paris,
sub îndrumarea Prof. Dr. Laurié, Şeful Serv. „Identificări judiciare"
franceze, a lui Mayer, Şeful Pol. Criminale, a Prof. Expert grafic Edouard

de Rougemont, Secretarul Asociației Internaționale a Experților Grafici judiciari, a Prof. Nelken, directorul Institutului de Criminologie Practică din Paris, a Prof. Dr. Laporte, Directorul Laboratorului de Micro-Fotografie al Sorbonei și a altor specialiști în domeniile Poliției Tehnico-Științifice, conf. bazelor științifice ale profesorilor de Tehnică Criminologică ca Dr. prof. Locard, Sodermann, Osborn, ș.a.

M.St.M. insistase osebit ca să se efectueze o specializare cît mai temeinică în domeniul expertizelor scripturale, ale textelor vizibile și invizibile (cerneluri simpatice), precum și a altor materii de pură specialitate în tehnica informativo-c. informativă, în țară neexistînd specialiști formați după tehnica modernă în aceste direcțiuni. Tînărul Gh. Cristescu își complectează specializările, urmărind mereu și lucrările noui ale Inst. de Criminologie. Revine de mai multe ori în țară, primind noi instrucțiuni de specializare. Între timp, Moruzov „debarcase" pe Eugen Cristescu de la conducerea Siguranței, dîndu-l pe „linie moartă", deoarece acesta nu înțelesese a se preta la anumite injoncțiuni politice ale palatului și mai cu seamă refuzase a efectua anumite arestări samavolnice și ilegale, comandate de mareșalat, în jocul de divizare a partidelor.

Deoarece M.S.M. era mereu nesatisfăcut de rezultatele Serv. de Inf., propune pe de o parte reorganizarea lui radicală, iar pe de altă parte instructajul direct al unor cadre de Stat Major, destinate a fi numite în posturi de Atașați Militari, Navali, Aeronautici, ori ajutoare ale lor.

La conferința respectivă Moruzov propune ca pe lîngă atașații militari, sau ajutorii lor să funcționeze și un „Secretar", element din cadrele Serv. de Inf. **De asemenea, să se facă „infiltrarea" cu elemente speciale informative și în Legațiile noastre din străinătate, în Consulate, Agențiile Atașaților Comerciali, Atașaților Culturali, Agențiile N.F.R. și S.R.D. externe.** Cu un cuvînt, infiltrarea Serv. de Inf. direct în organele diplomatice. Moruzov spera astfel că aportul informativ, la adăpostul imunității diplomatice, va deveni suficient de satisfăcător pentru cerințele excesive ale vremii.

Întîmpină însă opoziția crîncenă a Min. de Externe și mai cu seamă a lui Nic. Titulescu pe acea vreme — 1934—35—36 — factor dominat în diplomația noastră. Cu ajutorul „Palatului" șeful Serv. de Inf. izbutește însă a-și impune vrerea, deși aceasta călca unele din cele mai respectate principii diplomatice. **Curînd, se angajează o serie de cadre civile tinere al căror instructaj începe la Serv. de Inf., iar concomitent se instruiesc și o serie de ofițeri de Stat Major de către tînărul specialist Gh. Cristescu. Unii din acesti ofițeri sînt numiți Atașați Militari sau ajutori : alții, sînt camuflați ca Vice-Consuli,** sau cu alte atribuțiuni diplomatice prin legațiile noastre. **Tinerii civili instruiți special, pleacă în calitate de Atașați Militari. Misiunile noastre diplomatice** din străinătate devin astfel un fel de „agenturi" directe ale Serv. de Informații, prin faptul că „valiza diplomatică aducea acum și materialul pentru Serv. de Inf., iar organele camuflate capătă o influență deosebită, datorită ordinelor speciale date de Moruzov, deseori sub egida : „din înalt ordin" recte, din ordinul regelui. **Imixtiunea și în diplomație, naște o ură „surdă" a cadrelor acesteia în**

frunte cu Titulescu, care încă de mult nu se împăca cu Moruzov, pe o problemă principală extern de importantă a politicii noastre externe și anume, raporturile cu U.R.S.S.

Lupta Titulescu — Moruzov.

Moruzov își rezervase special, activitatea informativă — c. inf. împotriva Uniunii Sovietice. Rusofob crîncen, punctul său de vedere era a nu se ajunge la nici o bază de înțelegere în raporturile de prietenie cu Sovietele. Titulescu — precum se știe — avea o concepție cu totul opusă pe care o urmărea cu deosebită tenacitate. În țară, părerile erau împărțite, unii politicieni și mai cu seamă Naț. Țărăniștii acceptînd punctul de vedere titulescian. Regele Carol al II-lea împărtășea însă vederile lui Moruzov care-l atrăsese definitiv de partea sa. Spre a putea supraveghea mai eficace acțiunea delegatului nostru la Geneva, sub pretextul păzirii materialului documentar-militar ce fusese trimis în vederea Conferinței Dezarmării, Moruzov trimite la Geneva pe Niki Ștefănescu, Șeful Agenturii sale de teren, împreună cu o echipă specială de detectivi ca : Comșa, Rizescu ș.a. toți foști polițiști și care funcționaseră în agentura de la Chișinău, deci elemente anti-sovietice. Titulescu vine în țară și protestează pentru această „suspectare" a activității sale. Cere regelui Carol retragerea lui Niki Ștefănescu și a acoliților săi, precum și înlocuirea sa — dacă totuși se crede necesar — cu Gh. Cristescu — acum șeful Serv. de Identificări, element nou format la „școala franceză" după principii moderne, om de știință, fără aversiuni politice încarnate, apolitic și în orice caz nu rusofob. **În drumurile sale spre Franța Gh. Cristescu dusese de mai multe ori documente lui Titulescu și stătuse mult de vorbă cu dînsul asupra multor probleme de politică internă și externă.** Dealtfel însăși Protocoalele Dezarmării pentru Conferința de la Geneva fuseseră fotocopiate personal de Cristescu, care le-a dus și predat direct în mîna lui **Titulescu la Geneva, însoțit fiind pe drum de o echipă specială de agenți de pază.** Titulescu **se informase chiar și în Franța prin Chiappe — Pref. Poliției Pariziene, despre activitatea lui Cristescu la Paris, de unde primise relatări care satisfăceau vederile sale.** Moruzov se opune schimbării și nu acceptă înlocuirea, știind și dînsul că Cristescu nu-i împărtășește vederile și înclină mai mult către concepția titulesciană de bune raporturi cu U.R.S.S., concepție întărită în Franța, unde se preconiza mereu față de români, reluarea unor raporturi de bună vecinătate cu Sovietele, aliata Franței.

La Ministerul de Externe are loc o conferință specială asupra **politicii externe, în care Moruzov producînd un material informativ, adunat de dînsul cu multă străduință și tenacitate, caută a documenta lui Titulescu temeinica concepție sale anti-sovietice. Titulescu, îl combate producînd și dînsul părerile celor mai autorizate personalități politice de la Geneva, care preconizau bune raporturi cu marea noastră vecină din răsărit.** Muruzov a fost înfrînt în directiva politicii externe față de U.R.S.S., **Titulescu impunindu-și punctul său de vedere. Urmează reluarea**

raporturilor diplomatice cu U.R.S.S. și îmbunătățirea relațiunilor dintre România și Uniunea Sovietică.

Șeful Serv. de Inf. nu era însă omul care să uite ușor o atare înfrîngere și la prima ocaziune favorabilă și-a plătit polița. Răsunătoarea „debarcare" a lui Titulescu de la conducerea Ministerului de Externe se datora în cea mai mare parte manevrelor lui Moruzov.

Influența anti-sovietică a lui Moruzov începe a avea tot mai mult succes. El luptă din răsputeri a pune piedici unei colaborări amicale între Legațiunea Sovietică recent sosită în România și Ministerul de Externe. Încă din prima zi a sosirii sale misiunea diplomatică sovietică a fost pusă în strictă supraveghere și filaj, condus special de Niki Ștefănescu, pe atunci șef al Secției contrainfromații din Serv. de Inf.

Reorganizarea totală a Serv. de Inf.

În anul 1934 și 1936, datorită tensiunii internaționale, Serv. de Inf. se reorganizeză radical. Pe baza unui vast material documentar, asupra organizării altor servicii de informații și mai cu seamă a datelor adunate privitor la organizarea modernă a „Intel. Service-ului — a lui „2 ème Büreau" și a „F.I.B"-ului american plus datele culese asupra Serv. de Inf. vecine —: Polon, Ungar, Bulgar, Sîrb și Cehoslovac, Serv. de Inf. se organizează de astădată temeinic după criterii naționale științifice ca organ de sine stătător. Devine deci o instituție autonomă în stat. La reorganizare contribuie în mare măsură și M.S.M. atît ca obiective și plan de căutare, cît și în dotarea cu personal. Se detașează acum o serie de ofițeri de Stat Major, direct în Serv. de Inf. care să conducă efectiv mai ales acțiunea informativă a acestuia, rămînind ca elementele S. de Inf. să efectueze misiunile, iar corpul său de detectivi să dezvolte activitatea contrainformativă, judecată de Consiliul Superior al Apărării Țării, „ca insuficientă pînă acum. Serv. de Inf. capătă un buget propriu, un Regulament special de funcționare, pe care nu-l avea pînă atunci și o dotare tehnică modernă. În linii esențiale noua reorganizare se limitează la următoarele Secții :

1. **Șeful Serv. de Inf.** cu grad de Director G-ral.

2. **Subșeful Serv.** cu grad de subdirector g-ral, post neocupat niciodată sub Moruzov.

3. **Secția Informațiilor,** cu cadre mixte, ofițeri de Stat Major detașați și personalul propriu al S. Inf. Conducerea o avea un colonel de St. Major cu stagiu mai lung în Secția II-a Inf. a M.St.M. (Mi se pare col. Siminel), apoi Lisievici Ioan *. Secția Inf. avea 4 „Fronturi" conf. punctelor cardinale a României.

4. **Frontul de Est,** — cel mai important — era condus de lt. col. Ernescu. Obiectiv principal U.R.S.S.

*) Aceștia doi sînt numiți după anul 1940, cînd S.S.I., se afla sub conducerea lui Eugen Cristescu.

5. **Frontul de West** — de lt. col. Popescu Ioan.

6. **Fr. de Sud,** de lt. col. Trifon și

7. **Fr. de Nord,** de către un Maior **.

Toate acestea aveau mai mulți ofițeri de St. Major, ca ajutoare precum și un numeros personal civil, specializat de însăși S.I. la școala sa proprie. Fiecare țară vizată își avea „Biroul" său încadrat pe cît posibil cu elemente cunoscute ale statului și limbei respective. În urma certei cu Minist. de Externe, S. Inf. își organizează un serviciu de curieri diplomatici propriu, a cărui conducere o avea un Funcț. Sup. Șerbu Gh., om de încredere și rudă cu noua soție a lui Moruzov, Profesoara Teodora Săndulescu din Tulcea ori Silistra.

Se trimit noi cadre în străinătate, atît ofițeri de St. Major, cît și civili, după ce erau special pregătite atît la S. Inf. cît și la M.St.M. Cele mai multe, se camuflează în Consulate. Curieri diplomatici proprii aduc acum materialul informativ cules de toate elementele S. Inf., separat de organele proprii ale M.St.M. atașați militari, aeronautici etc.

8. **Fiecare Front** își avea „Agentura" sa. Fr. de Est avînd o agentură specială sub conducerea col. Palius V. ***, basarabean de origine, perfect cunoscător al limbei ruse — și probabil — fost ofițer în armata țaristă. Col. Palius avea la agentura sa mulți ofițeri cunoscători ai limbei ruse. Utiliza de asemeni și refugiați din U.R.S.S. dintre care, lucrau ca translatori un colonel (fost) Porohovsky și un fost căpitan țarist — Petrov. (Posibil ca numele acestora să fie conspirative). Singuri aceștia doi erau „vizibili" și cunoscuți, deoarece lucrau de multă vreme în cadrul S-Inf. Principiul compartimentării fiind stricat determinat, agenturile funcționau separat de Fronturi, unele chiar și în localuri separate. Singur șeful agenturii lucra cu șeful Frontului respectiv, celelalte contacte fiind riguros interzise.

Agenturile aveau rol informativ, recrutîndu-și ele singure elementele de misiune cărora le făceau un instructaj special înainte de trimitere. Conducerea Serviciului poseda însă și elemente informative în afara Agenturilor. De asemenea, lucrau direct pentru Serviciu și unele cadre din corpul consular, Legații, Misiuni economice, culturale etc. Acestea primeau subsidii prin Șerbu, ori alt interpus al șefului.

9. **La Cabinetul Șefului** era atașat **Secretariatul General** — Secretar general Marincu și apoi după moartea acestuia, Enescu Ștefan, un alt om de încredere a lui Moruzov, rudă cu Ministrul Apărării Naționale Paul Angelescu, omul Palatului.

Biroul Cifrului Central, avînd în subordine și pe cifratorii Fronturilor și ai Agenturilor.

Biroul de Studii ; Biroul Curierilor externi.

**) Autorul face o confuzie „Frontul de Nord" nu exista.

***) Col. Polius e numit în fruntea acestui compartiment după începerea războiului anti-sovietice.

Biroul relaţiunilor cu celelalte Departamente, în afară de cele militare, precum şi un ;

Birou al Coordonării, în ceea ce priveşte armonizarea acţiunilor diferitelor organe cu atribuţiuni de ordine în stat, Siguranţă, Jandarmerie, Pref. de Poliţie a Capitalei ş.a.

10. **Secţia Contra-Informaţii** — sub conducerea lui Niki Ştefănescu, formată în cea mai mare parte din elemente civile. (Detectivi, agenţi filatori ş.a.). Echipele de contraspionaj erau conduse direct de Niki Ştefănescu. Cele pentru curentele subversive de Gh. Comşa, cele de filaj de Albu, Rizescu ş.a.

În cadrul noii organizări, Secţia Contra-Inf. devine foarte puternică, posedind un personal numeros, temeinic format în şcoala de cadre a Serviciului, după cele mai moderne metode de instructaj adecvat.

Centrele Contra-Informative : se formează pe întreg teritoriul ţării, în fiece provincie, cu sediul în capitala provinciei. Secţia Contra-Inf. posedă acum centre informative la Iaşi Chişinău, Constanţa, Timişoara, Arad, Cluj. Ea posedă de asemenea şi Centre informative „Speciale" în anumite puncte „strategice" de importanţă deosebită ca : zona petroliferă — la Ploieşti, Cazane, la Turnu Severin, Braşov, pentru industria de armament locală ş.a. În Basarabia are de asemeni Centre C. informatice în numeroase localităţi ca : Tighina, Cetatea Albă, Hotin, Soroca etc. Centrele contrainformative au şi „Sub.-centre" destul de numeroase. Toate Centrele, precum şi anumite subcentre erau dotate cu mijloacele necesare acţiunilor — dintre care cele mai importante erau posturile de radio-transmisiuni ; laborator de tehnică contra-inf. (fotografic, control de raze ultra-violete, filaj de corespondenţă, etc., etc.

Cu posturi speciale de radio-transmisiuni erau dotaţi şi unii din rezidenţii externi lucrînd direct cu Serviciul. Centrele contra-inf. lucrau în strînsă colaborare cu rezidenţele C. inf. ale M.St.M. împrăşitiate teritorial după alte criterii, proprii ale M.St. Major. La punctele de frontieră Giurgiu-Curtici, Jimbolia, Gr. Ghica Vodă ş.a., funcţionau de asemeni subcentre speciale. De asemenea şi la punctele de frontieră dinspre U.R.S.S.

Echipele Volante, aveau o organizare aparte, de asemenea şi echipele pentru supravegherea şi filajul misiunilor diplomatice străine. Pentru supravegherea Misiunii Diplomotice a U.R.S.S., Niki Ştefănescu alcătuise împreună cu Moruzov o puternică echipă specială. Niki Ştefănescu fiind propulsat de Moruzov, este avansat director şi i se încredinţează — desigur tot cu ajutorul „palatului" postul de şef al Corpului Detectivilor din Siguranţa Statului, *. unul dintre cele mai importante ale Siguranţei. Şeful Serv. de Inf. îşi ajunsese scopul de mult dorit de dînsul, îşi instalase omul său propriu în „postul cheie" al Siguranţei, după ce îndepărtase de la conducerea ei pe Eugen Cristescu, înlocuindu-l cu un „om de paie" al său Eug. Negulescu. De fapt Niki Ştefănescu conducea acum Siguranţa,

*) Numirea are loc în anul 1938.

întregul ei aport punîndu-l la dispoziţia lui Moruzov. În locul lui Niki Ştefănescu, la conducerea Secţiei Contra-Inf. este numit Doctorandul Florin Becescu (Conspirativ Georgescu) o rudă a Colonelului Nicu Cristea din M.St.M. — Secţia II-a vechi om de încredere al şefului S. Inf. la M.St.M., stipendiat continuu de dînsul.

Prin coordonarea Corpului Detectivilor Siguranţei cu activitatea Secţiei contra-Inf., acţiunea contrainformativă a Serv. de Inf. devine foarte puternică. Niki Ştefănescu se ocupa îndeosebi cu latura curentelor subversive, iar Secţia C. Inf. cu Contraspionajul. C. Inf. îşi formează acum şi o şcoală de cadre proprie, pentru instructajul agenturilor de filaj, echipele de teren, devenind numeroase, iar cerinţele Centrelor şi subentrelor tot mai mari. C.I. pentru agenturile sale de teren poseda în oraş numeroase „case conspriative", la Centrala Serviciului funcţionind doar biroul şefului Secţiei şi alte cîteva anexe ca, Secretariatul C.I., fişierul propriu, biroul ad-tiv, bir. cifrului, translatori ş.a.

11.**Secţia Radio** — funcţiona în Centrala Serviciului din str. I. Gh. Saita nr. 10 la etajul superior. Dotată cu un puternic post de radio-emisiune (fonie şi telegrafie), era condusă de către Căpitanul Şon, fost la Centrul de radio-comunicaţii al Armatei şi care se ocupa de partea tehnică propriu zisă din Centrală. Un alt cpt. radio-tele Şerbănescu îl ajuta pe Şon la partea comunicaţiilor. Radiotelegrafiştii au fost la început împrumutaţi de la Armată pînă cînd Cpt. Şerbănescu şi-a format radio-telegrafiştii civili angajaţi special, fie din cei foşti în cadrele armatei, fie foşti telegrafişti la P.T.T. Toate posturile teritoriale interne lucru direct cu postul central, dar aveau şi între ele legătură directă, inter-centre. Posturile externe lucrau numai cu centrala. La început posturile cu care s-au dotat Centrele şi unele subcentre au fost achiziţionate din străinătate, multe pe cale clandestină şi aduse în ţară cu valiza diplomatică a curierilor Serviciului. După o vreme Secţia radio a fost organizată spre a-şi construi ea însăşi aparatele necesare din piese procurate din afară. Cei mai buni constructori erau un mecanic tele-radio Georgescu şi ajutorul său Cerghitu. Secţia radio poseda de asemeni şi posturi „Gonio", pentru identificarea şi depistarea posturilor clandestine. Cifrurile utilizate erau numeroase şi variate, utilizîndu-se diferite sisteme dar mai ales cele cu „grilă specială". Descifrarea se făcea la Bir. Cifrului Central de pe lîngă Secretariatul General. Existau însă şi cifruri „speciale" ţinute personal de către Şeful Serv. şi pe care le utiliza singur descifrînd el însuşi anumite comunicări excepţionale destinate numai lui. Acestea purtau un indicativ special, conf. căruia Bir. Cifru remitea radiograma pentru descifrare celui indicat. (Şeful S-I., Şeful Secţiei X. şi uneori, altor demnitari ca Şeful M.St. Major, Ministrului Apăr. Naţionale, Min. Aviaţiei, Armamentului şi Marinei, ori Ministerul de Externe. Se întîmpla uneori ca şeful vreunei misiuni din străinătate, militară ori civilă, să vrea a comunica rapid cu şeful său ierarhic şi cum nu avea altă posibilitate pînă la sosirea curierilor, fie ai Min. de Externe, fie ai Serv. de Inf., recurgea lo postul „rezidentului" acoperit trazmiţîndu-şi mesajul prin intermediul acestuia, dar cu cifrul său propriu şi numai indicativul rezidentului, plus menţiunea :

„a se preda în miini proprii" cutărei personalități. Radiograma se copia ori fotocopia uneori nepredîndu-se originalul, acestea fiind păstrat pentru mai multă siguranță și o eventuală verificare în arhiva cifrului Central al Serv. de Informații. De asemenea se întîmpla uneori ca și personalitățile respective să utilizeze — invers — aceiași cale, recurgînd la calea radio-tele a Serv. de Informații.

Plecînd la Geneva cu misiunea sa „specială" Niki Ștefănescu purta de asemeni o „valiză diplomatcă blindată" conținînd un post special. Asemenea „valize" radio-tele s-au mai utilizat și în alte cazuri de misiuni excepționale. Obișnuit, posturile rezidenților externi funcționau în localul legației noastre respective, fiind manipulate personal de către rezident. Despre existența postului nu știa decît Șeful Misiunii în cadrul căreia era camuflat rezidentul S.I. Înainte de trimiterea în misiune, acestea era instructat special la Secția Radio. În cazul cînd vreun post se defecta, fie că mergea un tehnician de la S. Radio să-l pună la punct, fie că postul era trimis prin curier cu valiza diplomatică. aceste reparațiuni se efectuau exclusiv numai la Centrală, nerecurgîndu-se niciodată la vreo cale locală, chiar în țările aliate. Cu ajutorul posturilor sale radio-goniometrice, Secția radio a identificat mai multe posturi clandestine, printre care și pe cele ale lui Maniu, cu ajutorul cărora acesta avea legătură permanentă cu Comandamentul de la Cairo — Anglo-Franco-American *. Acest post fusese adus de către oameni de încredere ai Part. Naț. Țărănesc, niște ingineri de la C.F.R., cu ocazia unei misiuni avute în Turcia în vederea încheierii unui acord feroviar între C.F.R. și C.F. turcești. Postul funcționa puțină vreme într-o clădire schimbîndu-i-se deseori sediul. Ultimul sediu îl avusese într-o casă din cartierul „Vatra Luminoasă" din suburbiile Capitalei.

Secția Radio poseda de asemenea și alte instalațiuni de specialitate, adaptate recent în scopuri informative sau contra informative.

12. **Secția Industrială **)** sub conducerea inginerului **Eugen Haralamb**, avea în supraveghere principalele industrii, în special industria grea și mai ales acea care avea comenzi militare. Avea o organizare restrînsă, fiind abia la începutul funcționării sale. În prima fază se limita doar la o serie de informatori captați în cadrele unor industrii ca „Reșița", „S.A.R."-Brașov, „Metrom"-Brașov, „Cugir", Rafinăriile petrolifere ș.a. D.p.d.v. contra-informativ acestea stau în supravegherea fie a secției C.I. prin Centrul ori subcentrul teritorial respectiv, fie a organelor polițienești, de siguranță, jandarmerie ș.a. (Misiunile Militare din uzină, comisii de recepție etc.).

13. **Secția Transporturi** ***), posedind mijloace auto (camioane, turisme, motociclete și o șalupă ancorată la Giurgiu, aceasta condusă de un căpitan din marină Văleanu), era dirijată tot de Căpitanul Șerbănescu. Serv. de Inf. poseda de asemenea și cîteva avioane (sau avionete), sub

*) După anul 1943.
**) Ajunge la titulatura de secție după anul 1942.
***) I d e m.

conducerea unui Căpitan aviator-detașat de la Min. Aviației, ajutat de mai mulți piloți militari, precum și de personalul necesar de specialitate. Avioanele erau însă în serviciul exclusiv al Serv. de Inf. (nu știu sub ce formă achiziționate), dar probabil preluate de la S.G.A. și trecute în subzistența și sub ordinele Serviciului ce le utiliza conf. nevoilor sale.

14. **Arhiva și Cazierul Central** — împărțită în arhiva secretă, strict secretă și confidențială, era deservită de personal civil, sub conducerea unui fost militar pensionat de la M.St.M. și organizată atît după modelul arhivei Siguranței, cît și cea a M.A.N. cu fișiere speciale, compartimentări etc. Fiecare secție își avea însă și arhiva ei specială pentru nevoile curente. Dosarele, fișele și alte documente, hărți, planșe etc. nu se puteau cere decît prin intermediul șefului Secției, pentru unele trebuind chiar o aprobare specială de la Secretariatul General al Serviciului.

15. **Secția Juridică** *).Deoarece personalul Serv. de Inf. nu avea calitatea de „ofițer de poliție judiciară, el nu instructa juridic, cercetările efectuindu-se numai de către elementele Secției juridice. Aceștia erau ofițeri-magistrați, militari detașați de la Direcția Justiției Militare din M.A.N. și conduși de Lt. col. magistrat Velicu, apoi de Col. Mag. Mil. Radu Ionescu.

Secția juridică poseda închisoarea ei proprie în cadrul închisorii militare de la Malmaison, dar cu o organizare separată și specială, numai localul și paza exterioară erau ale închisorii Militare. Cercetările se efectuau numai la sediul închisorii Secț. juridice și nu la sediul Secției, care își avea un local al său propriu, în oraș. Procedurile judiciare erau alcătuite de aceștia și remise fie instanțelor militare, fie celor civile, după natura cazurilor și jurisdicțiunea lor legală-obișnuită. Cei arestați rămîneau însă în grija închisorii S. Juridice și numai după judecare erau trimiși penitenciarelor, sau închisorilor militare conf. stării inculpatului — civil ori militar, sau a prevederilor legislative pentru cazurile în care erau implicați. Arestările se efectuau numai de către magistrații militari, care avea și un corp de auxiliari afectați Secției juridice de către Serviciu.

16. **Secția Ad-tivă,** **) la început sub conducerea Căpit. de Ad-ție Ionescu, fost casier, pensionat de la M.S.M. și angajat de Serv. de Inf., avea organizare obișnuită, cam după normele militare. Nu prezintă vreo importanță specială în cadrul acestei descrieri.

17. **Serviciul Identificărilor** — ***) devenit Serv. „Foto-Identificării", era condus de tehnicianul specialist Gh. Cristescu, avea următoarea organizare :

Biroul Expertizelor, condus direct de către Gh. Cristescu, care întocmea rapoartele de expertize grafice, dactiloscipice, ori de altă natură

*) Ajunge la rangul de Secție după anul 1942.
**) I d e m.
***) I d e m.

criminologică — (Incendii, explozii, identificări balistice, analize, rapoarte tehnico-științifice de specialitate).

Era dotat cu o aparatură din cele mai perfecționate — atît în domeniul optic-grafic, cît și în cel al criminalisticei. Menționăm numai pe cele mai importante:

Microscoape speciale, „Zeibert" — Gramatoscop „Humbert" — lupe speciale, microscoape „port-poche", Epidiascoape, lămpi speciale de proecție producătoare de raze-violete, ultra-violete și lămpi speciale, Hanau pentru producerea de unde scurte, necesare expertizelor grafice. Dispozitive speciale pentru producerea de raze ultra-violete filtrate cu ecrane bicromatice (lumina Wood), necesare la verificarea scrierilor secrete, invizibile (texte simpatice). Aparate optice de măsură micrometrică de încercări de materiale de scris, ş.a. Fluoroscoape, lămpi incandescente ori pentru producerea de lumină specială, cromatică, orto-cromatică, incidentă, transparentă etc.

Laboratorul de chimie criminalistică sub conducerea D-rului chimist Teodor Popescu, era dotat special în vederea identificării scrierilor sympatice, invizibile, a relevării și analizării lor. Poseda reactivi cunoscuți, atît în vederea analizării cernelurilor vizibile, cît și a celor secrete. Spectascoape speciale a corpurilor și instalații sensibile de măsuri. (Balanțe hidroscopice, micrometre, ori alte dispozitive special construite pentru nevoile specifice ale domeniului identificărilor.

Materiale dactiloscopice — truse de identificări speciale, prevăzute cu tot ultilajul necesar decelării amprentelor de orice natură, materiale de rulaje criminalistice ş.a.

Laboratorul-Foto, sub conducerea fotografului șef Traian Ionescu (consp. Tretinescu), era dotat cu cea mai modernă aparatură fotografică, atît pentru fotografia obișnuită, cît și pentru fotografierea textelor invizibile sub acțiunea razelor ultra-violete-filtrate, spre a nu se compromite textul. Cîțiva fotografi de teren erau special instruiți și dotați cu aparate „Leyca" din cele mai bune cu telemetre și truse de obiective speciale. Truse fotografice portative, precum și mici laboratoare de developat, erau ușor transportabile, la fața locului unde cerea nevoia. Centrele erau și ele dotate cu cîte un laborator mobil foto-copiativ. Dispozitiv special de micro-fotografie, macro-fotografie și fotografie prin transparență „Sistem Frager", completau laboratoarele foto-identificării. De asemenea mai multe aparate de proiecție și înregistrare fotocinematografice mari și mici. Lab. foto-identif. poseda cartoteca, foto-teca și filmo-teca sa specială pentru lucrările tehnico-științifice de specialitate. Multe alte dispozitive, utilaj și instalații adaptate fotografiei criminologice, complectau dotarea.

Lab. de Fizică criminalistică, condus tot de d-rul Popescu era dotat special pentru controlul corespondenței, fără a lăsa urme.

Sub conducerea Secției contra-informații funcționa și așa numitul Birou de filaj al corespondenței sub conducerea fostului insp. Ionescu de la Oficiul Central P.T.T. Filajul corespondenței se făcea pe loc, la oficiile P.T.T. centrale din Palatul Poștelor și al of. P.T.T. Gara de Nord în camere special amenajate și dotate de S. Inf. cu utilajul necesar

pentru verificarea corespondențelor obișnuit închise. Controlul se efectua conform listelor date de Secția C. Inf. ori alte secții, precum și prin „sonde" întîmplătoare, verificîndu-se periodic corespondențele unor anumite persoane, societăți comerciale, birouri financiare etc. Mai cu seamă acelea în cadrul cărora funcționau elemente străine. Corespondența era „filată" de insp. Ionescu împreună cu alte ajutoare și cea vizată, remisă în camera alăturată, unde specialiștii S. Inf. o desfăceau, o verificau, eventual o fotografiau, controlînd-o apoi și cu aparatura specială de raze și reactivi dacă nu cumva poseda text invizibil.

În cazul cînd poseda și text simpatic, era imediat trimisă cu motociclistul la Serviciu, unde laboratorul proceda iute la probele necesare de reacție, identificînd cerneala secretă și fotografiind după metode speciale textul secret împreună cu cel vizibil. Scrisoarea era returnată și dată mai departe în circulația poștală normală, spre a merge la destinatar. Laboratorul de chimie făcea apoi probe proprii, verificîndu-și constatările, efectuîndu-se și cu proba de laborator operația fotografierii cu raze ultra-violete filtrate. Textul de probă era apoi supus și altor analize spre a se constata toate proprietățile chimice ale cernelii, precum și alte particularități științifice, ca modul de revelare, fluorescența, indicele de refracție spectascopică ş.a. Piesa originală era de asemenea verificată în interior, cu ajutorul unor vaporizări speciale, căutîndu-se amprentele criptorului, care de asemeni erau relevate și fotografiate. Întregul material, fotocopiile, originalul, cum și probele de laborator împreună cu clișeele, erau apoi remise Secției care ceruse filajul acelei corespondențe, obișnuit Secției C. Inf., dar uneori și Secției Inf. ori Secției juridice. Aceeași operațiune de filaj se efectua și la of. P.T.T. Gara de Nord de către o altă echipă condusă de funcționarul Moraru Const., împreună cu un fost subaltern al Insp. P.T.T. Ionescu. În cazul cînd corespondența nu putea fi desfăcută cu utilajul laboratorelor de la P.T.T. fiind asigurată cu sigilii cerate, gumaje speciale, capse, nituri sau altfel de procedee ce devenisera destul de variate și numeroase, mai cu seamă la marile întreprinderi, Bănci birouri de export ş.a., era remisă Serv. Central care prin secția respectivă o trimetea laboratorului fizico-chimic. Aci era iute desfăcută cu utilaje speciale, verificată, fotografiată etc. și refăcută intact, se returna Secției ce o trimisese care se îngrijea de întoarcerea ei la laboratorul de la Oficiul P.T.T., ce o introducea îndată în circulația ei normală. Operațiunile trebuiau uneori executate cu o mare rapiditate, spre a nu se întîrzia expedierea, ceea ce ar fi dat de bănuit eventual-expeditorului sau primitorului, știut fiind că aceștia sînt foarte atenți, atunci cînd poartă între ei o corespondență compromițătoare. Dăm un exemplu: Persoana X din București comunică persoanei Y din Giurgiu un anumit mesagiu cu text invizibil, intercalat printre rîndurile vizibile. Adeseori primitorul așteaptă comunicarea fiind f. atent la „circulația" ei. Stampila de expediere, de sosire, trenul ce a adus-o, cînd a plecat din Buc. și a sosit la Giurgiu etc. etc., știut fiind de dînsul, că expeditorul o va pune la cutia poștei centrale, ori a Gării de Nord cu puțin timp înainte de ri-

dicarea ei pentru expedierea cu trenul respectiv. Cutiile P.T.T., le go-
leau din oră în oră, iar trierea şi cartarea era operată iute, cu ajutorul
unor dispozitive mecanice automate. Toate acestea puteau fi cunoscute
de cei doi corespondenţi în ipoteza cînd ar fi fost agenţi informativi,
instruiţi desigur în acest sens. Pentru aceasta, Laboratorul S. Inf. po-
seda multe feluri de dispozitive, utilizate la asigurarea conţinutului, de
asemenea şi tot felul de cepuri, gumaje, capse, butoni, nituri, plumburi
etc. În rareori se întîmpla însă a primi piese asigurate cu dispozitive
speciale inedite şi atunci operaţiunea desfacerii şi a refacerii intacte
necesita o adevărată artă.

Laboratorul fizico-chimic propunea de asemeni Serv. de Inf. metode
şi dispozitive unice, în vederea asigurării conţinutului corespondenţelor
proprii. Uneori M.St.M. sau alte instituiţii militare cereau Serviciului
asemenea dispozitive, pe care laboratorul le punea la dispoziţie. Aseme-
nea operaţiuni de filaj a corespondenţei se efectuau şi de către Cen-
trele Contra-Inf. care erau dotate fiecare cu utilajul necesar, însă nu-
mai pentru corespondenţa închisă, obişnuit şi cel mult acea asigurată
cu mijloace posibile de refacere intactă. Centrele posedau şi cîte un
mic atelier fotografic de laborator-fix ori mobil de teren. În cazul cînd
persoana filată depunea o scrisoare la o cutie din oraş, unul din agenţii
filatori introducea îndată peste dînsa o coală de hîrtie, iar cel dinapoia
lui deschidea cutia, lua, scrisoarea primă de sub coală şi o ducea direct
la atelierul de la P.T.T., dacă era închisă simplu. De era asigurată în
vreun mod special, o remitea imediat Secţiei C. Inf., care o dădea labo-
ratorului pentru control. Obişnuit, asemenea scrisori nu erau reţinute,
ci trimise adresantului, Secţia reţinînd ca probe fotocopiile şi numai
cînd Secţia C. Inf., găseau de cuviinţă, reţinea ultima piesă ca probă
autentică pentru dosarul instruirii cazului. Cînd afacerea respectivă
ajungea în faza juridică, Secţia juridică cerea Serv. Identificărilor un
raport de expertiză, în care se expuneau constatările tehnico-ştiinţifice
respective. Natura cernelii secrete, reacţiile ei, modul de revelare (adu-
cerea ei în stare vizibilă), verificările efectuate cu ajutorul aparaturii
speciale, raze, vaporizări, filtre ş.a., făcînd dovada cu o demonstraţie
ştiinţifică pe o fracţiune din chiar ultima piesă autentică reţinută de
Secţia C. Inf. Rapoartele de expertiză aveau numai concluziuni pur
tehnico-ştiinţifice a constatărilor efectuate, pe care le dovedea pe însăşi
piesa originală ce făcea parte integrantă din raportul de expertiză.
Uneori se cerea şi expertizarea hîrtiei, a plicului ori alt material între-
buinţat pentru purtarea textului incriminat, ca mătase, pînză, indi-
gou ş.a.

Expertizele scripturale

În ceea ce priveşte expertizele grafice, ele erau multiple şi variate.
În primul rînd cele de identificare, adică de a stabili precis că piesa
incriminată este scrisă de aceiaşi persoană care a scris în faţa magistra-
tului şi piesele de comparaţie.

Piesele de comparaţie se vizau de magistraţi şi împreună cu piesa
suspectă erau trimise pentru expertizare şi raport de expertiză. În caz
de ne-identitate, nu se efectua obişnuit raport de expertiză, totuşi uneori
se cerea şi în cazurile negative întocmirea raportului. Se efectuau, în
afară de expertize pentru manuscrieri şi expertize de texte dactilogra-
fiate — pentru identificarea maşinei de scris — de texte şapirografiate,
ori altcum imprimate. Asemenea expertize se cereau deseori şi de către
alte autorităţi, mai cu seamă de către M.A.N. şi M.St.M. ce nu posedau
experţi în asemenea direcţie. Metodele verificărilor erau pur tehnico-
ştiinţifice, iar atunci cînd expertiza nu putea fixa cert identificarea,
afirma în concluziunile rap. de expertiză că verificările efectuate nu
au dus la constatări şi rezultate concludente d.p.d.v. tehnico-ştiinţific.

Deseori unele secţii erau nemulţumite de aceste concluzii-„necon-
cludente", dar laboratorul rămânea inflexibil la constatările sale.

Şeful Serv. foto-identif. fiind specializat şi în materie de incendii,
era uneori solicitat a face parte din comisia mixtă de experţi formată
de organele poliţiei, Siguranţiei, pompierilor, ş.a. mai ales atunci cînd
era vorba de un incendiu la stabilimentele militare.

În ceea ce priveşte identificarea dactiloscopică, deoarece expertul
S. Inf. nu avea calitatea nici de ofiţer de pol. judiciară, ca organele Serv.
de Pol. tehnică ale Siguranţei, jandarmeriei, Pref. Pol. Capitalea ş.a.
expertizarea efectuată, dar confirmată fie de Victor Petrescu, şeful Poli-
ţiei tehnice, ori de ajutorul său subinsp. Panaitescu.

Expertizele ne-judiciare, adică de pură documentare particulară şi
care nu puteau fi utilizate în justiţie se întocmeau sub forma de „avize"
— „constatări", sau verificări tehno-ştiinţifice", indicîndu-se natura veri-
ficărilor şi rezultatele obţinute. Cînd nu se putea efectua vreo verificare
se declina competenţa, indicîndu-se laboratorul de stat care o putea
executa. De abicei Lab. Tehnologice ale Politehnicei Fac. de Chimie-
Medicală, Inst. Medico-Legal, pentru toxicologie, soporifice şi altele.

Biroul desenatorilor tehnici şi cartografiei condus de desenatorul
tehno-cartograf Ionescu C-tin, efectua lucrările speciale, trimise de Secţii
şi care nu puteau fi executate de propriile lor birouri, deoarece Secţiile
Inf., Contra-Inf. şi Radio posedau şi ele birouri de desen proprii, pentru
lucrările lor curente. Aceste birouri posedau aparatura necesară pentru
fotocopieri şi multiplicări de planşe, hărţi etc., un sistem de heliografe
perfecţionate.

Serv. Identific. poseda de asemeni şi o mică tipografie pentru exe-
cutarea imprimatelor Serv. de Inf., care se tipăreau exclusiv aci, spre a
nu se tipări în afara Serviciului. Era o maşină veche, cedată de M.St.M.
pe care acesta nu o mai utiliza. Cum însă S. Inf. utiliza puţine imprimate,
ea putea face faţă nevoilor proprii ale Serviciului. Cifrurile speciale se
imprimau la M.St. Major în imprimeria specială ce o poseda Secţia Cifru,
condusă de Generalul Marinescu, un specialist consacrat în materie. De
acestea se îngrijea Secretariatul General şi Biroul Cifrului din cadrul său.
Conform principiului compartimentării nici un alt angajat străin Serv.
de Identificări un putea efectua lucrări în laboratoarele sale. Toate exe-

cuțiile erau trimise de Secții, fie direct Secretariatului Serv. Identifică-
rilor, fie prin Secretariatul General, atunci cînd era vorba de lucrări mari
ce necesitau cheltuieli excepționale, pentru care Secret. G-ral lua apro-
barea șefului. Secția Inf. își executa multe lucrări și la Institutul Geo-
grafic al Armatei, sau la M.St.M., care era utilat special pentru lucrări
cartografice mari. Pentru acestea se lua aprobarea M.A.N.

18. **Secția Personalului.** *) Condusă de Directorul Lepădatu Du-
mitru, un prieten al lui Niki Ștefănescu fost și el polițist, efectua lucră-
rile aferente. Lepădatu era de asemenea un om de încredere a lui
Moruzov.

Personalul avea nume conspirative, dar era și personal care nu
purta conspirativul. Moruzov îl avea pe cel de Ing. M. Ștefănescu care
figura și pe pașapoartele sale. De asemenea multe din localurile utilizate
de Secțiile Serv. erau închiriate pe acest nume.

Sediul Central al Serv. de Inf. era situat în str. Gh. Saita Nr. 10.
Aci se afla și Cabinetul princpial al lui Moruzov, el avînd însă birouri în
toate localurile. Cabinetul lui Moruzov din str. Saita era prevăzut —
conf. dorinței lui — cu instalații tehnice speciale și anume :

Aparate de înregistrare fonică pe discuri și fir electromagnetic,
detectoare speciale, oglinzi transparente, prin care poți observa o per-
soană fără ca dînsa să te vadă. Periscoape pentru observarea indirectă,
celule foto-electrice, detectoare și altele. Unele se manipulau direct de la
biroul său, altele de către un operator dintr-o cameră alăturată. Cu
ajutorul acestora Moruzov, sau operatorul nevăzut, puteau efectua fără
știrea celui vizat o serie de operațiuni de identificare. Astfel, orice per-
soană ce intra în cabinetul șefului Serv. de Inf. din str. Saita, putea fi
privită și studiată printr-o oglindă transparentă, în care persoana însăși
nu-și vedea decît propriul chip. Putea fi studiată de la distanță, din alte
camere cu ajutorul spectroscoapelor. Putea fi fotografiată ori cinemato-
grafiată indirect fără știrea sa. Vocea îi putea fi captată pe cale electro-
magnetică cu ajutorul unor aparate ingenios construite, iar convorbirea
sa imprimată fie direct pe cale fonografică, fie indirect-transmisă unui
aparat imprimator pe plăci de ebonită sau aluminium. Cu ajutorul unui
asemenea dispozitiv special instalat în masa biroului — sub masă-cel de
la birou putea imprima sau transmite spre imprimare, întreaga discuție
cu vizitatorul, ori numai pasagii anumite. Discoteca servea apoi ca
mijloc de documentare și uneori, ca probă a convorbirii avute, discurile
putînd fi puse la orice patefon pentru redarea fonică a discuției.

Moruzov a utilizat curent aceste instalațiuni care i-au adus de
multe ori servicii reale, mai cu seamă în convorbirile ce le avea cu șefii
diferitelor autorități. Uneori se imprimau conferințe întregi care aveau
loc în acest cabinet.

Un automobil „Mercedez Benz" foarte puternic și de o construcție
specială, poseda de asemenea o instalație de imprimat pe discuri convor-

*) Ajunge la rangul de secție prin organizarea din anul 1942.

birile dintre ocupanți. Mașina aceasta avea instalată pe dînsa și un post
de radio-telefonic de recepție și emisiune, cu ajutorul căruia ocupantul
putea fi continuu în legătură cu postul de radio al Serviciului. Ea era
cel mai curent utilizată de Moruzov în deplasările sale.

Tehnicienii Serviciului, precum și Biroul Invențiunilor din Secția
industrială urmăreau îndeaproape orice noi descoperiri științifice, care
af ri putut fi adaptate tehnicei informativo-c. informative. Serviciul
Identificărilor S.I. lucra continuu la adaptarea noilor descoperiri, pro-
punînd construcții de aparate și utilaje tehnice inedite.

În periodada 1936—1939 Serv. de Inf. ia o mare dezvoltare, dotindu-
se neîncetat cu cele mai bune adaptări tehnico-științifice moderne.

Personalul său este de asemenea instruit temeinic în școlile sale
speciale, asupra celor mai perfecționate și mai bune metode de lucru,
experimentate pînă atunci. Tehnica teoretico-științifică era totdeauna
însoțită de demonstrațiuni practice, efectuate întîi în clasă în fața elevi-
lor, cu aparatura respectivă și apoi aplicată efectiv cu utilizarea cea mai
rațională pe teren.

S.I. avea acum școlile sale proprii de telegrafiști, radio-telegrafiști,
conducere moto și auto, școală de foto-cinematografie — luare și deve-
lopare — școli de filaj, instructaj de filare a corespondenții, școală de
dactiloscopie și alte discipline tehnico-științifice, adaptate domeniului de
activitate. Personalul său trecea prin toate aceste școli, înainte de a fi
trimis în misiune. Se angajau elemente care se formau d.p.d.v. tehnologic
și numai după o perioadă de practică în Secția Inf. erau trimiși în străină-
tate ca rezidenți, secretari de atașați militari ș.a. Elementele trimise în
misiune de către Agenturile Fronturilor, urmau la Agenturi un instrutaj
special sub supravegherea directă a șefilor de Fronturi și de Agenturi.
Periodic, cel puțin odată lunar, șeful Serv. ținea acum conferințe cu șefii
de secții, ori separat cu șefii de Agenturi, examinînd, criticînd și dez-
bătînd în contradicatoriu deficiențele constatate, cu care ocazie se fă-
ceau și propunerile de îndreptare, ori se dezbăteau probleme pentru noi
înfăptuiri.

La început Moruzov era de un conspirativism exagerat. A trebuit
oarecare vreme pînă a putut fi convins că contractul între șefii de Secții
sau de Agenturi, nu poate fi dăunător sistemului compartimentării, căci
aceștia oricum ajungeau, după o vreme, a se cunoaște între dînșii.

Principiul modern, aproape unanim admis în multe Serv. de Inf. că
ceea ce trebuie păstrat cu strictețe este secretul misiunii, nu contactul
între șefii Secțiunilor, acest contact nu numai că nu trebuia oprit, ci
chiar stimulat, pentru o cît mai strînsă și armonioasă colaborare. De
altfel efectele colaborării dintre șefii Secțiilor au și dat roade fructuoase.
Serviciul începînd a da rezultate din ce în ce mai bune apreciate de
M.St.M. și M.A.N., organele sale tutelare și care îl alimentau cu fondurile
necesare. Coordonarea acțiunii C. Inf. cu Siguranța, care acum prin nu-
mirea lui Niki Ștefănescu la conducerea Corpului Detectivilor aducea și
aportul de acolo tot în profitul S. Inf., dă și pe teren C. Informativ rezul-
tate din ce în ce mai bune pentru Serv. de Informații.

Ambiția lui Moruzov tindea către formarea unui Minister Special al Ordinei în Stat, la conducerea căruia să ajungă el, avînd în subordine nu numai Serv. de Inf., ci întreaga Poliție, Siguranță și Jandarmeria. Tendința sa este însă împiedecată de Generalul Gavrilă Marinescu, Perfectul Poliției Capitalei, care se infiltrase de asemenea bine la Mareșalat, devenind tot mai tare la palat.

Gavrilă Marinescu cîștigă mereu avans contra lui Moruzov, fiind el numit ca Subsecretar de Stat la Interne, însărcinat special cu Ordinea Publică.

Moruzov văzîndu-și planul zădărnicit, începe a se ocupa mai intens de Serviciul său, de aci și rezultatele bune la care s-a ajuns în această perioadă. Fiind bine informat asupra mersului politicei internaționale de către rezidenții săi din străinătate, a căror activitate începuse a fi acum bogată, Moruzov ținea la curent pe Carol al II-lea cu evenimentele externe, în care acesta vroia a deține o dirijare suprapusă „partidelor istorice", susținînd mereu cu tărie că Regele trebuie să fie factorul preponderent în dictarea politicii externe a Statului. Carol al II-lea se statua pe vechiul principiu feudal concretizat de Ludovic al XIV-lea în formula „L'Etat-c'est moi !" Dealtfel spiritul său autocratic domina pretutindeni, principiile constituționale fiind pentru această tendință despotică, adevărate „lanțuri". Rezultatul s-a și învederat dealtfel, căci sfărîmînd puterea partidelor, domină apoi politica internă, instaurînd dictatura regală și conducerea Statului prin Decrete-Legi, fără nici-o considerațiune pentru principiile statuate de revoluția de la 79 și cele de la 1848. Dorind a da o nouă orientare și politicii externe a României, așa precum dase și celei interne — politică asupra căreia nici el însuși nu era încă bine fixat. Carol al II-lea pornește în cunoscuta călătorie din străinătate, spre a lua contact cu șefii de state din Apus. Poziția sa, precum și „jocul" său în dominația internă, nu erau deloc favorabile. Atît în Franța cît și în Anglia avea „o presă" defavorabilă, presă ce nu putea fi stăpînită cu tușul cenzurii, așa precum era cea internă și cu toate fondurile trimise prin Moruzov pentru captarea unor ziariști, nu s-a putut închide gura tuturor, multe ziare rămînîndu-i ostile, mai ales în Franța. În Anglia însuși Regele George al V-lea nu-l privea cu bunăvoință.

Grație acestei conjuncturi neprielnice „Statul Major" cu care Regele Carol II-lea pleacă în turneul său de orientare, conține mai mult elemente „polițiste" decît politice, printre care Moruzov, Eug. Bianu — Directorul Siguranței, de asemeni „omul palatului" și Eugen Titeanu, Ministrul Presei și a Propagandei, au loc de frunte în suita proaspătului „dictator român".

În aceste condițiuni desigur că rezultatele nu puteau fi cele scontate, căci mai ales în Franța, Carol al II-lea a fost consiliat și sfătuit pentru o politică de bună înțelegere și raporturi de prietenie cu Uniunea Sovietică.

Intrevederea cu Hitler nu a dat nici ea rezultatele dorite, din pricina refuzului de a promova la putere elementul legionar. Cu acea ocazie

însă, contactele rusofobului Moruzov au fost mai fructuoase, deoarece se pun bazele unei „colaborări informative" între Serviciile Secrete naziste și Serv. de Inf. român. *)

Se ajunge astfel la o antiteză : în interior, regele Carol nu-i vroia pe acoliții nazismului, dar în politica exterioară dorea a se sprijini pe dînșii, aceasta datorită mai cu seamă adversității ce o întîmpinase la Londra și Paris, în tendințele sale anti-sovietice. La reîntoarcerea sa în țară, au urmat evenimentele cunoscute : represiunile împotriva legionarilor, aducerea lui Călinescu la putere, asasinarea lui, Guvernul G-ral Argeșeanu și scoaterea Gărzii de Fier în afara legii. Încurcat în propriile ițe ale politicii sale Carol al II-lea a ajuns la rezultatul știut, abdicarea și plecarea din țară.

Lupta G-ral Ion Antonescu-Moruzov.

Disputa acestora era mai veche. În Consiliul Superior al Armatei, Antonescu se ridicase de mai multe ori împotriva amestecului șefului Serv. de Inf. la numirile de generali în Comandamentele Superioare Militare.

Venind Șef de Stat Major al Armatei, Antonescu, spirit dictatorial ca și Moruzov, se ceartă cu acesta, care face greșala de a rupe relațiunile cu M.St.M., trecînd la M.A.N. unde își canalizează acum toate informațiunile culese. Venind Antonescu ca Ministru al Armatei, Șeful Serv. de Inf. „fuge" înapoi la M.St. Major cu Serv. său, rupînd contactul cu M.A.N., Antonescu care se bucura de un mare prestigiu printre camarazii săi, mulți deținînd posturi superioare în armată, intenționează scoaterea lui Moruzov de la S.I. și înlocuirea sau cu un general activ. Întîmpină însă opoziția fermă a palatului. Moruzov răscolește viața personală a lui Antonescu și mai ales a soției sale, alcătuind un dosar pe care-l prezintă Regelui. Rezultatul este o dispută între Carol al II-lea și generalul Antonescu. Urmează scoaterea acestuia de la M.A.N. și trimiterea sa la Bistrița, exil care nemulțumește ofițerimea și mai ales pe marii comandanți de unități, care se vedeau acum la discreția bunului plac al regelui-dictator.

Încă mai demult, Antonescu luase de multe ori contact cu Codreanu, fapt ce desigur fusese raportat de Moruzov, regelui. În aceste întrevederi s-au pus probabil bazele unei eventuale colaborări politice, pe care Antonescu dominat de spiritul său autoritar, nu-l găsise la alte partide.

Dispărînd Codreanu, care era un element mai echilibrat, mișcarea legionară încape pe mîna lui Horia Sima, element extremist, pretabil tuturor injoncțiunilor Berlinului. Conform celor stabilite înainte și probabil perfectate la ultima vizită, Moruzov „dispare" din țară. S-a aflat

*) Realizarea unei colaborării cu Serviciile de informații naziste are loc nu în anul 1938, ci în toamna anului 1939, după ocuparea Poloniei — și avea la bază schimbul de informații asupra U.R.S.S." Legătura se realizase prin Locotinentul Coloneu Ionescu Micandru trimisul lui Moruzov.

11

ulterior că era plecat în Italia de nord la Bolzano, unde împreună cu colonelul Ionescu-Micandru și alți „simpatizanți naziști", pun bazele unei colaborări strînse și efective cu Serviciile secrete ale lui Hitler, conduse de Amiralul Kanaris (probabil nume conspirativ). Profitînd de conjunctura politică și de lipsa lui Moruzov, care i-ar fi putut contracara, acțiunea, generalul Antonescu dă lovitura de la 6 sept. 1940, debarcînd pe Regele Carol al II-ea și instalîndu-se dînsul la conducerea efectivă a Statului român, împreună cu Horia Sima.

Reîntors precipitat în țară Șeful Serv. de Inf. este arestat din ordinul lui Horia Sima, chiar în Gara de Nord *) și încarcerat în închisoarea Jilava, dimpreună cu alți mulți foști demnitari și întreg fostul guvern al generalului Argeșeanu, sub care se efectuase represiunea contra Legiunii, după asasinarea lui Armand Călinescu.

Amiralul Kanaris vine personal cu avionul, intervenind la Antonescu și Sima pentru Moruzov. **) În aceiași noapte însă (mi se pare 26 oct. 1940) ***) după plecarea lui Kanaris, H. Sima ordonă — fără știrea lui Antonescu — ****) asasinarea tuturor celor de la Jilava. De aci, au început o serie de certuri între Antonescu și Sima, dispută care s-a tot accentuat, culminînd cu rebeliunea din ianuarie 1941. Berlinul lua mereu — într-ascuns — partea lui H. Sima susținîndu-l și subvenționîndu-l cu fonduri și chiar cu armament introdus clandestin în țară, fără știrea lui Antonescu.

Alți Șefi ai Serv. de Informații.

După asasinarea lui Moruzov, Antonescu numește la conducerea S. Inf. pe colonelul de St. Major **Nicolaid**, un prieten al său, care însă nedînd rezultatele scontate, este curînd înlocuit — probabil la sugestia M.St.M. cu colonelul **Ghiță Ștefănescu** *****), fostul Rezident al M.St. Major în Basarabia, pentru acțiunea dublă informativă-c. informativă. Rezultatele sînt și mai scăzute, acesta nefiind la înălțimea cerințelor, pentru postul încredințat, mai cu seamă în situația încurcată de atunci, cînd se da lupta surdă între Antonescu și Legiune.

---

*) Moruzov a fost arestat a doua zi după venirea din Italia din ordinul lui Antonescu și nu al lui Horia Sima. Arestarea s-a făcut de acasă și nu din Gara de Nord.

**) Amiralul Kanaris, șeful Serviciului de informații al armatei germane, a intervenit pentru eliberarea lui Moruzov pe lingă generalul Antonescu în luna octombrie, 1940, cu ocazia unei consfătuiri în problema preîntîmpinării sabotajului în zona petroliferă și cu ocazia vizitei lui Antonescu din luna noembrie 1940 la Berlin. Kanaris nu a făcut deplasarea, special, la București pentru eliberarea lui Moruzov, ci a venit cu treburi mult mai importante pentru Germania nazistă.

***) Masacrul a avut loc pe ziua de 26—27 noiembrie 1940.

****) Antonescu a fost informat de cea ce se preconiza în legătură cu deținuții de la Jilava, dar n-a mișcat un deget pentru a împiedica măcelul.

*****) Colonelul Ghiță Ștefănescu nu a fost numit șef al Serviciului Secret, ci a ținut locul la comandă cîteva zile.

Prin asasinarea și a lui Niki Ștefănescu și a lui Comșa, odată cu Moruzov, aportul ce-l avea S. Inf. de la Siguranța Generală dispare și dînsul. În urma uciderii lui Gavrilă Marinescu și a altor funcționari superiori din Poliție, această instituție intră în panică, rămînînd și ea fără conducere. Antonescu numește acolo un general activ, dar acțiunea ordinei în stat rămâne slabă, în vreme ce activitatea legionară se întețește cu o repeziciune uimitoare, ajutată fiind masiv de comandanții naziști de la Berlin. Avînd absolută nevoie de ordine internă în vederea viitoarelor evenimente internaționale, Antonescu recurge la Eug. Cristescu, socotit de dînsul ca unicul specialist capabil a face față cerințelor momentului. Propune deci acestuia — care deținea acum postul de Dir. G-ral al Ad-ției de Stat din Min. de Interne (Administrația Comunală) postul de șef al Serv. de Inf. Eug. Cristescu refuză, nevoind a se amesteca iarăși în „ordinea de stat" tocmai în acea perioadă extrem de critică și complect încurcată d.p.d.v. a raporturilor dintre Antonescu și guvernul de nuanță legionară.

Ca fost șef al Siguranței, el luptase mult mai înainte, contra mișcării legionare și știind că nu va putea fi nici cum acceptat cu bunăvoe de Horia Sima. Antonescu îl cheamă la o întrevedere comună cu acesta. H. Sima — dubios ca totdeauna — acceptă o „împăcare" în fața lui Antonescu, desigur însă tot o atitudine pur formală. Antonescu presează pe Cristescu cu argumente de „salvare națională" ș.a. spunîndu-i „pe ton ferm" că trebuie să primească și aproape „comandîndu-i" acceptarea în maniera sa militară.

E. Cristescu — presat astfel — acceptă, dar pune o serie de condițiuni asigurătoare, dintre care cele mai importante au fost :

1. Trecerea Serv. de Inf. la Președinție și anume la Cabinetul Militar al lui Antonescu, depinzînd exclusiv de ordinele sale și nu de cele a lui Horia Sima.

2. **Legalizarea** funcționării S. de Inf. care pînă atunci era f. încurcată.

3. Stabilirea precisă a atribuțiunilor, dependenții și raporturilor de colaborare cu celelalte autorități.

4. Autonomie complectă în conducerea internă a Serviciului.

5. Nici o imixtiune a lui H. Sima în Serviciu și mai cu seamă nici o infiltrare de elemente legionare în S.I.

6. Menținerea S.I. pe linia sa firească, fără atribuțiuni de ordin în stat, acestea revenind exclusiv poliției și jandarmeriei.

7. Fonduri precizate, primite prin Min. de Finanțe și Banca Națională, care să fie verificate, cu descărcare legală de către Înalta Curte de Conturi.

8. Întărirea Serv. cu o serie de elemente militare din cadrele M.St.M., precum și alte cerințe de ordin secundar.

Antonescu le acceptă, se elaborează un Decret-Lege, secret, publicat într-un număr restrîns a Monit. Oficial sub controlul M.St. Major, urmat

de un Regulament de funcționare, aprobat de Consiliul de Miniștri, pe care însă Antonescu nu-l supune acestei forme, ci-i dă aprobare numai personală, în calitate de conducător dictatorial al Statului, fapt care a dus la o serie de mari inconveniente pentru S. de Inf., deoarece H. Sima îi devine fățiș ostil.

S. de Inf. își întărește activitatea cu noile elemente militare, menținîndu-se în strictă linie de conduită ca auxiliar al M.St.M. H. Sima promovînd în posturile de conducere ale Poliției numeroase elemente legionare, începe a-și crea propria sa poliție, cunoscuta „poliție legionară", pe care începe a o dota cu mijloacele tehnice și armament trimise din Germania. Poliția legionară devenind un fel de — Stat în Stat — calcă samavolnic orice normă juridică. Antonescu ordonă S. Inf. supravegherea activității acesteia. Era însă prea tîrziu. Elementele legionare se infiltraseră pretutindeni în Poliție și Siguranță, captînd principalele posturi de conducere. Șeful S. Inf. luptă dîrz pentru menținerea principiului său ca S. Inf. să rămână în afara luptei politice și a influenții legionare. Cîștigă și M.St.M. în această tendință, dînd S. Inf. un caracter aproape militar. Personalul S. Inf. este considerat ca „moblizat pe loc" la M.St.M. într-o formație specială, numită „Batalionul M.St. Major".

La conducerea Secțiilor S.I. se instalează aproape pretutindeni ofițeri superiori de Stat Major. Numai astfel s-a putut împiedeca pătrunderea legionarilor în Serv. de Inf., unica instituție civilă în care elementele legiunii nu au putut străbate, cu toate eforturile lui H. Sima.

În primele ore ale rebeliunii legionare, oficiile polițienești din Capitală, sînt ocupate de poliția legionară. De asemenea și Pref. Pol. Capitalei și însăși localul Siguranței Generale, în toate imobilele legionarii baricadîndu-se pentru o eventuală rezistență.

Singur, numai S.I. rezistă, menționîndu-și funcționarea aproape obișnuită, restul organelor fiind ca și paralizate, în afară binînțeles de armată.

Rebeliunea înfrînată, cu ajutorul armatei, H. Sima fuge în Jugoslavia, de unde trece în Italia și apoi în Germania.

Rezidențele S.I., (Centrele și subcentrele teritoriale) rămîn în timpul rebeliunii aproape singurele organe civile care țin la curent Centrala Serv. cu mersul ordinei de stat din provincie și nu-și pierd cumpătul în zăpăceala generală. S.I. informează continuu pe Antonescu despre cele ce se petrec în țară, iar acesta acționează în cunoștiință de cauză, aducînd trupele necesare cu ajutorul cărora înfrînge rebeliunea. Fostul colonel Rioșeanu numit ca Subsecretar de Stat al Ordinei Publice, cere mereu concursul S.I. și a organelor sale teritoriale, pentru restabilirea unei situații normale.

Antonescu cere și concursul partidelor politice pentru întărirea poziției sale în interior, care acum nu se mai sprijinea pe nimic, dar șefii „partidelor istorice" îl refuză. Pe viitor el va conduce Statul în mod dictatorial, fără nici un suport politic. Intervine adesea pentru predarea rebelilor refugiați în Germania cu ajutorul formațiunilor na-

ziste trimise în România cu misiuni „camuflate", lucru ce i se refuză mereu. Totuși după vizita sa la Berhtesgaden și întrevederea cu Hitler, legionarii fugiți sînt concentrați într-un lagăr la Rostok, de unde însă pot oricînd pleca pe baza unor autorizațiuni care nu li se refuză niciodată. După informațiunile obținute de S. Inf. mai tîrziu, lagărul de la Rostok devenise în realitate o „tabără" unde instructori speciali ai naziștilor completau formația politico-paramilitară a celor fugiți, deci pregătirea lor pentru o eventuală nouă acțiune în România. Situația lui Antonescu devenise iar paradoxală. Aliat cu Germania nazistă, aceasta proteja pe dușmanii săi cei mai înverșunați, cu toată situația internațională care ajunsese la tensiunea externă cunoscută. Avînd neapărată nevoie de petrolul românesc pentru mișcarea formațiunilor sale motorizate și a aviației, prima grije a naziștilor a fost de a se instala în zona petroliferă cu puternice elemente atît tehnice, cît și paramilitare.

Noua organizare a Serv. de Informații.

Denumit de această dată „Serviciul Special de Informații" de pe lîngă Preș. Cons. de Miniștri, acesta își păstrează în linii generale vechea organizare, dar cu oarecare modificări și adăugiri, precum și cu schimbări de personal la conducerea unor Secții și anume : *)

1. **Secția Informații**, Col. Lisievici Ioan din M.St.M.
2. **Secția Contra-Inf.** Lt. col. Borcescu Traian.
3. **Secția Radio**, Maior Ing. Luca Nicolae.
4. **Secția Auto**, Lt. Ing. rez. Bugheanu.
5. **Secția Juridică**, Col. Mag. Radu Ionescu.
6. **Secția Ad-tivă**, Lt. col. de Ad-ție Balaban.
7. **Secția Specială „G"**, Lt. col. Ionescu-Micandru.
8. **Secția Spec. Contra Sabotaj**, Lt. col. Proca Alexandru.

Celelalte Secții rămîn cu conducerea veche. La fronturi și agenturi se fac unele modificări și adăugiri de personal militar.

Ca subșef al Serv. este numit **Colonelul Ioanovici**, un om de încredere a lui Antonescu, iar ca șef al Secretaristului G-ral, Maiorul Rădulescu.

Secția „G" pentru colaborarea cu misiunea germană capătă o organizare specială. Legătura cu Secția „G" o făcea Maiorul german **Stransky Alex.** numit conspirativ „Sandu" care vorbea bine românește, deoarece fusese multă vreme utilizat de o exploatare forestieră prin Munții Buzăului (Nehoiași ori Întorsura, misiunea sa informativă fiind acoperită în această formă) Col. Micandru nu vorbea l. germană dar era cunoscut ca om de mare încredere al naziștilor și fusese recomandat special lui Moruzov pentru legătura cu Serviciile de Informații Ger-

*) Cu această ocazie Serviciul Special de Informații a fost organizat pe 1 secții.

mane. Soţia lui Micandru era germană şi probabil, agentă a naziştilor.

Secţia Contra-Sabotaj, devine extrem de importantă şi puternică, fiind special dotată pentru paza zonei petrolifere, a „Clisurii Cazanelor" de pe Dunăre şi a altor puncte „strategice". Col. Proca vorbea perfect germana, mama sa fiind germană de origine. Fusese mai mulţi ani ajutor de ataşat militar român la Berlin. Era un pronazist convins. El ţinea şi legătura cu Legaţia nazistă din Bucureşti în special cu ataş. Mil. german G-ralul Gerstenberg. Florin Becescu, fost şef al Secţiei C.I. şi înlocuit cu lt. col. Borcescu, deoarece avusese o atitudine dubioasă în vremea rebeliunii legionare, este cerut de nemţi la Secţia C. Sabotaj, ocazie cu care se confirmă simpatiile sale pentru nazism.

Pe la S.I., Secţia „G" venea uneori şi un ofiţer care făcea legătura cu misiunea trimisă de Mussolini la Bucureşti.

Uneori luau contact cu Şeful Serv. Sp. Inf. şi Colonelul nazist Rodler, şeful lui „Abwehrstelle" (Serv. de Inf. pur militar german) Secţia trimisă în România.

Ordinele lui Antonescu erau formale: colaborare, însă numai în măsura indicată de dînsul. Nu se va da nici un material informativ decît prin M.S.M., văzut în prealabil de el. Colaborare contra-inf. pentru evitarea actelor de sabotaj în punctele „strategice".

Cum în afară de Serv. de Inf. militar în România, misiunea nazistă adusese o vastă reţea de agenţi de a-i Gestapoului, de a-i S.S.-urilor ş.a. camuflate sub diferite forme S.S.I. le depistează curînd informînd pe Antonescu. Organe de ale acestora camuflate la „Derubau" şi organizaţia rutieră „Todt", lucrau pe cont propriu fără nici o autorizare sau contact cu vreo autoritate de Ordine a Statului Român.

Efectuau urmăriri, executînd adesea chiar arestări, sub forma de „răpiri" de persoane.

Maniu şi alţi politicieni se plîng lui Antonescu că sînt supravegheaţi „strîns" şi chiar urmăriţi de agenţi nazişti civili. Făcîndu-se verificarea şi de Siguranţă şi de S.S.I., se constată adevărul. Se nasc discuţiuni între Mihai Antonescu şi Misiunea Germană. Totuşi naziştii continuă a lucra mereu pe cont propriu. Se arestează de S.S.I. chiar şi emisari ai celor din lagărul de la Rostok, printre care un anume Nestor, care aducea multă corespondenţă pentru familiile legionarilor fugiţi şi desigur şi dispoziţiuni „speciale" pentru resutrile Legiunii. Unii fiind prinşi purtînd chiar uniforme militare germane, se iscă de această dată scandalul direct între Antonescu şi Killinger. Deci, pe deoparte alianţă militară externă, comună, iar pe de alta „minare politică în interior". Se încurcase şi G-ralul Antonescu în propriile-i iţe. Situaţia S.S.I. devenea de asemenea adeseori bizară şi ori de cîte ori protesta pe lîngă ofiţerul de legătură cu Misiunea Militară Germană, pentru acţiuni şi încălări ale Convenţiei stabilite de Min. de Externe român, cu cel german, acesta răspunde că nu ştie nimic. Că organele activante lucrează separat de cadrele active şi regulate ale armatei cu ordin-probabil-direct de la Berlin, dar că ... „va raporta".

Situaţa devine atît de încurcată la un moment dat, încît Stransky

şi Micandru sînt trimişi amîndoi la Amiralul Kanaris ca să reglementeze aceste chestiuni de încălcări a ordinei interne. Lucrurile nu numai că nu s-au îndreptat, ci s-au înrăutăţit continuu de aşa natură, încît nu se mai ştia la un moment dat cine e stăpîn pe ordinea internă Gestapoul, S.S.-ul german, ori autorităţile de ordine ale statului român.

Sub cuvînt de a „verifica" aplicarea justă şi corectă nu numai a tratatelor militare, ci şi a convenţiilor economice, militarii germani pătrundeau direct pînă în Birourile organelor subalterne din Instituţiile române, lucru inadmisibil şi contrariu prevederilor Convenţiilor, ce nu îngăduiau decît contacte între şeful Instituţiei şi ofiţerul de legătură german. Preşedinţia dase ordine precise în acest sens tuturor autorităţilor din ţară. Se nasc dispute şi chiar scandaluri, însăşi S.S.I. nefiind scutit de o atare încercare. Eug. Cristescu prezintă lui Antonescu demisia. Acesta o respinge şi trimite o altă misiune la Berlin pentru reglementarea raporturilor dintre autorităţile române, şi armata nazistă. Vine apoi însuşi Kanaris la Bucureşti, dar situaţia nu se îndreaptă. Partidul nazist lucra „peste capul armatei" cu ordine „speciale" de la Berlin, autorităţile de ordine internă române fiind acuzate de duplicitate şi slăbiciune. La un moment dat Berlinul insistă chiar pentru „dublarea" poliţiei române cu cadre germane, argumentînd că atît Ungaria cît şi Bulgaria au admis acest lucru. Pleacă atunci însuşi Mihai Antonescu la Berlin. Dublarea nu se mai efectuează, însă samavolniciile se înmulţesc. Sub cuvînt de curăţire a zonelor considerate de nazişti „strategice", se cere şi se impun o serie de măsuri restrictive pe care autorităţile române le găsesc nejustificate, vexatorii şi uneori chiar dăunătoare însăşi bunului mers al respectării convenţiunilor. Naziştii deveniseră de fapt stăpîni în România şi procedau ca atare, după bunul lor plac, la adăpostul formulei a „necesităţii militare". Curgeau cererile Misiunii militare germane la Preşedinţie, pentru arestări internări în lagăre, evacuări de populaţie ş.a. De aci, veşnice nemulţumiri şi fricaţiuni între organele române şi cele germane. Convorbirile avute de Antonescu personal cu Hitler, nu duc nici ele la un rezultat în această privinţă, astfel încît situaţia rămâne mereu încurcată, iar organele Gestapoului ale S.S.-urilor şi altele devin tot mai impetuoase, procedînd cum vor ele, peste capul şi chiar fără ştirea autorităţilor de ordine române. Deseori acestea erau nevoite a apăra pe români de samavolniciile germane. S-a cerut chiar trimiterea în lagărele din Germania a unor supuşi ai Statului român, lucru pe care însă Antonescu l-a refuzat categoric. În virtutea forţei naziştii acţionau însă tot mai intens. Rapoartele prefecţilor de judeţe, a şefilor judeţeni de toate categoriile — Prefecţii de Poliţie, comandanţi de legiuni, procurori, Comandanţi de garnizoane şi altele, curgeau la Departamentele tutelare respective, iar de aci la Preşedinţie, la Cabinetul lui Antonescu, de unde nu puteau primi nici o satisfacţiune, deoarece toate intervenţiile la Berlin rămăseseră fără rezultate, doar ca simple „promisiuni" platonice de îndreptare, îndreptare ce nu a mai venit niciodată.

Problema informatorilor S.S.I.

Dispărind simultan, atît Moruzov cît şi Niki Ştefănescu, cei mai importanţi informatori, cu care ei făceau direct legătura „dispar“ şi ei. Serviciul rămîne doar cu informatorii de mîna a II-a, cu care luau contact şefii de Secţii ori interpuşii lor. Moruzov avusese mulţi informatori în toate domeniile-politic, economie, diplomaţie etc. Cu unii lua contact personal; alţii işi puneau notele informative la „căsuţe poştale „P.T.T. special destinate acestui scop, ori la cutii de corespondenţă plasate în vestibulele vreunor blocuri, la rînd cu cele ale locatarilor imobilului. Niciodată informatorii nu erau primiţi la serviciu. De multe ori nici nu cunoşteau real persoana de contact, decît după un anumit semn reciproc de recunoaştere, ori o parolă stabilită. Pe unii politicieni îi vizita Moruzov personal, la alţii îl trimitea pe Niki Ştefănesu — şeful Secţiei C.I. sau pe Marincu — Secretarul General al Serviciului. Avea chiar şi la Palat informatori, dintre care cel mai fidel era lt. colonelul Adjutant regal Paul Rădulescu.

În cadrul legiunii avea informatori mulţi, începînd cu Horia **Sima**, pe care îl plătea cu marea sumă de 200 000 lei lunar. Pe Mille **Lefter**, senator legionar, pe Radu Mironovici, pe fratele lui Mille Lefter — comandant legionar, pe un anume **Panait** secretar la Senatul Legiunii şi alţii. Pe aceştia i-am aflat întîmplător pe cale indirectă de la Generalul **Jenică Pandele** — şeful Secţiei a IV-a ori a VI-a din M.St.M. (Secţia mobilizări pe loc, ori la dispoziţia unor autorităţi). Ducîndu-mă la dînsul spre a descurca problema unor tehnicieni din laboratoarele identificărilor, acesta fiind un prieten vechi din copilărie, mi-a spus glumind „Şeful îi cere mereu scutiri de concentrare şi mobilizare pentru diferite persoane din afara S. Inf., probabil informatori ai S. Inf.

Informatorii ceilalţi depindeau de Secţia C. Inf., de Secţia Industrială s.a. Cei mai buni inf. în domeniul politic-excluzînd contactele directe ori oamenii de la „punctele speciale“, erau ziariştii.

Sistemul compartimentării nu da nici o posibilitate de a se putea cunoaşte informatori de către altcineva, decît de omul de legătură şi numai întîmplător se putea afla ceva despre aceştia. S.S.I. nu şi-a mai putut reface reţeaua de informatori ai lui Moruzav şi Niki Ştefănescu. Dealtfel şi conjuncturile politice erau acum cu totul altele, nemai existînd nici regele Carol cu multiplele lui manevre politice.

Fondul informativ al lui Moruzov era imens şi nu s-a cunoscut real decît după moartea sa atunci cînd o Comisiune Specială de Anchetă a verificat gestiunile sale. Cu acea ocazie s-a constatat că existau şi conturi speciale în valute, depuse de **Gh. Şerbu** la bănci în străinătate. Acestea reprezentau o sumă importantă cuvenită încă şi astăzi Statului. Şerbu a fost anchetat, dar nu a dezvăluit nimic, după cîte ştiu totuşi cunoştea în amănunt situaţia, deoarece el însuşi depunea la băncile din afară valutele; fie în safeuri închiriate, fie în conturi cu indicative speciale date de dînsul şi apoi comunicate lui Moruzov. Nu ştiu dacă Şerbu a mai fost anchetat între timp, el ştie însă multe asupra acestor

fonduri din străinătate şi ar trebui cercetat. Locuia într-un imobil propriu pe o alee care începea din **Calea Dudeşti nr. 202** alături de Profesorul de Muzică **Vania Moruzov**, fratele şefului Serv. de Informaţii. Despre aceste fonduri şi altele, mai poate avea cunoştinţă, în mare măsură şi avocatul **Ştefan (Fănică) Enescu,** fost Secretar General al S.I. şi om de mare încredere a lui Moruzov. ((domicilia prin str. Brezoianu ori Cîmpineanu). Comisia de anchetă a constatat de asemenea că Moruzov avea o avere foarte mare, acumulată desigur din fondurile informative, pentru care nu avea aproape nici un control *). De asemenea şi Niki Ştefănescu se îmbogăţise, tot datorită fondurilor informative. **Ar fi interesant de revăzut dosarul anchetei asupra gestiunilor lui Moruzov, continuate unele investigaţiuni,** dacă nu cumva Şerbu va fi dezertat în străinătate, unde graţie acelor fonduri şi-a asigurat un trai de huzur, căci unele fonduri erau depuse pe numele său direct, iar cele cu indicative, tot el le putea scoate **). Se pare că atunci Comisiunea de Anchetă — formată din nişte consilieri de la Înalta Curte de Casaţie şi Curtea de Conturi, nu a adîncit prea mult cercetările spre a nu „dezvălui“ unele „secrete superioare de Stat“.

Sub conducerea lui Eug. Cristescu, fondul informativ al S.S.I era verificat şi descărcat cu forme legale dar strict secrete de către Generalul Cuzen, Preşedintele de la Înalta Curte de Conturi — Secţia Cheltueli de Stat speciale — om de încredere a lui Antonescu, mi se pare fost profesor al său la Şcoala Sup. de Război şi apoi amic personal. Era singurul general care-l tutuia pe Antonescu.

S.S.I. în campania anti-sovietică.

Marele Stat Major — devenit pe timpul ostilităţilor Mare Cartier General, însă cu atribuţii limitate, deoarece directivele operative principale erau conduse de Comandamentele naziste, conform tratatelor încheiate de Antonescu, cere şi Antonescu aprobă afectarea pe lîngă M.C.G. a unui aşa numit „Eşalon“ S.S.I. compus din specialişti, care să-l ajute în lucrările sale birocratice, ori de altă natură. M.C.G. nefiind dotat cu utilaj şi aparatură dezvoltată. Acest eşalon urmărea M.C.G. pretutindeni unde se deplasa, stînd totdeauna în imediata sa apropiere şi în contiună legătură cu el, fiind şi direct supus ordinelor sale. Eşalonul S.S.I. era compus variabil, cam de o echipă de 40—50

---

*) O parte din averea lui Moruzov a fost confiscată de guvernul antonesciano-legionar. După 23 august 1944 o parte din aceasta a fost restituită familiei — Anchetă făcută în acest sens n-a stabilit că Moruzov ar fi sustrasă din fondurile informative, deşi nu este exclus să-şi fi mărit averea şi pe seama acestor fonduri.

**) Gheorghe Şerbu, în urma anchetei făcute asupra mînuirii fondurilor Serviciului Secret, din lipsă de dovezi, nu a putut fi tras la răspundere penală pentru fraude (deşi în ziua venirii la putere a guvernului Antonescian a dosit o sumă însemnată de bani, despre care s-a aflat însă mult mai tîrziu). În anul 1950, el a devenit rezident al unei Serviciu de spionaj străin în ţara noastră, fapt în urma căruia a fost arestat şi condamnat la moarte.

oameni, in mare majoritate ofiţeri din S.S.I. şi prea puţine cadre civile, mai cu seamă de natură tehnică. La nevoie se deplasau de la Bucureşti din Centrală specialiştii necesari. Plecat la începerea ostilităţilor contra U.R.S.S., pe la finele lui iunie 1941, eşalonul peregrinează după M.C.G. şi prin diferite localităţi din care cunosc : Com. Sofrăceşti-Maia, Focşani, Piatra Neamţ, com. Vadurile, Roman, Iaşi, şi apoi mi se pare Chişinău, de unde s-a întors la Centrală, unde din pricina celor plecaţi mai ales şefii de secţii ori ajutoarele lor, bunul mers al lucrărilor S.S.I. stagna.

Lt.col de Stat Major, Ernescu Grigore, şeful „Frontului de Est" din S.S.I., ţinea un „registru" istoric special asupra activităţii zilnice a eşalonului în cadrele M.C.G., şi a lucrărilor efectuate. Compunerea nominativă a eşalonului trebuie că se găseşte la M.St. M. şi în Arhiva S.S.I.-ului, iar peregrinările sale după M.C.G. se pot constata probabil la Secţia II-a a M.St.M. pe atunci condusă de Col. Dinulescu — mi se pare — plecat apoi ca Ataşat Militar în Suedia ori Norvegia. De asemenea şi în arhiva S.S.I. trebuie să se găsească dosarele speciale ale Eşalonului.

★

Cu titlu de curiozitate, se menţionează mai jos o parte din materiile de specializare ale „Institutului de Criminologie" din Paris, în perioada 1920—40.

1. Criminologie Generală, chimie şi ştiinţă etc.

2. Criminologie Patologică. Criminalizare etc.

3.Antropologie-teorii Lombrogiene etc.

4. Evoluţia jurisdicţiei criminale şi istoricul ei.

5. Antropometrie-Bertillonage (identificarea individuală cu ajutorul metodelor criminalistului, Bertillon). Fişe antropometrice, caziere antropometrice etc.

6. Anatomie şi noţiuni esenţiale de medicină legală. Fizicologia Dermei şi Epidermei etc. etc.

7. Dactiloscopie — amprente, digitale, palmare, plantare. Amprentele buzelor la om şi ale botului la animale. Urechea şi identificarea. Cazier dactiloscopic. Mono-bi şi polidigital. Fişe dactiloscopice, fişiere, întocmirea şi organizarea lor după diferite sisteme. Delte, formule etc. Căutarea, relevarea, fotocopierea, transpoziţia ori mularea amprentelor. Identificarea lor şi modul de demonstrare a expertizei. Organizarea cazierelor Judiciare dactiloscopice.

8. Urme, trase, resturi ş.a. analiza lor microscopică, chimică, cu raze speciale, spectoscopică ori după alte metode. Indiciile lor. Truse dactiloscopice speciale, componenţa şi utlilazrea lor.

9. Instrumentaj special de efracţie, identificarea, mularea, expertizarea lor.

10. Sisteme speciale de încuetori, broaşte cu cifruri şi alte metode de asigurare. Laseuri, case blindate, sisteme de alarmă etc.

11. Razele infra-roşii şi utilizarea lor la paza secretelor. Celule foto-electrice şi alte metode perfecţionate de asigurare.

12. Criminologia şi domeniul razelor speciale : lungi, scurte, ultra-scurte, violete, ultra-violete, raze „X" (Röentgen) proprietăţi şi întrebuinţare în domeniul tehnicei identificărilor. Razele ultra-violete-filtrate, lumina „Wood" proprietăţi şi identificări cu ajutorul lor. Lămpile de Quarz şi adaptarea lor pentru identificări.

13. Grafologie, Grafometrie şi Expertiza grafică-ştiinţifică. Texte, manuscrise, dactilografice ş.a. Scrieri deghizate şi identificarea autorului. Anonimografie cu scrieri anormale (crion ţinut în dinţi, între degetele picioarelor ori alte dispozitive indirecte).

Falşuri, raderi, spălări chimice ori alte modificări după metode perfecţionate. Efectuarea, depistarea şi identificarea lor prin procedeele ştiinţifice.

Materialele de scris, compoziţia şi analiza lor. Materiale speciale-identificare. Documentele speciale şi verificarea autenticităţii lor.

Chimia cernelurilor vizibile. Chimia cernerurilor invizibile, identificarea lor nealterabilă cu raze speciale, vaporizări, reacţii, iodări etc.

Fotografierea lor sub acţiunea razelor speciale. Analiza — relevarea.

Grafologia ştiinţifică ca probă judiciară.

Raportul de expertiză şi documentarea sa tehnico-ştiinţifică. Tehnologia expertizelor.

Aparatură optică, micrometrică ş.a., adaptată şi utilizată pt. expertize. (Graphoscopie ; gramatoscoape, grile şi multe alte dispozitive de precizie).

Scrierile patologice (bolnave) şi indicaţiunile lor.

Identificarea unor maladii cu ajutorul lor.

Psihologia scrierii. Psiho, grafologie ş.a.

14. **Fotografia** şi posibilităţile sale speciale.

Micro-fotografie-telefotografie, fotografia indirectă, transparentă, compozită, radio-fotografia ş.a.

Cinematografia şi posibilităţile sale în domeniul identificărilor.

Fotografia sub acţiunea razelor speciale.

15. **Optica şi adaptarea ei** în criminologie.

(Aparatură, utilaj-obiective ş.a.) Aparate foto şi cinedetective de constr. specială camuflată.

16. **Typologie, fiziognomie,** specificul uman etc.

17. **Filajul şi tehnica lui** în toate domeniile.

18. **Tehnica ştiinţifică a percheziţiei** în identificări.

19. **Tehnica interogatoriului** şi psihologia lui.

20. **Incendii, explozii** şi alte sinistre, identificarea cauzelor, căutarea indiciilor ş.a.

21.**Electricitatea şi adaptarea** ei în domeniul identificărilor. Invenţii ultime şi perfecţionări.

22. Poliţie tehnică, poliţie ştiinţifică, poliţie criminală, organizarea şi dotarea laboratoarelor lor cu ultimele perfecţiuni tehnico-ştiinţifice.

23. Metodele perfecționate ale infractorilor. Școalele și formarea lor.

24. **Crimele celebre efectuate.** Comunicări și dări de seamă asupra lor. Datele interesante d.p.d.v. științific, a se aduna și face comunicările posibile și Inst. de Criminologie pentru studiul lor.

25. **Laboratorul criminalistic** fix și mobil. Dotarea și utilizarea lui. Organizarea școalelor de Pol. Tehnico-științifică-identificări ș.a. Metode practice de instructaj și inițiere.

26. **Organizarea principalelor,** poliții din lume. Comisia Internațională Criminalistică de la Haga.

27. **Deghizări, machiaj,** camuflări ș.a.

28. **Soporificele și efectele** lor (nicotină, morfină, cocaină, heroină, cetină, spin, hașiș, etc. (metode directe și camuflate). Noțiuni de toxicologie criminală ș.a.

29. **Crima și dreptul-istoric,** evoluție, faze.

30. **Crima și morala-istoric,** evoluție, faze.

31. **Statisticile criminalistice,** organizarea și efectuarea lor.

32. Crima și umanitatea — Scopurile Criminologiei științifice, rațiunea lor etc etc.

33. **Criminalitatea la diferite** popoare și în epoci diferite. Cauze, efecte, studii etc.

34. **Menirea Criminologului,** a criminalistului și a altor specialiști tehnico-științifici. Lupta lor împotriva crimei, a metodelor de investigație empirică, de interogator și instrucție fortuită, suplinirea acestor metode necivilizate și înlocuirea lor cu proba de laborator, tehnico-științifice.

35. Exportul criminolog ca auxiliar al justiției. Analitica logico-rațională a indiciilor, probelor etc. Documentarea rapoartelor de expertiză criminalistică, probitatea expertului ș.a.

*

* *

N O T Ă

Declarația documentară întocmită de către Gheorghe Cristescu în anul 1954, aduce un plus de informații asupra istoricul formării și apoi dezvoltării Serviciului Secret de Informații Român.

Cu unele inexactități, materialul reușește totuși în cea mai mare parte să prezinte unele fapte și date inedite care vor contribui, fără îndoială, la îmbogățirea cunoștințelor ofițerilor de securitate în domeniul cunoașterii istoriografiei organelor de informații și Contrainformații ale statului român din trecut.

Desigur, materialul trebuie privit în mod critic și reținut numai ceiace este esențial. De altfel, însăși din lecturarea acestuia se observă că autorul se referă mai mult la perioada anterioară anului 1940 și mai puțin la partea cea mai neagră din activitatea acestui aparat (1940—1944) cînd în fruntea acestuia se afla Eugen Cristescu (fratele autorului). Serviciul Secret, denumit din anul 1940 Serviciul Special de informații devenind principalul organ de informații și represiune al generalului dictator — Antonescu, era îndreptat cu precădere împotriva mișcării comuniste și muncitorești precum și împotriva acelora ce erau contra înhămării României la carul războiului nazist.

Autorul descrierii de mai sus, funcționînd și în această perioadă în S.S.I. în aceiaș calitate — directoral al Serviciului Foto-identificări — era mai puțin interesat în descrierea unei activități care îl leza direct atît pe fratele său cît și pe el personal *).

*) Adnotările de pe pagini aparțin Lt. col. Nicolae Meianu — cercetător științific și au fost făcute pe baza altor documente care atestă sau infirmă unele afirmații ale autorului declarației.

Documentul nr. 3

PROCES-VERBAL

Dresat azi 9 februarie 1945

Noi, Victor A. Doboşi, Procuror în Parchetul Tribunalului Arad, avînd în vedere ordinul Ministerului Justiţiei Direcţiunea Juridică nr. 6475 din 22 ianuarie 1945, cum şi necesitatea cercetărilor în vederea identificării cadavrului lui Tester Albert Arthur, decedat în ziua de 25 august 1944.

Văzînd necesitatea deshumării cadavrului, ce s-a autorizat la cererea Ministerului Public prin autorizaţia nr. 79 din 7 februarie 1945 a Cabinetului II Instrucţie de pe lîngă Tribunalul Arad.

Sesizaţi fiind şi prin adresa Ministerului de Război S.I. Centrul Arad nr. 4055 din 7 februarie 1945, asupra deplasării unei comisiuni mixte aliate în vederea identificării cadavrului, azi data de mai sus ne-am constituit în comisiune precum urmează :

Dl. locot. colonel Carter şi dl. serg. Berger D. din partea Misiunii aliate Britanice, dl. avocat Alexandrescu Alexandru şi căpitan Popescu V. din partea Ministerului de Război, dl. maior Bujoreanu M. din partea Marelui Stat Major, dl. Chestor Stelian Ioan din partea Chesturii Arad, cum şi dl. dr. Dimitrie Berariu, medic legist pe lîngă Tribunalul Arad.

Intreaga comisiune ne-am deplasat la orele 10 în cimitirul „Pomenirea" din Arad, unde în prezenţa noastră comună s-a procedat la deshumarea cadavrului lui Tester Albert Arthur.

Locul unde este înhumat cadavrul ne-a fost desemnat de către Administratorul cimitirului „Pomenirea", formînd un mormînt cu cruce fără inscripţie, alături de un alt mormînt pe a cărui cruce este imprimat numele lui col. S.S. Weinhoble Valter din armata germană.

Procedîndu-se la deshumare, sicriul din lemn de brad se prezintă în parte deteriorat şi desfăcut din cue. După ridicarea sicriului din mormînt şi descoperirea lui, în interior se constată : cadavrul unui bărbat în stare de putrefacţie înaintată. Cadavrul este îmbrăcat civil din stofă de culoare gri cu dungi longitudinale, fără încălţăminte. Cămaşa fără a se putea distinge culoarea din cauza putrefacţiei, flanelă de vară sub cămaşă şi indispensabile, bretele. La măsurătoarea cadavrului se constată lungimea aproximativă un metru 72 cm, fără a se putea da preciziuni asupra înălţimii din cauza stării de putrefacţie. Cercetînd îmbrăcămintea, spre a se putea găsi vre-un indiciu necesar identificării, am găsit în interiorul cămăşii una petliţă purtînd firma „Modernă" „Rosio-Lisboa", iar în continuare pe indispensabile de asemeni o petliţă cu marca „Maratti Linderton", această petliţă mai avînd o inscripţie ce nu se poate descifra decît cu mijloace speciale. Petliţele de mai sus, au fost ridicate de către d-nii membri ai delegaţiei britanice.

După aceasta dl. medic legist a procedat la vizitarea cadavrului şi desprinderea falangelor de la mîini şi vizitării oaselor picioarelor, asupra constatărilor d-sale de specialitate dresînd separat un raport medico-legal.

În prezenţa noastră şi cu mijloace posibile de scoatere şi identificare a falangelor de la degete, nu s-a găsit pe vre-un deget vre-o placă de metal.

După executarea celor de mai sus am dispus plasarea cadavrului într-un sicriu nou şi reînhumarea lui, care s-a executat în prezenţa noastră. În vederea identificării mai precise, dl. medic legist la cererea noastră a procedat şi la verificarea danturii care s-a păstrat încă intactă, afară de un dinte detaşat, dantură a cărei descriere formează obiectul actului medico-legal.

Drept ce am încheiat prezentul proces-verbal.

Procuror — Din partea Misiunii britanice

p. Ministerul de Război — Deleg. M.St.M.

Medic legist.

Documentul nr. 4

PROCES-VERBAL

Astăzi 8 luna februarie 1945

Subsemnatul, dr. Dimitrie Berariu, medic legist pe lîngă Tribunalul Arad, invitat de dl. Prim-procuror al Tribunalului Arad, de a mă deplasa la cimitirul „Pomenirea" din Arad și a face exhumarea și identificarea cadavrului presupus al lui Tester Arthur Albert, azi data de mai sus ne-am deplasat la fața locului și asistat fiind de dl. Procuror Doboși și de membrii Comisiei Aliate conform procesului verbal, alăturat am procedat la exhumarea și identificarea cadavrului constatînd următoarele :

ISTORICUL

Identitatea cadavrului pe care-l exhumăm în prezent nu este precizat. Se bănuiește a fi cetățeanul englez Tester Arthur Albert, decedat pe la finea lunei august 1944. Ca semne de identitate pe care trebuie să le căutăm ni se dau următoarele :

O placă de metal pe una din oasele gambelor și o altă placă de metal pe unul din oasele degetului mic de la mîna dreaptă. Afară de acestea vom căuta orice alt semn de identitate care s-a mai putut păstra.

EXAMENUL CADAVRULUI :

La deschiderea sicriului se constată că, cadavrul este în putrefacție foarte avansată. Caracterele feței și capului nu se mai cunosc. Cadavrul este îmbrăcat într-o haină de stofă subțire, de culoare gri-albăstruie, cămașă, chiloți și tricou. În picioare nu are ghete. Iar oasele labelor ambelor picioare sînt desprinse și împrăștiate în sicriu. Oasele gambelor sînt libere, țesuturile moi fiind dispărute din cauza putrefacției, atît pe ambele tibii cît și pe ambii peronei nu se află nici o placă de metal și nici urmă de fractură veche sau calus.

Ambele mîini sînt ridicate și se află așezate deasupra capului. Ele sunt transformate într-o masă semi-lichidă în care identificăm și scoatem

unul cîte unul toate oasele ambelor mîini. Pe nici unul din aceste oase nu aflăm nici o placă de metal.

Procedăm la examenul danturii : Pe maxilarul inferior, ramura dreaptă se află o punte de aur de la canini și pînă la primul molar. Pe ramura stîngă are o coloană de aur pe primul premolar și pe primul molar iar caninul și al doilea premolar sînt îmbrăcați în aur.

Pe maxilarul superior în partea stîngă coroană de aur pe primul molar iar premolarii și caninul prinși în punte de aur. Acelaș lucru și pe partea dreaptă a maxilarului superior. Incizivul extern de pe partea dreaptă a maxilarului superior este și el îmbrăcat în aur.

La curățirea și examinarea acestui dinte, el se detașează din alviolă. Îl așezăm într-o cutie împreună cu oasele mîinilor pe care o așezăm în sicriu.

Pentru identificare mai detașăm din cămașă și din indispensabilii cadavrului cîte o bucățică de pînză pe care se află marca magazinului prin care s-a vândut, lucru care este de altfel consemnat în procesul verbal al Comisiunii.

Drept pentru care am dresat prezentul proces-verbal.

Medic legist,